

Nationell klimatpolitik i global samverkan

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2005/06: 172 Nationell klimatpolitik i global samverkan tillsammans med fem följd-motioner med sammanlagt 94 yrkanden. Utskottet behandlar även 32 motionsyrkanden från allmän motionstid 2004 och 2005.

I propositionen föreslås att klimatmålet enligt 2002 års klimatpolitiska beslut ligger fast. Detta innebär att de svenska utsläppen av växthusgaser skall som ett medelvärde för perioden 2008–2012 vara minst 4 % lägre än utsläppen år 1990. Målet skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer. Utsläppen räknas som koldioxidekvivalenter och omfattar Kyotoprotokollets sex växthusgaser. Regeringen gör bedömningen att utsläppen för Sverige för år 2020 bör vara 25 % lägre än utsläppen år 1990. Målet följs fortlöpande upp vid kontrollstationer minst vart femte år med början år 2008. Regeringen anser också att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan bör kompletteras med ett temperaturmål om en maximal global genomsnittlig uppvärmning med 2 grader Celsius. Att uppnå målet kräver långsiktigt, omfattande och djupgående internationellt samarbete. Inför kontrollstationen år 2008 bör det närmare utredas hur samhällets olika sektorer bedöms kunna bidra till uppfyllandet av målen på lång och medellång sikt med sektorsvisa inriktningsmål för år 2015.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om nationellt klimatmål för perioden 2008–2012. Vidare tillstyrker utskottet ett motionsyrkande (kd) om att ett gemensamt förbud mot subventioner av fossila bränslen bör införas inom EU. Samtliga övriga motionsyrkanden avstyrks. I betänkandet finns 70 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	12
Ärendet och dess beredning	12
Propositionens huvudsakliga innehåll	12
Utskottets överväganden	14
Utgångspunkter för Sveriges klimatpolitik	14
Strategiska insatser	14
Det internationella arbetet mot klimatförändringar	16
Den framtida klimatregimens utformning	16
EU:s roll i det globala klimatarbetet	18
Betydelsen av USA:s medverkan	19
Genomförande av Kyotoprotokollet	20
Efterlevnad av Kyotoprotokollet	20
Kolsänkor	21
Kyotoprotokollet och dess flexibla mekanismer	23
Mekanismen för ren utveckling	23
Mål för den svenska klimatpolitiken	29
Sveriges nationella klimatmål för perioden 2008–2012	29
Mål på lång och medellång sikt	32
Åtgärder för att begränsa utsläppen av växthusgaser i Sverige	38
Fortsatta begränsningar av utsläppen i Sverige	38
Delaktighet i klimatarbetet	39
Enskilda individers medverkan i klimatarbetet	39
Information och utbildning	41
Kommissionen mot oljeberoendet m.m.	42
Utveckling av en sammanhållen energi- och klimatpolitik	43
Den handlande sektorn m.m.	47
EU:s system för handel med utsläppsrätter	47
Vita certifikat	53
Sektorsövergripande styrmedel	54
EU:s program mot klimatförändringar	54
Energi- och koldioxidskatt	55
Lokala investeringsprogram och klimatinvesteringsprogram	57
Sektorsspecifika styrmedel	58
Energisektorn	58
Bostäder och service	61
Transportsektorn	64
Avfallssektorn	72
Jordbrukssektorn	73
Utsläpp av fluorerade växthusgaser	75
Kunskap om klimatpåverkan	76
Forskning och utveckling	76
Strategi för anpassning till klimatförändringar	78
Reservationer	81
1. Strategier för samtliga växthusgaser, punkt 1 (fp, kd)	81

2. Användning av fossila råvaror, punkt 2 (m, fp, kd, mp)	81
3. Kolsänkor, punkt 7 (fp, kd, mp)	82
4. Mekanismen för ren utveckling, punkt 8 (fp, kd, c)	83
5. Mekanismen för ren utveckling, punkt 8 (mp)	84
6. Miljöorganisationers deltagande, punkt 9 (mp)	85
7. Koldioxidlagring, punkt 10 (fp)	85
8. Koldioxidlagring, punkt 10 (mp)	86
9. Sveriges nationella klimatmål för perioden 2008–2012, punkt 11 (mp)	87
10. Parlamentarisk utredning om den framtida klimatpolitiken, punkt 12 (m, fp, kd, c)	87
11. Uppföljning av klimatpolitiken, punkt 13 (m, fp, kd, c)	88
12. Uppföljning av klimatpolitiken, punkt 13 (mp)	89
13. Långsiktiga mål, punkt 14 (fp)	89
14. Långsiktiga mål, punkt 14 (mp)	90
15. Miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan, punkt 15 (m, fp, kd, c)	90
16. Mål om regional temperaturhöjning, punkt 16 (fp)	91
17. Mål på medellång sikt, punkt 17 (fp, mp)	92
18. Mål på medellång sikt, punkt 17 (c)	92
19. Utsläppsminskningar från sektorerna, punkt 18 (m, fp, kd, c)	93
20. Utsläppsminskningar från sektorerna, punkt 18 (mp)	93
21. Internationella utsläppsmål, punkt 19 (fp)	94
22. Internationella utsläppsmål, punkt 19 (kd)	94
23. Åtgärder för minskad klimatpåverkan, punkt 20 (c)	95
24. Personliga utsläppsrätter, punkt 21 (c)	96
25. Skatteavdrag för klimatförbättrande åtgärder, punkt 22 (kd, c)	96
26. Information och utbildning, punkt 23 (mp)	97
27. Kommissionen mot oljeberoendet m.m., punkt 24 (kd)	97
28. Kommissionen mot oljeberoendet m.m., punkt 24 (c)	98
29. Kommissionen mot oljeberoendet m.m., punkt 24 (mp)	98
30. En sammanhållen energi- och klimatpolitik, punkt 25 (m)	99
31. En sammanhållen energi- och klimatpolitik, punkt 25 (kd)	100
32. En sammanhållen energi- och klimatpolitik, punkt 25 (mp)	100
33. Fjärrvärme utan fossila bränslen, punkt 26 (fp, mp)	101
34. En europeisk energi- och klimatpolitik, punkt 27 (m, fp, kd, c)	101
35. Växthusgaser som omfattas av handelssystemet, punkt 28 (kd)	102
36. Sektorer som omfattas av handelssystemet, punkt 29 (fp, kd, c)	102
37. Sektorer som omfattas av handelssystemet, punkt 29 (mp)	103
38. Tilldelning av utsläppsrätter, punkt 30 (m)	104
39. Tilldelning av utsläppsrätter, punkt 30 (fp)	105
40. Tilldelning av utsläppsrätter, punkt 30 (kd)	105
41. Tilldelning av utsläppsrätter, punkt 30 (c)	106
42. Användande av utsläppsrätter, punkt 31 (fp)	106
43. Vita certifikat, punkt 32 (kd, c)	107
44. Energi- och koldioxidskatt, punkt 34 (fp)	108
45. Energi- och koldioxidskatt, punkt 34 (mp)	108
46. Klimat investeringsprogram, punkt 35 (mp)	109

47. Skrotningspremier och försäljningsavgifter på oljepannor, punkt 36 (fp)	110
48. Normer för energiförbrukning, punkt 39 (kd)	110
49. Myndighet för energieffektivisering, punkt 40 (mp)	111
50. Energieffektivisering inom staten, punkt 41 (fp, kd, mp)	111
51. Energibesparing och fastighetsskatten, punkt 42 (m, fp, kd, c)	112
52. Åtgärder inom transportsektorn, punkt 43 (mp)	112
53. Beskattning av drivmedel, punkt 44 (fp, kd)	113
54. Koldioxidrelaterad förmånsbeskattning, punkt 45 (mp)	113
55. Sjöfartens avgifter och miljöskatter, punkt 46 (fp, kd, mp)	113
56. Ekonomiska styrmedel för flyget, punkt 47 (fp, kd)	114
57. Alternativa bränslen i glesbygd, punkt 48 (fp)	114
58. Etanolproduktion och tullar, punkt 49 (fp)	115
59. Miljöbilar, punkt 50 (fp, kd, mp)	115
60. Koldioxidutsläpp från personbilar, punkt 52 (kd, mp)	116
61. Förbränning av fossilt material, punkt 53 (mp)	116
62. Åtgärder inom jordbrukssektorn, punkt 54 (fp, mp)	117
63. Åtgärder inom jordbrukssektorn, punkt 54 (kd)	117
64. Jordbrukets klimatpåverkan, punkt 55 (mp)	118
65. Fluorerade växthusgaser, punkt 56 (mp)	118
66. Forskning och utveckling, punkt 57 (fp)	119
67. Forskning och utveckling, punkt 57 (kd)	119
68. Odinprojektet, punkt 58 (fp)	120
69. Strategi för anpassning till klimatförändringar, punkt 59 (fp, kd, mp)	120
70. Klimatfond, punkt 60 (mp)	121
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	122
Propositionen	122
Följdmotioner	122
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004	129
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	130
<i>Bilaga 2</i>	
Offentlig utfrågning	133
Offentlig utfrågning om styrmedel för att motverka klimatförändringar	137
<i>Bilaga 3</i>	
Bilder från den offentliga utfrågningen	229

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utgångspunkter för Sveriges klimatpolitik

1. Strategier för samtliga växthusgaser

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ368 yrkande 13 och 2005/06: MJ46 yrkande 26.

Reservation 1 (fp, kd)

2. Användning av fossila råvaror

Riksdagen avslår motion 2005/06: MJ46 yrkande 19.

Reservation 2 (m, fp, kd, mp)

3. Sidas klimatarbete

Riksdagen avslår motion 2005/06: MJ46 yrkande 32.

Det internationella arbetet mot klimatförändringar

4. EU:s roll i det globala klimatarbetet

Riksdagen avslår motionerna 2005/06: MJ47 yrkandena 12 och 13 samt 2005/06: MJ414 yrkande 6.

5. Betydelsen av USA:s medverkan

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: MJ498 yrkande 4, 2005/06: MJ414 yrkande 5 och 2005/06: MJ596 yrkande 1.

6. Efterlevnad av Kyotoprotokollet

Riksdagen avslår motion 2005/06: MJ47 yrkande 2.

7. Kolsänkor

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: MJ368 yrkande 3, 2004/05: MJ429, 2004/05: MJ434 yrkande 47, 2005/06: MJ46 yrkande 3, 2005/06: MJ449 yrkande 56 och 2005/06: MJ579.

Reservation 3 (fp, kd, mp)

8. Mekanismen för ren utveckling

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: MJ368 yrkande 2, 2004/05: MJ498 yrkande 12, 2005/06: MJ46 yrkande 4, 2005/06: MJ48 yrkandena 25 och 27 samt 2005/06: MJ596 yrkande 7.

Reservation 4 (fp, kd, c)

Reservation 5 (mp)

9. Miljöorganisationers deltagande

Riksdagen avslår motion 2005/06: MJ48 yrkande 26.

Reservation 6 (mp)

10. Koldioxidlagring

Riksdagen avslår motionerna 2005/06: MJ46 yrkande 30, 2005/06: MJ48 yrkandena 7 och 8 samt 2005/06: N338 yrkande 18.

Reservation 7 (fp)

Reservation 8 (mp)

*Mål för den svenska klimatpolitiken***11. Sveriges nationella klimatmål för perioden 2008–2012**

Riksdagen antar regeringens förslag om nationellt klimatmål för perioden 2008–2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:172 och avslår motionerna 2005/06: MJ48 yrkande 2 och 2005/06: MJ49 yrkande 1.

Reservation 9 (mp)

12. Parlamentarisk utredning om den framtida klimatpolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2005/06: MJ45 yrkande 1 och 2005/06: MJ49 yrkande 4.

Reservation 10 (m, fp, kd, c)

13. Uppföljning av klimatpolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2005/06: MJ47 yrkande 17 och 2005/06: MJ48 yrkande 4.

Reservation 11 (m, fp, kd, c)

Reservation 12 (mp)

14. Långsiktiga mål

Riksdagen avslår motionerna 2005/06: MJ46 yrkande 8 och 2005/06: MJ48 yrkande 1.

Reservation 13 (fp)

Reservation 14 (mp)

15. Miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan

Riksdagen avslår motionerna 2005/06: MJ46 yrkande 5, 2005/06: MJ47 yrkande 14 och 2005/06: MJ49 yrkande 5.

Reservation 15 (m, fp, kd, c)

16. Mål om regional temperaturhöjning

Riksdagen avslår motion 2005/06: MJ46 yrkande 6.

Reservation 16 (fp)

17. Mål på medellång sikt

Riksdagen avslår motionerna 2005/06: U267 yrkande 4, 2005/06: MJ46 yrkande 7 och 2005/06: MJ49 yrkande 3.

Reservation 17 (fp, mp)

Reservation 18 (c)

18. Utsläppsminskningar från sektorerna

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ46 yrkande 9, 2005/06: MJ48 yrkande 3 och 2005/06:MJ49 yrkande 6.

Reservation 19 (m, fp, kd, c)

Reservation 20 (mp)

19. Internationella utsläppsmål

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ46 yrkande 2 och 2005/06: MJ47 yrkandena 15 och 16.

Reservation 21 (fp)

Reservation 22 (kd)

Åtgärder för att begränsa utsläppen av växthusgaser i Sverige

20. Åtgärder för minskad klimatpåverkan

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ507 yrkande 10.

Reservation 23 (c)

21. Personliga utsläppsrätter

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ49 yrkande 7.

Reservation 24 (c)

22. Skatteavdrag för klimatförbättrande åtgärder

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ49 yrkande 8.

Reservation 25 (kd, c)

23. Information och utbildning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ383 och 2005/06:MJ326 yrkandena 1 och 2.

Reservation 26 (mp)

24. Kommissionen mot oljeberoendet m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ47 yrkande 18, 2005/06: MJ48 yrkandena 5 och 6 samt 2005/06:MJ49 yrkande 2.

Reservation 27 (kd)

Reservation 28 (c)

Reservation 29 (mp)

25. En sammanhållen energi- och klimatpolitik

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ45 yrkande 2, 2005/06: MJ47 yrkande 4 och 2005/06:MJ48 yrkandena 22 och 24.

Reservation 30 (m)

Reservation 31 (kd)

Reservation 32 (mp)

- 26. Fjärrvärme utan fossila bränslen**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 20.
Reservation 33 (fp, mp)
- 27. En europeisk energi- och klimatpolitik**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ47 yrkande 1.
Reservation 34 (m, fp, kd, c)
- 28. Växthusgaser som omfattas av handelssystemet**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ596 yrkande 2.
Reservation 35 (kd)
- 29. Sektorer som omfattas av handelssystemet**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ46 yrkandena 18 och 27, 2005/06:MJ47 yrkande 8, 2005/06:MJ48 yrkande 13, 2005/06:MJ49 yrkande 9, 2005/06:MJ436 yrkande 3 och 2005/06:MJ596 yrkande 6.
Reservation 36 (fp, kd, c)
Reservation 37 (mp)
- 30. Tilldelning av utsläppsrätter**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U290 yrkande 18, 2005/06: MJ46 yrkande 25, 2005/06:MJ47 yrkandena 5 och 6, 2005/06:MJ49 yrkande 10 och 2005/06:MJ436 yrkandena 1 och 2.
Reservation 38 (m)
Reservation 39 (fp)
Reservation 40 (kd)
Reservation 41 (c)
- 31. Användande av utsläppsrätter**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 24.
Reservation 42 (fp)
- 32. Vita certifikat**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ48 yrkande 10 och 2005/06: MJ49 yrkande 11.
Reservation 43 (kd, c)
- 33. EU:s program mot klimatförändringar**
Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ47 yrkande 21.
- 34. Energi- och koldioxidskatt**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ46 yrkande 28 och 2005/06: MJ48 yrkandena 16 och 23.
Reservation 44 (fp)
Reservation 45 (mp)

35. Klimatinvesteringsprogram

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ48 yrkande 14 och 2005/06: MJ439 yrkande 7.

Reservation 46 (mp)

36. Skrotningspremier och försäljningsavgifter på oljepannor

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 23.

Reservation 47 (fp)

37. Subventioner av fossila bränslen

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ47 yrkande 11.

38. Utbyggnaden av kraftvärme

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ47 yrkande 19.

39. Normer för energiförbrukning

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ47 yrkande 20.

Reservation 48 (kd)

40. Myndighet för energieffektivisering

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ48 yrkande 9.

Reservation 49 (mp)

41. Energieffektivisering inom staten

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 21.

Reservation 50 (fp, kd, mp)

42. Energibesparing och fastighetsskatten

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 22.

Reservation 51 (m, fp, kd, c)

43. Åtgärder inom transportsektorn

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ48 yrkande 15 och 2005/06: MJ414 yrkande 4.

Reservation 52 (mp)

44. Beskattning av drivmedel

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 10.

Reservation 53 (fp, kd)

45. Koldioxidrelaterad förmånsbeskattning

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ48 yrkande 17.

Reservation 54 (mp)

46. Sjöfartens avgifter och miljöskatter

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 16.

Reservation 55 (fp, kd, mp)

47. Ekonomiska styrmedel för flyget

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 17.

Reservation 56 (fp, kd)

48. Alternativa bränslen i glesbygd

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 11.

Reservation 57 (fp)

49. Etanolproduktion och tullar

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 12.

Reservation 58 (fp)

50. Miljöbilar

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkandena 13 och 14.

Reservation 59 (fp, kd, mp)

51. Infrastruktur och klimateffekter

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 36.

52. Koldioxidutsläpp från personbilar

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ47 yrkande 7.

Reservation 60 (kd, mp)

53. Förbränning av fossilt material

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ48 yrkande 20.

Reservation 61 (mp)

54. Åtgärder inom jordbrukssektorn

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ368 yrkande 9, 2005/06: MJ47 yrkande 10 och 2005/06:MJ48 yrkande 18.

Reservation 62 (fp, mp)

Reservation 63 (kd)

55. Jordbrukets klimatpåverkan

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ48 yrkande 19.

Reservation 64 (mp)

56. Fluorerade växthusgaser

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ48 yrkande 11.

Reservation 65 (mp)

57. Forskning och utveckling

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: MJ507 yrkande 11, 2005/06: MJ46 yrkande 1 och 2005/06: MJ47 yrkande 3.

Reservation 66 (fp)

Reservation 67 (kd)

58. Odinprojektet

Riksdagen avslår motion 2005/06: MJ46 yrkande 29.

Reservation 68 (fp)

*Strategi för anpassning till klimatförändringar***59. Strategi för anpassning till klimatförändringar**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: MJ368 yrkande 14, 2005/06: MJ46 yrkandena 33–35 och 37, 2005/06: MJ342 och 2005/06: MJ531 yrkande 8.

Reservation 69 (fp, kd, mp)

60. Klimatfond

Riksdagen avslår motion 2005/06: MJ48 yrkande 21.

Reservation 70 (mp)

Stockholm den 1 juni 2006

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Åsa Domeij

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Domeij (mp), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Rune Berglund (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Sverker Thorén (fp), Jan-Olof Larsson (s), Christin Hagberg (s), Ann-Kristine Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Marie Wahlgren (fp), Claes Västerteg (c) och Jeppe Johnsson (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2005/06: 172 Nationell klimatpolitik i global samverkan tillsammans med fem följd-motioner med sammanlagt 94 yrkanden. Utskottet behandlar även 32 motionsyrkanden från allmän motionstid 2004 och 2005. En förteckning över samtliga behandlade förslag återfinns i bilaga 1.

Utskottet anordnade den 14 mars 2006 en offentlig utfrågning om styrmedel för att motverka klimatförändringar. Utfrågningen nedtecknades stenografiskt. Anteckningarna och programmet för utfrågningen återfinns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att klimatmålet enligt 2002 års klimatpolitiska beslut ligger fast. Detta innebär att de svenska utsläppen av växthusgaser skall som ett medelvärde för perioden 2008–2012 vara minst 4 % lägre än utsläppen år 1990. Målet skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer. Utsläppen räknas som koldioxidekvivalenter och omfattar Kyotoprotokollets sex växthusgaser.

Regeringen gör bedömningen att utsläppen för Sverige för år 2020 bör vara 25 % lägre än utsläppen år 1990. Målet följs fortlöpande upp vid kontrollstationer minst vart femte år med början år 2008. Regeringen anser också att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan bör kompletteras med ett temperaturmål om en maximal global genomsnittlig uppvärmning med 2 grader Celsius. Att uppnå målet kräver långsiktigt, omfattande och djupgående internationellt samarbete. Inför kontrollstationen år 2008 bör det närmare utredas hur samhällets olika sektorer bedöms kunna bidra till uppfyllandet av målen på lång och medellång sikt med sektorsvisa inriktningsmål för år 2015.

En sammanhållen klimat- och energipolitik bör utvecklas. Förutsättningar bör skapas för att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen för transporter och uppvärmning till år 2020.

Klimatinvesteringsprogrammet förstärks för perioden 2006–2008 och omfattar bl.a. ökade informationsinsatser. Programmet omfattar även satsningar på transportsektorn i syfte att begränsa utsläppen av växthusgaser.

I propositionen redogör regeringen för några viktiga utgångspunkter för en framtida utformning av en internationell klimatregim. Utgångspunkten är att en framtida internationell klimatregim efter år 2012, dvs. efter Kyotoprotokollets första åtagandeperiod, fortsatt bör baseras på klimatkonventionens grundläggande principer.

Klimatförändringarna är en realitet och även med kraftfulla och omedelbara utsläpps begränsande åtgärder kommer klimatet att förändras och påverka samhället på olika sätt. Regeringen redogör avslutningsvis för behovet att analysera samhällets sårbarhet för klimatförändringar.

Förslagen i propositionen har utarbetats i samarbete mellan den socialdemokratiska regeringen och Vänsterpartiet.

Utskottets överväganden

Utgångspunkter för Sveriges klimatpolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (fp) om strategier för att minska övriga växthusgaser förutom koldioxid med hänvisning till att propositionens mål, strategier och åtgärder omfattar även sådana gaser. Ett yrkande (fp) om användning av fossila råvaror avstyrks med hänvisning till pågående arbete i Regeringskansliet med att ta fram en handlingsplan för hållbar konsumtion och produktion. Slutligen avstyrks ett yrkande (fp) om att Sida bör ta fram en klimatstrategi, med hänvisning till att organisationen redan arbetar utifrån en sådan.

Jämför reservationerna 1 (fp, kd) och 2 (m, fp, kd, mp).

Strategiska insatser

Propositionen

Regeringen bedömer att följande insatser är väsentliga för att nå miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan:

- Svensk klimatpolitik bör tydligare integreras i den övergripande politiken för en rättvis och hållbar global utveckling och politiken för miljödriven tillväxt.
- Sverige bör fortsatt ligga i framkant i klimatarbetet genom en hög ambitionsnivå i arbetet för att minska utsläppen av växthusgaser nationellt.
- Sverige bör utveckla en sammanhållen energi- och klimatpolitik.
- Det svenska samhällets sårbarhet för klimatförändringar bör kartläggas och en bedömning av anpassningsåtgärder behöver göras.
- Sverige bör utveckla det internationella samarbetet genom att intensifiera arbetet med Kyotoprotokollets flexibla mekanismer.
- Sverige bör aktivt driva på i klimatförhandlingar och klimatsamarbete, inom EU och internationellt, samt bidra till att bygga förtroende mellan världens länder i klimatarbetet.
- Sverige bör fortsatt prioritera forskning och utveckling för att öka kunskapen om klimatförändringarna och hur dessa klimatförändringar kan begränsas och bemötas.

Motionerna

Motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 26 och 2004/05:MJ368 (fp) yrkande 13 framhåller behovet av att ta fram strategier för att minska övriga växthusgaser förutom koldioxid. Fokus har under senare år framför allt varit på utsläppen av koldioxid, påpekar motionärerna och förordar gemensamma regler inom EU.

I motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 19 anføres att Sverige i en långsiktig klimatstrategi också måste ta med frågor som rör användning av fossila råvaror. En utveckling behöver stödjas som leder bort från beroendet av sådana råvaror, anser motionärerna. Plast nämns som ett exempel på problemet med att fossilgas och olja är viktiga råvaror för flera produkter.

Sida bör ta fram en klimatstrategi för sitt arbete, anføres det i motionens yrkande 32. Sveriges bistånd bör även avse klimatanpassning, vilket omfattar behovet av att skydda mark från översvämningar, kampen mot ökenutbredning och hur man i utvecklingsländerna möter kraftigt förändrade villkor för jordbruket. Sidas strategi bör enligt motionärerna även inkludera kunskap om hur klimatförändringar påverkar biståndsprojekt inom alla områden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 26 och 2004/05:MJ368 (fp) yrkande 13 om vikten av att minska även övriga växthusgaser förutom koldioxid. Utskottet konstaterar att de mål, strategier och åtgärder som regeringen lägger fram i propositionen omfattar samtliga sex växthusgaser enligt Kyotoprotokollet och IPCC:s definitioner. Således är fokus på att minska utsläppen av växthusgaser och inte enbart koldioxid, även om den senare svarar för merparten av klimatpåverkan. Med det anförda anser utskottet att syftet med motionerna kan anses tillgodosett. Motionerna avstyrks i berörda delar.

När det gäller användning av fossila råvaror har utskottet inhämtat att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram en handlingsplan för hållbar konsumtion och produktion riktad mot näringslivet och den offentliga sektorn. Förslaget väntas bli färdigt i juni 2006 och kommer därefter att skickas ut på remiss. Handlingsplanen kommer bl.a. att omfatta frågor om användning av naturresurser för att producera produkter och hur material och råvaror som kan ge upphov till skada på miljön eller människors hälsa kan ersättas med andra alternativ. Utskottet anser att det är angeläget att se över frågan om fossila råvaror och förutsätter att regeringen aktivt kommer att arbeta vidare med denna fråga. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 19 lämnas utan vidare åtgärd.

Sida har tagit fram en särskild strategi för att integrera klimatfrågorna i det internationella utvecklingssamarbetet. En del av denna strategi omfattar åtgärder mot utsläppen av växthusgaser. En annan uppgift är att stärka människors förutsättningar för att anpassa sig till klimatförändringar. Sida

bidrar också med katastrofhjälp till människor som drabbats av extrema väderförhållanden, och myndigheten arbetar med att bygga upp och mobilisera forskning i samarbetsländerna om klimatförändringarna. Målen, att förebygga klimatförändringar och lindra de negativa effekterna av dessa, införlivas i Sidas samarbetsstrategier. En särskild handlingsplan har utarbetats som visar hur Sidas organisation skall integrera klimathänsyn i utvecklingssamarbetet och vilka mål och prioriteringar som skall gälla för de närmaste åren. Handlingsplanen för perioden 2004–2006 skall under året revideras och utökas inför kommande år. Med det anförda anser utskottet att syftet med motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 32 är tillgodosett. Motionen avstyrks i berörd del.

Det internationella arbetet mot klimatförändringar

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till vad regeringen anför i propositionen avstyrks ett motionsyrkande (v) om EU:s roll i det internationella klimatarbetet och två yrkanden (kd) om EU:s samarbete med utvecklingsländer. Vidare avstyrks yrkanden (kd, v) om USA:s medverkan i det internationella klimatarbetet. Ett yrkande (kd) om sanktioner mot EU-länder som inte lever upp till sina åtaganden enligt Kyotoprotokollet avstyrks med hänvisning till förfarandet vid överträdelser av EG-rätten. Ett antal yrkanden (s, fp, mp, -) om kolsänkor avstyrks med hänvisning till vad regeringen anför i denna fråga. Vidare avstyrker utskottet yrkanden (fp, kd, mp) om mekanismen för ren utveckling, huvudsakligen med hänvisning till vad som anføres i propositionen. Ett yrkande (mp) om miljöorganisationers deltagande i beslut avstyrks med hänvisning till vad som anføres i proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan. Slutligen avstyrks med hänvisning till propositionen yrkanden (fp, mp, -) om koldioxidlagring.

Jämför reservationerna 3 (fp, kd, mp), 4 (fp, kd, c), 5 (mp), 6 (mp), 7 (fp) och 8 (mp).

Den framtida klimatregimens utformning

Propositionen

Regeringen bedömer att följande bör vara viktiga utgångspunkter vid utformningen av en framtida internationell klimatregim. Regimen bör

- leda till att klimatkonventionens långsiktiga mål kan nås, dvs. att stabilisera halten av växthusgaser i atmosfären på en nivå som förebygger farlig mänsklig inverkan på klimatsystemet,
- ha mycket bred internationell uppslutning och bygga på klimatkonventionens grundläggande princip om gemensamt men differentierat ansvar,
- ha ett långsiktigt perspektiv – de åtgärder som nu genomförs av vissa industriländer under Kyotoprotokollet är endast meningsfulla i mycket begränsad utsträckning utan en bred och ambitiös klimatregim efter år 2012,
- leda till att utsläppen per person i världen på sikt får en mer rättvis fördelning genom att närma sig varandra på en nivå som är förenlig med klimatkonventionens långsiktiga mål,
- kännetecknas av en strävan att åstadkomma kostnadseffektiva utsläppsminskningar, där marknadsbaserade instrument som handel med utsläppsrätter och de projektbaserade mekanismerna ingår som centrala element,
- vara förenlig med, och helst främja, en långsiktigt hållbar utveckling och de mål som FN lagt fast i den s.k. millenniedeklarationen,
- ge goda förutsättningar och incitament för en bred kommersiell tillämpning av existerande och ny miljöanpassad teknik samtidigt som den bör stödja vidare forskning och teknikutveckling,
- i lämpliga delar bygga på Kyotoprotokollet, särskilt dess bestämmelser om efterlevnad, rapportering och dess flexibla mekanismer, dvs. marknadsbaserade instrument som handel med utsläppsrätter och de projektbaserade mekanismerna vars syfte är att åstadkomma kostnadseffektiva utsläppsminskningar,
- om så behövs innebära en ökad differentiering av åtagandenas omfattning och karaktär för att åstadkomma ett brett deltagande med medverkan även från USA och viktiga utvecklingsländer,
- arbeta aktivt med nödvändiga åtgärder för att minska utsläppen så att det blir möjligt att uppnå klimatkonventionens långsiktiga mål,
- betona betydelsen av informationsinsatser, kapacitetssupplyggning, policyutformning och teknologiöverföring och
- innehålla element för samarbete för att minska sårbarhet för och anpassning till ofrånkomliga klimatförändringar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om viktiga utgångspunkter vid utformningen av en framtida internationell klimatregim.

EU:s roll i det globala klimatarbetet

Motionerna

Sverige och EU bör vara pådrivande och ledande i det internationella klimatarbetet, anförs det i motion 2005/06: MJU14 (v) yrkande 6. EU har hittills haft en sådan roll, konstaterar motionärerna och framhåller vikten av att EU bibehåller denna position. Vidare är det avgörande att EU:s medlemsländer klarar sina egna åtaganden i Kyotoprotokollet, då risken annars är stor att protokollet havererar. Sverige bör bidra med kunskap och politisk vilja att lösa klimatfrågan. Enligt motion 2005/06: MJU47 (kd) yrkande 12 bör Sverige verka för att EU tar initiativ till ett multilateralt samarbete mellan EU, Kina, Indien, Brasilien m.fl. länder samt vissa större energibolag. Syftet är att främja ett brett samarbete om ren teknik inom bl.a. områdena energi och transporter. Ett strategiskt partnerskap behöver utvecklas med de snabbt växande ekonomierna för att hjälpa dessa att ta fram hållbara energistrategier och säkerställa ländernas deltagande i försöken med att begränsa utsläppen av växthusgaser. I motionens yrkande 13 anförs att Sverige också bör verka för att EU avsätter avsevärda budgetmedel för att hjälpa utvecklingsländerna att investera i bästa möjliga teknik för energiproduktion och energianvändning.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför talar allt i nuläget för att det globala klimatarbetet även i fortsättningen kommer att förutsätta ett kraftfullt internationellt ledarskap från EU:s sida. Sverige kommer enligt regeringen att verka för att EU förmår axla denna ledarroll. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att EU företräder en global klimatpolitik som leder till att utsläppen kan begränsas i den utsträckning som krävs enligt EU:s egna bedömningar. Att EU framgångsrikt genomför Kyotoprotokollet och visar att detta kan ske på ett kostnadseffektivt och för samhällsutvecklingen gynnsamt sätt är, som regeringen framhåller, avgörande för EU:s trovärdighet och möjlighet att vinna global uppslutning bakom en fortsättning av det internationella klimatarbetet efter år 2012. Utskottet delar också regeringens uppfattning i fråga om att Sverige och EU bör agera för att öka samarbetet med utvecklingsländerna, inte minst de snabbt växande, kring teknikutveckling, överföring och tillämpning av teknik som minskar utsläppen av växthusgaser. Ett viktigt steg har, som framgår av propositionen, tagits i samband med de toppmöten som hölls mellan EU, Indien och Kina i september 2005. Vid dessa tillfällen slöts avtal om fördjupat samarbete inom klimatfrågorna med tonvikt på utveckling och överföring av teknik. Samarbetet är ett led i EU:s, Indiens och Kinas genomförande av klimatkonventionen och Kyotoprotokollet. Avtalen måste enligt regeringen skyndsamt fyllas med konkret innehåll. Indiens och Kinas utsläpp av växthusgaser ökar i dag i en takt som kan motverka de ansträngningar som görs av industriländerna att begränsa sina utsläpp.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2005/06: MJ47 (kd) yrkandena 12 och 13 samt 2005/06: MJ414 (v) yrkande 6 lämnas utan att riksdagen gör några särskilda uttalanden.

Betydelsen av USA:s medverkan

Motionerna

I motionerna 2004/05: MJ498 (kd) yrkande 4 och 2005/06: MJ596 (kd) yrkande 1 framhålls vikten av att EU för en aktiv och envis dialog med USA för att förankra det internationella arbetet mot växthuseffekten. Vidare bör samarbetet kring utveckling av energisnål teknik och rena energikällor fördjupas. Även i motion 2005/06: MJ414 (v) yrkande 5 begärs att EU och Sverige skall agera för att få USA att ansluta sig till det internationella klimatarbetet. Enligt motionärerna bör frågan väckas om huruvida USA:s beteende strider mot internationella handels- och konkurrensregler, eftersom USA skaffar sig kortsiktiga kostnadsfördelar genom att inte investera för att minska koldioxidutsläppen.

Utskottets ställningstagande

En grundläggande förutsättning för att det internationella klimatarbetet skall bli framgångsrikt är att USA medverkar aktivt. Av propositionen framgår att USA ensamt står för ungefär 23 % av världens utsläpp och har de högsta utsläppen per person. Om inte USA tar sitt ansvar i klimatfrågan och på allvar börjar minska sina utsläpp kommer det som regeringen framhåller att vara omöjligt att nå de totala utsläppsminskningar som krävs. Dessutom är USA:s medverkan en förutsättning för en bred internationell anslutning till det internationella multilaterala klimatarbetet. Utan USA:s deltagande torde det enligt regeringen bli mycket svårt att enas om ett bredare deltagande av utvecklingsländer som är villiga att acceptera någon form av fördjupade åtaganden. Till detta skall läggas ekonomiska och handelspolitiska aspekter. Åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser är förenade med kostnader, åtminstone initialt. Om ett industriland inte tar på sig kostnaden för klimatåtgärder kan det ge konkurrensfördelar för delar av dess industri. USA:s medverkan som medfinansier av de fonder som skall underlätta för utvecklingsländernas klimatarbete och eventuella nya åtaganden i en framtida internationell klimatregim behövs också.

Utskottet anser i likhet med regeringen att Sverige och EU fortsatt måste försöka påverka USA:s inställning till klimatfrågan samt till det internationella och multilaterala klimatarbetet. Detta bör som hittills ske i förhandlingar under klimatkonventionen och i alla andra internationella sammanhang och processer som kan ha betydelse för klimatfrågans hantering, såsom exempelvis Arktiska rådet, OECD, UNEP, WTO, FN:s generalförsamling och den transatlantiska dialogen. Dessutom bör Sverige och EU eftersträva omfattande och breda kontakter med det amerikanska sam-

hället i stort. Det bör, som regeringen framhåller, exempelvis finnas en god grund för samarbete kring forskning, teknikutveckling och på sikt även att utveckla styrmedel såsom handel med utsläppsrätter. Utskottet gör också samma bedömning som regeringen i fråga om att det kommer att bli svårt att förändra USA:s positioner såvida inte EU och andra parter som ratificerat Kyotoprotokollet på ett framgångsrikt sätt genomför protokollet.

Det anförda visar enligt utskottet att regeringen är väl medveten om vikten av att USA ansluter sig till det internationella klimatarbetet och att regeringen avser att verka i den riktningen. Syftet med motionerna 2004/05: MJ498 (kd) yrkande 4, 2005/06: MJ414 (v) yrkande 5 och 2005/06: MJ596 (kd) yrkande 1 kan därmed anses tillgodosett. Utskottet föreslår att motionerna i berörda delar lämnas utan vidare åtgärd.

Genomförande av Kyotoprotokollet

Efterlevnad av Kyotoprotokollet

Motionen

Enligt motion 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 2 bör Sverige verka för sanktioner mot de EU-länder som inte lever upp till sina åtaganden enligt EU:s interna bördefördelning. Många länder befinner sig i dag långt från att nå upp till sina åtaganden enligt Kyotoprotokollet, påpekar motionärerna. Därför behövs en ordentlig samsyn mellan EU:s regeringar om att de åtaganden som respektive land har gjort skall respekteras.

Utskottets ställningstagande

EU:s interna bördefördelning regleras genom EG-rätten, och överträdelse utgör därmed brott mot denna rätt. En överträdelse kan leda till att kommissionen inleder ett överträdelseärende och att den aktuella medlemsstaten i förlängningen döms i EG-domstolen till exempelvis skadestånd. Möjligheten att initiera ett sådant förfarande finns även för andra medlemsstater, även om det är sällsynt att den utnyttjas. Utskottet konstaterar att frågan om efterlevnad av EU:s bördefördelning således är en fråga om EU:s interna system för att övervaka efterlevnaden av EG-rätten. I det avseendet erbjuder EG-fördraget långtgående möjligheter och skyldigheter för kommissionen. Kyotoprotokollets efterlevnadsmekanism är därmed inte relevant för att hantera brister i EU:s interna efterlevnad. Den mekanismen kan dock bli aktuell i det fall bristen på respekt för bördefördelningen inom EU leder till att unionen som helhet inte kan uppfylla sitt gemensamma åtagande inom ramen för Kyotoprotokollet.

Det anförda innebär enligt utskottet att syftet med motion 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 2 är tillgodosett. Motionen avstyrks i berörd del.

Kolsänkor

Motionerna

Flera motioner tar upp frågan om kolsänkor. Enligt motion 2004/05: MJ429 (s) bör ett växlingssystem införas mellan miljöavgifter och ett mer aktivt skogsbruk, baserat på successionsprinciper utifrån mätbara variabler. Dessutom bör behovet av forskning och utvecklingsarbete kring metoder för högre kolbindning inom successionsskogsbruket beaktas. Motion 2005/06: MJ579 (s) framhåller möjligheten att i större utsträckning kunna binda koldioxid i kolsänkor. Det norra skogsbarrsbältet har stora möjligheter att binda koldioxid, och ett aktivt skogsbruk medverkar till en sådan bindning, påpekar motionärerna. Politiken måste vara långsiktig och understödja den forskning som bedrivs. Vidare anføres att det arbete som pågår i Kalix bör stödjas nationellt och internationellt av regering och riksdag. I motion 2005/06: MJ46 (fp) anføres att kunskaperna kring skogens förmåga att fungera som långvarig kolsänka är långt ifrån fullständiga. Skog fungerar ibland som sänka och ibland som avgivare av koldioxid, metan och partiklar. Det är enligt motionärerna angeläget med beskokning framför allt av vissa u-länder med stor skogskövling. Skälen är dock ofta andra än dessa skogars effekt på klimatet. Samtidigt är risken med resonemanget kring kolsänkor att sådana framför allt kommer att användas av i-länder för att motivera fortsatta egna utsläpp. Regeringen bör därför arbeta för en bättre kunskapsnivå om kolsänkor (yrkande 3). Enligt motion 2004/05: MJ368 (fp) yrkande 3 bör Sverige och EU inte använda sig av sänkor för att uppnå målen i Kyotoprotokollet. Principen fungerar inte fullt ut eftersom kretsloppet för koldioxid bundet i träd är betydligt kortare än det som rör koldioxid från fossila bränslen. Denna typ av åtgärder senarelägger endast de åtgärder som behövs för att uppnå ett hållbart samhälle vad avser växthuseffekten. Dessutom påverkar det inte alla andra problem som användning av fossila bränslen orsakar, anser motionärerna. I motionerna 2004/05: MJ434 (mp) yrkande 47 och 2005/06: MJ449 (mp, -) yrkande 56 begärs att skog inte skall tillgodoräknas som kolsänkor vid uppfyllelse av riksdagens klimatmål. Ett sådant förhållningssätt är passivt och saknar vetenskaplig grund, påpekar motionärerna och framhåller att det finns skogar som är nettokoldioxidproducenter snarare än -upptagare.

Utskottets ställningstagande

I klimatkonventionen slås fast att parterna till konventionen skall vidta åtgärder mot klimatförändringar såväl genom att begränsa utsläppen av växthusgaser som att skydda och förstärka kolsänkor. Regeringen anser att det är viktigt att det finns drivkrafter för att öka upptagen av koldioxid i kolsänkor. Det ökade upptaget kan antingen lagras i form av ökad kolsänka eller utnyttjas som ersättning för fossila bränslen. Kolsänkor kan dock inte varaktigt balansera de utsläpp av koldioxid som följer av användningen av fossila bränslen. Utskottet gör samma bedömning som reger-

ingen i fråga om att åtgärder för att främja upptag i kolsänkor inte ersätter nödvändiga åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser utan är att betrakta som komplement.

Som framgår av propositionen får enligt Kyotoprotokollet varje part med ett kvantitativt åtagande en viss tilldelad mängd, eller utsläppsrymme, för åtagandeperioden 2008–2012 som baseras på utsläppen under basåret (i de flesta fall år 1990) och själva åtagandet. Parternas samlade utsläpp får högst uppgå till denna mängd. För Sveriges del är åtagandet enligt EU:s interna bördefördelning 104 % av 1990 års utsläpp. Varje part till Kyotoprotokollet skall senast under år 2006 lämna en rapport om s.k. tilldelad mängd och redovisa sina utsläpp av växthusgaser år 1990. Parterna skall vidare redovisa i vilken mån de avser att tillgodoräkna sig upptag av växthusgaser i kolsänkor i skog, i åker- och betesmark samt från ny vegetation på tidigare vegetationslös mark enligt protokollets artikel 3.4. Parterna skall i rapporten om tilldelad mängd också redovisa val av basår för fluorerade växthusgaser och ett antal andra mer tekniska val. Om en part inte behöver använda alla sina tillgodohavanden av tilldelade utsläppsenheter, utsläppsminskningensenheter, certifierade utsläppsminskningar eller andra certifikat kan den enligt Kyotoprotokollets regler spara ett överskott till kommande åtagandeperioder. Ett överskott på kort sikt kan därför med nuvarande utformning av åtaganden ackumuleras för att balansera framtida minskningar. Det är dock i dag oklart om regelverket för perioden efter år 2012 kommer att överensstämma med det som gäller för Kyotoprotokollets första åtagandeperiod. Konkreta förhandlingar om parternas åtaganden för perioden efter år 2012 har ännu inte inletts. Det är därmed, som regeringen påpekar, osäkert vilken reell betydelse kolsänkorna kan få när det gäller vilka framtida ansträngningar för att minska nettoutsläppen som kommer att bli nödvändiga för Sverige. Enligt Europaparlamentets och rådets beslut om övervakning av medlemsländernas växthusgasflöden (280/2004/EG) skall varje medlemsland senast den 15 januari 2006 till kommissionen redogöra för vilka val man avser att göra bl.a. avseende Kyotoprotokollets artikel 3.4 om kolsänkor i syfte att möjliggöra färdigställandet av Europeiska unionens rapport om tilldelad mängd. Av propositionen framgår att det framför allt är besluten om tillämpningen av artikel 3.4 och i någon mån basåret för fluorerade gaser som har betydelse för storleken på Sveriges tilldelade mängd.

EU verkade under förhandlingarna om tillämpningen av Kyotoprotokollet, som slutfördes i Marrakech år 2001, för att begränsa parternas möjlighet att tillgodoräkna sig kolsänkor under den första åtagandeperioden. Grunden för detta agerande var enligt regeringen att parternas tidigare gjorda åtaganden om utsläppsbegränsningar annars skulle ha kunnat undermineras. Sverige delade denna grundsyn och framhöll även att Kyotoprotokollet uttryckligen beaktade upptaget i kolsänkor som en del av åtagandet och att detta borde reflekteras av regelverket. Utskottet anser i likhet med regeringen att bevarande och främjande av kolsänkor har en viktig komplet-

terande funktion att fylla vid sidan av arbetet med att begränsa utsläppen. Kolsänkornas roll och omfattning bör dock klargöras innan förhandlingar inleds om nivåerna på parternas kommande åtaganden. Vidare anser regeringen att den vetenskapliga grunden för tillgodoräknande av kolsänkor i framtida internationella åtaganden bör stärkas och att dessa åtaganden i högre grad ger incitament till att öka upptagen i kolsänkor. Utskottet delar denna uppfattning. Sådana aktiviteter bör utformas så att hållbar utveckling främjas och den globala avskogningen bromsas. Utskottet konstaterar att regeringen avser att verka för att de internationella reglerna för kolsänkor utvecklas i denna riktning. Utskottet gör vidare samma bedömning som regeringen i fråga om att en mer aktiv skötsel av kolsänkor, framför allt skogssänkorna, kan komma att bli betydelsefull i framtiden. Det ligger, som regeringen framhåller, i linje med grundläggande principer för det internationella klimatarbetet att det i Kyotoprotokollet fastställda värdet för upptag av växthusgaser i skog och skogsmark i Sverige läggs till den svenska tilldelade mängden. Utskottet konstaterar att regeringen har beslutat att Sverige skall tillämpa artikel 3.4 när det gäller upptag av växthusgaser i kolsänkor i skog och skogsmark, men ej i åker- och betesmark samt ny vegetation (dnr M2006/201/Mk).

Med vad som ovan anförts om kolsänkor föreslår utskottet att motionerna 2004/05: MJ368 (fp) yrkande 3, 2004/05: MJ429 (s), 2004/05: MJ434 (mp) yrkande 47, 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 3, 2005/06: MJ449 (mp, -) yrkande 56 och 2005/06: MJ579 (s) lämnas utan vidare åtgärd. När det gäller motionerna 2004/05: MJ434 (mp) yrkande 47 och 2005/06: MJ449 (mp, -) yrkande 56 om kolsänkor och riksdagens klimatmål vill utskottet utöver detta hänvisa till regeringens förslag att det klimatpolitiska delmålet om att minska utsläppen av växthusgaser med minst 4 % även i fortsättningen skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller användning av flexibla mekanismer.

Kyotoprotokollet och dess flexibla mekanismer

Mekanismen för ren utveckling

Propositionen

Regeringen bedömer att ett fortsatt stöd bör ges under en övergångsperiod till Statens energimyndighets program för de projektbaserade mekanismerna. Klimatförändringar är en global fråga och det är enligt regeringen angeläget att Sverige medverkar i internationella projekt, som mekanismen för ren utveckling och gemensamt genomförande, som syftar till att begränsa utsläppen av växthusgaser. Genom deltagande i sådana projekt underlättar Sverige en internationell politisk överenskommelse om de bredare och mer långtgående klimatåtaganden som krävs efter år 2012 för att

framgångsrikt motverka klimatförändringar. Energimyndigheten bör verka för att underlätta för företag att engagera sig i arbetet med de flexibla mekanismerna.

Motionerna

I motion 2004/05:MJ368 (fp) yrkande 2 begärs att Sverige visar restriktivitet med att använda mekanismen för ren utveckling. Det är svårt att säkerställa att de investeringar som görs inte skulle ha gjorts ändå, och det finns frågetecken kring hur de långsiktiga investeringarna skall kunna säkerställas. Det är enligt motionärerna bättre att inkludera den typen av projekt i biståndsarbetet och att avstå från att räkna in utsläppsminskningar från sådana projekt i de egna åtagandena om att minska utsläpp av växthusgaser. I motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 27 framförs att Sveriges utgångspunkt tills vidare bör vara att avstå från deltagande i projekt inom ramen för mekanismen för ren utveckling efter första åtagandeperioden. I stället bör klimatbiståndet ökas. Utsläppsrätter förvärvade genom mekanismen för ren utveckling bör inte säljas eller användas för att fullgöra åtaganden enligt Kyotoprotokollet eller för att uppfylla det nationella klimatmålet efter den första åtagandeperioden. Enligt motionerna 2004/05:MJ498 (kd) yrkande 12 och 2005/06:MJ596 (kd) yrkande 7 bör Sverige verka för att Annex I-ländernas möjlighet att tillgodoräkna sig utsläppsminskningar genom mekanismen för ren utveckling begränsas till 2 % av deras totalt tillåtna utsläppsmängd enligt Kyotoprotokollet. Sverige bör även verka för att så många länder som möjligt gör kvantitativa åtaganden.

I motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 4 framförs att kvaliteten vid en fortsatt satsning på mekanismen för ren utveckling måste bli acceptabel. Det bör finnas riktlinjer med krav på minst samma utvecklingseffekt som om det hade rört sig om ett svenskt biståndsprojekt. Former för att ta tillvara Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) och Naturvårdsverkets expertis i projektbedömningarna måste etableras.

I motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 25 framförs att en utvärdering bör göras av mekanismen för ren utveckling och andra sätt att bidra till minskade klimatutsläpp i utvecklingsländerna.

Slutligen framförs i motionen att svenska miljöorganisationer bör få delta i beredningen av beslut om godkännande av projekt inom ramen för mekanismen för ren utveckling där Sverige är investerarland. Den svenska miljörelsen har ovärderliga kunskaper om mekanismen för ren utveckling som bör tillvaratas (yrkande 26).

Utskottets ställningstagande

I flera motioner har förordats en restriktiv användning eller ingen användning alls av mekanismen för ren utveckling. Regeringen har i propositionen gjort bedömningen att ett fortsatt stöd bör ges under en övergångsperiod till Statens energimyndighets program för de projektbaserade mekanismerna. På grund av relativt höga transaktionskostnader, delvis kom-

plicerade regelverk och potentiella risker av såväl kommersiell som politisk art har statliga program en roll att spela innan marknaden för utsläppsrätter och utsläppsreduktionsenheter utvecklats fullt ut. Statens energimyndighets insatser och andra statliga program kan bidra till utvecklingen av regelverk och metoder och till att processen för godkännande av projekt etableras och blir effektiv. På så sätt kan transaktionskostnader, risker och trögheter i systemet reduceras, vilket är en förutsättning för ett större engagemang från näringslivet. Huvudsyftet med engagemanget är således att bidra till att utveckla mekanismerna till nödvändiga och effektiva instrument i det internationella klimatsamarbetet. Sådana insatser möjliggör även en spridning av effektiv teknik för förnybar energi och energieffektivitet. Härigenom tillmötesgår Sverige dessutom de förväntningar som utvecklingsländerna har beträffande insatser i deras länder. Utskottet ansluter sig till denna bedömning.

Utsläppsminskningar som genereras genom projekt inom ramen för mekanismen för ren utveckling skulle kunna tillgodoräknas Sverige vid en bedömning av uppfyllandet av våra åtaganden enligt Kyotoprotokollet och EU:s bördefördelning. Som framhålls i propositionen skall dock det svenska klimatmålet uppnås utan användning av de flexibla mekanismerna. En förnyad prövning av målets utformning i relation till de flexibla mekanismerna skall enligt propositionen ske senast i samband med kontrollstationen 2008.

Även om det nationella klimatmålet skall uppnås utan användande av projektbaserade mekanismer får verksamhetsutövare använda sig av de projektbaserade mekanismerna vid redovisning av utsläppsrätter. Riksdagen har nyligen antagit en proposition om handel med utsläppsrätter och projektbaserade mekanismer, proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan. Detta innebär bland annat att reglerna inför handelsperioden 2008–2012 nu är på plats. I proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan bedömdes det även rimligt att begränsa antalet utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar som verksamhetsutövare får använda vid redovisningen av utsläppsrätter till högst 20 % av antalet fördelade utsläppsrätter under perioden 2008–2012. Utskottet gör nu ingen annan bedömning.

När det gäller frågan om en internationell begränsning av användningen av mekanismen för ren utveckling konstaterar utskottet att Kyotoprotokollet uppställer ett krav på supplementaritet, dvs. användningen av flexibla mekanismer skall vara supplementär till inhemska åtgärder. Det innebär att inhemska åtgärder skall utgöra en betydande del av en parts ansträngningar att uppfylla sitt kvantitativa åtagande enligt Kyotoprotokollet. Ingen kvantifiering eller närmare precisering av villkoret om supplementaritet har gjorts inom ramen för Kyotoprotokollet. När det gäller den framtida klimatregimens utformning är dock utgångspunkten enligt propositionen att de projektbaserade mekanismerna och således även mekanismen för ren utveckling skall ingå som centrala element.

Vad avser frågan om kvantitativa åtaganden för fler länder vill utskottet framföra följande. Regeringen gör i propositionen bedömningen att en viktig utgångspunkt vid utformningen av en framtida internationell klimatregim är att ha en mycket bred internationell uppslutning och att utsläppen per person på sikt får en mer rättvis fördelning genom att närma sig varandra på en nivå som är förenlig med klimatkonventionens långsiktiga mål. Enligt uppgifter inhämtade från Regeringskansliet är det särskilt angeläget att industriländerna gör kvantitativa åtaganden om att minska utsläppen av växthusgaser. Även Annex II-länderna bör göra åtaganden, men innan de är beredda bör samarbetet utvecklas genom mekanismen för ren utveckling.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2004/05: MJ368 (fp) yrkande 2, 2004/05: MJ498 (kd) yrkande 12, 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 27 och 2005/06: MJ596 (kd) yrkande 7.

Utskottet har inhämtat att Regeringskansliet arbetar med att ta fram ett regelverk för projektgodkännande enligt mekanismen för ren utveckling. Ramarna för projektgenomförande och krav på projekten sätts dock i stor utsträckning av internationella regler och EU-regler. Utrymmet för nationella särbestämmelser är således begränsat. Naturvårdsverkets och Sidas expertkunskap kommer i arbetet med projektgodkännanden att tas till vara genom det råd som regeringen aviserat i proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan. Rådet skall bestå av representanter för Statens energimyndighet, Naturvårdsverket, Verket för näringslivsutveckling och Sida. Rådets uppgift är att bereda frågor om godkännande av deltagande i projektverksamhet och lämna förslag till beslut. Med hänvisning till vad som anförts föreslår utskottet att motion 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om att mekanismen för ren utveckling och andra sätt att bidra till minskade klimatutsläpp i utvecklingsländerna bör utvärderas vill utskottet anförda följande. Av propositionen framgår att regeringen inför kontrollstationen 2008 avser att utreda hur samhällets olika aktörer och sektorer kan, inom och utanför landets gränser, bidra till de framtida utsläppsminskningarna på ett kostnadseffektivt sätt. När det gäller mekanismen för ren utveckling har Regeringskansliet framfört att Statens energimyndighet hittills endast genomfört eller deltagit i ett fåtal projekt, varför en specifik utvärdering av just dem inte är aktuellt i dagsläget. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 25.

Beträffande frågan om miljöorganisationer bör få delta i beredningen om beslut om godkännande av projekt inom ramen för mekanismen för ren utveckling där Sverige är investerarland vill utskottet anförda följande. Kraven på allmänhetens insyn och deltagande i processen för projekt enligt mekanismen för ren utveckling är främst av intresse för det utvecklingsland som är värd för projektet. Detta tillgodoses i den internationella processen. Det finns inga särskilda krav på allmänhetens, inklusive miljöorganisationers, insyn och deltagande då ett investerarland ger sitt nationella

godkännande till deltagande i ett projekt. Information om projektverksamhet kommer att finnas hos den myndighet som ansvarar för processen för ett nationellt godkännande. Informationen kommer att vara tillgänglig för allmänheten enligt reglerna om allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Med det anförda anser utskottet att syftet med motion 2005/06:MJ48 yrkande 26 kan anses tillgodosett. Motionen avstyrks i berörd del.

Koldioxidlagring

Motionerna

Regeringen bör undersöka möjligheten och intresset för att utveckla koldioxidlagring som en del av klimatstrategin, anför det i motion 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 30. Enligt motionärerna anser alltfler forskare koldioxidlagring vara en framtida möjlighet för att minska växthuseffekten. En sådan lagring borde framför allt vara intressant för industrier där koldioxid produceras som en oundviklig del av processen eller där fossila bränslen och råvaror inte kan undvikas. Det är intressant både för nationellt och internationellt bruk att få fram tekniska lösningar inom detta område, anser motionärerna. I motion 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 7 begärs att regeringen genom sina ägardirektiv och styrelsetillsättningar förmår Vattenfall att överge satsningen på insamling och lagring av koldioxid. Enligt motionärerna använder vissa företag som Vattenfall en teoretisk framtida möjlighet till att insamla och lagra koldioxid för att i nuläget berättiga utbyggnaden av nya koleldade kraftverk. I praktiken investerar de därmed i en ifrågasatt teknik med löfte om att eventuellt kunna utveckla metoder för att lösa problemen med restprodukter i en avlägsen framtid. Motionens yrkande 8 tar upp frågan om offentlig finansiering av forskning och utveckling om insamling och lagring av koldioxid. Det behövs mycket forskning och utveckling för att få fram praktiska lösningar på problemen kring att fånga in och lagra koldioxid. En satsning på en sådan forskning skulle ta resurser från andra alternativ. Det är därför mer kostnadseffektivt att satsa resurser på mer beprövad teknik med mindre risker och mer skyndsamt införande. I proposition 2005/06:127 om energiforskning betonas vikten av fokusering på områden där svenska insatser kan göra en betydande skillnad. Forskning om insamling och lagring av koldioxid ryms inte inom dessa områden, hävdar motionärerna. Enligt motion 2005/06: N338 yrkande 18 (mp, -) bör den svenska linjen gentemot EU vara att separation och förvaring av koldioxid är en teknik som inte skall prioriteras. Koldioxidförvaring är inte någon seriös möjlighet att få ned utsläppen, då den är för långsam, dyr, begränsad och farlig.

Utskottets ställningstagande

Av propositionen framgår att en åtgärd för att minska utsläppen av koldioxid som har aktualiserats på senare tid är s.k. lagring av koldioxid. Rent principiellt kan koldioxid lagras i havet eller i geologiska formationer. FN:s klimatpanel IPCC har under hösten 2005 lagt fram en specialrapport om koldioxidlagring som även behandlades i samband med klimatmötet i Montreal år 2005. I rapporten klargörs att koldioxidlagring i geologiska formationer har en mycket stor potential under kommande sekel men att kostnaderna i många fall är förhållandevis höga och att energiåtgången för avskiljning av koldioxid ur rökgaser är betydande. Långtidseffekterna av lagring, t.ex. risk för läckage, bedöms av IPCC vara möjliga att bemästra genom att tillämpa tekniken där goda geologiska formationer finns inom räckhåll. Lagring i hav är enligt IPCC däremot betydligt mer tveksamt, med hänsyn till direkta miljöeffekter. Rapporten klargör att långtidseffekterna av havslagring är att större delen av koldioxiden ändå når atmosfären efter kanske 100–1 000 år. Det finns också stora ekologiska risker förknippade med oceanlagring.

Enligt regeringen kan koldioxidlagring bli betydelsefullt under kommande åtagandeperioder efter år 2012, och många länder kan tänkas vara intresserade, däribland USA, Norge och Storbritannien. Regler måste utarbetas för på vilket sätt man skall få tillgodoräkna sig koldioxidlagring eftersom sådana regler saknas i Kyotoprotokollet. Som framgår av propositionen är Sverige inställning att lagring i haven utifrån nuvarande kunskapsbas är oacceptabel ur miljösynpunkt. Sverige har hittills varit försiktig positiv till koldioxidlagring i geologiska formationer, men understrukit behovet av metodikarbete, sätt att hantera risk, läckage och ansvarsfrågor innan tekniken kan användas för att skapa krediter under en framtida klimatregim.

Med det anförda om koldioxidlagring föreslår utskottet att motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 30, 2005/06:MJ48 (mp) yrkandena 7 och 8 samt 2005/06:N338 yrkande 18 lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande i frågan.

Mål för den svenska klimatpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om nationellt klimatmål för perioden 2008–2012 och avstyrker ett motionsyrkande (c) om Sverige som föregångsland samt ett yrkande (mp) om att skärpa det kortsiktiga målet. Vidare avstyrks två yrkanden (m, c) om en parlamentarisk utredning om den framtida klimatpolitiken och två yrkanden (kd, mp) om uppföljning av klimatpolitiken. Med hänvisning till tidigare beslut av riksdagen och vad som anförs i propositionen avstyrks ett antal motionsyrkanden (fp, kd, c, mp) om mål på lång och medellång sikt.

Jämför reservationerna 9 (mp), 10 (m, fp, kd, c), 11 (m, fp, kd, c), 12 (mp), 13 (fp), 14 (mp), 15 (m, fp, kd, c), 16 (fp), 17 (fp, mp), 18 (c), 19 (m, fp, kd, c), 20 (mp), 21 (fp) och 22 (kd).

Sveriges nationella klimatmål för perioden 2008–2012

Propositionen

Regeringen föreslår att det klimatpolitiska delmålet att minska de svenska utsläppen med minst 4 % som ett medelvärde för perioden 2008–2012 relativt år 1990 utan kompensation för upptag i kolsänkor eller användning av flexibla mekanismer ligger fast (prop. 2001/02:55, bet. 2001/02:MJU10, rskr. 2001/02:163). Det nationella målet skall fortlöpande följas upp. Om utsläppstrenden visar sig vara mindre gynnsam än man nu förutser, eller att de åtgärder som vidtas inte ger väntad effekt, kan regeringen föreslå ytterligare åtgärder och/eller vid behov föreslå en omprövning av målet vid kontrollstationen år 2008. En förnyad prövning av målets utformning i relation till de flexibla mekanismerna skall ske senast i samband med den kontrollstationen. Härvid skall hänsyn tas till konsekvenser för svensk industri och dess konkurrenskraft. Klimatpolitiken följs fortlöpande upp med kontrollstationer minst vart femte år.

Motionerna

Det är bekymmersamt att klimatarbetet hittills har bestått av spridda åtgärder och styrmedel i brist på överenskommelse om en långsiktig strategi, framhålls det i motion 2005/06:MJ49 (c). Motionärerna påpekar att regeringens proposition endast innehåller ett skarpt förslag och att detta bara är en bekräftelse av ett gammalt beslut som nästan har uppnåtts: att de svenska utsläppen av växthusgaser skall minska med 4 % till åren 2008–2012 (som ett medelvärde under perioden) jämfört med utsläppen år 1990. Motionärernas vision är att Sverige skall vara ett föregångsland i omställningen till ett miljömässigt hållbart samhälle och i arbetet med att komma

till rätta med utsläppen av klimatpåverkande gaser (yrkande 1). I motion 2005/06:MJ48 (mp) föreslås ett kortsiktigt mål om 12 % minskning av utsläppen av växthusgaser till år 2010 med 1990 som basår. Målet skall uppnås utan användning av flexibla mekanismer förutom handel med utsläppsrätter. Enligt motionärerna tyder mycket på att Sverige kommer att ha nått det uppsatta målet om en minskning med 4 % redan till år 2010. Det går att göra avsevärt mer med måttliga åtgärder, och det kortsiktiga målet bör därför skärpas (yrkande 2).

Enligt motion 2005/06:MJ45 (m) yrkande 1 bör en parlamentarisk utredning tillsättas som grund för klimatpolitiken efter kontrollstationen år 2008. Det finns en rad utestående frågor efter regeringens proposition, anser motionärerna. Förhållandet mellan EU:s klimatpolitik och det nationella målet, avräkningsmål, användning av kolsänkor, transportsektorns eventuella inträde i utsläppshandelssystemet och Sveriges långsiktiga klimatmål är exempel på frågor som måste utredas närmare. Regeringen bör bilda sig en uppfattning i dessa frågor och återkomma med åtgärder. Utredningen bör även se över vilka konsekvenser som förändringar i energisammansättning och energianvändning får för Sveriges näringsliv och medborgare. Enligt motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 4 bör en parlamentarisk utredning ta fram förslag på delmål som skall nås på vägen fram till år 2020. Utredningen bör även ta fram en handlingsplan för att fortsätta utsläppsminskningarna under perioden 2020–2050.

I motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 17 begärs att regeringen återkommer till riksdagen under år 2008 med konsekvensanalyser och förslag med anledning av uppföljningen av klimatstrategin. Motionärerna påpekar att 2002 års beslut om den nuvarande klimatstrategin innefattade att klimatarbetet skall följas upp med kontrollstationer åren 2004 och 2008. Trots detta har regeringen väntat i nästan två år innan förslag eller redogörelse överlämnats till riksdagen. I motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 4 anförs att det är otillfredsställande att regeringen inte har lagt fram en proposition om 2004 års kontrollstation före år 2006. Motionärerna föreslår att en årlig uppföljning av det nationella målet och regelbundna utsläppsprognoser genomförs. Vid behov skall åtgärder för att nå målen föreslås. En proposition avseende 2008 års kontrollstation bör läggas fram för riksdagen år 2008.

Utskottets ställningstagande

Enligt Kyotoprotokollet har Sverige ett åtagande att de svenska nettoutsläppen fram till perioden 2008–2012 får öka med högst 4 % jämfört med år 1990. Parallellt med detta har Sverige valt ett mer långtgående nationellt mål som innebär att de svenska utsläppen skall minska med 4 % utan användning av flexibla mekanismer och sänkor. Som framgår av propositionen indikerar senare tids forskning och kunskap en mer kraftig antropogen klimatpåverkan med mer allvarliga konsekvenser än tidigare befarats. Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att det i enligt

het med försiktighetsprincipen därför är nödvändigt att internationellt påskynda arbetet för att nå klimatmålen. Sverige är ett av få länder inom EU som ser ut att klara sitt åtagande enligt Kyotoprotokollet utan användning av de flexibla mekanismerna, men det krävs som regeringen framhåller ytterligare utsläppsreduktioner för att till åren 2008–2012 nå det nationella klimatmålet. Utskottet anser i likhet med regeringen att det nationella klimatmålet i kombination med styrmedlen på ett ändamålsenligt sätt har styrt mot minskade utsläpp inom Sverige. De styrmedel som används ger avsedd effekt och den positiva utvecklingen med minskande utsläpp fortsätter. Stora förändringar har dock skett vad gäller de makroekonomiska förutsättningar på vilka regeringens analyser baseras. Dessutom råder det för närvarande stor osäkerhet kring den långsiktiga prisnivån på utsläppsrätter, en faktor som är av betydelse för de faktiska utsläppen från de svenska anläggningar som omfattas av handelssystemet. Utskottet delar regeringens uppfattning att det därför finns skäl att skjuta upp omprövningen av målets utformning. Denna bör dock ske senast i samband med kontrollstationen år 2008. Av propositionen framgår att regeringen kommer att fortsatt följa utvecklingen och senast i samband med kontrollstationen åter överväga målets konstruktion i relation till de flexibla mekanismerna. Som framgått ovan kan regeringen vid detta tillfälle även föreslå ytterligare åtgärder, om utsläppstrenden visar sig vara mindre gynnsam än man nu förutser eller om de åtgärder som nu vidtas inte ger väntad effekt. Utskottet konstaterar att regeringen avser att presentera sina förslag för riksdagen under år 2008. Som framgår under det kommande avsnittet avser regeringen att inför kontrollstationen år 2008 även utreda hur samhällets sektorer kan bidra till framtida utsläppsminskningar med sektorsvisa inriktningsmål för år 2015. Vid samma tidpunkt avser regeringen återkomma till frågan om det långsiktiga målets utformning.

Utskottet anser i likhet med regeringen att Sverige även i fortsättningen på ett ansvarsfullt sätt bör kombinera internationell och nationell klimatpolitik. Det är som regeringen anför angeläget att Sverige fortsätter att sträva mot en hållbar utveckling och föregår med gott exempel genom att visa att det är möjligt att förena en god ekonomisk tillväxt med en offensiv klimatpolitik.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om nationellt klimatmål för perioden 2008–2012 och avstyrker med hänvisning till det ovan anförda motionerna 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 2 och 2005/06:MJ49 (c) yrkande 1. Vidare avstyrks motionerna 2005/06:MJ45 (m) yrkande 1 och 2005/06:MJ49 (c) yrkande 4 om en parlamentarisk utredning. Slutligen avstyrker utskottet motionerna 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 17 och 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 4 om uppföljning av klimatpolitiken.

Mål på lång och medellång sikt

Propositionen

Enligt regeringens bedömning bör utsläppen för Sverige för år 2020 vara 25 % lägre än utsläppen år 1990. Målet följs fortlöpande upp vid kontrollstationer minst vart femte år med början år 2008. Vid utvärderingarna bör målet prövas mot bakgrund av samhällsekonomiska konsekvenser samt hänsyn till omställningen av energisystemet, ekonomisk tillväxt, industrins konkurrenskraft och övriga samhällsmål. Ambitionen för ett svenskt mål på medellång sikt är beroende av andra europeiska länders nationella åtaganden för att minska utsläppen och tar sin utgångspunkt i den av Europeiska rådet fastslagna inriktningen att utsläppen i industriländerna bör minska motsvarande 15–30 % till år 2020.

Regeringen anför vidare att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan bör kompletteras med ett temperaturmål om en maximal global genomsnittlig uppvärmning med två grader Celsius över förindustriell nivå. Temperaturmålet bör utgöra en utgångspunkt för en kontinuerlig översyn av miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan, utformningen av åtgärder och styrmedel samt svenska ställningstaganden i de internationella förhandlingarna. Målet bör utformas med hänsyn till aktuell forskning, kunskap om klimatförändringar och Sveriges relativa klimatpåverkan i ett internationellt perspektiv.

Enligt regeringen bör det inför kontrollstationen år 2008 närmare utredas hur samhällets olika sektorer bedöms kunna bidra till uppfyllandet av målen på lång och medellång sikt med sektorsvisa inriktningsmål för år 2015.

Långsiktiga mål

Motionerna

Enligt motion 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 8 bör mål sättas upp för utsläppen år 2030 och framåt. Sveriges utsläpp av växthusgaser bör minska med 40 % till år 2030, 55 % till år 2040, 70 % till år 2050 och 80 % till år 2100 jämfört med 1990 års utsläpp. Förutsättningen för att Sverige skall kunna uppfylla dessa ambitiösa mål är att internationella överenskommelser om utsläppsminskningar kommer på plats. Etappmålen bör kontinuerligt utvärderas och anpassas till vad som är socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart och till de åtaganden som beslutas på internationell nivå. Det är dock viktigt att redan nu peka ut den långsiktigt önskade och ekologiskt nödvändiga inriktningen då samhället i stort måste få en uppfattning om storleken på åtagandet. I motion 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 1 föreslås ett långsiktigt mål om 85 % minskning av utsläppen av växthusgaser till år 2050 med år 1990 som basår. Målet skall uppnås utan användning av flexibla mekanismer förutom handel med utsläppsrätter. Enligt motionärerna är det rimligt att Sveriges utsläpp av växthusgaser inte över-

stiger det globala genomsnittliga utsläpp per person som är förenligt med temperaturmålet. Detta har kallats det rättvisa miljöutrymmet. Från vissa håll argumenteras att detta sätt att beräkna mål ger en orättvis fördel till länderna som historiskt stått för merparten av utsläpp av växthusgaser. Eftersom gaserna stannar kvar i atmosfären under lång tid är det mer rättvist att utgå ifrån historiska utsläpp, och ett ackumulerat värde vore därmed lämpligare. Det långsiktiga målet bör enligt motionärerna beräknas utifrån ett rättvist miljöutrymme definierat enligt det senare synsättet.

Flera motioner tar upp frågan om att införa ett temperaturmål. Motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 5 framhåller att riksdagen vid behandlingen av miljömålspropositionen beslutade att tillkännage för regeringen som sin mening att den vill ändra definitionen så att målet tar fasta på temperatur i stället för halten av växthusgaser. Motionärerna finner det anmärkningsvärt att regeringen därför inte lägger fram något konkret förslag till riksdagsbeslut i propositionen. De föreslår därför att riksdagen beslutar att ändra preciseringen av miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan så att denna tar fasta på en global temperaturhöjning på maximalt 2 grader. Målets uppfyllande är enligt motionärerna till avgörande del beroende av insatser i alla länder. I motionens yrkande 6 föreslås att man vid kontrollstationen år 2008 överväger att komplettera detta miljö kvalitetsmål med en formulering om att de regionala förändringarna inte bör vara större än att temperaturen regionalt ökar med mer än 4 grader Celsius. Även motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 14 förespråkar ett beslut som ändrar miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan till att ta fasta på en global temperaturhöjning på maximalt 2 grader. En sådan förändring skulle enligt motionärerna innebära att Sverige följer IPCC:s rekommendationer och att målet sammanfaller med det som EU:s ministerråd har antagit. I motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 5 begärs att regeringen snarast återkommer med ett förslag om att miljö kvalitetsmålet kompletteras med ett temperaturmål om en maximal global genomsnittlig uppvärmning med 2 grader Celsius.

Utskottets ställningstagande

Miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan innebär att halten, räknat som koldioxidkvivalenter, av de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollet och IPCC:s definitioner tillsammans skall stabiliseras på en halt lägre än 550 ppm i atmosfären. Som framgår av propositionen skall Sverige verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål. År 2050 bör utsläppen för Sverige sammantaget vara lägre än 4,5 ton koldioxidkvivalenter per år och invånare, för att därefter minska ytterligare. Riksdagen beslutade den 25 november 2005 att tillkännage för regeringen som sin mening att definitionen av miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan bör ändras så att den baseras på vad som kan anses vara en acceptabel temperaturhöjning och inte halten växthusgaser i atmosfären (bet. 2005/06:MJU3, res. 7, rskr. 2005/06:48 och 49). Av propositionen framgår att det svenska målet motsvarar en stabilisering av *koldioxidkon-*

centrationen på ca 450 ppm. Detta motsvarar en temperaturökning på mellan 1,5 och 4,5 grader Celsius med ett förväntat värde på lite drygt 2 grader Celsius enligt de senaste bedömningarna från IPCC. Ett mål för den maximala temperaturökningen utgör en typ av effektmål och är enligt regeringen förenat med en inneboende osäkerhet, eftersom klimatets känslighet för en viss halt växthusgaser i dagsläget inte kan förutses med full säkerhet. Dock är ett sådant mål den enda typen av mål som ger en någorlunda klar bild av hur en viss kvantifierad klimatförändring påverkar samhället och ekosystemen. För att ett effektmål med säkerhet skall kunna utgöra en begränsande faktor bör man enligt regeringen därför anta en hög klimatkänslighet när man beräknar vilken stabiliseringsnivå effektmålet motsvarar. Utskottet anser i likhet med regeringen att miljökvalitetsmålets nuvarande formulering inte är helt ändamålsenlig och bör kompletteras med ett mål om en maximal global temperaturhöjning om högst två grader Celsius jämfört med förindustriell nivå. På så sätt återspeglas också bättre de ställningstaganden som regeringen redan gjort i samband med att Europeiska rådet i december 2004 och mars 2005 fastställde målet om en maximal temperaturökning av den globala genomsnittstemperaturen om 2 grader Celsius som utgångspunkt för EU:s fortsatta arbete. Som regeringen anför bör detta temperaturmål även utgöra en utgångspunkt för en kontinuerlig översyn av miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan, utformningen av åtgärder och styrmedel samt svenska ställningstaganden i de internationella förhandlingarna. Det kan finnas tröskelvärden som vid överskridande kan medföra abrupta klimatförändringar och vissa förändringar kan vara irreversibla. Den fortsatta utformningen av mål, styrmedel och åtgärder bör som regeringen påpekar beakta detta och att klimatets känslighet för ökade halter växthusgaser kan visa sig vara större än vad som i dag kan förutses.

En rättvis globalisering förutsätter som regeringen framhåller en rättvis förbrukning av världens naturresurser och att alla länder tar sitt ansvar för omställningen till en hållbar utveckling. Detta innebär bl.a. att varje land bör ha rätt att förbruka lika mycket miljöutrymme per invånare. En långsiktig strävan bör vara att industriländernas respektive utvecklingsländernas genomsnittliga utsläpp av växthusgaser per person skall närma sig varandra. Ett större åtagande från industriländerna att minska de globala utsläppen är därför nödvändigt. Utvecklingsländerna måste ges möjlighet att prioritera fattigdomsbekämpningen, vilket ofrånkomligen måste innebära att deras utsläpp ökar en del. Utskottet delar regeringens uppfattning att en sådan principiell utgångspunkt bör vara vägledande i strävan att nå erforderliga utsläppsnivåer till år 2050.

Utskottet konstaterar att regeringen avser att återkomma till frågan om det långsiktiga målets utformning vid kontrollstationen år 2008.

Med det anförda anser utskottet att något särskilt uttalande från riksdagen inte är nödvändigt med anledning av motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 8 och 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 1. Motionerna avstyrks i

berörda delar. Vidare avstyrks motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkandena 5 och 6, 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 14 samt 2005/06:MJ49 (c) yrkande 5 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad som ovan anförts om temperaturmål.

Mål på medellång sikt

Motionerna

Enligt motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 7 bör ett nytt delmål under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan införas med lydelsen: ”De svenska utsläppen av växthusgaser skall som ett medelvärde för perioden 2018–2022 vara minst 30 % lägre än utsläppen år 1990. Utsläppen skall räknas som koldioxidequivaler och omfatta de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollet och IPCC:s definitioner. Delmålet skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor.” I motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 3 föreslås ett svenskt klimatmål på 30 % minskning av utsläppen av växthusgaser till år 2020. Målet skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer. EU:s miljöministrar har enats om att industriländerna bör minska sina utsläpp med 15–30 % senast år 2020 och med 60–80 % senast år 2050. Sverige kan inte gömma sig bakom detta resonemang utan måste även göra insatser på hemmaplan, anser motionärerna. I motion 2005/06:U267 (c) yrkande 4 framhålls att riksdagens mål om att Sveriges utsläpp av växthusgaser skall halveras till år 2050 måste nås. Därför behöver delmål fastställas som pekar ut färdriktningen.

Flera motioner tar upp frågan om sektorernas utsläppsminskningar. Enligt motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 9 bör regeringen senast år 2008 återkomma med förslag på bördefördelning och åtgärder vad avser sektorernas utsläppsminskningar. Motionärerna anser det vara bekymmersamt att regeringen inte redan nu har återkommit till riksdagen med en uppskattning av hur utsläppsminskningen skall fördelas och vilka styrmedel som skall användas. Regeringen avser att återkomma med detta vid kontrollstationen år 2008. Om utgångspunkten är hur regeringen har agerat när det gäller kontrollstationen år 2004, skulle det innebära att riksdagen inte kommer att ta ställning till bördefördelningen förrän omkring år 2010. Detta är inte en acceptabel fördröjning. I motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 6 begärs att regeringen snarast återkommer med förslag på sektorsvisa inriktningsmål redan för år 2010. Behovet av sådana mål är stort redan i dag, anser motionärerna. Målen behövs för att koncentrera insatserna till kostnadseffektiva åtgärder och tydliggöra sektorernas bidrag till Sveriges samlade uppdrag. Även i motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 3 framhålls behovet av sektorsdelmål för att tydliggöra var minskningarna skall ske. Sådana mål bör sättas för åren 2010 och 2020 samt ett delmål däremellan för år 2015. En lämplig sektorsindelning kan vara koldioxidutsläpp inom industri (ev. endast industrin i den handlande sektorn), transporter samt

bostäder och övrigt. En fjärde slags sektor kan utgöras av övriga växthusgaser. Utgångspunkten kan vara att en proportionell minskning inom alla sektorer skall genomföras, föreslår motionärerna.

I motion 2005/06:MJ46 (fp) anförs att en långsiktig plan bör förhandlas fram globalt för hur utsläppen skall reduceras till vad som anses hållbart enligt FN:s klimatpanel IPCC. Sverige bör ta fram värden för hur mycket utsläppen av växthusgaser bör minska till åren 2020, 2030, 2040, 2050 och 2100, dvs. på lång och medellång sikt. Därefter bör Sverige med kraft driva på i de internationella förhandlingarna för att fastställa dessa mål (yrkande 2). Enligt motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 15 bör Sverige sträva efter att EU-länderna minskar sina utsläpp med totalt 30 % till år 2020 i förhållande till 1990 års nivå. I motionens yrkande 16 begärs att Sverige verkar för att EU-länderna minskar sina utsläpp med totalt 80 % till år 2050 i förhållande till 1990 års nivå. Motionärerna hänvisar till att Europaparlamentet har angett att industriländerna, till vilka EU hör, bör minska utsläppen med mellan 60 och 80 % till år 2050. Med tanke på dagens stora skillnader i utsläpp per capita mellan olika länder bör Sverige verka för att EU-länderna minskar sina utsläpp med totalt 80 %.

Utskottets ställningstagande

Europeiska rådet bekräftade i mars 2005 att den globala medeltemperaturen inte får öka med mer än högst 2 grader Celsius i förhållande till förindustriell tid för att nå klimatkonventionens långsiktiga mål att förhindra skadlig antropogen klimatpåverkan. Rådet enades om att det därför krävs en utsläppsminskning i industriländerna på i storleksordningen 15–30 % till år 2020. Sverige har varit pådrivande för att Europeiska rådet skulle fastslå någon form av mål på medellång sikt. Utskottet anser i likhet med regeringen att det angeläget att mer konkreta mål för utsläppen av växthusgaser på medellång sikt utvecklas, både på EU-nivå och nationell nivå, i syfte att ge en vägledning för den framtida klimatpolitikens utformning. Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att utsläppen för Sverige för år 2020 bör vara 25 % lägre än utsläppen år 1990. En sådan ambition kan möjliggöra en fortsatt jämn takt i utsläppsminskningarna mot det långsiktiga målet. Av propositionen framgår att målet fortlöpande skall följas upp vid kontrollstationer minst vart femte år med början år 2008.

Riksdagen beslutade den 25 november 2005 att tillkännage för regeringen som sin mening att den snarast bör återkomma till riksdagen med nya tydliga delmål inom klimatområdet och att delmål bör tas fram för olika sektorer (bet. 2005/06:MJU3, res. 8, rskr. 2005/06:48 och 49). Utskottet ser positivt på regeringens avsikt att inför kontrollstationen år 2008 närmare utreda hur samhällets olika sektorer bedöms kunna bidra till uppfyllandet av målen på lång och medellång sikt med sektorsvisa inriktningsmål för år 2015. Inriktningsmålen bör som regeringen anför skapa en helhet som tydliggör hur de samlade klimatmålen kan nås. Vidare bör de

sättas utifrån aktuell kunskap om erforderliga utsläppsminskningar för att nå det långsiktiga klimatmålet om högst 2 graders temperaturökning med beaktande av en rättvis global fördelning och en jämn utsläppsminskningstakt.

Ambitionen för ett svenskt mål på medellång sikt är som regeringen framhåller beroende av andra europeiska länders nationella åtaganden för att minska utsläppen och tar sin utgångspunkt i den av Europeiska rådet fastslagna inriktningen att utsläppen i industriländerna bör minska motsvarande 15–30 % till år 2020. Utskottet anser i likhet med regeringen att det även är centralt att motsvarande mål utvecklas i övriga industriländer liksom att viktiga utvecklingsländer deltar i framtida klimatregimer. Utskottet delar regeringens uppfattning att mål på medellång sikt är viktiga för att underlätta för olika samhällsaktörers agerande i omställningen mot en mer hållbar utveckling och för att minimera risken för en fastlåsnings vid långsiktigt ohållbara strukturer. Utskottet välkomnar regeringens avsikt att internationellt, främst genom Sveriges medlemskap i EU, verka för nya internationella och mer omfattande åtaganden om utsläppsbegränsningar efter år 2012. Som ett led i fastställandet av sådana åtaganden avser regeringen att verka för att konkreta mål för unionens utsläpp på medellång sikt slås fast. Utskottet konstaterar också att regeringen inför kontrollstationen år 2008 avser att utreda hur samhällets olika aktörer och sektorer kan, inom och utanför landets gränser, bidra till de framtida utsläppsminskningarna på ett kostnadseffektivt sätt. I likhet med regeringen anser utskottet att Sverige även fortsatt bör driva frågan om att utsläppen räknat som koldioxidkvivalenter per person på global nivå närmar sig en nivå som tillåter att klimatkonventionens långsiktiga mål kan nås.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 7, 2005/06:MJ49 (c) yrkande 3 samt 2005/06:U267 (c) yrkande 4 om mål på medellång sikt lämnas utan vidare åtgärd. Vidare avstyrks motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 9, 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 3 och 2005/06:MJ49 (c) yrkande 6 om utsläppsminskningar från sektorerna. Slutligen avstyrker utskottet motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 2 och 2005/06:MJ47 (kd) yrkandena 15 och 16 om internationella utsläppsmål.

Åtgärder för att begränsa utsläppen av växthusgaser i Sverige

Fortsatta begränsningar av utsläppen i Sverige

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (c) om åtgärder för minskad klimatpåverkan med hänvisning till vad som anförs i propositionen. Ett motionsyrkande (c) om personliga utsläppsrätter avstyrks med hänvisning till pågående och planerade utredningar om ekonomiska styrmedel. Vidare avstyrks ett motionsyrkande (c) om skatteavdrag för klimatförbättrande åtgärder bl.a. med hänvisning till vad skatteutskottet nyligen anfört i denna fråga. Med hänvisning till vad som anförs i propositionen avstyrks tre motionsyrkanden (mp) om en ny klimatkampanj och företags redovisning av klimatpåverkan.

Jämför reservationerna 23 (c), 24 (c), 25 (kd, c) och 26 (mp).

Motionen

I motion 2004/05:MJ507 (c) yrkande 10 föreslås en rad åtgärder för att Sverige skall uppnå klimatomålen. Åtgärderna rör i huvudsak energi- och transportsektorerna. Andra åtgärder som föreslås är att handel med utsläppsrätter av växthusgaser på sikt också inkluderar transport- och hushållssektorn, en fortsatt satsning på klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) och klimatforskning.

Utskottets ställningstagande

Av propositionen framgår att de svenska utsläppen av växthusgaser i dag är låga i jämförelse med övriga industriländer, räknat såväl per person som per BNP-enhet. Detta har enligt regeringen sin grund i delvis naturliga förutsättningar samt att Sverige inom ramen för energipolitiken sedan 1970-talet har arbetat framgångsrikt med att minska beroendet av fossila bränslen och därigenom reducerat utsläppen av växthusgaser. Sverige har en hög andel vattenkraft och kärnkraft, men även biobränslen, i sin energitillförsel, vilket innebär att möjligheterna att minska utsläppen inom kraftproduktionen är begränsade. Vad som långsiktigt krävs av Sverige är, som regeringen framhåller, en betydande omställning av energisystemet och transportsektorn mot förnybara bränslen och ökad energieffektivitet, med en långsiktig utfasning av kärnkraften som en del i denna omställning.

Det faktum att Sverige redan har kommit långt i arbetet med att reducera utsläppen av växthusgaser innebär att kostnaderna för ytterligare utsläppsminskningar i Sverige i många fall är högre än i andra länder. Att utveckla en kostnadseffektiv och sammanhållen klimat- och energipolitik

är, som regeringen anför, i detta perspektiv avgörande för att nå det långsiktiga klimatpolitiska målet. Fortsatta begränsningar av utsläppen i Sverige kommer enligt regeringen att krävas i alla samhällssektorer. För att uppnå en god ekonomi och för att hushålla med de gemensamma resurserna bör den kombination av åtgärder genomföras som långsiktigt uppnår önskat mål till lägsta möjliga kostnad, dvs. den mest kostnadseffektiva åtgärdskombinationen. En betydande potential att minska utsläppen finns enligt regeringens bedömning i transport- och bostadssektorerna.

Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att en fortsatt framgångsrik politik för minskade nationella utsläpp kräver att perspektivet på klimatfrågan är brett och långsiktigt. I framtiden kommer det att bli allt viktigare med åtgärder som är långsiktigt kostnads- och resurseffektiva, både nationellt och internationellt. Det beror på att alltmer långtgående åtaganden om utsläppsminskningar krävs för att vända utvecklingen. Samtidigt måste, som regeringen påpekar, den ekonomiska politikens inriktning mot hållbarhet ytterligare stärkas.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2004/05: MJ507 (c) yrkande 10 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Delaktighet i klimatarbetet

Enskilda individers medverkan i klimatarbetet

Motionerna

Enligt motion 2005/06: MJ49 (c) yrkande 7 bör möjligheterna att införa ett system med personliga utsläppsrätter i Sverige utredas. Utredningen bör även omfatta hur ett sådant system kan samverka med andra klimatpolitiska styrmedel samt vilka möjliga utsläppsminskningar ett sådant system skulle kunna medföra. I sin enklaste form kan ett sådant system föreskriva att varje vuxen människa tilldelas en kvot som räknas ned i samband med att man exempelvis tankar ett fossilt bränsle till sin bil.

I motionens yrkande 8 föreslås att ett system för skatteavdrag för dem som skänker pengar till klimatförbättrande åtgärder skall utredas. Som exempel anges bidrag till trädplantering i utvecklingsländer. En sådan typ av uppmuntran kan tydligare peka ut att individens egna handlingar spelar roll och uppmuntras av samhället, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen har regeringen gett Naturvårdsverket och Statens energimyndighet i uppdrag att, i samråd med Konjunkturinstitutet och Skatteverket och efter samråd med berörda miljömåls- och sektorsmyndigheter, göra en övergripande, heltäckande utvärdering av dagens ekonomiska styrmedel inom miljöområdet. Myndigheterna skall redovisa sin utvärdering senast den 1 oktober 2006. Utskottet har inhämtat att en sär-

skild utredare därefter skall uppdras att ge förslag till förändringar vad gäller ekonomiska styrmedel eller förslag till nya styrmedel. Utredningsdirektiven beräknas bli klara efter sommaren 2006, och målsättningen är att hela arbetet skall vara avslutat den 30 september 2007. Utskottet finner att beredningen bör avvaktas och avstyrker förslaget i motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 7.

När det gäller förslaget om skatteavdrag för dem som skänker pengar till klimatförbättrande åtgärder har skatteutskottet nyligen avstyrkt ett likalydande motionsyrkande (bet. 2005/06:SkU16, rskr. 2005/06:177). Riksdagen beslutade i enlighet med skattutskottets förslag. Utskottets motivering var bl.a. att avdragsrätt för dylika gåvor skulle minska utrymmet för det samhällseliga stödet och öka dessa viktiga verksamheters beroende av enskilda personers förmögenheter, förmåga och vilja att bidra. Vidare framhöll utskottet att det är önskvärt att skattesystemet så långt möjligt hålls fritt från inslag som inte hänger samman med dess grundläggande funktion att utgöra en säker bas för finansieringen av den gemensamma sektorn. Att belasta Skatteverket med en kontroll av den här typen av stöd ansåg skatteutskottet inte lämpligt. En ytterligare nackdel med att lämna stödet som ett skatteavdrag är att det inte på vanligt sätt blir föremål för en årlig och samlad prövning i samband med budgetberedningen. Utskottet var av dessa skäl inte berett att medverka till en omläggning som innebär att gåvor till olika ändamål blir avdragsgilla. När det gäller enskilda människors delaktighet i klimatarbetet vill utskottet framhålla vad som anförs i propositionen om att en hållbar utveckling och ett framgångsrikt miljöarbete bara kan åstadkommas genom delaktighet och involvering av olika samhällsaktörer i det praktiska genomförandet. Detta är, som regeringen påpekar, inte minst viktigt i arbetet med att minska vår klimatpåverkan. Allas medverkan, såväl enskilda människor som näringsliv, stat, kommun, landsting och organisationer, behövs för att klimatmålen skall nås. Människors insikt att det är nödvändigt att förändra konsumtions- och produktionsmönster samt kunskap om hur detta kan göras är viktiga element. Konsumenterna behöver ges möjlighet att välja varor och tjänster som innebär mindre klimatpåverkan. Ekonomiska styrmedel, utbildning och information är exempel på åtgärder som kan bidra till att fördela ansvaret efter belastning och öka förutsättningarna för att alla skall kunna bidra i klimatarbetet. Utöver insikt och kunskap är det som regeringen framhåller också viktigt att det skapas förutsättningar som stimulerar ett visst beteende, exempelvis insamlingssystem och god tillgänglighet till miljöanpassade transporter av olika slag. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2005/06: MJ49 (c) yrkande 8 lämnas utan att riksdagen vidtar någon ytterligare åtgärd.

Information och utbildning

Motionerna

I motionerna 2004/05:MJ383 (mp) och 2005/06:MJ326 (mp) yrkande 1 anförs att Naturvårdsverket bör inleda en ny klimatkampanj. Enligt den senare motionen bör kampanjen ha fokus på vad allmänheten och andra aktörer kan göra för att reducera sin energianvändning och klimatpåverkan. Naturvårdsverket bör enligt motion 2005/06:MJ326 (mp) yrkande 2 även få i uppdrag att utreda och lägga fram förslag om att svenska företag i sina årsredovisningar skall tvingas redovisa sin klimatpåverkan. Sverige bör också ta upp motsvarande krav i vissa internationella sammanhang, både inom och utanför EU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att insikt om nödvändigheten att förändra konsumtions- och produktionsmönster samt kunskap om hur detta kan göras är en starkt bidragande faktor för att klimatmålet skall kunna nås. Information och utbildning är därför viktiga styrmedel för att uppnå målet om minskad klimatpåverkan. Som regeringen framhåller bör insatser utvecklas för att sprida information till strategiskt viktiga grupper i samhället om vad som kan göras för att minska utsläppen av växthusgaser. Information bör också spridas i såväl riktade kampanjer som för att stödja eller underbygga andra åtgärder. Utskottet konstaterar att regeringen därför avser att inom ramen för klimatinvesteringsprogrammen utöka insatserna för informationsåtgärder för perioden 2006–2008. Av propositionen framgår också att Naturvårdsverket även fortsättningsvis, tillsammans med andra berörda myndigheter och organisationer, bör ha i uppdrag att informera om klimatpåverkan med fokus på olika möjligheter att minska utsläppen av växthusgaser.

Med hänvisning till regeringens särskilda satsningar på information och utbildning för att uppnå klimatmålet föreslår utskottet att motionerna 2004/05:MJ383 (mp) och 2005/06:MJ326 (mp) yrkandena 1 och 2 lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande.

Kommissionen mot oljeberoendet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till propositionen fyra motionsyrkanden (kd, c, mp) om utredning av och samtal kring frågor som rör klimatförändringar, energi och avveckling av oljeberoendet. Vidare avstyrks ett yrkande (mp) om lokala planer för oljeavveckling.

Jämför reservationerna 27 (kd), 28 (c) och 29 (mp).

Motionerna

I motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 18 anförs att kommissionen mot oljeberoendet bör ersättas med en brett upplagd energi- och klimatkommission som analyserar energiproduktionen och energianvändningen i ett helhetsperspektiv och ur ett systemperspektiv. För att Sverige skall göra största möjliga nytta i arbetet mot klimatförändringen är det minst lika angeläget att spara el som att ersätta oljan, påpekar motionärerna. Enligt motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 2 behövs en bredare samling mot klimatförändringar än den tillsatta kommissionen. Samlingen skall utgöra en länk mellan forskning och näringsliv för att stimulera produktutveckling och medverka till att framåtsyftande skarpa förslag kan läggas fram inom klimatpolitiken. Även motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 5 framhåller vikt av breda samtal, med deltagare från politiska partier, staten, näringslivet samt kommuner och landsting för att nå enighet kring åtgärder för att avveckla oljeberoendet. Enligt motionens yrkande 6 bör lokala oljeavvecklingsplaner uppmuntras. Framgångar i att avveckla fossila bränslen beror till stor del på nationell och internationell politik, men är också summan av många lokala beslut och initiativ. Kommunernas insatser för att främja bättre lösningar inom olika sektorer framhålls särskilt.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen är kommissionen mot oljeberoendet ett brett sammansatt kompetensråd som skall lämna fakta och råd till regeringen i arbetet med att till år 2020 bryta Sveriges beroende av olja. Kommissionens uppdrag är att föreslå olika åtgärder som bidrar till att kunskapsmässigt, tekniskt och ekonomiskt förbereda det svenska samhället på en utveckling som innebär att bryta Sveriges beroende av olja. Härvid är det enligt regeringen angeläget att fördjupa diskussionen och analysen av de strategiska frågor som krävs för att Sverige senast år 2020 inte längre skall vara beroende av fossila bränslen för transport eller uppvärmning. Som regeringen anför rymmer omställningen till en alltmer fossilfri och därmed mer hållbar samhällsutveckling positiva möjligheter för ny resurseffektiv teknik- och affärsutveckling, inte minst på bioenergiområdet, men också vad gäller byggnads-, fordons- och industriteknik. Detta kan i sin

tur generera exportinkomster, sysselsättning och förhoppningsvis nya regionala möjligheter. Utskottet delar regeringens uppfattning att Sverige, oavsett hur stor tillgången på fossila bränslen kommer att bli framöver, skall ha en hög ambition i arbetet med att reducera våra utsläpp av klimatgaser. Enligt regeringen är oljereduktion och klimatgasreduktion två sidor av samma mynt i kommissionens arbete. Kommissionen tillsattes i december 2005 och är verksam under första halvåret 2006. Under den tiden anordnas fyra offentliga utfrågningar som behandlar olika teman som är centrala för att bryta oljeberoendet. Kommissionen kommer att lämna förslag på vad man bedömer som viktigt för att på kort och medellång sikt åstadkomma ett minskat svenskt oljeberoende.

Med hänvisning till kommissionens pågående arbete och i avvaktan på dess förslag är utskottet inte berett att föreslå något särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motionerna 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 18, 2005/06: MJ48 (mp) yrkandena 5 och 6 samt 2005/06: MJ49 (c) yrkande 2. Motionerna avstyrks i berörda delar. När det gäller motion 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 6 om lokala oljeavvecklingsplaner vill utskottet i tillägg till det anförda framhålla det klimatrelaterade arbete som pågår i många kommuner samt de lokala investeringsprogrammen (LIP) och klimatinvesteringsprogrammet (Klimp).

Utveckling av en sammanhållen energi- och klimatpolitik

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till vad regeringen anför i propositionen avstyrker utskottet ett motionsyrkande (m) om energipolitikens koppling till klimatpolitiken och ett motionsyrkande (fp) om fjärrvärme. Vidare avstyrks ett motionsyrkande (kd) om att minska Europas beroende av fossila bränslen och två motionsyrkanden (mp) om kärnkraft respektive fossilgas. Slutligen avstyrks ett motionsyrkande (kd) om en sammanhållen europeisk energi- och klimatpolitik, med hänvisning till EU:s strategi för energiförsörjning och det europeiska programmet mot klimatförändringar.

Jämför reservationerna 30 (m), 31 (kd), 32 (mp), 33 (fp, mp) och 34 (m, fp, kd, c).

Propositionen

Enligt regeringen hör energi- och klimatfrågorna nära samman, och energi- och klimatpolitiken har utvecklats med beaktande av detta förhållande. Den förda energi- och klimatpolitiken utvecklas vidare med en sådan sam-

manhållen inriktning. Förutsättningar bör skapas för att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen för transport och uppvärmning till år 2020. En sammanhållen politik tar sin utgångspunkt både i målen och riktlinjerna för energipolitiken, klimatpolitiken inom energiområdet samt för klimatpolitiken. Möjligheter till synergier mellan åtgärder som vidtas i syfte att nå de energipolitiska respektive de klimatpolitiska målen bör tillvaratas.

Främjande av förnybar energi och energieffektivisering kan utgöra kostnadseffektiva element i en sammanhållen politik. På lång sikt är visionen att basera energitillförseln på förnybara energikällor, alltså inte på fossila bränslen som olja eller naturgas och inte heller uran. I takt med att samhället inriktas på att underlätta och främja etablering och utbyggnad av förnybar energi, såsom vindkraft och biobränslebaserad produktion, minskar intresset av tillförsel från fossila bränslen. Det finns därför enligt regeringen varken energipolitiska skäl eller klimatpolitiskt utrymme för en storskalig utbyggnad av naturgasnätet.

Regeringen anser att EU:s handel med utsläppsrätter är ett kraftfullt instrument för en sammanhållen energi- och klimatpolitik och att detta kompletteras av Kyotoprotokollets projektmekanismer. Även klimatinvesteringsprogrammet och andra stödåtgärder kan utgöra betydelsefulla element i en sådan politik.

Regeringen avser att återkomma till frågan om en sammanhållen energi- och klimatpolitik i anslutning till den kommande klimatpolitiska kontrollstationen.

Motionerna

Motion 2005/06:MJ45 (m) yrkande 2 tar upp energipolitikens koppling till klimatpolitiken. Marknaden bör styra energisammansättningen, anser motionärerna och framhåller att politikens uppgift är att avgiftsbelägga utsläppen och därigenom styra marknadens val. Den kärnkraftspolitik som regeringen bedriver är inte rätt väg när det gäller kampen mot växthusgaser. Sverige har inte råd att lägga ned koldioxidfri kraft samtidigt som energibehovet ökar. Att bedriva en kärnkraftspolitik separat från klimatpolitiken håller därför inte. Om marknaden efterfrågar kärnkraft bör sådan tillhållas, anser motionärerna. Vidare framhåller de att en sammanhållen energi- och klimatpolitik inte får innebära oklarheter kring statens inställning till naturgasanvändning. Naturgasprojekt som är kommersiellt bärkraftiga och finansierade samt efterfrågas av industrin i syfte att ersätta andra fossila bränslen bör inte förhindras. Det är viktigt att industrins konkurrenskraft beaktas och att det finns en mångfald alternativ på energimarknaden. I motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 4 anförs att det inte är en optimal utgångspunkt att fastslå att Sverige ensamt skall bryta sitt beroende av fossila bränslen för transporter och uppvärmning till år 2020. Det vore mer relevant att minska Europas beroende av fossila bränslen. Enligt motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 20 bör Sverige ha som mål att ingen fjärr-

värme produceras med fossila bränslen år 2020. I motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 22 anförs att det varken finns energipolitiska skäl eller klimatpolitiskt utrymme för att öka ledningskapacitet för fossilgas i Sverige, annat än när synnerliga skäl föreligger. Detta bör enligt motionärerna vara vägledande både vid beslut om nya gasledningar och vid tilldelning av utsläppsrätter, såvida dessa inte auktioneras ut. Motionens yrkande 24 tar upp kärnkraftens roll i en sammanhållen klimat- och energipolitik. En satsning på förlängd kärnkraftsdrift i Sverige motverkar syftet med åtgärder som energieffektivisering och utbyggnad av förnybar elproduktion, anser motionärerna. Vidare avleder satsningen viktiga resurser från omställningen av energisystemet och avvecklingen av oljeberoendet.

Regeringen bör utforma en tydlig svensk hållning inom EU:s energipolitik, anförs det i motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 1. Motionärerna anser att regeringen inte i tillräcklig utsträckning framhåller behovet av en sammanhållen europeisk energi- och klimatpolitik. Inte minst de framväxande gemensamma el- och gasmarknaderna visar på det ömsesidiga beroendet mellan medlemsländernas energipolitik, något som i högsta grad påverkar klimatpolitiken.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att en sammanhållen klimat- och energipolitik bör utgå från vårt ansvar för nuvarande och kommande generationer och deras möjligheter till ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling. Kostnadseffektivitet bör därvid vara en viktig utgångspunkt eftersom det förbättrar förutsättningarna för en hög framtida välfärd. Viktiga utgångspunkter utgör enligt regeringen 2002 års energipolitiska riktlinjer Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17, rskr. 2001/02:317), 2002 års klimatpolitiska riktlinjer Sveriges klimatstrategi (prop. 2001/02:55, bet. 2001/02:MJU10, rskr. 2001/02:163) samt strategin för den fortsatta avvecklingen av kärnkraften (prop. 2004/05:62). För den fortsatta omställningen av energisystemet krävs som regeringen anför omfattande investeringar, och omställningen kommer att ta tid. Utskottet anser i likhet med regeringen att förutsättningar bör skapas för att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen för transporter och uppvärmning till år 2020. Förhoppningen är att det då finns alternativ till fossila bränslen för att exempelvis värma bostäder och driva fordon. Europeiska rådet angav i mars 2005 att utsläppen i industriländerna till år 2020 bör minska med 15–30 %, och det av riksdagen (prop. 2001/02:55, bet. 2001/02:MJU10, rskr. 2001/02:163) fastslagna klimatpolitiska målet innebär att utsläppen för Sverige till år 2050 bör minska med över 40 %. För att främja långsiktigt nödvändiga investeringar som bidrar till kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser samtidigt som en konkurrenskraftig energiförsörjning tryggas behövs som regeringen framhåller en långsiktig stabilitet i klimat- och energipolitiken. I en sammanhållen energi- och klimatpolitik bör såväl energipolitikens

som klimatpolitikens regelverk inom alla områden utformas så att de i möjligaste mån ömsesidigt stöder varandra. Möjligheter till synergier mellan åtgärder som vidtas i syfte att nå de energipolitiska respektive de klimatpolitiska målen som regeringen framhåller tillvaratas.

Övergången till förnybara energikällor liksom ökad energieffektivisering kan som regeringen framhåller utgöra centrala delar i en sammanhållen energi- och klimatpolitik. Som framgått ovan är regeringens vision på lång sikt att basera energitillförseln på förnybara energikällor, alltså inte på fossila bränslen som olja eller naturgas och inte heller uran. Enligt regeringen finns det varken energipolitiska skäl eller klimatpolitiskt utrymme för en storskalig utbyggnad av naturgasnätet.

Av propositionen framgår att Sverige är ledande inom EU när det gäller utvecklingen av hållbara energisystem baserade på biomassa. En kraftigt ökad användning av bioenergi bör enligt regeringen avvägas mot ambitionen att öka materialåtervinningen inom avfallshanteringen, säkerställandet av skogsindustrins råvaruförsörjning och en långsiktigt hållbar landsbygdsutveckling. Utskottet delar regeringens uppfattning att en övergripande vision och en långsiktig strategi behövs för hur de möjligheter som biomassa och bioenergi innebär skulle kunna utnyttjas.

Som framgått ovan avser regeringen att återkomma till frågan om en sammanhållen energi- och klimatpolitik i anslutning till den kommande klimatpolitiska kontrollstationen. Mot bakgrund av det anförda om viktiga utgångspunkter för en sådan politik anser utskottet att motionerna 2005/06: MJ45 (m) yrkande 2, 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 20, 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 4 samt 2005/06: MJ48 (mp) yrkandena 22 och 24 bör lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande.

I fråga om en sammanhållen europeisk energi- och klimatpolitik vill utskottet hänvisa till den nyligen antagna europeiska strategin för en hållbar, konkurrenskraftig och trygg energiförsörjning (KOM(2006) 105 slutlig, grönbok). Enligt denna bör EU:s energipolitik ha tre huvudmål. Ett av dessa är hållbarhet och inom ramen för detta mål lyfts bl.a. ansträngningarna för att stoppa klimatförändringarna fram. I grönboken framhålls vidare en samstämmig strategi för att hantera klimatförändringarna som ett av energistrategins sex prioriterade områden. Ökad energieffektivitet och användning av förnybara energikällor lyfts fram som viktiga åtgärder för att hantera klimatförändringarna. Bland annat nämns att kommissionen kommer att lägga fram dels ett förslag till en handlingsplan för energieffektivitet (under år 2006), dels en vägledande plan för förnybar energi. En åtgärdsplan för energieffektivitet och att utveckla förnybara energikällor framhålls även i ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte den 23–24 mars 2006, som två av flera inslag i en hållbar europeisk energipolitik. Som framgår i ett kommande avsnitt i betänkandet omfattar EU:s program mot klimatförändringar ett antal åtgärder på energiområdet. Utskot-

tet konstaterar således att energi- och klimatfrågorna är nära sammankopplade inom Europeiska unionen. Motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 1 avstyrks i den mån yrkandet inte kan anses tillgodosett med det anförda.

Den handlande sektorn m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (kd) om vilka växthusgaser respektive sektorer som skall omfattas av handelssystemet, sju yrkanden (fp, kd, c, mp) om vilka sektorer som skall omfattas av handelssystemet, fyra yrkanden (m, fp, kd, c) om tilldelningen av utsläppsrätter, tre yrkanden (kd, mp) om begränsning av antalet utsläppsrätter att fördela inom EU och ett yrkande (fp) om användning av utsläppsrätter inom EU vid handelsperiodens slut, huvudsakligen med hänvisning till vad som tidigare anförts i proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan. Utskottet avstyrker även två yrkanden (c, mp) om vita certifikat med hänvisning till proposition 2005/06:172 Nationell klimatpolitik i global samverkan respektive proposition 2005/06:145 Nationellt program för energieffektivisering och energismart byggande.

Jämför reservationerna 35 (kd), 36 (fp, kd, c), 37 (mp), 38 (m), 39 (fp), 40 (kd), 41 (c), 42 (fp) och 43 (kd, c).

EU:s system för handel med utsläppsrätter

Motionerna

Enligt motion 2005/06:MJ596 (kd) yrkande 2 bör alla de sex viktigaste växthusgaserna omfattas av handelssystemet så snart som precisionen i mätmetoderna blivit acceptabel. Särskilt viktigt är det att inkludera utsläppen av perfluorkarboner från aluminiumindustrin. Aluminium kan inom vissa användningsområden ersätta stål, och stålsektorn ingår i handelssystemet. Sverige bör inom EU verka för en utvidgning av handelssystemet till att omfatta fler växthusgaser.

I motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 18 anfördes att ekonomiska styrmedel mot luftfartens klimatpåverkan måste ta hänsyn till att flygets utsläpp på hög höjd ger större klimatpåverkan än samma utsläpp på marken. Att Sverige skall verka för att transporter skall inkluderas i handelssystemet förordas i motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 9. Ett antal motioner tar även särskilt upp frågan om flygsektorn skall inkluderas i handelssystemet. I motionerna 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 8 och 2005/06:MJ596 (kd) yrkande 6 förordas att flygets utsläpp av växthusgaser inkluderas i handelssystemet. Flyget utgör ett miljöproblem men omfattas inte av några krav

på utsläppsminskningar. Motionärerna bakom motion 2005/06:MJ436 (mp) yrkande 3 intar motsatt ståndpunkt och framför att regeringen inom EU bör motsätta sig att flygets utsläpp inkluderas i handeln med utsläppsrätter. Det finns en risk att om flyget omfattas av handelssystemet är flygbranschen skyddad eller räknar med att bli skyddad mot andra klimatpolitiska styrmedel. I motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 13 framhålls att om flyget skall inkluderas i handelssystemet bör flyget ingå i ett annat system för handel med utsläppsrätter än de industrier som nu ingår i handelssystemet. Om flyget tas med i handelssystemet i en egen s.k. bubbla skulle det vara lämpligt att auktionera ut utsläppsrätterna.

I motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 27 begärs att frågan om gemensamma miljöskatter eller handel med utsläppsrätter på EU-nivå när det gäller transportsektorn skall utredas. Utredningsuppdraget bör omfatta frågan om en flygskatt och en kilometerskatt för vägtrafik bör införas. Utredningens slutsatser bör regeringen använda för att driva fram lämpliga ekonomiska styrmedel inom EU.

Vidare framhålls att utsläppsrätterna bör fördelas genom auktionering. En gratis tilldelning av utsläppsrätter missgynnar länder och företag som redan gjort insatser för att minska sina utsläpp (yrkande 25). Även i motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 6 framförs krav på att utsläppsrätterna skall fördelas genom auktionering. Sverige bör verka för en sådan ordning från och med den handelsperiod som börjar 2012.

Motionärerna förespråkar vidare att Sverige bör verka för att taket för den totala mängden utsläppsrätter inom EU gradvis sänks. Handelssystemet har ännu inte medfört önskade utsläppsminskningar, och handelssystemet fungerar endast som ett styrmedel om tilldelningen blir snålare (yrkande 5). Ett liknande förslag framförs i motion 2005/06:MJ436 (mp) yrkande 2. Enligt yrkandet bör Sverige, som motionen får förstås, inom EU verka för att det totala antalet utsläppsrätter minimeras för åren 2008–2012 och för de två därefter kommande femårsperioderna. Även i motion 2005/06:MJ436 (mp) yrkande 1 förordas en mer restriktiv tilldelning av utsläppsrätter (delvis).

I motion 2005/06:U290 (m) yrkande 18 anförs att Sverige bör verka för en gemensam fördelningsplan för utsläppsrätter inom EU. Andra medlemsländer har en generösare tilldelning av utsläppsrätter än Sverige. Detta gör att svenska verksamhetsutövare som ingår i handelssystemet måste köpa utsläppsrätter från verksamhetsutövare i andra länder, vilket påverkar konkurrensen. En gemensam tilldelning förordas även i motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 10 (delvis). Mer harmonisering generellt när det gäller handelssystemet efterfrågas i motion 2005/06:MJ436 (mp) yrkande 1 (delvis).

Enligt motionärerna bör Sverige inom EU vidare verka för en reform av handeln med utsläppsrätter i syfte att åstadkomma mer riktmärken (yrkande 1 delvis). Även i motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 10 (delvis) förordas att utsläppsrätter fördelas med riktmärken som grund.

Slutligen anförs i motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 24 att Sverige aktivt bör arbeta för att man inom EU noga överväger hur man bäst använder utsläppsrätter bl.a. med avseende på effekter vid periodens slut. Det bör vara möjligt att överföra utsläppsrätter från en period till nästa.

Utskottets ställningstagande

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och ändring av rådets direktiv 96/61/EG (handelsdirektivet) möjliggör för medlemsstaterna att inkludera ytterligare sektorer och växthusgaser i handelssystemet fr.o.m. år 2008.

I samband med behandlingen av proposition om riktlinjerna för gemenskapens genomförande av EG-direktivet om handelssystemet (prop. 2003/04:31, bet. 2003/04:MJ11) instämde utskottet i regeringens uppfattning att ju fler anläggningar som omfattas, desto effektivare blir handelssystemet som styrmedel för att uppnå ett gemensamt klimatmål. Utskottet ansåg det därför önskvärt att på sikt utvidga omfattningen av handelssystemet. Även i proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan konstaterades att det för handelssystemets effektivitet generellt sett är positivt om handeln kan utvidgas till att omfatta fler länder, sektorer och växthusgaser och att utgångspunkten för svenskt vidkommande bör vara att ha en positiv inställning till att utvidga handelssystemet, med beaktande av de ekonomiska, statsfinansiella och miljömässiga konsekvenserna. När det gäller frågan om ytterligare växthusgaser skall inkluderas fann regeringen att det svenska handelssystemet under perioden 2008–2012 inte bör utvidgas till att omfatta någon annan växthusgas än koldioxid. Handel med utsläppsrätter är förenad med stora ekonomiska värden, och höga krav måste ställas på en korrekt rapportering av utsläppen. I dag är beräkningar av och statistik över utsläpp av andra växthusgaser än koldioxid ofta förknippade med stor osäkerhet. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2005/06:MJ596 (kd) yrkande 2.

I proposition 2005/06:160 Moderna transporter för framtiden gör regeringen följande bedömning när det gäller flygets klimatpåverkan. Den internationella luftfartens klimatpåverkan bör inkluderas i den internationella klimatregimen inom klimatkonventionen efter 2012. Sverige bör inom Internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) verka för att globala styrmedel införs och att ett handelssystem med utsläppsrätter införs. Dessutom bör Sverige aktivt stödja utvecklingen av ett europeiskt handelssystem med utsläppsrätter för koldioxid där även flygsektorn ingår. Dock konstateras att ytterligare analyser är nödvändiga innan ett slutligt ställningstagande kan tas till hur detta bör ske.

Utskottet konstaterar för sin del att Europeiska kommissionen nyligen har presenterat ett meddelande om att inkludera internationellt flyg i handelssystemet. EU:s miljöministrar har även i rådsslutsatser antagna den 2

december 2005 uppmanat Europeiska kommissionen att komma med ett lagstiftningsförslag som är miljömässigt relevant och ekonomiskt effektivt senast i slutet av år 2006.

Utskottet ser positivt på en utveckling där flygets klimatpåverkan inkluderas i handelssystemet. Först måste dock konsekvenserna av en sådan utvidgning av handelssystemet utredas. Utskottet välkomnar därför det uppdrag som Naturvårdsverket fått att i samråd med Luftfartsstyrelsen ur miljömässig och ekonomisk synvinkel analysera de förslag som presenteras av Europeiska kommissionen om att minska flygets klimatpåverkan och att inkludera flyget i handelssystemet.

Vad avser handelsperioden 2008–2012 delar utskottet regeringens ovan redovisade bedömning att trots fördelarna med att utöka handelssystemet bör fler sektorer för närvarande inte införas i handelssystemet. Tiden är alltför knapp för att genomföra en sådan förändring. Det behövs även ytterligare analyser av konsekvenserna av att införa fler sektorer. För transportsektorns del är det också oklart om den nuvarande utformningen av handelsdirektivet medger en s.k. uppströmsansats, dvs. att kravet på redovisning av utsläppsrätter läggs på den som importerar eller distribuerar bränslet, vilket skulle behövas för att inkludera hela transportsektorn.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 18, 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 8, 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 13, 2005/06: MJ49 (c) yrkande 9, 2005/06: MJ436 (mp) yrkande 3 och 2005/06: MJ596 (kd) yrkande 6 lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

Som framgått tidigare i betänkandet har regeringen givit Naturvårdsverket och Statens energimyndighet i uppdrag att, i samråd med Konjunkturinstitutet och Skatteverket och efter samråd med berörda miljömåls- och sektorsmyndigheter, göra en övergripande, heltäckande utvärdering av dagens ekonomiska styrmedel inom miljöområdet. Myndigheterna skall redovisa sin utvärdering senast den 1 oktober 2006. Utskottet har inhämtat att en särskild utredare efter den genomförda utredningen skall ges i uppdrag att ta fram förslag till förändringar vad gäller befintliga ekonomiska styrmedel och nya styrmedel. Utskottet finner att beredningen bör avvaktas och avstyrker förslaget i motion 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 27.

Enligt handelsdirektivet skall för perioden 2008–2012 minst 90 % av utsläppsrätterna fördelas gratis. Medlemsstaterna får således fördela högst 10 % av utsläppsrätterna genom försäljning, exempelvis genom auktion, till marknadsvärdet.

I samband med utskottets behandling av proposition 2003/04:31 Riktlinjer för genomförande av EG:s direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter av växthusgaser uttalade utskottet stöd för uppfattningen att det finns betydande fördelar med auktionering vid fördelningen av utsläppsrätter särskilt som auktionering överensstämmer med principen om att förorenaren betalar. Sverige bör emellertid inte ensidigt införa auktion eller på annat sätt sälja 10 % av utsläppsrätterna på marknaden eftersom

det är viktigt att den svenska konkurrensutsatta industrin får samma förutsättningar som dess europeiska konkurrenter. Som framgick av proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan bör dock Sverige aktivt verka för att handelsdirektivet ändras så att det blir obligatoriskt inom EU att under perioden 2008–2012 auktionera eller på annat sätt sälja 10 % av utsläppsrätterna på marknaden. En gratis tilldelning av utsläppsrätter enligt befintligt system missgynnar de företag och länder som mest aktivt arbetat med att minska utsläppen av växthusgaser. Därutöver bör Sverige verka för att handelsdirektivet ändras efterhand så att fördelning mot betalning på sikt blir möjlig för samtliga utsläppsrätter som tilldelas inom handelssystemet och att fördelning mot betalning blir obligatorisk för medlemsstaterna. Mot bakgrund av det anförda anser att utskottet att motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 25 och 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 6 i allt väsentligt är tillgodosedda.

Regeringen har i proposition 2005/06:172 Nationell klimatpolitik i global samverkan anfört att Sverige aktivt kommer att verka för att, sedan hänsyn tagits till handelssystemets utvidgning, den sammanlagda tilldelningen till EU:s handlande sektor gradvis minskar. Även kommissionen har i ett meddelande från december 2005 förtydligat att handelssystemets potential bör utnyttjas bättre, för att åtagandet enligt Kyotoprotokollet skall kunna nås kostnadseffektivt. Den genomsnittliga tilldelningen på EU-nivå bör enligt kommissionen minska jämfört med tilldelningen under den första perioden. Utskottet delar regeringens uppfattning att tilldelningen bör bli mer restriktiv inom EU, både inför nästa handelsperiod och på längre sikt och att det är viktigt att Sverige verkar för en sådan utveckling. För att handelssystemet skall fungera som ett effektivt styrmedel för att minska utsläppen av växthusgaser krävs att tilldelningen är restriktiv. Det anförda innebär enligt utskottet att motionärernas i motionerna 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 5, 2005/06: MJ436 (mp) yrkande 2 och 2005/06: MJ436 (mp) yrkande 1 (delvis) framförda förslag inför det fortsatta arbetet i allt väsentligt får anses tillgodosedda. Därmed föreligger inte något behov av riksdagsuttalande i denna fråga. Motionerna avstyrks.

När det gäller frågan om gemensam tilldelning och gemensamma fördelningsplaner inom EU vill utskottet anföra följande. Regeringen har i proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan framfört att det är önskvärt att så långt som möjligt harmonisera tillämpningen av handelsdirektivet. Utskottet delar regeringens bedömning att harmoniseringen i första hand bör ske genom förändringar av handelsdirektivet och därmed associerade EG-rättsakter.

Det är i dagsläget oklart hur ett harmoniserat EU-övergripande system med fördelning mot betalning skulle anordnas. Eventuellt skulle de nationella fördelningsplanerna då inte längre behövas. I den utsträckning tilldelning kommer att ske enligt europeiska riktmärken kommer detta att kräva en EU-övergripande fördelningsplan för berörda sektorer. Utskottet konstaterar även att Europeiska kommissionen senast den 30 juni 2006 skall

presentera en rapport som beskriver erfarenheterna hittills av handelssystemet och som pekar ut inriktningen för den framtida utvecklingen av systemet. Kommissionen kan komma att föreslå ändrade tilldelningsprinciper i syfte att harmonisera dessa inom unionen. Mot bakgrund härav finner utskottet för närvarande inte tillräckliga skäl för att gå motionärerna bakom motionerna 2005/06:MJ49 (c) yrkande 10 (delvis), 2005/06:U290 (m) yrkande 18 och 2005/06:MJ436 (mp) yrkande 1 (delvis) till mötes. Motionerna avstyrks i berörda delar.

När det gäller riktmärken har regeringen i proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minska klimatpåverkan bedömt att riktmärken för närvarande varken är lämpliga eller möjliga att använda i någon sektor eller för någon produkt som metod för tilldelning av utsläppsrätter för handelsperioden 2008–2012, med undantag för malmbaserad stålproduktion. Enligt nämnda proposition är regeringens avsikt att i första hand verka för att direktivet ändras så att fördelning mot betalning blir möjlig. Om inte fördelning mot betalning blir aktuell för energisektorn för perioden 2013–2017 är någon form av harmoniserad tilldelning baserad på riktmärken tänkbar. Utskottet konstaterar att även frågan om riktmärken kan bli föremål för behandling i den rapport om utsläppshandeln som kommissionen skall lämna vid halvårsskiftet 2006. Med vad som nu anförts föreslår utskottet att motionerna 2005/06:MJ436 (mp) yrkande 1 (delvis) och 2005/06:MJ49 (c) yrkande 10 (delvis) lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet konstaterar att handelsdirektivet innehåller regler om sparande av tillgodohavanden mellan handelsperioder (artikel 13.2 och 13.3). Detta regleras även i artiklarna 60 och 61 i registerförordningen (kommissionens förordning (EG) nr 2216/2004 av den 21 december 2004 om ett standardiserat och skyddat registersystem i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG och Europaparlamentets och rådets beslut nr 280/2004/EG). För utsläppsrätter som inte använts under perioden 2005–2007 får medlemsstaterna själva bestämma om ett sparande skall vara tillåtet. För svenskt vidkommande har bestämts att det inte skall vara tillåtet att spara utsläppsrätter från perioden 2005–2007 till nästa period (prop. 2004/05:18 s. 54–56). För kommande handelsperioder, dvs. med början från perioden 2008–2012, gäller enligt artikel 61 i registerförordningen att utsläppsrätter som inte använts under en period skall sparas till nästa handelsperiod. I proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan föreslås att lagen om handel med utsläppsrätter kompletteras upplysningsvis med en hänvisning till nämnda bestämmelser i EU:s registerförordning.

I proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan föreslås att tilldelningen för handelsperioden 2008–2012 liksom för föregående handelsperiod baseras på ett genomsnitt av de historiska utsläppen 1998–2001. Att använda dessa år som fördelningsgrundande för befintliga anläggningar bedöms fortfarande utgöra en rimlig avvägning mellan hänsyn till tidigare vidtagna åtgärder och ekonomisk tillväxt under

senare år. Att använda dessa år som grund för tilldelning innebär således att utsläppsminskningar som åstadkommits under innevarande handelsperiod och sådana som åstadkoms under själva handelsperioden 2008–2012 inte påverkar tilldelningen till anläggningsinnehavaren för handelsperioden 2008–2012.

Mot denna bakgrund finner utskottet inte tillräckliga skäl för att gå motionärerna bakom motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 24 till mötes. Motionen avstyrks i berörd del.

Vita certifikat

Motionerna

I motion 2005/06:MJ49 (c) yrkande 11 förordas att möjligheterna att införa ett system med vita certifikat och hur detta skall kunna samverka med handelssystemet med utsläppsrätter och koldioxidskatt bör utredas. Även i motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 10 föreslås att ett system med vita certifikat skall utredas. Elproducenter med leveransplikt kan ha incitament att hjälpa kunder att minska sin elanvändning då detta är billigare än att bygga ny kapacitet. Ett negativt resultat av avregleringen av elmarknaden är att elproducenter förlorat detta incitament. Ett incitament för minskad elanvändning kan återskapas genom ett system där kraftföretag åläggs att köpa in certifikat från projekt för eleffektivisering, s.k. vita certifikat.

Utskottets ställningstagande

Vita certifikat är benämningen på ett marknadsbaserat styrmedel för energi-effektivisering. Det har omnämnts som ett eventuellt framtida instrument av Europeiska kommissionen i förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster (KOM/2003/0739 slutlig, COD 2003/0300) liksom i grönboken om effektivare energiutnyttjande eller hur man kan göra mer med mindre (KOM[2005] 265 slutlig).

Utskottet anser att vita certifikat är ett intressant nytt ekonomiskt styrmedel. Förutsättningarna för ett system med vita certifikat i Sverige utreds för närvarande inom Energimyndigheten. Som framgår av budgetpropositionen för år 2006 (prop. 2005/06:1) bör dessa utredningsinsatser fortsätta också under 2006. Utskottet anser att resultatet av utredningen bör avvaktas. Därmed föreslås att motionerna 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 10 och 2005/06:MJ49 (c) yrkande 11 lämnas utan vidare åtgärd.

Sektorsövergripande styrmedel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker bl.a. med hänvisning till det europeiska programmet mot klimatförändringar ett motionsyrkande (kd) om att klimatfrågorna skall diskuteras inom samtliga EU:s politikområden. Ett motionsyrkande (fp) om ett klimatbaserat energiskattesystem avstyrks bl.a. med hänvisning till den pågående reformeringen av näringslivets energibesättning. Ett yrkande (mp) om koldioxidrelaterad registreringskatt avstyrks med hänvisning till att skatteutskottet nyligen avstyrkt ett yrkande om att införa en sådan skatt. Vidare avstyrks ett yrkande (mp) om skatteändringen för särskilt effektiv kraftvärme med hänvisning till vad regeringen anför i 2006 års ekonomiska vårproposition. Slutligen avstyrks två yrkanden (v, mp) om klimatinvesteringsprogrammet. Jämför reservationerna 44 (fp), 45 (mp) och 46 (mp).

EU:s program mot klimatförändringar

Motionen

Enligt motion 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 21 bör Sverige verka inom EU för att klimatfrågorna diskuteras inom samtliga berörda politikområden. Trots att klimatförändringarna får konsekvenser för en rad samhällsområden betraktas de fortfarande i första hand som ett miljöproblem och räknas därmed som miljöministrarnas ansvar. Detta snäva synsätt måste ändras i både Sverige och EU, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen framhåller är EU ledande i de internationella klimatförhandlingarna. I syfte att säkerställa att åtagandena under Kyotoprotokollet nås lade Europeiska kommissionen år 2001 fram det europeiska programmet mot klimatförändringar (European Climate Change Programme, ECCP, KOM[2001] 580). I programmet identifierades de mest verkningsfulla och kostnadseffektiva åtgärderna på EU-nivå. Efter att rådet och parlamentet givit sitt stöd åt programmet har Europeiska kommissionen lagt fram ett antal förslag till direktiv och annan lagstiftning som bidrar till att minska EU:s samlade utsläpp av växthusgaser. Exempelvis har kommissionen lagt fram förslag till direktiv om projektbaserade flexibla mekanismer, främjande av kraftvärme, byggnaders energiprestanda, ekodesign för energiförbrukande produkter, energitjänstedirektivet, främjande av biodrivmedel i transportsektorn och en förordning om fluorerade gaser. Flera av dessa rättsakter har redan antagits av rådet och Europaparlamentet. Som framgår av propositionen har kommissionen under hösten 2005 inlett arbe-

tet med ett andra steg för ECCP. Ett antal arbetsgrupper med representanter från olika intressenter skall tillsättas för att utarbeta nya förslag till gemensamma och koordinerade åtgärder.

Utskottet konstaterar att åtgärderna till följd av ECCP berör en rad olika sektorer inom EU och att programmet som sådant gäller för hela EU. Som redovisats tidigare i betänkandet har EU antagit klimatmål för hela unionen både på lång och medellång sikt. Klimatfrågor diskuteras således inom ett antal olika rådskonstellationer. Med det anförda finner utskottet att syftet med motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 21 i allt väsentligt är tillgodosett. Motionen avstyrks i berörd del.

Energi- och koldioxidskatt

Motionerna

I motion 2005/06:MJ46 (fp) förespråkas ett klimatbaserat energiskattesystem. Enligt motionärerna skulle det vara principiellt riktigare att inte ha någon särskild energiskatt på energianvändning utan i stället skattebelägga de anläggningar som ger upphov till miljöskador. I första hand skulle de koldioxidutsläpp som orsakas av en del anläggningar omfattas. I ett längre perspektiv bör även utsläpp av metan och eventuellt andra gaser som orsakas i vattenkraftdammar och torvmossar kunna tas med. Dessa frågor bör utredas närmare både i ett nationellt och i ett internationellt perspektiv, så att en bättre miljöstyrning kan uppnås så småningom (yrkande 28).

En koldioxidrelaterad registreringsskatt bör införas från år 2008, anføres i motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 16. Syftet är att nya bilar skall bli mer bränslesnåla. Sverige tillhör den minoritet av länder som inte har registreringsskatt, påpekar motionärerna.

Enligt motionens yrkande 23 väcker propositionens otydlighet beträffande fossilgas frågor om beslutet hösten 2005 angående skattelindring för särskilt effektiva kraftvärmeverk. Underlaget till förslaget har i efterhand visat sig vara otillräckligt, anser motionärerna. Det kan inte uteslutas att skatteändringen tolkas som en signal om att regeringen ändå vill satsa på fossilgas och den kan därmed få en avledande effekt. Skatteändringen bör därför utvärderas närmare med avseende på den klimatpolitiska signal- och styreffekten, kostnadseffektivitet samt konkurrensen mellan energislag.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 28 om ett klimatbaserat energiskattesystem vill utskottet anföra följande. Som framgår av propositionen bedriver regeringen ett arbete med att reformera näringslivets energibeskattnings. Ett reformerat system skall enligt regeringen bidra till att effektivisera energianvändningen inom näringslivet och bidra till en miljöstyrning samtidigt som de svenska företagens konkurrenskraft värnas. Reformeringen syftar även till att gynna användningen av biobränslen, skapa förutsättningar för inhemsk produktion av el samt förenkla energiskattesy-

stemet och ge det en långsiktigt stabil grund. I reformarbetet ingår att skapa mer enhetliga regler för energibeskattningen för att komma till rätta med de skillnader som finns inom näringslivet samt att anpassa nuvarande regelverk till energiskattedirektivet. Ett reformerat energiskattesystem bör enligt regeringen också kunna utgöra en god plattform för fortsatt skatteväxling inom området. Skatteutskottet har nyligen i betänkande 2005/06:SkU20 avstyrkt ett motionsyrkande med samma innebörd som den nu aktuella motionen. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Skatteutskottet fann mot bakgrund av den pågående reformeringen av energibeskattningen, som riksdagen ställt sig bakom, inte anledning att närmare gå in på motionen. Miljö- och jordbruksutskottet har ingen annan uppfattning än skatteutskottet och avstyrker därmed motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 28.

Beträffande förslaget i motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 16 om att en koldioxidrelaterad registreringskatt bör införas från år 2008 vill utskottet hänvisa till att skatteutskottet nyligen i betänkande 2005/06:SkU15 avstyrkt ett motionsyrkande om att införa en sådan skatt. Riksdagen har beslutat i enlighet med skatteutskottets förslag. I betänkandet hänvisas till kommissionens förslag till direktiv om beskattningen av personbilar (KOM [2005] 261 slutlig). Förslaget innebär att uttag av registreringskatt inte längre skall vara tillåtet och att de medlemsstater som tar ut registreringskatt successivt skall avveckla skatten. Sverige har tidigare haft en försäljningsskatt (den s.k. bilaccisen) på motorfordon som avskaffades den 1 januari 2001. Av betänkandet framgår vidare att frågan om en försäljningsskatt togs upp av Vägtrafikskatteutredningen men att inget konkret förslag presenterades (SOU 2004:63). En försäljningsskatt föreslogs nyligen i Vägverkets klimatstrategi för transportsektorn men inga konkreta förslag gavs där heller (VV Publikation 2004:102). Skatteutskottet fann inte anledning att föreslå att riksdagen åter inför en försäljningsskatt på nya personbilar. Miljö- och jordbruksutskottet har ingen annan uppfattning och avstyrker därmed motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 16.

I fråga om skatteändringen för särskilt effektiv kraftvärme vill utskottet anföra följande. Av 2006 års ekonomiska vårproposition (prop. 2005/06:100) framgår att regeringen har föreslagit att koldioxidskatten på bränslen skulle slopas för industri- och värmeverk och högeffektiva kraftvärmeverk som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter fr.o.m. den 1 januari 2006. För övriga förbränningsanläggningar som omfattas av utsläppshandeln föreslogs en sänkning av koldioxidskatten. Riksdagen har dock ännu inte kunnat behandla förslaget eftersom en statsstödsansökan först måste granskas av Europeiska kommissionen. Regeringens avsikt är fortfarande att koldioxidskatten skall slopas för bränslen som förbrukas i anläggningar som omfattas av utsläppshandeln. Bedömningen är dock att lagändringen kan träda i kraft tidigast den 1 januari 2007. Utskottet är inte berett att tillstyrka förslaget i motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 23 om en utvärdering av skatteändringen. Motionen avstyrks i berörd del.

Lokala investeringsprogram och klimatinvesteringsprogram

Propositionen

Regeringen bedömer att klimatinvesteringsprogrammet är ett betydelsefullt instrument för att minska utsläppen av växthusgaser. Programmet förstärks med 200 miljoner kronor år 2006 och förlängs med 320 miljoner kronor årligen under perioden 2007–2008. Av de anvisade medlen ingår satsningar på transportsektorn. Programmet omfattar även informationsinsatser om växthusgasers miljöpåverkan med fokus på vad som kan göras för att minska utsläppen av växthusgaser. Vidare syftar programmet till att stödja små kommuner i deras arbete med att ta fram klimatstrategier.

Motionerna

Enligt motion 2005/06:MJ48 (mp) skulle ett mer formaliserat samarbete mellan Naturvårdsverket och Swentec kring Klimp kunna ge positiva synergieffekter. Swentecs uppdrag är bl.a. att främja utveckling, kommersialisering och marknadsintroduktion av miljölösningar, inklusive för minskad klimatpåverkan. Det bör enligt motionärerna tydliggöras att en något större andel av Klimpmedlen kan och bör användas för mer framtidsinriktade satsningar på ny teknik, i samverkan mellan Naturvårdsverket och Swentec (yrkande 14). I motion 2005/06:MJ439 (v) yrkande 7 anförs att Länsstyrelsen i Stockholms län bör stödja och stimulera alla kommuner i länet att söka Klimpbidrag.

Utskottets ställningstagande

I samband med behandlingen av regeringens budgetproposition för år 2006 anförde utskottet att det i likhet med regeringen anser att en stimulans med statligt bidrag av den typ som klimatinvesteringsprogrammet utgjort har varit ett viktigt instrument som kan bidra till en långsiktig strukturell omställning mot hållbar utveckling. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag till medelstilldelning under anslaget (bet. 2005/06:MJU1, rskr. 2005/06:106).

Utskottet är inte berett att föreslå någon särskild åtgärd av riksdagen med anledning av motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 14. När det gäller motion 2005/06:MJ439 (v) yrkande 7 vill utskottet erinra om att det inte ankommer på riksdagen att styra länsstyrelsernas verksamhet. Motionerna avstyrks i berörda delar.

Sektorsspecifika styrmedel

Energisektorn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker ett motionsyrkande (kd) om att ett gemensamt förbud mot subventioner av fossila bränslen bör införas inom EU. Vidare avstyrker utskottet ett yrkande (fp) om skrotningspremier och försäljningsavgifter på oljepannor med hänvisning till regeringens stöd för konvertering för oljeuppvärmningssystem. Med hänvisning till regeringens avsikt att ge fortsatt goda förutsättningar för expansion avstyrks ett yrkande (kd) om utbyggnad av kraftvärme. Ett yrkande (mp) om en myndighet för energieffektivisering avstyrks med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört angående motsvarande förslag. Slutligen avstyrks ett yrkande (kd) om EU-normer för energiförbrukning med hänvisning till EU:s direktiv som rör energiförbrukning och produkter.

Jämför reservationerna 47 (fp), 48 (kd) och 49 (mp).

Motionerna

Regeringen bör utreda effekterna av ett system i vilket en skrotningspremie på oljepannor kombineras med en försäljningsavgift på nya oljepannor, anförs i motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 23.

Enligt motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 19 bör utbyggnaden av kraftvärme i Sverige stimuleras. Genom ett EG-direktiv har Sverige uppmanats att öka andelen förnybar energi med totalt 25 TWh/år till år 2010. Enligt motionärerna finns det potential för detta, främst genom bibränslen.

I motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 9 föreslås att en myndighet med ansvar för energieffektivisering inrättas. Skälet är att frågor om energibesparing har för lågt fokus delvis till följd av att ingen myndighet har detta som huvudansvar. Kompetensen när det gäller energieffektivisering och energibesparing måste samlas och stärkas, anser motionärerna.

Motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 20 förespråkar att Sverige inom EU verkar för bindande normer om maximal energiförbrukning vid standbyläge för hushållsmaskiner och elektronisk apparatur. Potentialen för energieffektivisering när det gäller hushållsmaskiner och elektronisk apparatur har enligt motionärerna beräknats till minst 90 miljoner ton koldioxid per år för EU-området. Effektiviseringen kan ske genom införande av normer och standarder samt krav på förbrukning av maximalt en watt vid s.k. standbyläge, hävdar motionärerna.

Enligt motionens yrkande 11 bör ett gemensamt förbud mot subventioner av fossila bränslen införas inom EU. Motionärerna påpekar att stöden till fossila bränslen inom EU för närvarande uppgår till ca 25 miljarder euro per år i subsidier.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen lämnade regeringen i en proposition hösten 2005 förslag om ett särskilt stöd för konvertering från oljeuppvärmning i bostadshus (prop. 2005/06:32) som godkändes av riksdagen i december 2005 (bet. 2005/06:NU8, rskr. 2005/06:133). Stödet gäller för konvertering av uppvärmningssystem i sådana bostadshus som i dag endast använder olja för uppvärmningsändamål. Stödet gäller konverteringar som genomförs fr.o.m. den 1 januari 2006 t.o.m. den 31 december 2010. Stöd skall ges för sådana uppvärmningsanordningar som krävs för en konvertering till fjärrvärme eller individuell uppvärmning med biobränsle, berg-, sjö- eller jordvärmepump samt solvärme. Sammantaget har en ram om 450 miljoner kronor för stödet avsatts under perioden. Utskottet konstaterar att målet för stödet är att minska oljeanvändningen för uppvärmning av små- och flerbostadshus och öka andelen förnybar energi. Utskottet föreslår att motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 23 lämnas utan vidare åtgärd i den mån syftet inte kan anses tillgodosett med det anförda.

Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av kraftvärme (2004/8/EG) syftar till ökad energieffektivisering och förbättrad försörjningstrygghet genom att skapa ett ramverk för främjande av s.k. högeffektiv kraftvärme. Som framgår av propositionen är utgångspunkten att kraftvärme är ett effektivt redskap för att uppnå ökad energieffektivitet och bidra till minskade koldioxidutsläpp. Direktivet ger en gemensam definition av kraftvärme och innebär bl.a. att ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärme införs. Regeringen lämnade i propositionen Ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel m.m. (prop. 2005/06:83) förslag till en lagstiftning som ger en rätt för elproducenter att få ursprungsgarantier för el som framställts med användning av högeffektiv kraftvärme. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2005/06:NU15, rskr. 2005/06:217). När det gäller utbyggnad av kraftvärme i Sverige framgår av samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin's svar den 26 april i år på skriftlig fråga 2005/06:1443 av Lars Ångström (mp) att ministern delar uppfattningen att det är angeläget att säkerställa goda villkor för fjärrvärmens och kraftvärmens fortsatta expansion. Detta är enligt ministern viktigt ur både energipolitisk och klimatpolitisk synpunkt. Propositionen om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel nämns som exempel på en av de åtgärder som vidtagits för att åstadkomma detta. Enligt samhällsbyggnadsministern är regeringens avsikt att den svenska fjärrvärmens och kraftvärmens även fortsättningsvis skall ges goda förutsättningar för expansion. Detta kommer att vara en av utgångspunkterna inför regeringens kommande förslag på området. Mot

bakgrund av det anförda om regeringens uppfattning i fråga om kraftvärmens fortsatta expansion anser utskottet att syftet med motion 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 19 är tillgodosett. Motionen avstyrks i berörd del.

När det gäller förslaget i motion 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 9 om att inrätta en myndighet med ansvar för energieffektivisering vill utskottet hänvisa till att det nyligen i betänkande 2005/06: MJU3 avstyrkt ett motionsyrkande om att inrätta ett energianvändningsråd och en energieffektiviseringsberedning. Utskottet anförde bl.a. att det i likhet med regeringen ansåg att en effektivare användning av energi är av stor betydelse för möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsmålen och en förutsättning för omställningen till ett uthålligt energisystem. Vidare delade utskottet regeringens uppfattning att det är viktigt att berörda myndigheter agerar samstämmigt och koordinerat. Det gäller bl.a. Statens energimyndighet, Vägverket, Boverket och Naturvårdsverket men även andra aktörer i samhället. Utskottet konstaterade att regeringen av denna anledning avser att följa upp och utvärdera de insatser som genomförs för en effektivare energianvändning i samverkan med berörda myndigheter och vid behov överväga ytterligare stimulanser. Med det anförda föreslår utskottet att motionen i berörd del lämnas utan vidare åtgärd.

I fråga om energieffektivisering för hushållsmaskiner och elektronisk apparatur vill utskottet anföra följande. Av propositionen framgår att Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/32/EG om upprättandet av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energiförbrukande produkter antogs under våren 2005. Direktivet syftar till att förbättra produkternas energieffektivitet och miljöpåverkan under hela livscykeln och integrera dessa aspekter i konstruktionen av produkterna. Som regeringen påpekar förhindrar EU-gemensamma regler inom detta område också att skillnader i nationella regleringar leder till hinder i den inre marknaden. Genom att ställa krav som minskar produkternas resurs- och energianvändning bidrar bestämmelserna till en hållbar utveckling och försörjningstryggheten för energi. Utskottet har inhämtat att det svenska genomförandet av direktivet för närvarande bereds i Regeringskansliet. Av propositionen framgår också att det sedan år 1995 finns ett energimärkningssystem som anger hushållsapparaters förbrukning av energi och andra resurser. Systemet fungerar i enlighet med direktiv 92/75/EG om märkning och standardiserad konsumentinformation och omfattar för närvarande ett tiotal produktgrupper. I sammanhanget vill utskottet även framhålla att i EU:s strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och trygg energiförsörjning (KOM[2006] 105 slutlig, grönbok) nämns bättre information om apparaters, fordons och industrimaskiners energiförbrukning samt eventuellt miniminormer för energiprestanda som exempel på en insats för ökad energieffektivitet inom EU. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 20 lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande.

När det gäller subventioner av fossila bränslen har utskottet inhämtat att regeringen i olika sammanhang har verkat för att sådana subventioner skall minska inom EU. Ett exempel är Sveriges ståndpunkt vid energiministrarnas riktlinjedebatt i december 2001 om rådets förordning om statligt stöd till stenkolsindustrin efter utgången av EKSG-fördraget. Sverige ifrågasatte förslaget till förordning med motivering att detta var tveksamt både ur konkurrens- och miljösynpunkt. Vidare ifrågasatte Sverige försörjningstryggheten som ett motiv till stödbehoven för stenkolsindustrin. Förordningen beslutades mot bakgrund av att nämnda fördrag löpte ut i juli 2002 (Rådets förordning (EG) nr 1407/2002 av den 23 juli 2002 om statligt stöd till kolindustrin). Enligt utskottets mening behövs ett gemensamt förbud mot subventioner av fossila bränslen inom EU. Regeringen bör därför verka för att ett sådant förbud införs. Vad utskottet anfört med anledning av motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 11 bör ges regeringen till känna.

Bostäder och service

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (fp) om energieffektivisering inom staten med hänvisning till vad regeringen anför i propositionen. Vidare avstyrks ett motionsyrkande (fp) om energibesparing och fastighetsskatten med hänvisning till vad som anförs i propositionen och att riksdagen nyligen avslagit motioner med motsvarande innebörd.

Jämför reservationerna 50 (fp, kd, mp) och 51 (m, fp, kd, c).

Propositionen

Enligt regeringens bedömning bör utsläpp av växthusgaser från bostäder och lokaler fortsatt minska. Med lämpligt utformade styrmedel och andra åtgärder är det möjligt att uppnå en fortsatt energieffektivisering och fortsatt minskade utsläpp från både nya byggnader och den existerande bebyggelsen.

Motionerna

Enligt motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 21 bör regeringen ge tydliga direktiv till Statens fastighetsverk och de statliga fastighetsbolagen att prioritera åtgärder som effektiviserar användningen av energi.

I motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 22 begärs att fastighetsbeskattningen reformeras så att energibesparande investeringar inte leder till höjd fastighetsskatt.

Utskottets ställningstagande

Av propositionen framgår att ett antal statliga fastighetsägare efter ett uppdrag att i samråd med Statens energimyndighet, Boverket och Riksantikvarieämbetet beskriva förutsättningar och möjligheter för ökad effektivisering och minskat beroende av fossila bränslen (minskad miljöbelastning från energianvändning) redovisat effektiviseringspotentialer. Uppdraget redovisades den 1 juni 2004 och visar att en energibesparing kan uppnås genom relativt enkla åtgärder och flera av de föreslagna åtgärderna uppges vara lönsamma på kort respektive medellång tid. Regeringen framhåller vidare att enligt det s.k. energitjänstedirektivet skall även respektive medlemsstat tillse att den offentliga sektorn tar en ledande roll när det gäller energieffektivisering. Regeringen presenterar i propositionen Handlingsprogram för energieffektivisering och energismart byggande (prop. 2005/06:145) ett antal åtgärder för att främja energieffektivisering i bebyggelsen. Åtgärderna omfattar bl.a. energideklarationer, skärpta byggregler, informationsinsatser och förslag om att statliga myndigheter och fastighetsbolag skall vara ledande i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt uthållig förvaltning och verka för en ökad energieffektivisering inom sitt fastighetsbestånd. Dessutom föreslås ett nytt mål för energieffektivisering i bebyggelsen. Som framgått tidigare i betänkandet är främjande av energieffektivisering ett led i en sammanhållen energi- och klimatpolitik, något som regeringen avser att återkomma till i anslutning till den kommande kontrollstationen. Med det anförda om energieffektivisering och bebyggelse anser utskottet att något särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 21 inte är påkallat. Motionen avstyrks i berörd del.

När det gäller fastighetsskatten kan konstateras att taxeringsvärdet skall utgöra 75 % av fastighetens marknadsvärde. Marknadsvärdet på en viss fastighet beror bl.a. på läge och standard. Miljöinvesteringar ger många gånger högre marknadsvärden, vilket på sikt slår igenom på taxeringsvärdena och därmed på fastighetsskatten. Variationerna mellan olika delar av landet är dock betydande. En miljöinvestering i en fastighet belägen på landsbygden ger vanligtvis en betydligt mindre effekt på marknadsvärdet än för en fastighet som är belägen i en storstadsregion. Som regeringen framhåller betyder detta att det inte finns något entydigt samband mellan en miljöinvesteringens storlek och dess betydelse för taxeringsvärdet och fastighetsskatteuttaget. Enligt utskottets mening är huvudproblemet inte den höjda kostnaden för fastighetsskatt som kan bli resultatet av en miljöinvestering utan att miljöpolitikens trovärdighet minskar. Människor upplever att de får motstridiga signaler när miljöinvesteringar orsakar högre skatt samtidigt som miljöinsatser uppmuntras på andra sätt. I en bilaga till Egendomsskattekommitténs huvudbetänkande Reformerade egendomsskatter (SOU 2004:36) föreslår Byggebodialogen skattelättnader för miljöförbättrande investeringar i byggnader, som anses angelägna för samhället med hänsyn till fastställda miljö kvalitetsmål. Rätten till en sådan skattelätt-

nad föreslås kopplas till miljöklassning av byggnader. Utskottet konstaterar att regeringen avser att analysera förslaget i den arbetsgrupp som har tillsatts i Regeringskansliet. Gruppen skall sedan presentera förslag som innebär att fastighetsskattens utformning inte motverkar – alternativt stimulerar – energieffektiva lösningar i bebyggelsen, samtidigt som principen om att taxeringsvärdet baseras på marknadsvärdet inte rubbas. En möjlighet skulle kunna vara olika skatteklasser beroende på fastighetens miljöprestanda. Skatteutskottet har nyligen (bet. 2005/06:SkU18) behandlat motioner om att åtgärder på fastigheter som sparar energi och gynnar en god miljö inte skall påverka taxeringsvärdet och leda till höjd skatt. Utskottet delade motionärernas uppfattning att det i vissa situationer kan vara effektivt att använda skatteinstrumentet för att uppnå önskade miljöeffekter. Så har också skett genom införandet tidigare av den temporära möjligheten till skattereduktion för vissa miljöförbättrande installationer i småhus. Däremot vidhöll utskottet sin uppfattning, som även kommer till uttryck i Egendomsskattekommitténs huvudbetänkande SOU 2004:36, att kravet på likformighet i beskattningen av olika kapitaltillgångar gör att fastighetsskatten även i fortsättningen bör baseras på fastigheternas marknadsvärden. Eftersom förslagen i motionerna innebar ett avsteg från denna grundläggande princip avstyrkte utskottet dessa. Riksdagen har beslutat i enlighet med skatteutskottets förslag. I betänkande 2005/06:MJU3 avstyrkte miljö- och jordbruksutskottet ett motionsyrkande om att anpassa fastighetsbeskattningen så att miljöförbättrande investeringar såsom energieffektivisering inte leder till en ökad beskattning. Utskottet hänvisade till regeringens avsikt att analysera Miljömålsrådets förslag om att fastighetsbeskattningen skall anpassas så att energieffektiviseringsåtgärder inte leder till ökad beskattning, samtidigt som principen att marknadsvärdet är grunden för fastighetstaxeringen beaktas. Utskottet är inte heller nu berett att föreslå något särskilt uttalande av riksdagen och avstyrker därmed motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 22.

Transportsektorn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (v, mp) om åtgärder inom transportsektorn med hänvisning till propositionen. Ett yrkande (fp) om beskattning av drivmedel avstyrks med hänvisning till regeringens skattestrategi för alternativa drivmedel och den aviserade utredningen för att främja sådana drivmedel. Med hänvisning till vad regeringen anför i propositionen avstyrks ett yrkande (mp) om koldioxidrelaterad förmånsbeskattning. Ett yrkande (fp) om en översyn av sjöfartens avgifter och miljöskatter avstyrks bl.a. med hänvisning till pågående och planerade utredningar om ekonomiska styrmedel. Vidare avstyrks ett yrkande (fp) om ekonomiska styrmedel mot flygets klimatpåverkan bl.a. med hänvisning till regeringens arbete med sådana styrmedel både i Sverige och internationellt. Ett yrkande (fp) om att stödja tillgången till alternativa bränslen i glesbygd avstyrks bl.a. med hänvisning till regeringens stöd till utbyggda tankställen. Med hänvisning till vad som anförs i propositionen om Sveriges linje inom WTO avstyrks ett yrkande (fp) om etanolproduktion och tullar. Två motionsyrkanden (fp) om miljöbilar avstyrks med hänvisning till propositionen. Ett yrkande (fp) om infrastrukturinvestering och klimateffekter avstyrks med hänvisning till målen för transportpolitiken i proposition 2005/06:160 Moderna transporter. Slutligen avstyrks ett yrkande (kd) om koldioxidutsläpp från personbilar bl.a. med hänvisning till pågående arbete inom EU.

Jämför reservationerna 52 (mp), 53 (fp, kd), 54 (mp), 55 (fp, kd, mp), 56 (fp, kd), 57 (fp), 58 (fp), 59 (fp, kd, mp) och 60 (kd, mp).

Propositionen

I dag används ett flertal olika styrmedel i transportsektorn. Regeringen anser att dessa bör fortsatt utvecklas och ses över utifrån samhällsekonomisk effektivitet och i syfte att minska och begränsa utsläppen av växthusgaser. Enligt regeringen bör utsläppen av koldioxid från transportsektorn till år 2010 ha stabiliserats på 1990 års nivå. En fortsatt introduktion av förnybara fordonsbränslen prioriteras så att minst 5,75 % av fordonsbränslena är förnybara år 2010. Viktiga inslag för att nå målet är att koldioxidneutrala drivmedel även efter år 2008 bör ges konkurrenskraftiga skattevillkor och att inom EU verka för en ökning av låginblandning av etanol i bensin till 10 %. Vidare behövs en ökad tillgänglighet för förnybara fordonsbränslen. Enligt regeringens bedömning kan klimatinvesteringsprogrammet bidra till att begränsa transportsektorns klimatpåverkan.

Motionerna

Enligt motion 2005/06:MJ414 (v) yrkande 4 bör en rad åtgärder vidtas och fullföljas för att utsläppen av klimatgaser från trafiksektorn i första hand skall stabiliseras och sedan minska. Det är hög tid att utforma och införa ett omfattande handlingsprogram för att minska transporterernas användning av fossila bränslen, anser motionärerna bakom motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 15. Några övergripande inslag i ett sådant program är att hållbar utveckling bör göras till ett övergripande mål för transportsektorn, att en transporthierarki införs där grunden är de olika transportmedlens ekologiska hållbarhet och att en utredning tillsätts för att sammanställa samtliga subventioner på trafikområdet.

Beskattningen av drivmedel bör i större utsträckning bygga på direkta miljö- och hälsoeffekter och i mindre utsträckning utgöra en beskattning av energianvändningen, anförs i motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 10. Motionärerna påpekar att beskattningen av förnybara drivmedel i dag bygger på tidsbegränsade undantag. Det är viktigt att skattesystemet ändras så att det blir långsiktigt och bygger på hållbara principer utan undantag, anser motionärerna.

Enligt motion 2005/06:MJ48 (mp) måste förmånsskatten på fordon relateras till bilens koldioxidutsläpp så att denna får en positiv klimatpolitisk styrning. En koldioxidrelaterad beskattning av förmånsbilar bör införas fr.o.m. år 2008 (yrkande 17).

I motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 16 begärs att regeringen ser över avgifterna och skatterna för sjöfarten för att undvika en utveckling där miljövänliga transportmetoder missgynnas gentemot andra mindre miljövänliga transporter. Samtidigt är det viktigt att behålla och förstärka de miljöavgifter som styr mot minskade miljöskador från transporter, framhåller motionärerna.

Sverige bör verka inom EU för gemensamma ekonomiska styrmedel mot flygets klimatpåverkan, anförs det i motionens yrkande 17. Flygtrafikens klimatpåverkan bör hanteras genom antingen skatt på flygbränsle eller handel med utsläppsrätter. Dessa styrmedel har en direkt koppling till flygets klimatpåverkan, anser motionärerna.

I motionens yrkande 11 förespråkas användning av medel för landsbygdsutveckling (LBU) för att stödja utbyggnaden av tillgången till alternativa bränslen i glesbygden. Enligt motionärerna bör introduktionen av alternativa bränslen normalt ske på marknadsmässiga grunder. Det finns dock en risk för ett marknadsmisslyckande när det gäller utbyggnaden i glesbygdsområden. En sådan utveckling kan hämma den totala villigheten för konsumenterna att byta till bilar med alternativa bränslen.

I yrkande 12 begärs att tullar inte används för att skydda den inhemska marknaden för t.ex. etanolproduktion.

Enligt yrkande 13 bör den statliga miljöbilsdefinitionen baseras på utsläpp av koldioxid och andra miljöstörande utsläpp som partiklar och kväveoxider. Vidare bör krav ställas på energieffektivitet även på bilar som

drivs med förnybara bränslen. Vägverket har utarbetat en nationell miljöbilsdefinition som i huvudsak uppfyller dessa krav. Staten bör omgående börja använda Vägverkets nationella miljöbilsdefinition i alla sammanhang och kommunerna uppmuntras att ansluta sig till denna. I motionens yrkande 14 anförs att staten i dag har som mål att minst 75 % av fordonen skall vara miljöbilar, med vissa undantag. Ambitionsnivån bör enligt motionärerna höjas till 100 % fr.o.m. år 2007, med vissa motiverade undantag.

Varje större infrastrukturinvestering bör enligt yrkande 36 innehålla överväganden om klimateffekterna av projektet. Även statliga myndigheter som Vägverket och Banverket måste i ökad utsträckning ta hänsyn till framtida klimatförändringar, anser motionärerna.

I motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 7 begärs att Sverige inom EU verkar för att praxis för mätning av personbilars koldioxidutsläpp per kilometer blir mer rättvisande och att EU därefter sätter upp obligatoriska krav för de genomsnittliga koldioxidutsläppen per kilometer.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen har trafikens utsläpp av växthusgaser successivt ökat. Utsläppen uppgick år 2002 till 21 miljoner ton, vilket är drygt 10 % mer än år 1990. Utskottet anser i likhet med regeringen att utvecklingen är bekymmersam och att det är viktigt att insatser sätts in redan nu för att bryta ökningen. I transportsektorn är det, som regeringen framhåller, nödvändigt att minska användningen av fossila bränslen för att motverka de klimatförändringar som orsakas av utsläpp av koldioxid med fossilt ursprung. Enligt propositionen består regeringens insatser för att minska transportsektorns klimatpåverkan och beroende av fossila bränslen bl.a. av åtgärder för att öka användningen av förnybara drivmedel. Som framgått ovan har regeringen även inrättat en kommission för att bryta Sveriges beroende av olja. Kommissionen utgör statsministerns forum för den fördjupade diskussion och analys av de strategiska frågor som krävs för att Sverige senast år 2020 inte längre skall vara beroende av fossila bränslen för transporter eller uppvärmning. I propositionen framhålls även användning av ekonomiska styrmedel för att internalisera de externa kostnader som transporter ger upphov till och därmed bidra till ett mer effektivt transportsystem. En ur samhällsekonomisk synvinkel korrekt prissättning av olika transportslag som tar hänsyn till effekter på miljö och människors hälsa gynnar mer miljöanpassade transporter och bidrar till att effektivisera energianvändningen i transportsektorn. Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att ytterligare åtgärder krävs inom transportsektorn, i synnerhet inom vägtrafiken, om utsläppen av växthusgaser skall minska. Som framgått ovan anser regeringen att de styrmedel som används i transportsektorn fortsatt bör utvecklas och ses över utifrån samhällsekonomisk effektivitet och i syfte att minska och begränsa utsläppen av växthusgaser. Utskottet delar denna uppfattning. Med vad som ovan anförts om

åtgärder inom transportsektorn föreslår utskottet att motionerna 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 15 och 2005/06: MJ414 (v) yrkande 4 lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande.

Utskottet redogjorde i betänkande 2005/06: MJU3 för regeringens skattestrategi för alternativa drivmedel. Huvudkomponenterna för en sådan strategi presenterades i budgetpropositionen för år 2002. För att garantera de koldioxidneutrala drivmedlens konkurrenskraft utvecklade regeringen strategin i budgetpropositionen för år 2004. Koldioxidneutrala drivmedel befriades fr.o.m. år 2004 från både koldioxidskatt och energiskatt inom ramen för ett program som är avsett att sträcka sig över en femårsperiod. Som regeringen framhållit gäller detta under förutsättning att strategin godkänns såsom förenlig med EG-fördragets regler för statsstöd. Av regeringens budgetproposition för år 2006 (prop. 2005/06:1) framgår att koldioxidneutrala drivmedel även efter år 2008 bör ges konkurrenskraftiga skattevillkor. Regeringen erinrar om sin förklaring i samband med skattestrategins tillkännagivande att koldioxidneutrala drivmedel även på längre sikt skall ha de skattevillkor som krävs för att underlätta en bred introduktion av sådana bränslen på marknaden samtidigt som överkompensation undviks. Eftersom långsiktiga och förutsebara villkor är nödvändiga för att företag på alternativbränslemarknaden skall få rimliga förutsättningar att kunna etablera och bygga upp sin verksamhet är det enligt regeringen angeläget att redan nu ytterligare precisera detta. Utskottet konstaterade att regeringen avsåg att tillkalla en särskild utredare för att med utgångspunkt från befintligt utredningsmaterial och i samverkan med närliggande utredningar ta fram konkreta handlingsalternativ för hur alternativa drivmedel långsiktigt bör främjas. Skatteutskottet ansåg i betänkande 2005/06: SkU15 bl.a. att skattestrategin för alternativa drivmedel har medfört att koldioxidneutrala drivmedel fått en bred introduktion i Sverige. Utskottet erinrade om att riksdagen nyligen ställt sig bakom regeringens förklaring att koldioxidneutrala drivmedel garanteras konkurrenskraftiga skattevillkor under ytterligare en femårsperiod från år 2008. Utskottet hänvisade också till den av regeringen aviserade utredningen om att ta fram konkreta handlingsalternativ för hur alternativa drivmedel långsiktigt bör främjas. Det anförda visar enligt utskottet att syftet med motion 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 10 om beskattning av drivmedel kan anses tillgodosett. Motionen avstyrks i berörd del.

När det gäller frågan om koldioxidrelaterad förmånsbeskattning vill utskottet anföra följande. Som framgår av propositionen har förmånsbeskattningens utformning betydelse för den svenska bilparkens sammansättning, eftersom ungefär 17 % av nybilsförsäljningen utgörs av tjänstebilar. Vägtrafikskatteutredningen konstaterar i sitt slutbetänkande Skatt på väg (SOU 2004:63) att förmånsbeskattningen utgör ett verkningsfullt ekonomiskt styrmedel och att den bör användas för att styra mot trafiksäkerhet och bättre miljö. Nuvarande bilförmånsregler ändrades år 1997. Regeländringen syftade till att bilförmånstagare skulle betala drivmedlet för privat körning.

Utvärderingen av regeländringen visar enligt regeringen att beslutet att beskatta det fria drivmedlet har haft en signifikant effekt i form av minskad körsträcka. Utsläppen av koldioxid beräknas som följd av detta ha minskat med 0,2 miljoner ton per år. Av propositionen framgår vidare att för att främja introduktionen av mer miljöanpassade personbilar finns särskilda regler om justering av värdet av bilförmån för sådana bilar. I budgetpropositionen för år 2006 (prop. 2005/06:1) föreslås en förlängning av nedsättningen av förmånsvärdet för miljöbilar med tre år till år 2011. Med det anförda om förmånsbeskattning av bilar föreslår utskottet att motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 17 lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande.

Enligt proposition 2005/06:160 Moderna transporter bör Sverige även fortsättningsvis verka kraftfullt inom det internationella arbetet för att minska utsläppen av luftföroreningar från sjöfarten. Vidare bör Sverige fortsatt arbeta internationellt för ökad användning av miljödifferenterade sjöfartsavgifter. Som regeringen framhåller innebär sjöfartens internationella karaktär att åtgärder för att minska föroreningar från fartyg i så stor utsträckning som möjligt bör vidtas i samförstånd med andra länder, i första hand inom ramen för den internationella sjöfartsorganisationen IMO. Sveriges arbete inom EU är också viktigt. Sedan år 1998 har ett system med miljödifferenterade farledsavgifter tillämpats i Sverige. Systemet förändrades den 1 januari 2005, vilket innebar en förstärkning av miljödifferenteringen av farledsavgiften. Miljörabatten ökar för fartyg som använder lågsavvlig olja och har låga utsläpp av kväveoxider. Miljödifferenteringen omfattar också fler fartyg än tidigare. Sverige har enligt regeringen arbetat med att sprida miljödifferentering av sjöfartsavgifter till andra länder. I Europeiska kommissionens vitbok om den gemensamma transportpolitiken, som lades fram 2001 (KOM[2001] 370 slutlig), framhölls de svenska miljödifferenterade farledsavgifterna som en potentiell förebild. Kommissionen har dock ännu inte tagit något ytterligare initiativ inom området. När det gäller en översyn av avgifter och miljöskatter för sjöfarten framgår det av proposition 2005/06:172 att regeringen anser att det behövs en grundläggande analys och utvärdering av ekonomiska miljöstyrmedel sett med ett helhetsperspektiv (prop. 2004/05:150). Som framgån tidigare i betänkandet har regeringen därför givit Naturvårdsverket och Statens energimyndighet i uppdrag att, i samråd med Konjunkturinstitutet och Skatteverket och efter samråd med berörda miljömåls- och sektorsmyndigheter, göra en övergripande, heltäckande utvärdering av dagens ekonomiska styrmedel inom miljöområdet. Myndigheterna skall redovisa sin utvärdering senast den 1 oktober 2006. Arbetet utgör en första del av två i en studie som skall ingå i den fördjupade utvärderingen år 2008 och utgör ett komplement till miljömålsmyndigheternas arbete med förslag till åtgärder, inklusive ekonomiska styrmedel, inom sina respektive mål. Utskottet har inhämtat att utvärderingen även omfattar ekonomiska styrmedel för sjöfarten. Utskottet har också inhämtat att efter den genomförda utredningen skall en särskild

utredare ges i uppdrag att ta fram förslag till förändringar vad gäller befintliga ekonomiska styrmedel eller förslag till nya styrmedel. Målsättningen är att hela arbetet skall vara avslutat den 30 september 2007. I sammanhanget vill utskottet även hänvisa till den pågående reformeringen av näringslivets energibeskattnings beskriver i avsnittet om energi- och koldioxidskatt. Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att syftet med motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 16 i allt väsentligt kan anses tillgodosett. Motionen avstyrks i berörd del.

Utskottet har nyligen (bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48 och 49) avstyrkt ett motionsyrkande om skatt på flygbränsle. Utskottet anförde bl.a. att det i likhet med regeringen anser att luftfarten i ökad utsträckning skall bidra till de utsläppsminskningar som behövs för att miljö kvalitetsmålen skall uppnås och att Sverige därför fortsatt bör arbeta aktivt nationellt och internationellt för en ökad miljödifferenciering av luftfartens avgifter. Olika ekonomiska styrmedel bör övervägas i detta sammanhang. I proposition 2005/06:190 föreslår regeringen att en skatt skall införas på flygresor, utformad som en skatt på transporterade passagerare. Propositionen behandlas för närvarande i riksdagen (beräknat riksdagsbeslut den 2 juni). Av denna framgår att regeringen bedömer att det mest önskvärda vore att finna ekonomiska styrmedel som både påverkar efterfrågan på flygande, valet mellan olika transportsätt samt bidrar till en teknikutveckling för minskad miljöpåverkan och bränsleförbrukning. Sådana styrmedel kan enligt regeringen vara ett handelssystem för utsläppsrätter eller en skatt på flygbränsle. Regeringen arbetar inom EU och ICAO för att göra sådana styrmedel möjliga och kommer också att tillsätta en utredning om beskattning av flygbränsle i Sverige. Det kan dock enligt regeringen komma att ta tid innan ett system för handel med utsläppsrätter eller en beskattning av flygbränsle kan införas. Med hänsyn till att flyget är det transportslag som bidrar till störst klimatpåverkan i förhållande till utfört transportarbete och dessutom det transportslag som ökar snabbast, anser regeringen att det redan nu är angeläget att vidta åtgärder för att dämpa tillväxten av utsläpp från flyget. Av proposition 2005/06:172 Moderna transporter framgår att om ett effektivare styrmedel än skatt på flygresor senare införs är avsikten att detta skall ersätta skatten på flygresor. Det anförda innebär enligt utskottet att syftet med motion 2005/06:MJ46 yrkande 17 i allt väsentligt kan anses tillgodosett. Motionen avstyrks i berörd del.

När det gäller förslaget i motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 11 om att använda LBU-medel för att stödja utbyggnaden av tillgången till alternativa bränslen i glesbygden vill utskottet anföra följande. Av 2006 års ekonomiska vårproposition (prop. 2005/06:100) framgår att Sverige från EU-budgeten kommer att tilldelas medel för miljö- och landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013. Utöver den nödvändiga nationella medfinansieringen anser regeringen att det är angeläget att ytterligare öka programmet omfattning. Regeringen bedömer därför att anslagen för miljö- och landsbygdsprogrammet bör ökas med 1 000 miljoner kronor per år under

nästa programperiod 2007–2013. Till följd av en viss fördröjning i genomförandet under programmets inledande år beräknas dock utgifterna endast öka med 739 miljoner kronor år 2007 och 823 miljoner kronor år 2008. Utskottet konstaterar att det i samband med budgetpropositionen för år 2007 blir aktuellt med en precisering av hur dessa medel skall fördelas. I den ekonomiska vårpropositionen föreslår regeringen vidare att anslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar ökas med 47 750 000 kr. Skälet är att lagen (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel träder i kraft den 1 april 2006. Utbyggnaden av pumpar med förnybara bränslen skall ske successivt till den 1 januari 2010. Regeringen anser att bidrag skall kunna lämnas för investeringar i utbyggda tankställen för förnybara drivmedel. Utskottet har inhämtat att det inom Regeringskansliet pågår arbete med att precisera hur dessa medel skall användas. Med det anförda föreslår utskottet att motionen i berörd del lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som anförs i motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 12 om att tullar inte skall användas för att skydda den inhemska marknaden för t.ex. etanol. Som framgår av propositionen har Sverige inom ramen för WTO under många år försökt att åstadkomma förhandlingar om att eliminera tullar och icke-tariffära handelshinder för miljövaror och tjänster. Detta lyckades i Doha och frågan finns nu på förhandlingsdagordningen. En liberalisering av handeln med miljövaror och tjänster, inklusive de med en stor klimatförbättrande potential eller en minskad negativ klimatpåverkan, kan enligt regeringen vara ett ekonomiskt effektivt sätt att lösa de problem med föroreningar och utarmning av miljön som bl.a. följer av ökad befolkningstillväxt och därmed efterföljande ökad produktion av energi samt ökad användning av kemikalier och andra material eller ämnen. Liberalisering på detta område är som regeringen framhåller således viktigt för att främja ett positivt samspel mellan handelsliberaliseringar och miljöhänsyn. Med det anförda avstyrker utskottet motionen i berörd del.

Av propositionen framgår att en miljöbil enligt förordningen (2004:1364) definieras som en personbil utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet, alkohol eller annan gas än gasol och tillhör miljöklass 2005, miljöklass El eller miljöklass Hybrid. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att en miljöbilsdefinition utvecklas över tiden så att den fortlöpande kan användas för att främja de miljömässigt bästa bilarna. En miljöbilsdefinition bör därför antingen ha en inbyggd dynamik eller revideras periodiskt. Som framgår av propositionen ändras definitionen för en miljöbil fr.o.m. år 2006 genom att även bensin- och dieselbilar med låg bränsleförbrukning klassas som miljöbilar. Även hybridbilar förs till denna kategori. Dessutom införs ett bränsleförbrukningskrav och energikrav för bilar utrustade med teknik för drift helt eller delvis med annat bränsle än bensin eller diesel (SFS 2005:1228). När det gäller statliga inköp skall för år 2006 minst 75 % av det antal personbilar som en myndighet köper in eller leasar under ett kalenderår vara miljöbilar.

Tidigare var kravet minst 50 %. Ändringen beror på den höjda ambitionsnivån för år 2006 som regeringen lade fram i 2004 års ekonomiska vårproposition (proposition 2003/04:100). Utryckningsfordon, minibussar och skyddsfordon är fortfarande undantagna från kravet. Utskottet är inte berett att föreslå något särskilt uttalande från riksdagen med anledning av motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkandena 13 och 14. Motionen avstyrks i berörda delar.

Beträffande klimateffekter av infrastrukturinvesteringar vill utskottet hänvisa till vad regeringen anför i proposition 2005/06:160 Moderna transporter. I denna framhålls att hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Det innebär att alla politiska beslut skall utformas så att de tar hänsyn till ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser på lång sikt. Syftet med transportpolitiken är enligt regeringen att påverka transportsystemet och dess funktion i samhället så att det kan bidra till att uppnå tillväxt- och välfärdsmål där olika aspekter på välfärd och livskvalitet måste kunna balanseras mot varandra. En långsiktigt hållbar transportförsörjning innebär enligt regeringen att transportsystemet skall utvecklas för att tillgodose såväl dagens behov som kommande generationers behov. Utskottet konstaterar att regeringen anser att det övergripande målet för transportpolitiken liksom tidigare bör preciseras i följande långsiktigt inriktade delmål: ett tillgängligt transportsystem, hög transportkvalitet, säker trafik, god miljö, regional utveckling och ett jämställt transportsystem. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 36 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller utsläpp av koldioxid från personbilar vill utskottet anföra följande. För närvarande pågår förhandlingar i rådet om en ny förordning om avgaskrav och om reparationsinformation för personbilar och lätta lastbilar, s.k. EURO 5 (förslag till förordning om typgodkännande av motorfordon med avseende på utsläpp och om tillgång till reparationsinformation, KOM[2005] 683 slutlig). Kommissionen föreslår i denna bl.a. att biltillverkaren skall bli skyldig att ange uppgifter om koldioxidutsläpp och bränsleförbrukning och att mätmetoden för koldioxidutsläpp och bränsleförbrukning skall ses över (Regeringskansliets faktapromemoria 2005/06:FPM49). Utskottet har från Regeringskansliet inhämtat att Sverige stöder båda dessa förslag. Vidare arbetar Sverige för att även bilar som drivs med alternativa bränslen såsom biogas, etanol och FAME (fetttsyrametylestrar) skall omfattas av reglerna. Det finns i dag inte några lagstadgade krav när det gäller utsläpp av koldioxid från motorfordon. Däremot har den europeiska fordonsindustrin ACEA åtagit sig att uppnå genomsnittliga koldioxidutsläpp från nya personbilar på 140 g/km till år 2008/2009 och på 120 g/km till år 2010. Utöver det anförda vill utskottet erinra om att det vid behandlingen av regeringens miljömålsproposition anförde att det i likhet med regeringen anser att Sverige i sitt arbete med avgasfrågor inom EU bör prioritera frågor kring kvalitetssäkring av testmetoder. Eftersom avgaskrav består av olika delar, gränsvärden och testmetoder, är det viktigt

att även testmetoderna är rättvisande beträffande utsläppen (bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48 och 49). Med det anförda föreslår utskottet att motion 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 7 lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande.

Avfallssektorn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (mp) om förbränning av fossilt material i avfallssektorn med hänvisning till vad regeringen anför i proposition 2005/06:125 Beskattning av visst hushållsavfall som förbränns, m.m.

Jämför reservation 61 (mp).

Motionen

Enligt motion 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 20 bör regeringen ge Naturvårdsverket i uppdrag att öka ansträngningarna med att återvinna plast. Målet bör vara att minska plastinnehållet i det avfall som går till förbränning med minst 50 % till år 2010. Motionärerna lyfter fram den skatt på förbränning av avfall som införs bl.a. i syfte att öka incitamentet att sortera ut material som kan återanvändas eller återvinnas. Det behövs dock ytterligare åtgärder för att öka materialåtervinningen och biogasproduktionen, anser de.

Utskottets ställningstagande

I proposition 2005/06:125 Beskattning av visst hushållsavfall som förbränns, m.m. föreslår regeringen att fossilt kol i visst hushållsavfall skall vara skattepliktigt om det förbrukas för uppvärmning. Propositionen behandlas för närvarande i riksdagen (beräknat riksdagsbeslut den 2 juni). Av denna framgår att det i fråga om de avfallspolitiska målen kan konstateras att skatten oavsett nivå innebär viss styrning. Förbränningen av hushållsavfall blir dyrare genom högre mottagningsavgifter på förbränningsanläggningarna. Detta ger enligt regeringen dels ett incitament för kommunen att minska sådant avfall genom utsortering, dels en förbättrad konkurrenssituation för alternativa behandlingsmetoder. Enligt regeringen torde förslaget ha den positiva följden att företrädesvis plast som lämpar sig för återvinning utsorteras, i stället för all plast oavsett lämplighet. Regeringen bedömer att endast fossilt kol i hushållsavfall som omfattas av den kommunala renhållningsskyldigheten bör beskattas inledningsvis. Halten fossilt kol beräknas enligt en schablon. Det finns enligt regeringen skäl att till en början begränsa införandet av förbränningsskatten till ett visst område i syfte att vinna praktiska erfarenheter. Om erfarenheterna är positiva kan ordningen utvidgas till att även omfatta andra avfallstyper. Utskottet konstate-

rar att en utvidgning av skatten till att även omfatta andra avfallstyper skulle ge fler incitament till att omhänderta plast i avfall på annat sätt än genom förbränning.

Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att tillstyrka förslaget i motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 20 om ett uppdrag till Naturvårdsverket. Motionen avstyrks i berörd del.

Jordbrukssektorn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker fyra motionsyrkanden (fp, kd, mp) om minskade utsläpp från jordbrukssektorn med hänvisning till vad regeringen anför i propositionen.

Jämför reservationerna 62 (fp, mp), 63 (kd) och 64 (mp).

Motionerna

Jordbruksstöden bör utformas så att de i större utsträckning gynnar produktion av förnybar energi, anføres i motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 10. Den skyndsamma utvecklingen när det gäller biomassa och energiproduktion knuten till jordbruket bör vara en viktigt prioritering på kort sikt, anser motionärerna. I motion 2004/05:MJ368 (fp) yrkande 9 anføres att regeringen bör låta utreda vilka åtgärder som krävs för att minska jordbrukets klimatpåverkan. Jordbrukssektorn står för en relativt stor andel av klimatgaserna och måste bidra till minskade utsläpp, anser motionärerna. Enligt motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 18 bör Naturvårdsverket få i uppdrag att tillsammans med Jordbruksverket föreslå konkreta åtgärder för att minska jordbrukets användning av fossila bränslen. I motionens yrkande 19 begärs en utredning om minskning av andra drivhusgaser än koldioxid inom jordbrukssektorn. Utredningen bör även identifiera forskningsbehovet vad gäller jordbrukets klimatpåverkan.

Utskottets ställningstagande

Av propositionen framgår att utsläppen av växthusgaser från jordbruket har minskat sedan år 1990. Detta är enligt regeringen främst ett resultat av minskade djurbesättningar och minskad areal odlad organogen jord. Utvecklingen inom jordbrukssektorn styrs i stor utsträckning av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. I juni 2003 träffades en överenskommelse mellan EU:s jordbruksministrar om en reformering av EU:s jordbrukspolitik. I princip innebär reformen att stödet frikopplas från produktionen och stödet styr således inte val av produktion. Enligt regeringen torde reformen på EU-nivå innebära produktionsminskningar, vilket i sin tur bör leda till minskade utsläpp. I vilken grad kan dock först bedömas efter ländernas nationella genomförande av reformen, vilket sker under perioden 2005–

2007. Möjligheterna att ytterligare minska utsläppen utöver vad som ges av denna politik är enligt regeringen begränsade. Den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU har betydelse för jordbrukets omfattning, inriktning och lönsamhet och påverkar därmed utsläppen av växthusgaser från jordbruket. Särskilt viktigt är djurhållningens omfattning och inriktning, kväveanvändningen, i vilken omfattning de organogena jordarna odlas samt odlingen av energigrödor.

I propositionen framhålls att det inom det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet för perioden 2000–2006 finns en rad åtgärder som har till syfte att medverka till en ekologisk hållbar utveckling på landsbygden. Flera av åtgärderna består av ersättningar för att bevara ett öppet odlingslandskap, bevara biologisk mångfald och kulturmiljövärden samt minska utsläppen av växtnäringsämnen. Någon specifik åtgärd för att begränsa växthusgasutsläppen finns inte, men de åtgärder som genomförs av andra skäl kan enligt regeringen påverka utsläppen av växthusgaser för jordbruket. Enligt regeringen kan i dag enbart kvalitativa bedömningar göras av vilka effekter på utsläppen av växthusgaser som olika bestämmelser och ersättningar inom jordbruket kan resultera i. Som exempel nämns att krav på täckning av flytgödselbehållare som införts i södra Sverige sedan år 1995 för att minska ammoniakavgången torde ha till följd att metanavgången minskar men kan ge upphov till ökad lustgasavgång. Samtidigt betyder troligen en övergång från fast- till flytgödsel att lustgasutsläppen minskar medan metanavgången torde öka. Om åtgärder vidtagna för att uppnå andra miljö kvalitetsmål sammantaget har positiv eller negativ effekt beträffande utsläppen är dock enligt regeringen omöjligt att bedöma utifrån dagens kunskapsnivå.

Som framgår av propositionen har intresset för att odla grödor till energändamål ökat på senare år. Regeringen beslutade den 21 juli 2005 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att analysera det svenska jordbrukets förutsättningar som producent av bioenergi. Utredningen är en del i regeringens arbete med hållbar utveckling och en omställning till en ökad användning av förnybara energikällor. Av direktiven för utredningen (dir. 2005:85) framgår att en ökad användning av förnybara energikällor även bör bidra till att uppnå det nationella målet och åtagandet enligt Kyotoprotokollet.

Utskottet konstaterar att kunskaperna om jordbrukets påverkan på klimatet är otillräckliga. Det finns därför enligt utskottets mening behov av bättre kunskaper om de mekanismer inom jordbruket som orsakar denna påverkan. Utskottet förutsätter att regeringen nära följer utvecklingen på området i syfte att kunna vidta ytterligare åtgärder för att minska jordbrukets klimatpåverkan.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2004/05: MJ368 (fp) yrkande 9, 2005/06: MJ47 (kd) yrkande 10 och 2005/06: MJ48 (mp) yrkandena 18 och 19 lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

Utsläpp av fluorerade växthusgaser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (mp) om fluorerade växthusgaser med hänvisning till vad regeringen anför i propositionen. Jämför reservation 65 (mp).

Motionen

I motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 11 påpekas att industrins klimatpåverkan inte bara härrör från användningen av fossila bränslen utan även sker genom utsläpp av fluorerade gaser (HFC, SF₆ och PFC). Dessa gaser bör enligt motionärerna regleras i linje med freonförordningen. Minskningen bör ske med administrativa och inte ekonomiska styrmedel, eftersom målet är att användningen skall avvecklas helt.

Utskottets ställningstagande

Av propositionen framgår att de största utsläppen av fluorerade växthusgaser i dag kommer från aluminiumtillverkning, kyl- och luftkonditioneringsanläggningar samt skumplasttillverkning. Utsläppen år 2003 utgjorde knappt 1 % av de samlade utsläppen av växthusgaser i Sverige. Regeringen slog i propositionen Sveriges klimatstrategi 2001/02:55 fast att målsättningen för Sverige bör vara att utsläppen av de fluorerade växthusgaserna inte ökar jämfört med 2001 års nivå samt att användningen bör begränsas till områden där alternativ saknas. Utskottet anser i likhet med regeringen att detta bör utgöra en central utgångspunkt för en bedömning av behovet av att, om det är lämpligt och förenligt med EG-rätten, gå vidare med nationella åtgärder som komplement till den förordning om fluorerade växthusgaser och det direktiv om minskade utsläpp från mobila luftkonditioneringsystem som nyligen antagits av rådet och Europaparlamentet. Rättsakterna beräknas träda i kraft under år 2007. Enligt propositionen är några av de områden som inte omfattas av EG-förordningen och för vilka alternativ finns större kyl- och luftkonditioneringsanläggningar och viss värmepumpsutrustning, hushållskylar och mjuk polyuretanplast tillverkad med HFC. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 11 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Kunskap om klimatpåverkan

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (fp) om Sveriges engagemang i FN:s klimatpanel IPCC och ett yrkande (c) om internationell klimatforskning med hänvisning till propositionen. Ett yrkande (kd) om energiforskning inom EU avstyrks med hänvisning till EU:s ramprogram för forskning. Slutligen avstyrks ett yrkande (fp) om Odinprojektet med hänvisning till Rymdstyrelsens prioriteringar.

Jämför reservationerna 66 (fp), 67 (kd) och 68 (fp).

Forskning och utveckling

Motionerna

Regeringen bör undersöka hur Sveriges insatser i FN:s klimatpanel IPCC kan stärkas ytterligare samt hur resultaten från arbetet kan spridas inom Sverige, anförs i motion 2005/06:MJ46 (fp). IPCC arbetar för närvarande med nya modeller och diskussionerna handlar mycket om vad som kan anses vara en ”säker” klimatförändring. Det är viktigt att Sverige deltar aktivt i detta arbete (yrkande 1). Enligt motion 2004/05:MJ507 (c) yrkande 11 bör Sverige såväl inom EU som inom andra internationella organ arbeta för att sammanhållna forskningsstrategier och ökade resurser kommer till stånd inom klimatområdet. För att nå det långsiktiga klimatmålet behövs både en fortsatt hög tillväxt och standard för befolkningen i Sverige och andra länder samt en långsiktig forskningsstrategi för att minska utsläppen av växthusgaser.

Enligt motion 2005/06:MJ47 (kd) yrkande 3 behöver forskning kring energiutvinning och energianvändning prioriteras starkare inom EU, både för att åstadkomma teknikgenombrott och för att sänka kostnaderna. Ett intensivprogram för forskning och innovation bör genomföras inom EU.

I motion 2005/06:MJ46 (fp) framhålls att viktig klimatforskning och bevakning av Arktis sköts genom satelliten Odin. Motionärerna anser att fortsättningen för Odin är bekymmersam på grund av omprioriteringar inom rymdforskningen. Regeringen bör därför utreda effekterna på klimatforskningens område av en eventuell nedläggning av Odinprojektet och, om projektet bedöms vara viktigt, anvisa medel för fortsatt finansiering (yrkande 29).

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen är såväl naturvetenskaplig och teknisk forskning och utveckling som samhällsvetenskaplig forskning av avgörande betydelse för den fortsatta utvecklingen på klimatområdet och för att nå klimatmålen. Forskningen ger värdefullt underlag för både det nationella

och det internationella klimatarbetet. Kunskap och resultat från klimutforskningen behövs även som underlag vid internationella förhandlingar, bedömning av samhällets sårbarhet för klimatförändringar och för att kunna vidta relevanta åtgärder för att reducera utsläppen av växthusgaser och minska klimatpåverkan. Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att länken mellan klimutforskningen och klimatpolitiken bör utvecklas. En framgångsfaktor i de internationella klimatförhandlingarna är som regeringen framhåller tillgången till relevanta, tillförlitliga och aktuella underlag från forskning. Även för det nationella klimatarbetet är det väsentligt med tillgång till relevant forskning. Det är därför mycket viktigt att den omfattande kunskap som byggs upp inom ramen för nationella och internationella forskningsprogram verkligen utnyttjas. Utskottet konstaterar i likhet med regeringen att samordningen av klimutforskningen behöver effektiviseras för att forskningsresultaten skall komma till användning i det praktiska klimatarbetet. Åtgärder som syftar till att minska klimatförändringarnas effekter och anpassningen till de oundvikliga förändringarna bör, som regeringen påpekar, i betydligt högre utsträckning än i dag bygga på vetenskapliga slutsatser. För att stärka och effektivisera arbetet med syntes och sammanställning av nationella och internationella forskningsinsatser bedömer regeringen att samordningen av klimatrelaterad forskning bör stärkas vid Naturvårdsverket. Uppgiften är att stärka länken mellan klimutforskningen och klimatpolitiken genom en rad åtgärder, såsom att stimulera och bidra till att svenska klimutforskare i ökad utsträckning deltar i olika nationella och internationella program och samarbeten, bygga upp kompetens som kan utnyttjas i Sveriges internationella klimatarbete samt bistå med underlag för svenska positioner i klimatpolitiska frågor för internationella sammanhang. Utskottet konstaterar att regeringen således verkar för att stärka Sveriges engagemang i IPCC och forskningens roll i klimatarbetet. Utskottet föreslår därför att motionerna 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 1 och 2004/05:MJ507 (c) yrkande 11 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller energirelaterad forskning inom EU vill utskottet anföra följande. EU:s nuvarande ramprogram för forskning innehåller energiforskning. För närvarande diskuteras det kommande, sjunde ramprogrammet, i vilket det finns ett särskilt forskningsområde om energi (KOM[2005] 119 Europeiska gemenskapens sjunde ramprogram för verksamhet inom området forskning, teknisk utveckling och demonstration [2007–2013]). Utskottet har från Regeringskansliet inhämtat att detta område är inriktat mot att omvandla det nuvarande fossilbränslebaserade energisystemet till ett mer hållbart system. Bland annat diskuteras framställning av förnybar el och förnybara bränslen. Ramprogrammet kommer sannolikt att beslutas i juni månad. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2005/06:MJ47 yrkande 3 lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande.

I fråga om Odinprojektet har utskottet inhämtat följande information från Regeringskansliet. Odin är en satellit som har utvecklats av Rymdbolaget på uppdrag av Rymdstyrelsen. Medfinansiärer och deltagare i projek-

tet är även organisationerna CSA i Kanada, Tekes i Finland samt CNES i Frankrike. Odin, som sändes upp år 2001, är Rymdstyrelsens femte satellitprojekt. Satelliten levererar huvudsakligen data inom astronomi och atmosfärforskning i linje med dess två uppdrag: att studera atmosfären och undersöka rymden. Mätningar gjorda från rymden mot atmosfärsranden skall ge information om kemiska, fysikaliska och dynamiska processer i den övre atmosfären för att ge kunskap om bl.a. ozonuttunnningen och växthuseffekten. De astronomiska mätningarna avser främst det interstellära mediet (gasen mellan stjärnorna) och områden där stjärnor bildas. Rymdstyrelsen har under flera år planerat för en ny satellit som skall efterträda Odin när denna har slutat fungera om något år. Styrelsens rådgivande kommittéer för forskning och fjärranalys har prioriterat olika projektförslag. Det högst rankade avser en svensk forskningssatellit för atmosfärsstudier, Steam. En satsning på Steam kräver investeringar på 40–50 miljoner kronor under fem år. Rymdstyrelsen har även haft diskussioner med den kanadensiska rymdorganisationen (CSA) om deltagande i deras nästa satellit. En sådan investering blir billigare och ger samma vetenskapliga resultat men ger ett mindre utbyte för svensk industri. För att möjliggöra för Rymdstyrelsen att delta i ett nytt satellitprojekt tillförs myndigheten 5 miljoner kronor från år 2006 och ytterligare 5 miljoner kronor från år 2007, dvs. sammantaget en anslagsökning om 10 miljoner kronor. Närmare användning av medlen bestäms av Rymdstyrelsen. Enligt senaste information från denna kommer högre prioritet att ges till att öka finansieringen av nationella forskningsprojekt, snarare än till ett satellitprojekt. Utskottet är mot bakgrund av det anförda inte berett att föreslå något särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 29. Motionen avstyrks i berörd del.

Strategi för anpassning till klimatförändringar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett antal motionsyrkanden (fp, c, mp) om effekterna av klimatförändringarna med hänvisning till den pågående utredningen på området.

Jämför reservationerna 69 (fp, kd, mp) och 70 (mp).

Motionerna

Motion 2004/05:MJ368 (fp) framhåller behovet av att redan nu ta fram strategier för att minska effekterna av klimatförändringarna. Det är uppenbart att vissa klimateffekter är oundvikliga och att dessa effekter kan förväntas bli allt tydligare med tiden. Sverige måste därför arbeta för att minska de negativa effekterna av ett nytt klimat (yrkande 14). Regeringen

bör verka för att även myndigheter utanför miljö- och klimatområdet arbetar mer aktivt med kunskapsuppbyggnad kring klimatförändringarna, anförs i motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 34. Exempelvis behöver Soci- alstyrelsen bygga upp kunskap kring de medicinska effekterna av klimatför- ändringar och kartlägga vilka krav detta ställer på samhället. Enligt motionens yrkande 37 bör Jordbruksverket höja sin kompetens vad gäller växthuseffektens påverkan på de areella näringarna. De areella näringarna är starkt beroende av naturgivna förhållanden och kommer med all säker- het att påverkas av klimatförändringar, framhåller motionärerna. Kunska- pen behövs för att tidigt uppmärksamma förändringar. Motion 2005/06: MJ46 (fp) yrkande 33 och 2005/06:MJ531 (fp) yrkande 8 tar upp kommu- nernas behov av en samlad information för att kunna göra anpassningar. Hänsyn till de effekter som ett varmare klimat kan orsaka bör enligt motio- närererna tas med t.ex. i översiktsplaner. För att kunna göra detta behöver kommunerna tillgång till samlad information från statliga myndigheter såsom SMHI, Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket och SGI (Statens geotekniska institut). En myndighet, förslagsvis Naturvårdsverket, bör få i uppgift att samordna arbete, som bör bedrivas i nära samarbete med Sveriges kommuner och landsting. Enligt motion 2005/06:MJ46 (fp) yrkande 35 bör regeringen genomföra förändringar i lagstiftningen så att klimatanpassningsfrågor behandlas i de kommunala översiktsplanerna. I pla- nerna bör frågor som rör exempelvis extrema väderlägen, vattenförsörjning och erosion behandlas. I motion 2005/06:MJ342 (c) föreslås att det bör bli möjligt att via SMHI kostnadsfritt få observationer och MHO-data (meteo- rologisk, hydrologisk och oceanografisk) som är av betydelse för befolk- ningen i dess beslut om skydd mot väderrelaterade skador. Enligt motion 2005/06:MJ48 (mp) yrkande 21 kommer det att behövas medel till en natio- nell klimatfond för att täcka framtida klimatrelaterade naturkatastrofer.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför är klimatförändringarna en realitet i dag och även med kraftfulla och omedelbara åtgärder kommer klimatet att förändras. För- ändringar i klimatet kan få stora effekter på samhället, t.ex. på byggnader, elförsörjning, telekommunikationer, vägar och järnvägar. Naturmiljön kan också skadas allvarligt. Effekterna av klimatförändringarna kan därför bli en svår påfrestning för samhället. Hur sårbart samhället är för klimatföränd- ringar beror delvis på hur stora dessa blir. Men sårbarheten kan som regeringen påpekar också påverkas genom planering och att hänsyn tas till de förväntade klimatförändringarna. Sårbarheten är även beroende av vil- ken beredskap samhället har för de förväntade förändringarna. Det senare gäller särskilt eftersom extrema väderhändelser, t.ex. stormar och omfat- tande nederbörd, kan förväntas bli vanligare i framtiden.

För att kunna bygga upp en god beredskap för anpassningsåtgärder krävs enligt regeringen kunskap om de förväntade klimatförändringarna. En kartläggning av samhällets, näringslivets och de naturliga ekosystemens

sårbarhet för sådana förändringar är en förutsättning för en effektiv planering för hur samhällets sårbarhet kan reduceras. Regeringen har därför beslutat att en särskild utredare skall kartlägga det svenska samhällets sårbarhet för globala klimatförändringar och de regionala och lokala konsekvenserna av dessa förändringar (dir. 2005:80). Av särskilt intresse är att belysa sårbarheten för i) infrastrukturen, bebyggelsen och elförsörjningen, ii) de areella näringarna, turismen och den biologiska mångfalden samt iii) vattenförsörjningen, avloppssystemen och hälsan. Utredaren skall även bedöma kostnader för skador som klimatförändringar kan ge upphov till och föreslå åtgärder som kan minska samhällets sårbarhet. När det gäller de stora sjöarna Vänern, Mälaren och Hjälmaren, men även andra områden där konsekvenserna kan bli stora vid översvämningar, skall utredaren redovisa både översvämningrisker och avtappningsmöjligheter samt föreslå åtgärder och finansiering för att komma till rätta med eventuella problem. Frågor som berör försäkringsskydd skall också redovisas. Utredaren skall redovisa sitt slutbetänkande senast den 1 oktober 2007.

Utskottet är i avvaktan på utredningens slutredovisning inte berett att föreslå något särskilt uttalande från riksdagen med anledning av motionerna 2004/05: MJ368 (fp) yrkande 14, 2005/06: MJ46 (fp) yrkandena 33–35 och 37, 2005/06: MJ48 (mp) yrkande 21, 2005/06: MJ342 (c) och 2005/06: MJ531 (fp) yrkande 8. Motionerna avstyrks i berörda delar.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Strategier för samtliga växthusgaser, punkt 1 (fp, kd)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om behovet av strategier för andra växthusgaser än koldioxid. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:MJ368 yrkande 13 och 2005/06:MJ46 yrkande 26.

Ställningstagande

Fokus under de senaste åren har framför allt varit på utsläppen av koldioxid, men det finns flera andra gaser som också bidrar till växthuseffekten. Det är dags att ta fram tydliga strategier för hur klimateffekten skall minskas också av dessa växthusgaser. Vi förordar gemensamma regler inom EU. Regeringen bör presentera för riksdagen vilka strategier man tänker sig för att minska dessa utsläpp. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Användning av fossila råvaror, punkt 2 (m, fp, kd, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Cecilia Widegren (m), Marie Wahlgren (fp) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om användning av fossila råvaror. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 19.

Ställningstagande

Plast är ett exempel på problemet att fossilgas och olja är viktiga råvaror för flera produkter. Minskade tillgångar på olja och gas kommer att öka kostnaden för dessa produkter och deras användning kommer förr eller senare att leda till utsläpp av koldioxid eller metan. Därför behöver en utveckling stödjas som leder bort från beroendet av fossila råvaror. Sverige måste i en långsiktig klimatstrategi även ta med frågor som rör användningen av fossila råvaror, både för att skydda de områden där sådana råvaror inte kan ersättas och för att få fram alternativ där så är möjligt. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Kolsänkor, punkt 7 (fp, kd, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kolsänkor. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: MJ368 yrkande 3, 2004/05: MJ434 yrkande 47, 2005/06: MJ46 yrkande 3 och 2005/06: MJ449 yrkande 56 och avslår motionerna 2004/05: MJ429 och 2005/06: MJ579.

Ställningstagande

Kunskaperna kring skogens förmåga att fungera som långvarig kolsänka är långt ifrån fullständiga. Skog fungerar ibland som sänka och ibland som avgivare av koldioxid, metan och partiklar. Det är angeläget med beskogning framför allt av vissa u-länder med stor skogsskövling. Skälen är dock ofta andra än dessa skogars effekt på klimatet. Samtidigt är risken med resonemanget kring kolsänkor att dessa framför allt kommer att användas av i-länder för att motivera fortsatta omfattande egna utsläpp. Om så blir fallet kommer det även att resultera i en hämmad utveckling av ny teknik. Regeringen bör därför arbeta för en bättre kunskapsnivå om kolsänkor. Vidare anser vi att Sverige och EU inte bör använda sig av sänkor för att uppnå målen i Kyotoprotokollet. Principen fungerar inte fullt ut eftersom kretsloppet för koldioxid bundet i träd är betydligt kortare än det som rör koldioxid från fossila bränslen. Denna typ av åtgärder senarelägger endast de åtgärder som behövs för att uppnå ett hållbart samhälle vad avser växthuseffekten. Dessutom påverkar det inte alla andra problem som användning av fossila bränslen orsakar.

Vad som ovan anförts om kolsänkor bör ges regeringen till känna.

4. Mekanismen för ren utveckling, punkt 8 (fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp), Marie Wahlgren (fp) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Sveriges hållning när det gäller mekanismen för ren utveckling. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:MJ368 yrkande 2, 2004/05:MJ498 yrkande 12, 2005/06:MJ46 yrkande 4 och 2005/06:MJ596 yrkande 7 och avslår motion 2005/06:MJ48 yrkandena 25 och 27.

Ställningstagande

Mekanismen för ren utveckling bör användas restriktivt. En nackdel med denna mekanism är att kostnaderna för de nödvändiga utsläppsminskningarna minskar i de mest industrialiserade länderna. Därigenom kan de ekonomiska incitamenten för att utveckla alternativ teknik bli mindre än vad som annars blivit fallet. Ett annat problem är att fastställa att de åtgärder som vidtas inte skulle ha vidtagits utan mekanismen för ren utveckling. Det finns också frågetecken kring hur de långsiktiga effekterna av investeringarna skall säkerställas.

Vi anser att Sverige bör verka internationellt för att så många länder som möjligt gör kvantitativa åtaganden. Sverige bör även verka för att möjligheterna för Annex I-länder att tillgodoräkna sig utsläppsminskningar genom mekanismen för ren utveckling begränsas. Det vore rimligt om dessa länder får tillgodoräkna sig utsläppsminskningar via mekanismen som uppgår till maximalt 2 % av deras totalt tillåtna utsläppsmängd enligt åtagandet i Kyotoprotokollet. För ett land som skall minska utsläppen med 8 % skulle detta alltså innebära att maximalt en fjärdedel av dessa minskningar får genomföras genom mekanismen för ren utveckling.

Sverige bör redan nu sätta ett lågt tak för i vilken grad vi som land skall tillåta oss att använda mekanismen. Här anser vi att det är bättre att göra sådana projekt inom ramen för det vanliga biståndsarbetet och att avstå från att räkna in dessa i de egna åtagandena vad avser att minska utsläppen av växthusgaser.

För sådana projekt inom ramen för mekanismen som trots en stor grad av restriktivitet genomförs anser vi att riktlinjer skall finnas med minst samma krav på utvecklingseffekt, miljögranskning och deltagande som om det hade rört sig om ett svenskt biståndsprojekt. Former för att ta till vara Sidas och Naturvårdsverkets expertis och erfarenhet i projektbedömningarna måste också etableras.

Detta bör ges regeringen till känna.

5. Mekanismen för ren utveckling, punkt 8 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Sveriges hållning när det gäller användningen av mekanismen för ren utveckling. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ48 yrkandena 25 och 27 samt avslår motionerna 2004/05: MJ368 yrkande 2, 2004/05: MJ498 yrkande 12, 2005/06: MJ46 yrkande 4 och 2005/06: MJ596 yrkande 7.

Ställningstagande

Kritik har framförts mot mekanismen för ren utveckling. Bland annat har framhållits att få projekt genomförs i de minst utvecklade länderna, projekt för förnybar energi och energieffektivisering endast får en liten del av investeringarna, utvecklingseffekten av industrigasprojekten är försumbar eller ingen alls och att tekniköverföring inte är framträdande i flertalet av projekten.

Det är troligt att det är både mer ändamålsenligt och kostnadseffektivt att minska klimatutsläpp genom åtgärder och satsningar genom andra kanaler än mekanismen för ren utveckling. Exempelvis kan projekt genom de multilaterala utvecklingsbankerna och stödet från exportfrämjande instanser som Exportkreditnämnden bidra till att öka eller minska klimatutsläpp.

Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av alla de olika kanaler genom vilka Sverige bidrar eller kan bidra till energiinvesteringar, energianvändning och energiforskning i u-länderna. I utredningens uppdrag bör även ingå dels att göra en översyn av mekanismen för ren utveckling, dels göra en utvärdering av hur mekanismen faktiskt fungerar.

Innan nämnda utredning gjorts bör Sverige avstå från att satsa offentliga medel i projekt inom ramen för mekanismen för ren utveckling när pågående projekt är genomförda. I stället bör vi öka vårt klimatbistånd.

Sveriges utgångspunkt bör vidare vara att avstå ifrån deltagande i projekt inom ramen för mekanismen för ren utveckling efter första åtagandeperioden. Därtill bör Sverige redan nu besluta sig för att avstå från att sälja eller använda utsläppsrätter förvärvade genom mekanismen för att fullgöra sina åtaganden enligt Kyotoprotokollet eller uppfylla det nationella klimatmålet efter den första åtagandeperioden.

Skälen är följande. Det är uppenbart att merparten av de nedskärningar av drivhusgaser som behövs för att undvika klimatkatastrofer måste göras där de sker, i i-länderna. Det är de rika länderna som skapat problemet

och det är de rika länderna som historiskt sett dragit nytta av fossila bränslen för sin ekonomiska utveckling. Det är även de rika länderna som har resurser att utveckla ny teknik och nya metoder för att minska utsläppen.

Att avstå från att utnyttja utsläppsminskningar som åstadkommit genom mekanismen för ren utveckling ger oss större trovärdighet och därmed tyngd i framtida internationella klimatförhandlingar i olika forum, både inom och utanför EU. Det visar även på en högre ambitionsnivå.

Detta bör ges regeringen till känna.

6. Miljöorganisationers deltagande, punkt 9 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att svenska miljöorganisationer skall få delta i beredningen av beslut. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 26.

Ställningstagande

Den svenska miljörelsen har skaffat sig ovärderliga kunskaper om hur mekanismen för ren utveckling fungerar i praktiken. Genom sina kontakter i utlandet har svenska miljöorganisationer också tillgång till information och erfarenheter som kan vara svåra för myndigheter att få på egen hand. Det svenska deltagandet i mekanismen för ren utveckling kan få konsekvenser för Sveriges möjligheter att vara pådrivande i det internationella klimatpolitiska arbetet. Svensk miljörelses kunskaper bör tas till vara i det svenska arbetet. I de föreskrifter som antas för processen för ett nationellt godkännande av projektverksamhet bör därför framgå att miljörelsen skall höras rörande projekt där Sverige är investeringsland. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Koldioxidlagring, punkt 10 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lagring av koldioxid. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 30 och avslår motionerna 2005/06:MJ48 yrkandena 7 och 8 samt 2005/06:N338 yrkande 18.

Ställningstagande

Alltfler forskare anser koldioxidlagring vara en framtida möjlighet för att minska växthuseffekten. Sådan lagring borde framför allt vara intressant för industrier där koldioxid produceras som en oundviklig del av processen eller där fossila bränslen och råvaror inte kan undvikas. Det är intressant både för nationellt och internationellt bruk att få fram tekniska lösningar inom detta område. Regeringen bör undersöka möjligheten och intresset för att utveckla koldioxidlagring som en del av klimatstrategin. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Koldioxidlagring, punkt 10 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om insamling och lagring av koldioxid. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:MJ48 yrkandena 7 och 8 samt 2005/06:N338 yrkande 18 och avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 30.

Ställningstagande

Vissa företag som Vattenfall använder en teoretisk framtida möjlighet till att insamla och lagra koldioxid för att i nuläget berättiga utbyggnaden av nya koleldade kraftverk. I praktiken investerar de därmed i en ifrågasatt teknik med löfte om att eventuellt kunna utveckla metoder för att lösa problemen med restprodukter i en avlägsen framtid. Regeringen bör genom sina ägardirektiv och styrelsetillsättningar förmå Vattenfall att överge satsningen på insamling och lagring av koldioxid.

Det behövs mycket forskning och utveckling för att få fram praktiska lösningar på problemen kring att fånga in och lagra koldioxid. En satsning på sådan forskning skulle ta resurser från forskning, utveckling och investeringar i andra alternativ. Det är därför mer kostnadseffektivt att satsa resurser på mer beprövad teknik med mindre risker och mer skyndsamt införande. I proposition 2005/06:127 om energiforskning betonas vikten av fokusering på områden där svenska insatser kan göra en betydande skillnad. Forskning om insamling och lagring av koldioxid ryms inte inom dessa.

Den svenska linjen gentemot EU bör vara att separation och förvaring av koldioxid är en teknik som inte skall prioriteras. Koldioxidförvaring är inte någon seriös möjlighet att få ned utsläppen. Den är för långsam, dyr, begränsad och farlig. Förnybar energi och energieffektivisering förblir de enda säkra och varaktiga vägarna att minska klimatpåverkan från koldioxidutsläpp.

Vad som ovan anförts om insamling och lagring av koldioxid bör ges regeringen till känna.

9. Sveriges nationella klimatmål för perioden 2008–2012, punkt 11 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag om nationellt klimatmål för perioden 2008–2012 och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om ett mål för minskning av utsläppen till år 2010. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 2 och avslår proposition 2005/06:172 och motion 2005/06:MJ49 yrkande 1.

Ställningstagande

Mycket tyder på att Sverige kommer att ha nått det uppsatta målet om en minskning med 4 % redan till år 2010. Det går att göra avsevärt mer med måttliga åtgärder. Miljöpartiet anser därför att det kortsiktiga målet bör skärpas till en minskning med 12 % till år 2010, med 1990 som utgångsår. Målet avser ett avräkningsmål utan utsläppsrätter från mekanismen för gemensamt genomförande eller mekanismen för ren utveckling. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag på ett sådant mål. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Parlamentarisk utredning om den framtida klimatpolitiken, punkt 12 (m, fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Cecilia Widegren (m), Marie Wahlgren (fp), Claes Västerteg (c) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om en parlamentarisk utredning om den framtida klimatpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:MJ45 yrkande 1 och 2005/06:MJ49 yrkande 4.

Ställningstagande

Det finns en rad utestående frågor efter regeringens proposition. Förhållandet mellan EU:s klimatpolitik och det nationella målet, avräkningsmål, användning av kolsänkor, transportsektorns eventuella inträde i utsläppshandelssystemet och Sveriges långsiktiga klimatmål är exempel på frågor som måste utredas närmare och där regeringen bör bilda sig en uppfattning samt återkomma med åtgärder. En parlamentarisk utredning bör därför tillsättas som grund för klimatpolitiken efter kontrollstationen år 2008. Utredningen bör även ta fram förslag på delmål som skall nås på vägen fram till år 2020 samt en handlingsplan för att fortsätta utsläppsminskningarna under perioden 2020–2050. Vidare bör den se över vilka konsekvenser som förändringar i energisammansättning och energianvändning får för Sveriges näringsliv och medborgare.

Vad som ovan anförts om en parlamentarisk utredning om den framtida klimatpolitiken bör ges regeringen till känna.

11. Uppföljning av klimatpolitiken, punkt 13 (m, fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Cecilia Widegren (m), Marie Wahlgren (fp), Claes Västerteg (c) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om uppföljning av klimatstrategin till år 2008. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkande 17 och avslår motion 2005/06: MJ48 yrkande 4.

Ställningstagande

I mars 2002 beslutade riksdagen om den nuvarande klimatstrategin. I detta ligger att klimatarbetet skall följas upp med kontrollstationer åren 2004 och 2008. Rimligen avsåg riksdagen med sitt beslut att regeringen skulle återkomma till riksdagen under år 2004, men så har inte skett. Naturvårdsverket och Statens energimyndighet har utarbetat ett underlag för utvärderingen som blev färdigt den 30 juni 2004. Trots detta har regeringen väntat i nästan två år innan förslag eller redogörelse överlämnats till riksdagen. Denna försening förtjänar kritik. Regeringen skall återkomma till riksdagen under år 2008 med konsekvensanalyser och förslag med anledning av uppföljningen av klimatstrategin. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Uppföljning av klimatpolitiken, punkt 13 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppföljning av det nationella målet och regelbundna utsläppsprognoser. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 4 och avslår motion 2005/06:MJ47 yrkande 17.

Ställningstagande

Det är otillfredsställande att regeringen inte har lagt fram en proposition om 2004 års kontrollstation före år 2006. Uppföljningen måste bli betydligt bättre i framtiden. Utsläppen av växthusgaser skall mätas kontinuerligt och data sammanställas och offentliggöras varje år. Utsläppsdata skall även redovisas sektorsvis och jämföras med de sektorsvisa målen. Två gånger per år bör utsläppsprognoser avseende de närmaste tre åren produceras. Vid behov skall åtgärder för att nå målen föreslås. En proposition avseende 2008 års kontrollstation bör läggas fram för riksdagen år 2008.

Vad som ovan anförts om en årlig uppföljning av det nationella målet och regelbundna utsläppsprognoser bör ges regeringen till känna.

13. Långsiktiga mål, punkt 14 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om långsiktiga mål. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 8 och avslår motion 2005/06:MJ48 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att Sveriges utsläpp av växthusgaser bör minska med 40 % till år 2030, 55 % till år 2040, 70 % till år 2050 och 80 % till år 2100 jämfört med 1990 års utsläpp. Förutsättningen för att Sverige skall kunna uppfylla dessa ambitiösa målsättningar är dock att internationella överenskommelser om utsläppsminskningar kommer på plats. Etappmålen måste kontinuerligt utvärderas och anpassas till vad som är socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart och till de åtaganden som beslutas på internationell nivå. Det är

dock viktigt att redan nu peka ut den långsiktigt önskade och ekologiskt nödvändiga inriktningen. Samhället i stort måste få en uppfattning om storleken på åtagandet.

Vad som ovan anförts om att sätta upp mål för utsläppen från år 2030 och framåt bör ges regeringen till känna.

14. Långsiktiga mål, punkt 14 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om ett långsiktigt mål. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 1 och avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 8.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att det är rimligt att Sveriges utsläpp av växthusgaser inte överstiger det globala genomsnittliga utsläpp per person som är förenligt med temperaturmålet. Detta har kallats ”det rättvisa miljöutrymmet”. Från vissa håll argumenteras att detta sätt att beräkna mål ger en orättvis fördel till de rika i-länderna som historiskt stått för merparten av utsläpp av växthusgaser. Eftersom dessa gaser stannar kvar i atmosfären under lång tid menar man att det är mer rättvist att utgå ifrån historiska utsläpp. Ett ackumulerat värde vore därmed lämpligare. Det ligger mycket i detta synsätt. Det långsiktiga målet bör beräknas utifrån det rättvisa miljöutrymmet såsom det beskrivits ovan. Enligt den bästa tillgängliga bedömningen innebär detta en minskning med 85 % till år 2050 med 1990 som basår. Målet skall nås utan användning av flexibla mekanismer, förutom handel med utsläppsrätter. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan, punkt 15 (m, fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Cecilia Widegren (m), Marie Wahlgren (fp), Claes Västerteg (c) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar reservanternas förslag om ändrat miljö kvalitetsmål Begränsad klimatpåverkan. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: MJ46 yrkande 5 och 2005/06: MJ47 yrkande 14 och avslår motion 2005/06: MJ49 yrkande 5.

Ställningstagande

Definitionen av miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan bör ändras så att den baseras på vad som kan anses vara en acceptabel temperaturhöjning och inte halten växthusgaser i atmosfären. En sådan förändring skulle innebära att Sverige följer IPCC:s rekommendationer till världens stater samt att målet sammanfaller med det som EU:s ministerråd antagit. Vid behandlingen av miljömålspropositionen beslutade riksdagen att tillkännage för regeringen som sin mening att den vill ändra definitionen så att målet tar fasta på temperatur i stället för halten av växthusgaser. I klimatpropositionen uttrycker sig regeringen positivt om denna tanke men lägger ändå inte fram något konkret förslag till riksdagsbeslut. Vi finner detta anmärkningsvärt och föreslår att riksdagen beslutar att ändra miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan så att det får följande lydelse: "Den globala årsmedeltemperaturen får inte öka med mer än två grader Celsius i förhållande till förindustriell tid." Målets uppfyllande är till avgörande del beroende av insatser i alla länder.

16. Mål om regional temperaturhöjning, punkt 16 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett mål som inkluderar regional temperaturhöjning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ46 yrkande 6.

Ställningstagande

Vid nästa kontrollstation år 2008 kan man överväga att komplettera miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan, baserat på en temperaturhöjning, med en formulering om att de regionala förändringarna inte bör vara större än att temperaturen regionalt ökar med mer än fyra grader Celsius. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Mål på medellång sikt, punkt 17 (fp, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar reservanternas förslag om ett nytt delmål under miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 7 och avslår motionerna 2005/06:U267 yrkande 4 och 2005/06:MJ49 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi föreslår att riksdagen beslutar att införa ett nytt delmål under miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan med följande lydelse: ”De svenska utsläppen av växthusgaser skall som ett medelvärde för perioden 2018–2022 vara minst 30 % lägre än utsläppen år 1990. Utsläppen skall räknas som koldioxidekvivalenter och omfatta de sex växthusgaserna enligt Kyoto-protokollet och IPCC:s definitioner. Delmålet skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor.”

18. Mål på medellång sikt, punkt 17 (c)

av Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mål på medellång sikt och delmål. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:U267 yrkande 4 och 2005/06:MJ49 yrkande 3 och avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 7.

Ställningstagande

Det är hög tid att sätta upp realistiska mål som hänger samman med EU:s klimatmål för perioden efter år 2010. Det finns riksdagsbeslut på att Sverige skall halvera utsläppen av växthusgaser till år 2050 jämfört med 1990 års nivå. Om detta skall nås gäller det att skynda på och också sätta upp delmål längs vägen. EU:s miljöministrar har enats om att industriländerna bör minska sina utsläpp med 15–30 % senast år 2020 (och med 60–80 % senast år 2050). Sverige kan inte gömma sig bakom detta resonemang utan måste även göra insatser på hemmaplan. Samtidigt får välfärden inte riskeras och därför måste utsläppsminskningarna göras där de är mest kostnadseffektiva. Ett svenskt klimatmål på 30 % minskning av utsläppen av växthusgaser till år 2020 bör införas. Målet skall uppnås utan kompensa-

tion för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer. För att uppnå riksdagens mål om att halvera Sveriges utsläpp av växthusgaser till år 2050 behöver också delmål fastställas som pekar ut färdriktningen.

Vad som ovan anförts om ett klimatmål för år 2020 och fastställande av delmål bör ges regeringen till känna.

19. Utsläppsminskningar från sektorerna, punkt 18 (m, fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Cecilia Widegren (m), Marie Wahlgren (fp), Claes Västerteg (c) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om utsläppsminskningar från sektorerna. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:MJ46 yrkande 9 och 2005/06:MJ49 yrkande 6 och avslår motion 2005/06:MJ48 yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen gör bedömningen att det inför kontrollstationen år 2008 närmare bör utredas hur samhällets olika sektorer bedöms kunna bidra till uppfyllandet av målen på lång och medellång sikt med sektorsvisa inriktningsmål för år 2015. Vi anser att behovet av sektorsvisa inriktningsmål är stort redan i dag och att sådana mål skall införas skyndsamt. Om utgångspunkten är hur regeringen har agerat när det gäller kontrollstationen år 2004 skulle det innebära att riksdagen inte kommer att ta ställning till förslagen förrän omkring år 2010. Detta är inte en acceptabel fördröjning. Regeringen skall återkomma senast år 2008 med förslag på sektorsvisa inriktningsmål redan för år 2010. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Utsläppsminskningar från sektorerna, punkt 18 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om delmål för sektorerna. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 3 och avslår motionerna 2005/06:MJ46 yrkande 9 och 2005/06:MJ49 yrkande 6.

Ställningstagande

För att de övergripande målen skall bli hanterliga och det skall bli tydligt var ansvaret för erforderliga åtgärder ligger bör dessa brytas ned i sektorsvisa delmål. En lämplig sektorsindelning kan vara koldioxidutsläpp inom industri (eventuellt endast industrin i den handlande sektorn), transporter samt bostäder och övrigt. En fjärde slags sektor kan utgöras av övriga växthusgaser. Sektorsvisa delmål bör sättas för åren 2010 och 2020 samt ett interpolerat delmål däremellan för år 2015. Som utgångspunkt för ett resonemang om sektorsvisa mål kan tas en proportionell minskning inom alla sektorer. Om argument framförs att utsläppsminskningen skall gå fortare eller långsammare i någon sektor kan detta övervägas, så länge erforderliga åtgärder för att nå målen finns på plats samt att summan av sektorsmålen inte överskrider det totala målet för respektive period.

Vad som ovan anförts om sektorsvisa delmål bör ges regeringen till känna.

21. Internationella utsläppsmål, punkt 19 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om internationella utsläppsmål. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 2 och avslår motion 2005/06:MJ47 yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att en långsiktig plan bör förhandlas fram globalt för hur utsläppen skall reduceras till vad som anses hållbart enligt FN:s klimatpanel IPCC. Sverige bör ta fram värden för hur mycket utsläppen av växthusgaser bör minska till åren 2020, 2030, 2040, 2050 och 2100, dvs. på lång och medellång sikt. Därefter bör Sverige med kraft driva på i de internationella förhandlingarna för att fastställa dessa mål. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Internationella utsläppsmål, punkt 19 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utsläppsmål inom EU. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkandena 15 och 16 samt avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige bör sträva efter att EU-länderna minskar sina utsläpp med totalt 30 % till år 2020 i förhållande till 1990 års nivå. Det behövs en analys av vilken typ av nationella mål som är ändamålsenliga i framtiden mot bakgrund av de alltmer integrerade marknaderna. Medlemsländerna bör också formulera sina mål på ett enhetligt sätt i fråga om hur handelssystemet och de projektbaserade mekanismerna skall hanteras. För att EU-länderna skall kunna hålla rätt kurs i klimatpolitiken bör också mål för åren 2030, 2040 och 2050 preciseras. Europaparlamentet har angett att industriländerna, till vilka EU hör, bör minska utsläppen med mellan 60 och 80 % till år 2050. Med tanke på dagens stora skillnader i utsläpp per capita mellan olika länder bör Sverige verka för att EU-länderna minskar sina utsläpp med totalt 80 % till år 2050 i förhållande till 1990 års nivå.

Vad som ovan anförts om utsläppsmål inom EU bör ges regeringen till känna.

23. Åtgärder för minskad klimatpåverkan, punkt 20 (c)

av Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder för minskad klimatpåverkan. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ507 yrkande 10.

Ställningstagande

För att Sverige skall uppnå klimatmålen bör en rad olika åtgärder vidtas, i huvudsak inom energi- och transportsektorerna. Exempel på åtgärder inom dessa sektorer är att nytillverkade fossilbränsle drivna fordon inte skall få säljas efter år 2015, förbättrad kollektivtrafik i hela landet, införande av gröna bränslecertifikat, införande av differentierad fordonsskatt baserad på utsläpp, sänkt kraftvärmebeskattning, ökade resurser till energieffektivisering samt byggande av energisnåla bostäder. Andra viktiga åtgärder som bör vidtas är att handel med utsläppsrätter av växthusgaser på sikt också bör inkludera transport- och hushållssektorn, en fortsatt satsning på klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) och klimatforskning.

Vad som ovan anförts om åtgärder för minskad klimatpåverkan bör ges regeringen till känna.

24. Personliga utsläppsrätter, punkt 21 (c)

av Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att utreda möjligheterna att införa ett system med personliga utsläppsrätter m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ49 yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att ett system med handel med utsläppsrätter inte behöver begränsas till företag eller vissa transportsträckor som en väg. Det kan också knytas till den enskilde individen. Genom personliga utsläppsrätter ges människor både en större medvetenhet om sin miljöpåverkan och ett starkt incitament att agera på ett sätt som är skonsammare för klimatet. Den som inte gör av med alla sina egna utsläppsrätter ges möjlighet att sälja eller byta dem med människor som vill ha en större utsläppsandel, vilket är ytterligare ett incitament att minska sin miljöpåverkan. Genom att göra olika klimatsatser som kan bidra till att minska mängden klimatpåverkande gaser i atmosfären skall en individ också kunna öka sin kvot. Jag har ingen färdig modell för hur ett system med personliga utsläppsrätter skall se ut, men i sin enklaste form kan det handla om att varje vuxen människa tilldelas en kvot som räknas ned i samband med att man tankar ett fossilt bränsle till sin bil eller köper energi till sitt hus. Möjligheterna att införa ett system med personliga utsläppsrätter i Sverige, möjligheten för ett sådant system att samverka med andra klimatpolitiska styrmedel samt vilka möjliga utsläppsminskningar ett sådant system skulle kunna medföra bör utredas. Detta bör ges regeringen till känna.

25. Skatteavdrag för klimatförbättrande åtgärder, punkt 22 (kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skatteavdrag för klimatförbättrande åtgärder. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ49 yrkande 8.

Ställningstagande

Ett system för skatteavdrag för dem som skänker pengar till klimatförbättrande åtgärder bör utredas. Det kan handla om att den som skänker pengar till trädplantering i u-länder får göra ett skatteavdrag upp till en viss summa. Denna typ av uppmuntran kan tydligare peka ut att individens egna handlingar spelar en roll och uppmuntras av samhället. Detta bör ges regeringen till känna.

26. Information och utbildning, punkt 23 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om företags redovisning av klimatpåverkan. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ326 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05: MJ383 och 2005/06:MJ326 yrkande 1.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att företag verksamma i Sverige bör bli skyldiga att i sina årsredovisningar ange koldioxidutsläppen från sina anläggningar, både i och utanför Sverige, i absoluta tal och i relation till företagets omsättning. Naturvårdsverket bör få i uppdrag att utreda och lägga fram förslag om att företag i sina årsredovisningar skall tvingas att redovisa sin klimatpåverkan. Vidare bör Sverige ta upp motsvarande krav i lämpliga internationella sammanhang, både inom och utanför EU. Detta bör ges regeringen till känna.

27. Kommissionen mot oljeberoendet m.m., punkt 24 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en energi- och klimatkommission. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06: MJ48 yrkandena 5 och 6 samt 2005/06:MJ49 yrkande 2.

Ställningstagande

För att Sverige skall göra största möjliga nytta i arbetet mot klimatförändringen är det minst lika angeläget att spara el som att ersätta oljan. Den oljekommission som statsministern har tillsatt bör ersättas med en brett uppbyggd energi- och klimatkommission som analyserar energiproduktionen och energianvändningen i ett helhetsperspektiv och ur ett systemperspektiv. Detta bör ges regeringen till känna.

28. Kommissionen mot oljeberoendet m.m., punkt 24 (c)

av Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en bredare samling mot klimatförändringar. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ49 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:MJ47 yrkande 18 och 2005/06:MJ48 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Statsministerns initiativ till en oljekommission är en god tanke, men en bredare samling mot klimatförändringarna behövs. Samlingen får inte bli en tungrodd process som förhalar politiska kraftansträngningar mot utsläppen av växthusgaser utan skall i stället utgöra en länk mellan forskning och näringsliv för att stimulera produktutveckling. Den skall vidare utgöra en slags injektion för framåtsyftande skarpa förslag inom klimatpolitiken. Detta bör ges regeringen till känna.

29. Kommissionen mot oljeberoendet m.m., punkt 24 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avveckling av oljeberoendet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna 2005/06: MJ47 yrkande 18 och 2005/06:MJ49 yrkande 2.

Ställningstagande

Breda samtal med deltagare från politiska partier, staten, näringslivet samt kommuner och landsting behövs för att nå enighet kring åtgärder för att avveckla oljeberoendet.

Framgångar i att avveckla fossila bränslen beror till stor del på nationell och internationell politik, men de är också summan av många lokala beslut och initiativ. Därför bör lokala oljeavvecklingsplaner uppmuntras. Kommunerna kan göra mycket för att främja bättre lösningar för jordbruket och energiframställning, men kanske särskilt i fråga om trafik och energieffektivisering. Även kommunala misslyckanden kan vara av betydelse. Ett av värdena med lokala och regionala planer är att bristerna i nationell politik kan upptäckas och förändringar av den nationella politiken kan föreslås vid sådana försök.

Vad som ovan anförts om avveckling av oljeberoendet bör ges regeringen till känna.

30. En sammanhållen energi- och klimatpolitik, punkt 25 (m)

av Lars Lindblad (m), Cecilia Widegren (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om energipolitikens koppling till klimatpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ45 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:MJ47 yrkande 4 och 2005/06:MJ48 yrkandena 22 och 24.

Ställningstagande

Vi anser att marknaden bör styra energisammansättningen. Politikens uppgift är att avgiftsbelägga utsläppen och därigenom styra marknadsval. Den kärnkraftspolitik som regeringen bedriver är en mycket farlig väg när det gäller kampen mot växthusgaser. Sverige har inte råd att lägga ned koldioxidfri kraft samtidigt som energibehovet ökar. Att bedriva en kärnkraftspolitik separat från klimatpolitiken håller därför inte. Om marknaden efterfrågar kärnkraft bör sådan tillhandahållas. Naturgas som ersätter kol och olja leder till lägre koldioxidutsläpp. En sammanhållen energi- och klimatpolitik får inte innebära att det råder oklarhet kring statens inställning till naturgasanvändning. Naturgasprojekt som är kommersiellt bärkraftiga och finansierade samt efterfrågas av industrin i syfte att ersätta andra fossila bränslen bör inte förhindras. Det är viktigt att industrins konkurrenskraft beaktas och att det finns en mångfald alternativ på energimarknaden. Detta bör ges regeringen till känna.

31. En sammanhållen energi- och klimatpolitik, punkt 25 (kd)
av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att minska Europas beroende av fossila bränslen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkande 4 och avslår motionerna 2005/06:MJ45 yrkande 2 och 2005/06:MJ48 yrkandena 22 och 24.

Ställningstagande

För att minska utsläppen av koldioxid krävs en rad åtgärder för bättre energihushållning och övergång till alternativa energikällor. Eftersom en stor del av EU:s elproduktion kommer från miljömässigt olämpliga kol- och oljekondenskraftverk innebär varje elbesparing inom EU att produktionen i sådana kraftverk minskar. Det är inte en optimal utgångspunkt att fastslå att Sverige ensamt skall bryta sitt beroende av fossila bränslen för transporter och uppvärmning till år 2020. Det vore mer relevant att minska Europas beroende av fossila bränslen. Detta bör ges regeringen till känna.

32. En sammanhållen energi- och klimatpolitik, punkt 25 (mp)
av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kärnkraft respektive fossilgas i klimat- och energipolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkandena 22 och 24 samt avslår motionerna 2005/06:MJ45 yrkande 2 och 2005/06:MJ47 yrkande 4.

Ställningstagande

En satsning på förlängd kärnkraftsdrift i Sverige motverkar syftet med åtgärder som energieffektivisering och utbyggnad av förnybar elproduktion. Satsningen avleder också viktiga resurser från omställningen av energisystemet och avvecklingen av oljeberoendet. Miljöpartiet anser att kärnkraften är ett stickspår i klimatarbetet. Den viktigaste signalen om en fortsatt satsning på kärnkraft är beslut om tillstånd för investeringar i effekthöjning och förlängd drifttid. En annan är tillstånd för prospektering efter

uran. Var och en för sig och särskilt tillsammans tolkas dessa som signaler om att Sverige avser att förlänga och fördjupa sin satsning på kärnkrafts-samhället.

Det finns varken energipolitiska skäl eller klimatpolitiskt utrymme för att öka ledningskapaciteten för fossilgas i Sverige, annat än när synnerliga skäl föreligger. Detta bör vara vägledande både vid beslut om nya gasledning-ningar och vid tilldelning av utsläppsrätter, såvida dessa inte auktioneras ut.

Vad som ovan anförts om kärnkraft respektive naturgas i klimat- och energipolitiken bör ges regeringen till känna.

33. Fjärrvärme utan fossila bränslen, punkt 26 (fp, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om fjärrvärme utan fossila bränslen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 20.

Ställningstagande

Enligt Boverket svarar bebyggelse för 40 % av Sveriges totala energianvändning och ca 30 % av koldioxidutsläppen. Bostadssektorn har under de senaste åren varit en sektor som minskat sitt bidrag till växthuseffekten. Flera bedömare anser dock att den fortfarande har stora möjligheter att utan negativa konsekvenser minska sitt bidrag ytterligare. Framför allt när det gäller uppvärmning bör det finnas goda möjligheter att t.ex. skifta till biobränslen. Sverige bör ha som mål att ingen fjärrvärme produceras med fossila bränslen år 2020. Detta bör ges regeringen till känna.

34. En europeisk energi- och klimatpolitik, punkt 27 (m, fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Cecilia Widegren (m), Marie Wahlgren (fp), Claes Västerteg (c) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om en europeisk energi- och klimatpolitik. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkande 1.

Ställningstagande

Kristdemokraterna instämmer i stor utsträckning i regeringens bedömning av de strategiska utgångspunkterna för Sveriges klimatpolitik. Däremot anser vi att regeringen inte i tillräcklig utsträckning lyfter fram behovet av en sammanhållen europeisk energi- och klimatpolitik. Inte minst de framväxande gemensamma el- och gasmarknaderna visar på det ömsesidiga beroendet mellan medlemsländernas energipolitik, något som i högsta grad påverkar klimatpolitiken. Regeringen bör utforma en tydlig svensk hållning inom EU:s energipolitik. Detta bör ges regeringen till känna.

35. Växthusgaser som omfattas av handelssystemet, punkt 28 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utgångspunkter för förändringar i handelsdirektivet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ596 yrkande 2.

Ställningstagande

Alla de sex viktigaste växthusgaserna bör omfattas av handelssystemet så snart som precisionen i mätmetoderna blivit acceptabel. Särskilt viktigt är det att inkludera utsläpp av perfluorkarboner från aluminiumproduktion eftersom aluminium kan ersätta stål i vissa fall och stålsektorn omfattas av handelssystemet. Sverige bör verka för detta i de fortsatta EU-förhandlingarna. Detta bör ges regeringen till känna.

36. Sektorer som omfattas av handelssystemet, punkt 29 (fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp), Marie Wahlgren (fp) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handelssystemets omfattning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:MJ46 yrkandena 18 och 27, 2005/06:MJ47 yrkande 8, 2005/06:MJ49 yrkande 9 och 2005/06:MJ596 yrkande 6 och avslår motionerna 2005/06:MJ48 yrkande 13 och 2005/06:MJ436 yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen bör låta utreda olika alternativ för gemensamma miljöskatter på EU-nivå för transportsektorn och möjligheten att inkludera transportsektorn i handeln med utsläppsrätter. Utredningen bör omfatta även sådana känsliga skattefrågor som en flygskatt och en kilometerskatt för vägtrafik så att dessa ekonomiska styrmedel blir proportionella mot miljöskadan. Sverige bör använda utredningsresultatet för att driva fram lämpliga ekonomiska styrmedel som kan införas enhetligt inom hela EU.

Vi anser att det är beklagligt att transportsektorn, som står för en betydande del av utsläppen av växthusgaser, är undantagna från handelssystemet. Därför måste Sverige arbeta för att transportsektorn lyfts in i handelssystemet till perioden efter 2010.

När det gäller transportsektorn och utsläppen av växthusgaser anser vi att det finns skäl att särskilt lyfta fram flyget eftersom flyget, relativt andra transportsätt, är mycket miljöbelastande ur utsläppssynpunkt. Sverige bör verka för att koldioxidutsläppen från flyget så snart som möjligt inkluderas i EU:s handelssystem för utsläppsrätter.

Vad avser andra ekonomiska styrmedel för flyget anser vi att flyget inte ensidigt bör utsättas för miljöskatter. Om flygtransporter till och från landet ensidigt utsätts för skatter som våra grannländer inte har kommer det svenska flyget att halka efter i den internationella konkurrensen.

Därtill måste ekonomiska styrmedel för flyget ta hänsyn till att flygets utsläpp på hög höjd ger större klimatpåverkan än samma utsläpp på marken. Om flyget skall inkluderas i handelssystemet är det inte acceptabelt att bara jämställa flygplanens koldioxidutsläpp med utsläpp på marken.

Detta bör ges regeringen till känna.

37. Sektorer som omfattas av handelssystemet, punkt 29 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handel med utsläppsrätter och flygtrafik. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ48 yrkande 13 och avslår motionerna 2005/06: MJ46 yrkandena 18 och 27, 2005/06: MJ47 yrkande 8, 2005/06: MJ49 yrkande 9, 2005/06: MJ436 yrkande 3 och 2005/06: MJ596 yrkande 6.

Ställningstagande

Jag är positiv till att flyget ingår i handelssystemet, under förutsättning att flyget ingår i ett annat system eller en annan bubbla än de industrier som nu ingår i handelssystemet. Konsekvenserna för samhället kan bli stora om

transporterna snabbt förs in i det befintliga handelssystemet. Flygets förmåga att betala höga bränslekostnader skulle riskera att tränga ut annan industri. Man kan befara att transporterna kan tåla en större marginalkostnad för sina utsläpp än industrin som har en internationell konkurrenssituation. Industrin kan då komma att flytta till andra länder där man inte bryr sig om att minska utsläppen, medan transporterna och hushållen inte kan undvika att göra sina utsläpp inom EU.

Om flyget tas med i handelssystem i en egen bubbla skulle det vara lämpligt att auktionera ut utsläppsrätterna. Detta skulle kunna ge erfarenheter och kunskaper av stort värde inför ett eventuellt införande av auktion som allmän tilldelningsprincip i handelssystemet i framtiden.

Ekonomiska styrmedel för flyget måste dock ta hänsyn till att flygets utsläpp på hög höjd ger större klimatpåverkan än samma utsläpp på marken. Om flyget skall inkluderas i handelssystemet är det inte acceptabelt att bara jämställa flygplanens koldioxidutsläpp med utsläpp på marken.

Detta bör ges regeringen till känna.

38. Tilldelning av utsläppsrätter, punkt 30 (m)

av Lars Lindblad (m), Cecilia Widegren (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att Sverige skall verka för en gemensam fördelningsplan för utsläppsminskningar inom EU. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U290 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06:MJ46 yrkande 25, 2005/06:MJ47 yrkandena 5 och 6, 2005/06:MJ49 yrkande 10 och 2005/06:MJ436 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige inom EU skall verka för en gemensam fördelningsplan för utsläppsrätter inom unionen. Som det ser ut nu, under testperioden fram till år 2008, har Sverige beslutat om en restriktiv fördelningsplan för den svenska energisektorn, medan många andra medlemsländer har valt att ge en vidare utsläppstilldelning till sina energiföretag. Detta gör att svensk miljövänlig industri måste köpa utsläppsrätter från utländska företag, vilket är problematiskt ur ett konkurrensperspektiv. Det är också ett problem ur ett miljöperspektiv eftersom vissa länder tillåts tilldela för många utsläppsrätter till sin industri, trots att de har omfattande åtaganden om att reducera sina koldioxidutsläpp. Kopplingen mellan tilldelningen av utsläppsrätter och ländernas klimatåtaganden är fortfarande alltför diffus.

Vad som ovan anförts om fördelning av utsläppsrätter bör ges regeringen till känna.

39. Tildelning av utsläppsrätter, punkt 30 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att auktionera ut alla utsläppsrätter. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 25 och avslår motionerna 2005/06:U290 yrkande 18, 2005/06:MJ47 yrkandena 5 och 6, 2005/06:MJ49 yrkande 10 och 2005/06:MJ436 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det är grundläggande för ett system med utsläppsrätter att staten säljer dessa rätter och inte fördelar dem gratis. Allt annat är ren kapitalöverföring till de företag som får utsläppsrätter gratis. Regeringen bör så kraftfullt som möjligt verka för att EU:s handelsdirektiv snarast ändras, så att alla utsläppsrätter säljs genom auktion. Detta bör ges regeringen till känna.

40. Tildelning av utsläppsrätter, punkt 30 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att Sverige bör verka för att utsläppsrätterna skall fördelas genom auktionering inför handelsperioden som börjar år 2013. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkande 6 och avslår motionerna 2005/06:U290 yrkande 18, 2005/06:MJ46 yrkande 25, 2005/06:MJ47 yrkande 5, 2005/06:MJ49 yrkande 10 och 2005/06:MJ436 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

För att tildelningen av utsläppsrätter inte skall ha karaktären av subventionering av den handlande sektorn är det angeläget att samtliga eller en stor del av utsläppsrätterna fördelas genom auktionering. Därigenom skulle en kostnadseffektiv fördelning uppnås. Sverige bör inom EU verka för att utsläppsrätter fördelas genom försäljning inför handelsperioden som börjar år 2013. Det är också angeläget att en ökad harmonisering av systemets tillämpning sker inom EU. Detta bör ges regeringen till känna.

41. Tilldelning av utsläppsrätter, punkt 30 (c)

av Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en gemensam tilldelning av utsläppsrätter och riktmärken i handelssystemet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ49 yrkande 10 och avslår motionerna 2005/06: U290 yrkande 18, 2005/06: MJ46 yrkande 25, 2005/06: MJ47 yrkandena 5 och 6 samt 2005/06: MJ436 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Sverige bör verka för att tilldelningen av utsläppsrätter harmoniseras inom EU på så sätt att tilldelningen sker gemensamt. Olika tilldelningssystem motverkar en sund konkurrens.

Sverige bör även verka för att tilldelningen av utsläppsrätter sker med riktmärken som grund. Fördelen är att det blir lika villkor för företag inom samma bransch inom hela handelssystemet. Därmed riskerar vi inte att branscher koncentreras till länder som historiskt sett har haft höga utsläpp. Priset på utsläppsrätterna kan genom riktmärken få effekten att investeringar görs där de också har störst "klimatnytta".

Vad som anförs ovan bör ges regeringen till känna.

42. Användande av utsläppsrätter, punkt 31 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hur man bäst använder utsläppsrätter. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ46 yrkande 24.

Ställningstagande

Ett problem med handeln med utsläppsrätter är att handeln är indelad i handelsperioder. Ett annat problem är att tilldelningen är gratis. Första perioden är bara tre år, åren 2005–2007, sedan blir perioden fem år. Men verksamheter i företag är vanligtvis mer långsiktiga än så, och dessutom ser företagsverksamheten normalt inga skarpa tidsgränser.

Värdet på utsläppsrätten skall tjäna som ett incitament för förändringar. Men om ett företag under år 2005 planerade en förändring som man sedan genomför under år 2006 får man en säljbar vinst på utsläppsrätterna bara under år 2007 och ingenting under kommande år. Då blir incitamentet alltför litet för att samhällsekonomiskt lönsamma investeringar skall genomföras. Ännu sämre blir det om man skulle genomföra ändringen under år 2007. Då har företaget nästan inget ekonomiskt incitament till att genomföra förändringen.

Det bör vara tillåtet att överföra utsläppsrätter från en period till nästa, dvs. genomföra s.k. banking. En viss devalvering skulle därvid vara tänkbar, men det är inte rimligt att utsläppsrätten förlorar hela sitt värde vid ett periodskifte. Eftersom bankingen bokförs går det att konstatera hur landet klarar det nationella koldioxidmålet för respektive period även om banking tillåts.

Frågan om banking är inte tillräckligt utredd, och vi vet inte vad som kommer att hända vid försöksperiodens slut vid årsskiftet 2007–08. Om banking blir tillåten kommer dock prisvariationerna inte att bli så stora som utan banking. Samhällsekonomiskt bör det vara bättre att utsläppsrätternas pris bygger på så långsiktiga kalkyler som möjligt och att snabba prisvariationer undviks. Sverige bör medverka till att man inom EU noga överväger hur man bäst använder utsläppsrätter.

Detta bör ges regeringen till känna.

43. Vita certifikat, punkt 32 (kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett system med vita certifikat. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ49 yrkande 11 och avslår motion 2005/06:MJ48 yrkande 10.

Ställningstagande

Handel med energieffektivisering, s.k. vita certifikat, är ett intressant styrmedel. De vita certifikaten bygger på samma princip som finns för elproducenterna, de gröna elcertifikaten. Syftet vore att tvinga fram en viss mängd besparing, ”negawatt”, i väntan på att korrekta elpriser, utsläppsrätter som inte tilldelas gratis och EU-gemensam koldioxidskatt kan tvinga fram effektiviseringar inom industrin. Vita certifikat som verktyg för effektivare elanvändning är inget okänt styrmedel. Inom EU diskuteras effektivare användning av energi, där vita certifikat kan bli ett verktyg. I

England och Italien håller system med vita certifikat på att utvecklas och införas. Den svenska energimyndigheten deltar också i studier av vita certifikat.

Regeringen bör utreda möjligheterna att införa ett system med vita certifikat och hur ett sådant system skulle kunna samverka med handelssystemet och koldioxidskatten. Detta bör ges regeringen till känna.

44. Energi- och koldioxidskatt, punkt 34 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett klimatbaserat energiskattesystem. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 28 och avslår motion 2005/06:MJ48 yrkandena 16 och 23.

Ställningstagande

Sverige har en relativt hög beskattning av förbrukning av elektricitet, bensin och andra bränslen. Dessa skatter motiveras både av att staten behöver få in pengar och av att man vill påverka miljöskadorna av energiproduktionen. Vi anser att det skulle vara principiellt riktigare att inte ha någon särskild energiskatt på energianvändningen utan i stället skattebelägga de anläggningar som ger upphov till miljöskador. I första hand skulle de koldioxidutsläpp som orsakas av en del anläggningar omfattas. I ett längre perspektiv bör även utsläpp av metan och eventuellt andra gaser som orsakas i vattenkraftdammar och torvmossor kunna tas med. Dessa frågor bör utredas närmare både i ett nationellt och i ett internationellt perspektiv, så att en bättre miljöstyrning kan uppnås så småningom.

Vad som ovan anförts om ett klimatbaserat energiskattesystem bör ges regeringen till känna.

45. Energi- och koldioxidskatt, punkt 34 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en koldioxidrelaterad registreringsskatt och skatteändringen för särskilt effektiv kraftvärme. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkandena 16 och 23 samt avslår motion 2005/06:MJ46 yrkande 28.

Ställningstagande

De transporter som sker med personbil bör ske med mer effektiva bilar som drivs av förnybara drivmedel. Sverige har Europas tyngsta och mest bränsleslukande bilpark. Vi tillhör också den minoritet av länder som inte har registreringsskatt. En koldioxidrelaterad registreringsskatt bör införas från år 2008. Syftet är att nya bilar skall bli mer bränslesnåla.

Klimatpropositionens otydlighet i fråga om fossilgas väcker frågor om beslutet hösten 2005 angående skattelindring för särskilt effektiva kraftvärmeverk. Underlaget till förslaget har i efterhand visat sig vara otillräckligt. Det kan inte uteslutas att skatteändringen tolkas som en signal om att regeringen ändå vill satsa på fossilgas, och den kan därmed få en avledande effekt. Skatteändringen bör utvärderas närmare med avseende på den klimatpolitiska signal- och styreffekten, kostnadseffektivitet samt konkurrensen mellan energislag.

Vad som ovan anförts om en koldioxidrelaterad registreringsskatt och skatteändringen för särskilt effektiv kraftvärme bör ges regeringen till känna.

46. Klimatinvesteringsprogram, punkt 35 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om samverkan mellan Naturvårdsverket och Swentec inom ramen för Klimp. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 14 och avslår motion 2005/06:MJ439 yrkande 7.

Ställningstagande

Swentecs uppdrag är bl.a. att främja utveckling, kommersialisering och marknadsintroduktion av miljölösningar, inklusive lösningar för minskad klimatpåverkan. Ett mer formaliserat samarbete mellan Naturvårdsverket och Swentec kring Klimp skulle därför kunna ge positiva synergieffekter. Det skulle bl.a. främja mer långsiktiga framtidsinriktade satsningar inom utveckling, kommersialisering och marknadsintroduktion av klimatförbättrande lösningar. Det bör således tydliggöras att en något större andel av

Klimpmedlen kan och bör användas för mer framtidsinriktade satsningar på ny teknik, i samverkan mellan Naturvårdsverket och Swentec. Detta bör ges regeringen till känna.

47. Skrotningspremier och försäljningsavgifter på oljepannor, punkt 36 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skrotningspremier och försäljningsavgifter på oljepannor. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 23.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda effekterna av ett system i vilket en skrotningspremie på oljepannor kombineras med en försäljningsavgift på nya oljepannor. Detta bör ges regeringen till känna.

48. Normer för energiförbrukning, punkt 39 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om normer för energiförbrukning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkande 20.

Ställningstagande

Potentialen för energieffektivisering när det gäller hushållsmaskiner och elektronisk apparatur har beräknats till minst 90 miljoner ton koldioxid per år för EU-området. Detta kan ske genom införande av normer och standarder samt krav på förbrukning av maximalt 1 watt vid s.k. standbyläge. Som jämförelse kan nämnas att Sveriges totala utsläpp av koldioxid på årsbasis uppgår till ca 60 miljoner ton. Sverige bör verka inom EU för bindande normer om maximal energiförbrukning för hushållsmaskiner och elektronisk apparatur i standbyläge. Detta bör ges regeringen till känna.

49. Myndighet för energieffektivisering, punkt 40 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en myndighet för energieffektivisering. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 9.

Ställningstagande

I dag har frågor om energibesparing för lågt fokus delvis till följd av att ingen myndighet har detta som huvudansvar. Energimyndigheten har främst att se till energitillförseln. Boverket och Naturvårdsverket har hand om frågan om energibesparing som en av många andra. Kompetensen när det gäller energieffektivisering och -besparing måste samlas och stärkas. Därför bör en särskild myndighet med ansvar för energieffektivisering inrättas. Detta bör ges regeringen till känna.

50. Energieffektivisering inom staten, punkt 41 (fp, kd, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om energieffektivisering inom staten. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 21.

Ställningstagande

Staten är ägare till ett stort antal byggnader. Regeringen bör ge tydliga direktiv till Statens fastighetsverk och de statliga fastighetsbolagen att prioritera åtgärder som effektiviserar användningen av energi. Detta bör ges regeringen till känna.

51. Energibesparing och fastighetsskatten, punkt 42 (m, fp, kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Sverker Thorén (fp), Cecilia Widegren (m), Marie Wahlgren (fp), Claes Västerteg (c) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om energibesparing och fastighetsskatten. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 22.

Ställningstagande

Fastighetsbeskattningen måste reformeras så att energibesparande investeringar inte leder till höjd fastighetsskatt. Detta bör ges regeringen till känna.

52. Åtgärder inom transportsektorn, punkt 43 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett handlingsprogram för omställning av transportsektorn. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 15 och avslår motion 2005/06:MJ414 yrkande 4.

Ställningstagande

Det är hög tid att utforma och införa ett omfattande handlingsprogram för att minska transporterans användning av fossila bränslen. Några övergripande inslag i en sådan handlingsplan är att hållbar utveckling bör göras till ett övergripande mål för transportsektorn, att en transporthierarki bör införas där grunden är de olika transportmedlens ekologiska hållbarhet och att en utredning bör tillsättas för att sammanställa samtliga subventioner på trafikområdet.

Vad som ovan anförts om behovet av ett handlingsprogram för omställning av transportsektorn bör ges regeringen till känna.

53. Beskattning av drivmedel, punkt 44 (fp, kd)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om beskattning av drivmedel. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 10.

Ställningstagande

I dag bygger beskattningen av förnybara drivmedel på tidsbegränsade undantag. Detta är inte hållbart. Det är viktigt att skattesystemet ändras så att det blir långsiktigt och bygger på hållbara principer utan undantag. Beskattningen av drivmedel bör i större utsträckning bygga på direkta miljö- och hälsoeffekter och i mindre utsträckning utgöra en beskattning av energianvändning. Detta bör ges regeringen till känna.

54. Koldioxidrelaterad förmånsbeskattning, punkt 45 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om koldioxidrelaterad förmånsbeskattning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 17.

Ställningstagande

Förmånsskatten på fordon måste relateras till bilens koldioxidutsläpp så att den får en positiv klimatpolitisk styrning. En koldioxidrelaterad beskattning av förmånsbilar bör införas fr.o.m. år 2008. Detta bör ges regeringen till känna.

55. Sjöfartens avgifter och miljöskatter, punkt 46 (fp, kd, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en utredning om sjöfartens avgifter och miljöskatter. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 16.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör göra en översyn av avgifterna och miljöskatterna för sjöfarten för att undvika en utveckling där miljövänliga transportmetoder missgynnas gentemot andra mindre miljövänliga transporter. Samtidigt är det viktigt att behålla och förstärka de miljöavgifter som styr mot minskade miljöskador från transporter. Detta bör ges regeringen till känna.

56. Ekonomiska styrmedel för flyget, punkt 47 (fp, kd)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ekonomiska styrmedel mot flygets klimatpåverkan. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 17.

Ställningstagande

Vi anser att flygtrafikens klimatpåverkan bör hanteras antingen genom skatt på flygbränsle eller genom handel med utsläppsrätter. Dessa styrmedel har en direkt koppling till flygets klimatpåverkan. På grund av flygets internationella natur bör sådana styrmedel införas gemensamt inom EU. Om Sverige går före ger det en mycket liten effekt och riskerar att leda till betydande problem. Sverige bör därför verka inom EU för att gemensamma ekonomiska styrmedel införas mot flygets klimatpåverkan. Detta bör ges regeringen till känna.

57. Alternativa bränslen i glesbygd, punkt 48 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillgång till alternativa bränslen i glesbygd. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 11.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att introduktionen av alternativa bränslen normalt skall ske på marknadsmässiga grunder. Detta ger en utbyggnad som är effektiv ur ekonomisk synpunkt. Det finns dock en risk för ett marknadsmisslyckande när det gäller utbyggnaden i glesbygdsområden. En utveckling där vissa delar av landet blir vita fläckar på alternativkartan kan även hämma den totala villigheten för konsumenten att byta till bilar med alternativa bränslen. Det bör därför vara möjligt att till viss del använda LBU-medel för att stödja utbyggnaden av tillgången till alternativa bränslen i glesbygd. Detta bör ges regeringen till känna.

58. Etanolproduktion och tullar, punkt 49 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om etanolproduktion och tullar. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 12.

Ställningstagande

Inhemsk produktion av bibränslen kan bli en intressant nisch för landsbygdsföretagande och bör kunna vara en verksamhet som kan stödjas via LBU-medel. Det finns en stor potential för tillverkning av biogas, och det är angeläget att den tas till vara. Däremot bör tullar inte användas för att skydda inhemsk etanolproduktion. Detta bör ges regeringen till känna.

59. Miljöbilar, punkt 50 (fp, kd, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om miljöbilar. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ46 yrkande 14 och avslår motion 2005/06: MJ46 yrkande 13.

Ställningstagande

Staten och kommunerna har stor konsumentmakt och bör använda denna för att nå ett samhälle där fossila bränslen inte används. Staten har i dag som mål att minst 75 % av fordonen skall vara miljöbilar, med vissa undantag. Ambitionsnivån bör höjas till 100 % fr.o.m. år 2007, med vissa motiverade undantag. Detta bör ges regeringen till känna.

60. Koldioxidutsläpp från personbilar, punkt 52 (kd, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om koldioxidutsläpp från personbilar. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkande 7.

Ställningstagande

EU blir en allt viktigare arena för transportpolitiken. Vad gäller vägtrafiken finns ett frivilligt avtal med bilverkarna inom EU om att dessa till år 2008 skall ha sänkt utsläppen för genomsnittsbilen till 140 gram CO₂/km. Det är i dag högst osäkert om detta mål kommer att uppnås. Därför behövs en strategi med kraftfulla åtgärder för att minska utsläppen från biltrafiken. Praxis för mätning av utsläppen från personbilar bör bli mer rättvisande genom att hänsyn tas till de faktiska utsläppen från de bilar som säljs. För närvarande grundas utsläppen för etanolbilar på antagandet att de till 100 % drivs av bensin och utsläppen från gasbilar på att de till 100 % drivs av naturgas. Kraven bör också ta hänsyn till storleken på olika biltyper. Sverige bör inom EU verka för att praxis för mätning av koldioxidutsläppen per kilometer bli mer rättvisande, samt att EU därefter sätter upp obligatoriska krav för de genomsnittliga koldioxidutsläppen per kilometer. Detta bör ges regeringen till känna.

61. Förbränning av fossilt material, punkt 53 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbränning av fossilt material i avfallssektorn. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 20.

Ställningstagande

En skatt på förbränning av avfall skall införas, bl.a. i syfte att öka incitamentet att sortera ut material som kan återanvändas eller återvinnas. Det behövs dock ytterligare åtgärder för att öka materialåtervinningen och biogasproduktionen. Regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att öka ansträngningarna med att återvinna plast. Målet bör vara att minska plastinnehållet i det avfall som går till förbränning med minst 50 % till år 2010. Detta bör ges regeringen till känna.

62. Åtgärder inom jordbrukssektorn, punkt 54 (fp, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om minskade utsläpp från jordbrukssektorn. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: MJ368 yrkande 9 och 2005/06: MJ48 yrkande 18 och avslår motion 2005/06: MJ47 yrkande 10.

Ställningstagande

Jordbrukssektorn står för en relativt stor andel av klimatgaserna. Det torde finnas en stor, outnyttjad potential för att minska utsläppen från denna sektor. Naturvårdsverket bör få i uppdrag att tillsammans med Jordbruksverket föreslå konkreta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser från jordbrukssektorn. Detta bör ges regeringen till känna.

63. Åtgärder inom jordbrukssektorn, punkt 54 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om jordbruksstöd och förnybar energi. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ47 yrkande 10 och avslår motionerna 2004/05: MJ368 yrkande 9 och 2005/06: MJ48 yrkande 18.

Ställningstagande

Den skyndsamma utvecklingen när det gäller biomassa och energiproduktion knuten till jordbruket måste vara en viktig prioritering på kort sikt. Jordbruksstöden bör därför utformas så att de i större utsträckning gynnar produktion av förnybar energi. Detta bör ges regeringen till känna.

64. Jordbrukets klimatpåverkan, punkt 55 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om jordbrukets klimatpåverkan. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 19.

Ställningstagande

I dag saknas kunskapsunderlag kring vad som bör göras för att minska utsläpp av andra växthusgaser än koldioxid inom jordbrukssektorn. En utredning om att minska jordbrukets klimatpåverkan bör därför tillsättas omgående. Utredningen bör även identifiera forskningsbehovet vad gäller jordbrukets klimatpåverkan. Detta bör ges regeringen till känna.

65. Fluorerade växthusgaser, punkt 56 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om fluorerade växthusgaser. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ48 yrkande 11.

Ställningstagande

Industrins klimatpåverkan härrör inte bara från användningen av fossila bränslen utan sker även genom utsläpp av fluorerade gaser (HFC, SF6 och PFC). Dessa bör regleras i linje med freonförordningen. Minskningen skall ske med administrativa och inte ekonomiska styrmedel, eftersom målet är att användningen skall avvecklas helt. Detta bör ges regeringen till känna.

66. Forskning och utveckling, punkt 57 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 57 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Sveriges engagemang i FN:s klimatpanel IPCC. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ46 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:MJ507 yrkande 11 och 2005/06:MJ47 yrkande 3.

Ställningstagande

FN:s klimatpanel IPCC arbetar för närvarande med nya modeller, och diskussionerna handlar mycket om vad som kan anses vara en "säker" klimatförändring. Det är viktigt att Sverige deltar aktivt i detta arbete. Regeringen bör därför undersöka hur Sveriges insatser i IPCC kan stärkas ytterligare samt hur resultaten från arbetet kan spridas inom Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

67. Forskning och utveckling, punkt 57 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 57 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om forskning och innovation inom EU. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ47 yrkande 3 och avslår motionerna 2004/05: MJ507 yrkande 11 och 2005/06: MJ46 yrkande 1.

Ställningstagande

Den teknik som behövs för ett hållbart energisystem och som i stor utsträckning redan finns hämmas av en rad hinder. Exempel på detta är snedvridande subventioner av fossila bränslen, förlagade regleringar, otillräcklig kapacitet, höga kostnader och brist på stimulansåtgärder. I stället behövs positiva ekonomiska incitament för att ställa om till effektivare energianvändning och hållbar energiproduktion. Forskning kring energiutvinning och energianvändning behöver prioriteras starkare inom EU, både för att åstadkomma teknikgenombrott och för att sänka kostnaderna. Ett intensivprogram för forskning och innovation bör genomföras inom EU. Detta bör ges regeringen till känna.

68. Odinprojektet, punkt 58 (fp)

av Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Odinprojektet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ46 yrkande 29.

Ställningstagande

Viktig klimatforskning och bevakning av Arktis sköts genom satelliten Odin. I år har denna verksamhet räddats efter internationella påtryckningar, men fortsättningen för Odin är bekymmersam. Detta beror inte på omprioriteringar inom klimatforskningen utan på omprioriteringar inom rymdforskningen. Regeringen bör därför utreda effekterna på klimatforskningens område av en eventuell nedläggning av Odinprojektet och, om projektet bedöms vara viktigt för klimatforskningen, anvisa medel för fortsatt finansiering. Detta bör ges regeringen till känna.

69. Strategi för anpassning till klimatförändringar, punkt 59 (fp, kd, mp)

av Åsa Domeij (mp), Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Marie Wahlgren (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 59 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder för anpassning till klimatförändringar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: MJ368 yrkande 14, 2005/06: MJ46 yrkandena 33–35 och 37 samt 2005/06: MJ531 yrkande 8 och avslår motion 2005/06: MJ342.

Ställningstagande

Det är uppenbart att vissa klimateffekter är oundvikliga och att dessa effekter kan förväntas bli allt tydligare med tiden. Sverige måste därför arbeta för att minska de negativa effekterna av ett nytt klimat. Strategier bör tas fram redan nu för att minska effekterna av klimatförändringarna.

Regeringen bör verka för att även myndigheter utanför miljö- och klimatområdet arbetar mer aktivt med kunskapsuppbyggnad kring klimatförändringarna. Exempelvis behöver Socialstyrelsen bygga upp kunskap kring de medicinska effekterna av klimatförändringar och kartlägga vilka krav

dessa ställer på samhället. De areella näringarna är starkt beroende av naturgivna förhållanden och kommer med all säkerhet att påverkas av klimatförändringar. Jordbruksverket behöver höja sin kompetens vad gäller växthuseffektens påverkan på de areella näringarna. Även om jordbruket till skillnad från skogsbruket kan klara sig med kortare anpassningstider behövs kunskapen för att tidigt uppmärksamma förändringar.

Ett viktigt verktyg i arbetet med klimatanpassning bör vara de kommunala översiktsplanerna. I dessa bör frågor som rör exempelvis extrema väderlägen, vattenförsörjning och erosion behandlas. Regeringen bör genomföra sådana förändringar i regelverket att klimatanpassningsfrågor behandlas i de kommunala översiktsplanerna. Hänsyn till de effekter som ett varmare klimat kan medföra bör tas t.ex. i de kommunala översiktsplanerna. För att kunna göra detta behöver kommunerna tillgång till samlad information från statliga myndigheter såsom SMHI, Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, SGI (Statens geotekniska institut) m.fl. En myndighet, förslagsvis Naturvårdsverket, bör få i uppgift att samordna detta arbete. Arbetet bör bedrivas i nära samarbete med Sveriges kommuner och landsting.

Vad som ovan anförts om åtgärder för anpassning till klimatförändringar bör ges regeringen till känna.

70. Klimatfond, punkt 60 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 60 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en klimatfond. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: MJ48 yrkande 21.

Ställningstagande

Oavsett vilka åtgärder som vidtas nationellt och internationellt är det redan för sent att helt undvika konsekvenser av växthuseffekten. Klimatförändringen har redan börjat. Ett uttryck för detta är en ökad förekomst av naturkatastrofer. Även om det inte går att bekräfta att en viss händelse är resultatet av klimatförändringar vet vi att vi kan räkna med en ökad frekvens av naturkatastrofer. Det kommer att kosta pengar att anpassa oss till klimatstörningar. En nationell klimatfond behövs för att täcka framtida klimatrelaterade naturkatastrofer. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:172 Nationell klimatpolitik i global samverkan:

Riksdagen antar regeringens förslag om nationellt klimatmål för perioden 2008–2012 (avsnitt 7.3).

Följdmotioner

2005/06: MJ45 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en parlamentarisk utredning som grund för klimatpolitiken efter kontrollstationen 2008.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om energipolitikens koppling till klimatpolitiken.

2005/06: MJ46 av Lennart Fremling m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka Sveriges engagemang i IPCC.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör ta ställning till vilka nivåer de internationella utsläppen bör ha på lång och medellång sikt och vara pådrivande för att fastställa dessa mål i internationella förhandlingar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökad kunskap vad avser kolsänkor och en restriktiv inställning till att i-länderna använder kolsänkor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om CDM-projekt.
5. Riksdagen beslutar ändra miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan precisering till: ”Åtgärdsarbetet inriktas på att halten av växthusgaser i atmosfären stabiliseras på en sådan nivå att höjningen av jordens medeltemperatur på grund av mänskliga aktiviteter inte överstiger två grader Celsius. Målets uppfyllande är till avgörande del beroende av insatser i alla länder.”
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga att 2008 komplettera miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan med ett mål som inkluderar regional temperaturhöjning.

7. Riksdagen beslutar införa ett nytt delmål under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan med följande lydelse: "De svenska utsläppen av växthusgaser skall som ett medelvärde för perioden 2018–2022 vara minst 30 % lägre än utsläppen år 1990. Utsläppen skall räknas som koldioxidekvivalenter och omfattas av de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollet och IPCC:s definitioner. Delmålet skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor."
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sätta upp mål för utsläppen 2030 och framåt.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återkomma senast 2008 med förslag på fördelningen vad avser sektorernas utsläppsminskningar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra systemet för beskattning av drivmedel.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att använda LBU-medel för att stödja utbyggnad av tillgången till alternativa bränslen i glesbygd.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte använda tullar för att skydda den inhemska marknaden för t.ex. etanolproduktion.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att använda Vägverkets nationella miljöbilsdefinition konsekvent.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att 100 % av de fordon som staten köper in skall vara miljöklassade.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av avgifter och miljöskatter för sjöfarten.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka inom EU för gemensamma ekonomiska styrmedel mot flygets klimatpåverkan.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta hänsyn till att flygets utsläpp på hög höjd ger större klimatpåverkan än på marken.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i en långsiktig klimatstrategi också måste ta med frågor som rör användningen av fossila råvaror.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte producera någon fjärrvärme med fossila bränslen efter 2020.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge tydliga direktiv till Statens fastighetsverk och de statliga fastighetsbolagen att prioritera åtgärder som effektiviserar användningen av energi.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att energibesparande investeringar inte skall leda till höjd fastighetsskatt.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om skrotningspremier och försäljningsavgifter på oljepannor.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt bör arbeta för att man inom EU noga överväger hur man bäst använder utsläppsrätter bl.a. med avseende på effekter vid periodens slut.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att auktionera ut alla utsläppsrätter.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av strategier för övriga växthusgaser.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda olika alternativ för gemensamma miljöskatter eller handel med utsläppsrätter på EU-nivå när det gäller transportsektorn.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett klimatbaserat energiskattesystem.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Odinprojektet.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagring av koldioxid.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sida bör ta fram en klimatstrategi för sitt arbete.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunernas behov av en samlad information för att kunna göra anpassningar.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler myndigheter, t.ex. Socialstyrelsen, behöver öka sin kunskap kring effekter av klimatförändringar.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör genomföra sådana förändringar i regelverket att klimatanpassningsfrågor behandlas i de kommunala översiktsplanerna.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje större infrastrukturinvestering skall innehålla överväganden om klimateffekterna av projektet.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Jordbruksverket höjer sin kompetens vad gäller växthuseffektens påverkan på de areella näringarna.

2005/06: MJ47 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör utforma en tydlig svensk hållning inom EU:s energipolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för sanktioner mot de EU-länder som inte lever upp till sitt åtagande enligt EU:s interna bördefördelning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett intensivprogram för forskning och innovation inom EU bör genomföras.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minska Europas beroende av fossila bränslen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att taket för den totala tilldelade mängden utsläppsrätter inom EU gradvis sänks.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att för den period som börjar år 2013 skall utsläppsrätterna fördelas genom auktionering.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU bör verka för att praxis för mätning av personbilarnas CO₂-utsläpp per kilometer bli mer rättvisande samt att EU därefter sätter upp obligatoriska krav för genomsnittliga CO₂-utsläpp per kilometer.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka för att koldioxidutsläppen från flyget så snart som möjligt inkluderas i EU:s handelssystem för utsläppsrätter.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att jordbruksstöden bör utformas så att de i större utsträckning uppmuntrar till produktion av förnybar energi.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett gemensamt förbud mot subventioner av fossila bränslen bör införas inom EU.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att EU tar initiativ till ett multilateralt samarbete mellan EU, Kina, Indien, Brasilien m.fl. länder samt vissa större energibolag, i syfte att främja ett brett samarbete om ren teknik inom bl.a. huvudområdena energi och transporter.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att EU avsätter avsevärda budgetmedel för att hjälpa u-länderna att investera i bästa möjliga teknik för energiproduktion och energianvändning.

14. Riksdagen beslutar om ändring av miljökvalitetsmålet "Begränsad klimatpåverkan" så att det får följande lydelse: Den globala genomsnittstemperaturen får aldrig öka med mer än 2 grader Celsius i förhållande till genomsnittstemperaturen för perioden 1961–1990.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör sträva efter att EU-länderna minskar sina utsläpp med totalt 30 % till år 2020 i förhållande till 1990 års nivå.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att EU-länderna minskar sina utsläpp med totalt 80 % till år 2050 i förhållande till 1990 års nivå.
17. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen under år 2008 med konsekvensanalyser och förslag med anledning av uppföljningen av klimatstrategin.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en brett upplagd utredning av energi- och klimatfrågorna.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbyggnaden av kraftvärme i Sverige skall stimuleras.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU bör verka för bindande normer om maximal energiförbrukning vid standbyläge för hushållsmaskiner och elektronisk apparatur.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU bör verka för att klimatfrågorna skall diskuteras inom samtliga berörda politikområden.

2005/06: MJ48 av Åsa Domeij m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett långsiktigt mål om 85 % minskning av utsläpp av växthusgaser till 2050 med 1990 som utgångsår, utan användning av flexibla mekanismer förutom handel med utsläppsrätter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett kortsiktigt mål om 12 % minskning av utsläpp av växthusgaser till 2010 med 1990 som utgångsår, utan användning av flexibla mekanismer förutom handel med utsläppsrätter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minskningsmålen skall delas upp i sektorsdelmål för att tydliggöra var minskningarna skall ske. Sektorsdelmål bör sättas för 2010 och 2020 samt ett interpolerat delmål däremellan för 2015.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en årlig uppföljning av nationella målet och regel-
bundna utsläppsprognoser.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att breda samtal om avvecklingen av oljeberoendet
behövs med anledning av problemets omfattande karaktär.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om lokala oljeavvecklingsplaner.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Vattenfall och dess strategi för att insamla och lagra
koldioxid (CCS).
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om offentlig finansiering av forskning och utveckling
om CCS.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en energieffektiviseringsmyndighet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vita certifikat för eleffektivisering.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om s.k. F-gaser.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om handel med utsläppsrätter och flygtrafik.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ökat utrymme för långsiktiga satsningar inom ramen
för Klimp genom samverkan med Swentec.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av ett handlingsprogram för omställning av
transportsektorn.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om koldioxidrelaterad registreringsskatt.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om koldioxidrelaterad förmånsbeskattning.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att tillsam-
mans med Jordbruksverket föreslå konkreta åtgärder för att minska
jordbrukets användning av fossila bränslen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av en utredning om minskningar av andra
drivhusgaser än koldioxid inom jordbrukssektorn.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om förbränning av fossilt material i avfallssektorn.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av en klimatfond.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inte finns vare sig energipolitiska skäl eller klimatpolitiskt utrymme för att öka ledningskapaciteten för fossilgas i Sverige, annat än när synnerliga skäl föreligger.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en utvärdering av skatteändringen för särskilt effektiv kraftvärme bör genomföras i enlighet med vad som anförs i motionen.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kärnkraftens roll i en sammanhållen klimat- och energipolitik.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utvärdering bör göras av CDM och andra sätt att bidra till minskade klimatutsläpp i utvecklingsländerna.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att svenska miljöorganisationer skall få delta i beredningen av beslut om godkännande av CDM-projekt där Sverige är investerarland.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges framtida förhållningssätt till CDM.

2005/06: MJ49 av Claes Västerteg m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om visionen om Sverige som ett föregångsland i omställningen till ett miljömässigt hållbart samhälle och i arbetet med att komma till rätta med utsläppen av klimatpåverkande gaser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att samla olika samhällsaktörer för att på ett konstruktivt och framåtsyftande sätt minska Sveriges klimatpåverkan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett svenskt klimatmål på 30 % minskning av utsläppen av växthusgaser till år 2020 samt att målet skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det bör tillsättas en parlamentarisk utredning som tar fram realistiska förslag och förslag på delmål som skall nås på vägen fram till 2020 samt en handlingsplan för att fortsätta utsläppsminskningarna åren 2020–2050.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen snarast skall återkomma med ett förslag om att miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan skall kompletteras med ett temperaturmål om en maximal global genomsnittlig uppvärmning med 2 grader C.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen snarast skall återkomma med ett förslag på sektorsvisa inriktningsmål redan för 2010.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utreda möjligheterna att införa ett system med personliga utsläppsrätter i Sverige, och hur det kan samverka med andra klimatpolitiska styrmedel samt vilka möjliga utsläppsminskningar ett sådant system skulle kunna medföra.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ett system för skatteavdrag för dem som skänker pengar till klimatförbättrande åtgärder skall utredas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige skall verka för att införa transporter i EU:s handelssystem med utsläppsrätter.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en gemensam tilldelning av utsläppsrätter och benchmarking i EU:s handelssystem.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utreda möjligheterna att införa ett system med vita certifikat och hur detta skall kunna samverka med handelssystemet med utsläppsrätter och koldioxidskatt.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05: MJ368 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall visa restriktivitet med att använda flexibla mekanismer där de investeringar som tillgodoräknas görs i länder utan egna utsläppsåtaganden, s.k. Clean Development Mechanism (CDM).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU inte bör använda sig av s.k. gröna sänkor för att uppnå målen i Kyotoprotokollet.
9. Riksdagen begär att regeringen låter utreda vilka åtgärder som kan krävas för att minska jordbrukets klimatpåverkan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att redan nu ta fram strategier för minskning av övriga växthusgaser förutom koldioxid.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att redan nu ta fram strategier för att minska effekterna av klimatförändringarna.

2004/05: MJ383 av Lars Ångström och Ingegerd Saarinen (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Naturvårdsverket bör inleda en ny klimatkampanj fr.o.m. år 2005.

2004/05: MJ429 av Karin Åström och Maria Öberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kolsänkor.

2004/05: MJ434 av Åsa Domeij m.fl. (mp):

47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skog inte skall tillgodoräknas som kolsänkor vid uppfyllelse av riksdagens klimatmiljömål.

2004/05: MJ498 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att EU för en aktiv och envis dialog med USA för att förankra det internationella arbetet mot växthuseffekten.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en begränsning av möjligheterna att tillgodoräkna sig utsläppsminskningar genom CDM.

2004/05: MJ507 av Jan Andersson m.fl. (c):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder för minskad klimatpåverkan.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige bör inom såväl EU som andra internationella organ arbeta för att sammanhållna forskningsstrategier och ökade resurser kommer till stånd inom klimatområdet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06: U267 av Maud Olofsson m.fl. (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det nationella behovet av fastställda delmål rörande minskade utsläpp av växthusgaser.

2005/06: U290 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka för en gemensam fördelningsplan av utsläppsminskningarna inom unionen.

2005/06: MJ326 av Lars Ångström (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Naturvårdsverket bör inleda en ny klimatinformationskampanj fr.o.m. 2006 fram till 2008.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att utreda och lägga fram förslag om att företag i sina årsredovisningar skall tvingas att redovisa sin klimatpåverkan.

2005/06: MJ342 av Jörgen Johansson och Birgitta Carlsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att via SMHI kostnadsfritt få observationer och MHO-data som är av betydelse för befolkningen i dess beslut om skydd mot väderrelaterade skador.

2005/06: MJ414 av Lars Ohly m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en rad åtgärder skall vidtas och fullföljas för att utsläppen av klimatgaser från trafiksektorn i första hand stabiliseras för att sedan minska.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU och Sverige skall agera för att få USA att ansluta sig till det internationella klimatarbetet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU skall vara pådrivande och ledande i det internationella klimatarbetet.

2005/06: MJ436 av Åsa Domeij och Ingegerd Saarinen (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom den europeiska unionen skall verka för en reform av handeln med utsläppsrätter i motionens anda, vilket innebär mer harmonisering, färre utsläppsrätter och mer riktmärken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom den europeiska unionen skall verka för att det totala antalet utsläppsrätter maximeras för åren 2008–2012 och för de två därefter kommande femårsperioderna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom den europeiska unionen skall motsätta sig att flygets utsläpp inkluderas i handeln med utsläppsrätter.

2005/06: MJ439 av Kalle Larsson m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Länsstyrelsen i Stockholms län skall stödja och stimulera alla kommuner i länet att söka Klimpbidrag.

2005/06: MJ449 av Åsa Domeij m.fl. (mp, -):

56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skog inte skall tillgodoräknas som kolsänkor vid uppfyllelse av riksdagens klimatmål.

2005/06: MJ531 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordna informationen kring effekter av klimatförändringen.

2005/06: MJ579 av Karin Åström och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att i större utsträckning kunna binda koldioxid i s.k. kolsänkor.

2005/06: MJ596 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det internationella samarbetet kring utveckling av energisnål teknik och rena energikällor bör fördjupas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utgångspunkter för förändringar i handelsdirektivet om utsläppsrätter för växthusgaser.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inkludera flygets utsläpp av växthusgaser i EU:s handelssystem för utsläppsrätter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mekanismen för ren utveckling (CDM).

2005/06: N338 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den svenska linjen gentemot EU bör vara att separation och förvaring av koldioxid är en teknik som inte skall prioriteras.

BILAGA 2**Offentlig utfrågning****Offentlig utfrågning om styrmedel för att motverka klimatförändringar**

Datum: Tisdagen den 14 mars 2006

Tid: Kl. 9.00–15.00

Plats: Riksdagens förstakammarsal

Program:**9.00–9.05 Inledning**

Catharina Elmsäter-Svärd, ordförande i riksdagens miljö- och jordbruksutskott

9.05–9.20 Klimatförändringar – en lägesbeskrivning. Vad säger den senaste samlade forskningen?

Talare: Erland Källén, professor, Stockholms universitet

9.20–9.35 Frågor från ledamöterna

Utvärderingar av klimatpolitiska styrmedel:*9.35–9.50 Måluppfyllelse och kostnadseffektivitet*

Talare: Per Kågeson, fil.dr. i miljö- och energisystemanalys, Nature Associates

9.50–10.05 Modellanalyser av effekter av styrmedel

Talare: Håkan Sköldbberg, civilingenjör i energiteknik, Projektinriktad forskning och Utveckling i Göteborg AB

10.05–10.20 Måluppfyllelse och konkurrenskraft

Talare: Eva Alfredsson, fil.dr. i kulturgeografi, Institutet för tillväxtpolitiska studier

10.20–10.50 Frågor från ledamöterna

10.50–11.10 Kaffe- och fruktpaus

11.10–11.35 EU policies and instruments in order to get to grips with climate change

Speaker: Mr Lars Müller, policy officer, European Commission: DG Environment

11.35–11.50 Questions from Members of Parliament

11.50–12.10 **Styrmedel i den svenska klimatpolitiken**

Talare: Miljöminister Lena Sommestad

12.10–12.30 Frågor från ledamöterna

12.30–13.00 Lunchpaus

Smörgås och dryck serveras i anslutning till förstakammarsalen

13.00–14.55 **Paneldiskussion: Hur ser verkligheten ut för dem som tillämpar de klimatpolitiska styrmedlen? Vilka är framtidens styrmedel?**

Medverkande i panelen:

Miljöminister Lena Sommestad

Markku Rummukainen, docent och chef vid Rossby Centre

Svante Axelsson, generalsekreterare SNF (representerar miljörelsen)

Birgitta Resvik, ansvarig för energi och klimat, Svenskt Näringsliv

Christer Forsgren, BLICC (The Business Leaders Initiative on Climate Change)

Jan Svärd, ordförande SKGS (Skogen och Kemin, Gruvorna och Stålet)

Sven Nyberg, ombudsman näringspolitiska enheten, LO

Moderator: Catharina Elmsäter-Svärd, ordförande i miljö- och jordbruksutskottet

14.55–15.00 **Avslutning och sammanfattning**

Catharina Elmsäter-Svärd

Deltagarförteckning

Inbjudna talare:

Miljöminister Lena Sommestad

Eva Alfredsson, ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier

Per Kågeson, Nature Associates

Erlend Källén, meteorologiska institutionen, Stockholms universitet

Lars Müller, Europeiska kommissionen, GD miljö

Håkan Sköldberg, Projektinriktad forskning och Utveckling i Göteborg AB, Profu

Inbjudna organisationer och myndigheter:

BLICC (The Business Leaders Initiative on Climate Change)

Christer Forsgren, vd Stena Miljöteknik

Åke Pettersson, vd Fortum Värme

Greenpeace

Martina Krüger, energi- och klimatansvarig

Alfred Skogberg, pressekreterare

LO

Sven Nyberg, ombudsman näringspolitiska enheten

LRF, Lantbrukarnas Riksförbund

Sven Hogfors, handläggare energi- och klimatfrågor

Ulf Jobacker, energiexpert

LRF Skogsägarna

Linda Hedlund, skogspolitisk expert

Jordbruksdepartementet

Joakim Skottheim, departementssekreterare

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Monica Lövström, politisk sakkunnig

Lars Ekecrantz, departementsråd

Anders Turesson, ämnesråd, klimatförhandlare

Olle Björk, kansliråd, samordnare klimatfrågor

Naturskyddsföreningen

Svante Axelsson, generalsekreterare

Ylva Rylander, klimathandläggare

Naturvårdsverket

Lars Westermark, chef klimatenheten

Reino Abrahamsson, expert

Eva Jernbäcker, avdelningsdirektör

Klas Österberg, avdelningsdirektör

Nutek

Stefan Henningsson, ansvarig för insatsområdet Miljödriven näringslivsutveckling

Näringsdepartementet

Ulrika Jardfelt, energi- och klimatsamordnare

SGI, Statens geotekniska institut

Birgitta Boström, generaldirektör

Bo Lind, forskningschef

Skogsstyrelsen

Hillevi Eriksson, miljöenheten

Johanna From, enhetschef Skog Syd

SKGS (Skogen och Kemin, Gruvorna och Stålet)

Jan Svärd, vd EKA Chemicals och ordförande SKGS

Lars-Erik Axelsson, energidirektör

SMHI/Rosby center

Maria Ågren, generaldirektör SMHI

Markku Rummukainen, enhetschef Rosby center

Svensk Energi

Bo Källstrand, vd

Göran Lagerstedt, ansvarsområde styrmedel, klimatfrågor och kärnkraft

Svenskt Näringsliv

Birgitta Resvik, ansvarig Energi och Klimat

Maria Sandqvist, energiansvarig Teknikföretagen

Sveriges Kommuner och Landsting

Ulf Nymark, ordförande i kommunstyrelsens miljöutskott i Lund och ledamot av förbundens samhällsbyggnadsberedning

Göran Tägtström, ordförande i Miljönämnden i Borlänge och ledamot av förbundens samhällsbyggnadsberedning

Andreas Hagnell, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Statens energimyndighet

Thomas Levander, enhetschef

Deltagande ledamöter

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

Sinikka Bohlin (s)

Alf Eriksson (s)

Lennart Fremling (fp)

Rune Berglund (s)

Rolf Lindén (s)

Sven Gunnar Persson (kd)

Kjell-Erik Karlsson (v)

Christina Axelsson (s)

Lars Lindblad (m)

Jan Andersson (c)

Jan-Olof Larsson (s)

Bengt-Anders Johansson (m)

Christin Hagberg (s)

Marie Wahlgren (fp)

Claes Västerteg (c)

Lars Tysklind (fp)

Offentlig utfrågning om styrmedel för att motverka klimatförändringar

Ordföranden: Godmorgon, mina vänner! God morgon säger jag även till er som hemifrån kan följa den här dagen i riksdagens första kammare via kanal 2 eller SVT 24. Också ni är hjärtligt välkomna.

I dag ska vi diskutera klimat. Det är många som har diskuterat klimat denna morgon, om inte annat så de som sitter på försenade tåg. Ett antal ledamöter är fortfarande på väg in hit. Det är därför som det ser lite tomt ut här. De har ringt och meddelat om tågförseningar, vilket det lätt blir sådana här dagar.

Å andra sidan har vi också hört diskussioner om att vi eventuellt är på väg att få den kallaste mars sedan år 1942.

Ja, vad vore Sverige om vi inte hade vädret att prata om? Men kanske handlar det inte bara om det. Vi ska under dagen få höra en hel del om hur det ser ut när det gäller klimatet och om vad vi kan göra framöver för att påverka eller över huvud taget se vad det finns för styrmedel för att påverka.

Jag skulle också vilja hälsa er hjärtligt välkomna som kommit hit från olika organisationer och som kommer att vara med i dag. Några av er har kommit hit för att tala här under dagen men även för att ledamöterna ska få möjlighet att ställa frågor här i dag.

Den förste talaren vi ska lyssna till ska tala om klimatförändringarna och ge en lägesbeskrivning. Det är Erland Källén, professor vid Stockholms universitet som ska göra det. Varsågod, Erland!

Professor Erland Källén, Stockholms universitet: (Bilder bilaga 3) Godmorgon! Jag ska lite grann ge en beskrivning av klimatforskningen och av var denna i dag står. Som ordföranden sade pekar vädret i dag inte precis på en uppvärmning. Vi går eventuellt mot den kallaste mars på många decennier.

Men sett till vädret globalt och sett över en längre tidsperiod går jorden faktiskt mot varmare tider. Det är detta som jag tänkte koncentrera mig på.

Vi kan titta på ett diagram som visar ändringen av den globala medeltemperaturen sedan 1800-talet. Varje stapel visar den globala medeltemperaturen – temperaturen vid jordytan, runt hela jorden, från år 1856 och ända fram till år 2005. Sista stapeln, längst till höger, gäller förra året. Det hela är i förhållande till en referensnivå som är medelklimatet mellan år 1960 och år 1990.

Från år 1900 och ända fram till år 2005 ser vi en ganska klar och tydlig ökning av jordens medeltemperatur. Först är det en mer markant ökning från år 1900 och fram till år 1940. Sedan är det en plåtå och därefter en fortsatt ökning. År 2005 var inte det allra varmaste året men faktiskt det näst varmaste året under 1900-talet endast överskridet år 1998 då det var exceptionellt varmt.

Diagrammet går bara tillbaka till mitten av 1800-talet. Men går man ännu längre tillbaka, vilket man kan göra med så kallade indirekta klimatindikatorer, ser 1900-talet exceptionellt ut även i ett längre tidsperspektiv i alla fall om man går ett par tusen år tillbaka i tiden.

Den uppvärmning som vi sett under 1900-talet har vi förmodligen inte upplevt under åtminstone de senaste 2000 åren.

Vilka orsaker har då den här uppvärmningen? Är det bara naturliga variationer i klimatet, eller är det någonting som alltid har hänt? Nej, jag tror inte det. Jag tror att speciellt uppvärmningen i slutet av 1900-talet till mycket stor del beror på människan – på våra utsläpp av koldioxid, på förbränning av fossila bränslen såsom kol och olja.

Vi vet att koldioxidhalten i atmosfären har ökat med drygt 30 % sedan mitten av 1800-talet. När det gäller diagrammet med temperaturutvecklingen är det möjligt att den uppvärmning som vi hade i början av 1900-talet och fram till 1950-talet ungefär huvudsakligen hade naturliga orsaker. Eftersom vulkanutbrotten var särskilt intensiva i slutet av 1800-talet – vi hade dock en *down*-period i vulkanutbrott i början av 1900-talet – tror vi att den första uppvärmningen under 1900-talet är mest associerad med en minskning i vulkanutbrott. Men mot slutet av 1900-talet är temperaturuppgången väldigt svår att förklara utan att hänsyn tas till människans utsläpp av koldioxid. Vi kan fortfarande inte utesluta möjligheten att det rör sig om naturliga variationer, men det är väldigt osannolikt.

Diagrammet visar ökningen av den globala medeltemperaturen. Det är inte en jämn fördelning över globen, utan vissa områden värms upp betydligt mer än andra.

I ett område i vår närhet, Arktis, ser temperaturutvecklingen under 1900-talet ut ungefär som framgår av diagrammet, men amplituden är ungefär dubbelt så stor. I diagrammet ser vi att temperaturökningen under 1900-talet är ungefär 0,7 grader. I Arktis handlar det i stället om 1,5 graders ökning av medeltemperaturen. Detta har tydliga effekter på det arktiska klimatsystemet.

Vi kan titta på havsisen i det arktiska området, alltså den del av isen som så att säga flyter på havet. Där är det en väldigt kraftig säsongsvariation. På vintern är det mycket is, och på sommaren är det mindre is. Men tittar man på istäcket i Arktis i slutet av sommaren och i början av hösten visar de två bilderna satellitbilder av isen år 1979 till vänster och år 2003 till höger. Det är en ganska tydlig minskning av sommaristäcket i Arktis mellan år 1979 och år 2003. Nu är det bara två enskilda år. Men tittar man även på en längre tidsserie och på utvecklingen av den arktiska havsisen under 1900-talet ser man faktiskt att det från 1950-talet och framåt är ungefärligen en 25-procentig minskning av havsistäcket i Arktis. Vi tror att det hänger direkt ihop med den globala uppvärmningen, med ökningen av medeltemperaturen vid jordytan.

Jag skulle vilja påstå att det är mycket sannolikt att den uppvärmning vi haft, särskilt i slutet av 1900-talet, är en direkt följd av människans förbränning av fossila bränslen, kol och olja, och därmed sammanhängande utsläpp av koldioxid.

Om det nu ser ut på det här viset, hur blir det då i framtiden? Vad kan vi förvänta oss under de närmaste 100 åren eller så i fråga om klimatet?

För att sja om framtiden måste vi göra en rad antaganden. Det första som vi då måste titta på är förstas hur utsläppen av koldioxid kommer att se ut i framtiden. Det är väldigt svårt att säga det. Det beror på en rad faktorer, framför allt på vad vi själva gör, på vad människan gör. Det är ju vi som står bakom ökningen av koldioxid i atmosfären.

Man kan göra scenarier och räkna på hur stora utsläppen av växthusgaser kan tänkas bli i framtiden. Dessa scenarier måste utgå från vad vi bedömer kring till exempel befolkningsutvecklingen i världen. Hur många människor det finns har en avgörande betydelse för hur stora de här utsläppen kan komma att bli.

En annan faktor som är väldigt viktig är teknikutvecklingen. Kommer vi att hitta på nya sätt att skapa energi i framtiden som minskar beroendet av fossila bränslen? Och hur kommer samhället att utvecklas? Hur kommer industri och annat att utvecklas som ju behöver energi?

Med en rad sådana antaganden kan man komma fram till olika scenarier för tänkbara framtida utsläpp av koldioxid och därmed koncentrationer i atmosfären. Har man gjort det kan man som nästa steg räkna på hur temperatur, nederbörd och andra klimataspekter kommer att utvecklas. Då kommer min vetenskap, meteorologin, in. Då måste vi ha fysikaliskt baserade modeller av atmosfären, havet och landytorna för att räkna på hur ett scenario för koldioxidutsläpp kan översättas i temperatur, nederbörd, vindar och annat.

Slutligen: När vi har fått ett sådant här fysiskt klimatscenario kan vi tillämpa det på till exempel effekter på vegetation och effekter på samhället och därmed göra bedömningar av hur en sådan här klimatutveckling påverkar oss människor och jorden i övrigt.

Jag tänkte visa er några exempel på beräkningar av den här typen som gjorts för att försöka bedöma vad som kan hända i framtiden.

Det första diagrammet gäller olika bedömningar av framtida koldioxidhalter i atmosfären. Jag sade att koldioxidhalten har ökat med ungefär 30 % sedan mitten av 1800-talet. I dag ligger halten i närheten av 380 ppm, *parts per million*. Kurvorna visar olika tänkbara utvecklingar av koldioxidhalten 100 år framåt i tiden, alltså från i dag och fram till år 2100. Av skalan framgår att det är fråga om mer än en fördubbling jämfört med de värden vi hade före industrialismens början. Även i det lägsta scenariot här med halter år 2100 kring 500 ppm har vi alltså en fördubbling jämfört med den förindustriella världen. Det är ett av de mer optimistiska scenarierna för koldioxidhaltsutvecklingen i atmosfären.

Om vi i stället bara fortsätter framåt med samma ökningstakt som den vi hittills haft hamnar vi snarare i närheten av 1 000 ppm, alltså mer än tre gånger så mycket som vi haft i atmosfären under de senaste 100 åren. Var vi hamnar här är det fullständigt omöjligt att säga. Det beror, som sagt, väldigt mycket på oss själva.

Otvetydigt är det så att ökningen i början, under de närmaste 10–20 åren, faktiskt inte påverkas så hemskt mycket av vad som antas i de här scenarierna. Vi är redan på väg mot en fortsatt ökning av koldioxidhalterna.

Å andra sidan: Vad vi gör i dag kommer att avgöra förutsättningarna för var vi i slutändan hamnar. Någonstans måste vi börja begränsa utsläppen, börja minska beroendet av fossila bränslen. Det kommer att avgöra om vi hamnar på kanske 500 ppm eller om vi fortsätter upp mot 1 000 ppm. Utsläppen av koldioxid och var på kurvan vi hamnar är förstas en viktig faktor som bestämmer hur klimatet utvecklas i framtiden.

Nästa steg blir att översätta det här till modellberäkningar av den globala medeltemperaturen. Diagrammet visar olika tänkbara scenarier för temperaturutvecklingen under de närmaste 100 åren. Av skalan framgår att det handlar om globala medeltemperaturökningar om flera grader.

Det första diagrammet som jag presenterade visar vad som hänt under 1900-talet och visar på 0,7 grader under 100 år. Här handlar det om åtminstone 1,5 grader under de närmaste 100 åren. Men var vi hamnar beror på koldioxidutsläppen, som jag visade i förra diagrammet, och också rätt mycket på vilken beräkningsmodell, vilken fysikalisk klimatmodell, vi använder. Här finns det en genuin osäkerhet.

Inom klimatforskningen i dag vet vi väldigt mycket om klimatsystemet, men vi vet långt ifrån allt. Det finns en rad processer i atmosfären, i havet och i landtytor och is som är ofullständigt kända och som ger upphov till en osäkerhet i beräkningarna av framtida klimatutvecklingar. Denna osäkerhet på grund av vår ofullständiga kunskap om klimatsystemet är faktiskt ungefär lika stor som osäkerheten när det gäller koldioxidutsläppen överst till temperaturökningar.

Hela det grå intervallet i diagrammet indikerar osäkerheten i beräkningar av den globala medeltemperaturen. Det kan alltså variera från 1,5 grader och ända upp till 6 grader i ökning under de närmaste 100 åren enligt de här beräkningarna. Men givetvis spelar det roll hur mycket koldioxid vi kommer att släppa ut i atmosfären. Vad vi gör har betydelse. Men under de första 10–20 åren ligger kurvorna ganska tätt. Vi är på väg mot en fortsatt ökning av den globala medeltemperaturen; det är jag rätt övertygad om.

Nu är det här fråga om globala medelvärden. Som jag sade har temperaturutvecklingen under 1900-talet varit ojämnt fördelad med ett maximum i den arktiska temperaturökningen. Den globala fördelningen av temperaturökningen i de här scenarierna är också ojämn.

De båda kartorna visar med en färgskala hur den globala fördelningen av ökningen av medeltemperaturen ser ut. Den översta kartan är i det fallet då vi har en stor koldioxidökning – den övre delen av diagrammet med globala temperaturökningar. Den nedre kartan är om vi antar en mera måttfull ökning av koldioxiden. De gula fälten visar en temperaturökning på 2–3 grader och det violetta fältet en temperaturökning på över 8 grader. I båda fallen är det ett markant maximum i det arktiska området. Det arktiska området förefaller vara extra känsligt för globala klimatändringar, någonting som vi redan har sett.

I det översta fallet får vi temperaturökningar på 6–8 grader i det arktiska området. Beträffande den nedre kartan, med låg koldioxidökning, är det inte lika dramatiskt. Men det handlar ändå om 5–6 grader i det arktiska området. I fråga om de här modellberäkningarna försvinner havsisen i Arktis helt under sommarmånaderna enligt vissa beräkningar. Det är fortfarande vinteris kvar men inte sommaris i någon större utsträckning. Det är alltså en ganska dramatisk ändring av temperatursystemet i Arktis.

Temperaturökningen över land är större än temperaturökningen över hav. Det finns också en fysikalisk orsak till det: Det tar längre tid att värma upp vatten än det tar att värma upp land. Väntar vi ett tag kommer den skillnaden att jämnas ut.

Vidare ser vi att det strax söder om Grönland och Island faktiskt är ett minimum i uppvärmningen. Fortfarande är det en uppvärmning om ett par grader, men den är extra liten. Det hänger ihop med Golfströmmen. De flesta av de här modellberäkningarna visar en försvagning av Golfströmmen, en minskning av värmetransporten i havet. Det gör att uppvärmningen i ett så här begränsat område blir något mindre.

Vi i Sverige ligger någonstans mittemellan det Golfströmspåverkade området och det arktiska området. Enligt de här beräkningarna blir uppvärmningen i Sverige större jämfört med det globala medelvärdet.

Vi kan också titta på Europa och ett svenskt klimatmodelleringsprogram stött av Mistra som vi hade från slutet av 1990-talet och fram till för något år sedan. Vi gjorde mer finskaliga beräkningar för det nordiska och det europeiska området. De båda kartorna visar medeltemperaturen i Europa, till vänster dagens medeltemperatur enligt gjorda mätningar. I Stockholm har vi en medeltemperatur på 4–5 grader. I Frankrike och Paris ligger den runt 10 grader. Nere i Spanien förekommer årsmedeltemperaturer på uppemot 15 grader.

Den högra kartan visar beräkningar av vad medeltemperaturen kan bli i Europa enligt en beräkning med utsläppsscenario A 2. Det är en ganska stor ökning av koldioxiden.

De medeltemperaturer som i dag finns runt Paris hittar vi nu i stället runt Stockholm. Det är alltså en väldig förskjutning norrut av klimatzonerna. Runt Medelhavet får vi medeltemperaturer som väl i det närmaste liknar dem i Nordafrika, på gränsen till Sahara. Detta åtföljs av ganska stora minskningar av nederbörden. Det handlar alltså om ett både varmare och torrare klimat runt Medelhavet.

Detta är, ska det medges, ganska dramatiska klimatändringar – den övre delen av kurvskalan. Det är ett mycket enhetligt resultat vi får från flera olika beräkningar att just Medelhavsområdet kan drabbas extra hårt av en sådan här global uppvärmning.

Vad vi ser i Europa, speciellt i Sverige, innebär ingen katastrof för oss. Vi är ju vana vid fluktuationer i klimatet och överlever även en ganska kall vinter som den vi nu haft. En varmare vinter skulle vi säkert också klara.

Men det finns många andra delar på jorden där en sådan här klimatförändring är mer dramatisk. Speciellt tänker jag då på utvecklingsländerna. I till exempel Bangladesh bor större delen av befolkningen i ett stort floddelta som ligger väldigt nära havsytans nivå. En sådan här uppvärmning åtföljs också av en höjning av havsytans nivå. Det handlar om ungefär en halv meter under de närmaste 100 åren. Det innebär att ett land som Bangladesh till stor del skulle bli översvämmat, vilket skulle drabba miljontals människor.

Visserligen har vi fortfarande stora osäkerheter i beräkningarna och bedömningarna. Men de tecken som vi hittills sett och det som beräkningarna för framtiden visar tycker jag är tillräckligt allvarligt för att vi bör ta det här problemet på stort allvar.

Ordföranden: Tack så mycket, Erland Källén, som alltså är professor vid Stockholms universitet.

Ledamöterna har nu möjlighet att ställa frågor. För er som följer utfrågningen hemifrån ska jag nämna att vi har stenografer här i dag som skriver ned vad som sägs, så man kommer även i efterhand att kunna ta del av hearingen bland annat via riksdagens hemsida.

Sven Gunnar Persson (kd): Tack för en som vanligt mycket intressant genomgång med siffror och diagram att ta på stort allvar. Jag skulle ändå vilja fråga lite grann om själva arbetet med att ta fram de här modellerna och om forskningen kring detta.

Kanske kan du beskriva lite mer hur arbetet bedrivs med att internationellt fastställa sambanden mellan koldioxidutsläpp och uppvärmning, vilken samstämmighet som finns. Vidare gäller det gemensamma forskningsinsatser och även modellerna för den framtida utvecklingen. Hur arbetar ni med att kvalitetssäkra, om det nu går, de modellerna?

Erland Källén: Det här är ju ett forskningsområde. Forskning bedrivs med syftet att försöka förstå klimatsystemet. Forskning innebär ofta att man har olika uppfattningar i frågorna. För att föra forskningen framåt måste de olika uppfattningarna så att säga brottas mot varandra.

Vad som gjorts inom klimatområdet är att FN har tillsatt en så kallad klimatpanel, en global klimatpanel med forskare från de flesta länder på jorden. Där har man verkligen försökt att sammanfatta kunskapsläget i meningen att etablera vad vi vet. Vad kan vi med en relativt stor säkerhet säga, och vad kan vi med en något mindre säkerhet säga? Men kanske framför allt: Vad är de största osäkerheterna? Vad måste vi veta för att kunna gå vidare i vår förståelse av klimatsystemet?

FN:s klimatpanel kommer regelbundet ut med rapporter. Mycket av det jag visat här är hämtat från den tredje utvärderingsrapporten som kom år 2001. Den fjärde utvärderingsrapporten kommer om drygt ett år.

Det här är ett sätt att arbeta med forskningsfrågor som jag tror har varit oerhört väsentligt för att kunna föra ut budskapet till samhället och till politikerna. Visserligen kan forskare ha motsatta uppfattningar som de brottas med varandra om, men det går ändå att komma överens om en basuppfattning – en minsta gemensamma nämnare, en plattform att stå på – varifrån vi sedan kan gå vidare.

En annan sak är den utökade förståelsen av klimatprocesser. Givetvis måste vi ha fortsatt forskning på området. Det behövs processtudier med observationer från satelliter, fartyg, forskningsexpeditioner och annat. Men det behövs också en verksamhet för att bygga de här klimatmodellerna. I mångt och mycket bygger de på det vi har lärt oss från att göra väderprognoser med hjälp av datorbaserade modeller. Det är också ett internationellt samarbete som fortskrider.

Det är, vill jag påstå, en väldig fart i det arbetet. Det är många länder som ger ett mycket stort stöd till den här forskningen. Sverige ger kanske inte ett lika stort stöd som många andra länder. I Europa är det framför allt England och till viss del Tyskland som är ledande på dessa områden. Men vi har haft ett klimatmodelleringssystem i Sverige som bekostades av Mistra och hoppas på fortsatt aktivitet också i Sverige inom det här området.

Lennart Fremling (fp): Du uppehöll dig väldigt mycket vid temperatureffekterna av klimatförändringarna. Det är naturligtvis grundläggande, och det är väl där man måste börja. Men hur är det med andra effekter på

klimatet på grund av koldioxidutsläppen? Jag tänker då på stormar och eventuell torka eller på extremt ökad nederbörd i vissa regioner som skulle kunna uppstå. Kan du alltså säga lite mer om andra klimateffekter än temperaturen?

Erland Källén: Jag pratade mest om temperatur därför att temperatur är det som vi är säkrast på. Det är där vi har de mest robusta signalerna och tydligast kan säga något.

Givetvis är det så att den klimataspekt som människan mest påverkas av kanske är extremhändelserna. Det gäller då, som du nämnde, bland annat stormar, extrema värmeböljor och torka.

Modellerna är ännu inte tillräckligt bra för att kunna ge ett tydligt budskap om vad som händer vid stormar. Det finns både modeller som visar en ökad frekvens av stormar och modeller som visar en minskad frekvens av stormar. Vi kan inte säga så mycket där.

När det gäller torka visade jag att vi över Medelhavsområdet får en kraftig temperaturökning åtföljd av minskad nederbörd, alltså av uttorkning av området. Torrkatastrofer drabbas man ju av lite här och var i världen med jämna mellanrum. Vad de här scenarierna visar är definitivt att det i de områden som i dag är torra kan bli ännu vanligare med torra perioder. Samtidigt visar modellerna att i de områden där det i dag är mycket nederbörd kan de intensiva nederbördstillfällena bli ännu fler. Men det är mycket svårare att kvantifiera det än det är att kvantifiera temperaturökningen.

Det finns en speciell sak när det gäller de tropiska cyklonerna. Förra året var det en orkansäsong med väldigt många kraftiga tropiska cykloner. Katrina i New Orleans var kanske det mest slående exemplet.

Klimatmodellerna kan inte riktigt fånga tropiska cykloner med den utvecklingsgrad de i dag har. Men efter det vi sett under de senaste 30–35 åren är det en ganska markant ökning av de mest intensiva tropiska cyklonerna. Det verkar också hänga ihop med en uppvärmning av de havsområden där de här tropiska cyklonerna bildas. Det är inte orimligt att tänka sig ett samband mellan uppvärmningen och ökningen av intensiva tropiska cykloner.

Christina Axelsson (s): Detta med översvämningar i Bangladesh är naturligtvis något som kommer att drabba väldigt många och som kommer att bli väldigt oroande. Men i och med att havsisen smälter måste det väl också bli ganska stora översvämningar här i Sverige och i Östersjöområdet. Jag tänkte att jag skulle få höra vilka beräkningar som där finns. Och kommer inte detta med att Golfströmmen försvagas att göra att det blir ett kallare klimat även om vi ser att det blir varmare för oss i och med den globala uppvärmningen?

Erland Källén: Om vi först tar havsisen är det så att havsis flyter på vatt-net. Det betyder att smälter havsisen gör inte bara det så att havsytan höjs. Om du tar en isbit i ett vattenglas och låter den smälta så kommer vattnets nivå i vattenglasat att vara precis densamma. Havsisens smältning i sig påverkar alltså inte havsytans nivå. Däremot är det ju så att uppvärmningen av havet gör att havet expanderar. Varmt vatten tar mer plats än kallt vatten. Det är faktiskt den största bidragande orsaken till det här med havsytans nivå.

En annan sak med haven är att om det blir varmt någonstans i världshaven kommer inte havsytan att höjas bara där, utan det kommer väldigt snabbt att kommuniceras över världshaven runt hela jorden. En havsyttehöjning sker alltså konstant över hela jorden.

Slutligen har vi det här med översvämningar. Visst kommer vi förmodligen att drabbas av fler översvämningar, som vi har sett exempel på i Sverige under senare år. Men det hänger främst ihop med den ökade nederbörden, att vi kan få fler tillfällen med intensiv nederbörd. Och det kommer ju att drabba olika delar av landet väldigt olika, för det beror oerhört mycket på lokala förhållanden. För att titta på det här närmare måste vi ha klimatmodeller som har betydligt högre, som vi säger, upplösning, som kan visa en större detaljrikedom än de klimatmodeller vi har i dag. Vi har vissa preliminära resultat på det här, men det tillhör de mer osäkra delarna av vad vi vet om klimatutvecklingen i framtiden.

Ordföranden: Tack för det. Jag tror att det är ganska många som kommer att gå hem i kväll och prova det där med isbiten i glaset.

Bengt-Anders Johansson (m): De diagram som du har visat här är från 1860. Jag föreställer mig att det har att göra med att det först är därefter man har någorlunda säkerställda mätvärden. Men jag vet också att geologiska undersökningar etcetera visar att medeltemperaturen har varierat på jorden i ett evolutionistiskt perspektiv. Då är min fråga till dig: Hur mycket skiljer sig dagens medeltemperatur från de toppar som evolutionistiskt har funnits på jorden?

Erland Källén: Detta med 1860 bestäms ju, som du säger, av att det är då vi har konventionella temperaturmätningar i tillräcklig omfattning runt jorden för att vi ska kunna bestämma en global medeltemperatur. Ska vi gå längre tillbaka måste vi titta på indirekta temperaturindikatorer. Man kan titta på trädringar. Man kan hitta gamla träd och titta på bredden på trädringarna, som visar något om hur varmt det var på somrarna när trädet växte. Man kan borra ned i isen, i Grönlandsisen och i Antarktis, och titta på issammansättningen, speciellt syreisotoper, som säger något om vad temperaturen var under ett visst år för längesen.

Sedan kan man försöka sammanställa de här ganska enstaka och osäkra observationerna till ett globalt medelvärde. Det har gjorts ett flertal sådana undersökningar. Det jag refererade till som gäller 2000 år tillbaka i tiden var just en sådan undersökning, som gjordes här på Stockholms universitet av Anders Moberg. Han visade att det visst har varierat de senaste 2000 åren, men inte lika mycket som det har gjort under 1900-talet. Den variabiliteten är mindre.

Men vi hade en kallperiod någon gång på 1500- och 1600-talen, den så kallade lilla istiden. Det var några tiondels grader kallare än det är nu. Vi hade också en varmperiod runt år 1000, vikingatiden. Går vi ännu längre tillbaka, så att vi talar om istider, men då är det 10 000, 100 000 år tillbaka i tiden, var det väsentligt kallare. Den senaste istiden slutade för 10 000–20 000 år sedan. Varmperioden innan dess är ungefär 100 000 år sedan. Då är det ju väldigt osäkert vad temperaturen egentligen var, men de bedömningar som kan göras med utgångspunkt från de data vi har visar att det var ungefär lika varmt då som det är nu.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att påpeka att det som händer nu händer på en tidsskala av 100 år, inte 100 000 år. Det är en mycket kortare tidsskala, och det är helt andra processer som är på gång. Man ska alltså vara lite försiktig med att jämföra det som händer nu med istidtidsskalan.

Jan Andersson (c): Mycket av det här utgår förstås från förbränningen av fossila bränslen. En delösning är ju att ersätta med biobränslen. Men om man ser klimatförändringen över Frankrike exempelvis, där man i princip får Nordafrikaklimat, då funderar jag på: Hur påverkar det här livsmedelsförsörjningen, eller livsmedelsproduktionen, och konkurrensen mellan energiodling och livsmedelsodling?

Erlend Källén: Självklart innebär en sådan här uppvärmning, och framför allt uttorkningen, att det borde vara i princip omöjligt att producera livsmedel i det här området. Det är en ganska dramatisk ändring runt Medelhavsområdet. Men där kommer ju olika områden i Europa att påverkas väldigt olika. Om vi i Sverige, enligt de här beräkningarna, får ett temperaturklimat som motsvarar ungefär vad vi har i Nordfrankrike i dag, ger det ju mycket mer gynnsamma förutsättningar för livsmedelsproduktion.

Jag tycker dock att man ska vara lite försiktig med att resonera om vinnare och förlorare vid en sådan här klimatändring. Det väsentliga är att det är en oerhört stor ändring vi står inför och att den är global. Det kommer ju att innebära att vissa områden på jorden inte längre kommer att vara bebodliga medan andra områden kanske kommer att ha bättre förutsättningar för människor att bo där. Arktis skulle ju kunna vara ett sådant område i och med att det blir varmare.

Vi måste förbereda oss för att den här typen av dramatiska ändringar kan hända och därmed också förbereda samhället för att det kan bli den här typen av ändringar. En sak som kan inträffa då är ju befolkningsförflyttningar på grund av ett försämrat klimat i vissa områden.

Ordföranden: Tack för lägesbeskrivningen så här långt, Erland Källén! Då ska vi gå över till nästa del för dagen. Det handlar om utvärderingar av de klimatpolitiska styrmedlen. Då kommer vi att ha tre föreläsare. För att ni ska slippa få nackspärr, vilket ni kommer att få om ni sitter här uppe eftersom alla tre kommer att göra en powerpointpresentation, tror jag att Per kan börja. Då kan Eva och Håkan sitta kvar. Sedan kan ni nästan gå ned och sätta er. Sedan, när ni har föredragit alla tre, är ni välkomna hit upp till podiet. Jag har inte ögon i nacken –

mer än ibland. Jag tycker att vi börjar med dig, Per Kågesson från Nature Associates. Du får inleda, och därefter går du bara tillbaka och sätter dig, så byter vi sedan.

Fil.dr Per Kågesson, Nature Associates: (Bilder bilaga 3) Tack. Jag ska framför allt tala om kostnadseffektivitet hos olika typer av åtgärder som man kan tillgripa för att dämpa utsläppen av klimatgaser. En väldigt viktig utgångspunkt i det sammanhanget är att det här långsiktigt är ett väldigt stort åtagande som skiljer sig radikalt från andra typer av åtaganden inom miljöområdet. Vi kan nog för kommande etapper förvänta oss en stigande marginalkostnad för att nå målet, och det kommer att bli en betydande uppoffring. Det kan komma att dämpa den ekonomiska tillväxten, i synnerhet om vi gör det här på ett mindre väl genomtänkt sätt. Två utgångspunkter är väldigt viktiga. Den ena är att utnyttja de förnybara resurserna optimalt, och den andra är förstås att prioritera kostnadseffektiva åtgärder framför dem som är mindre effektiva.

Jag tänkte börja med de förnybara resurserna. Då kan man i och för sig konstatera att solinflödet i Europa, eller i världen, är fullt tillräckligt för att försörja oss med all energi vi kan vilja ha. För Europa har vi tyvärr en något ogynnsam fördelning av solinflödet över årets månader, vilket gör att det blir dyrare här än på andra håll att utnyttja det direkta solinflödet. Det gör att potentialen för biomassa kanske, i varje fall på medellång sikt, framstår som mer intressant. Men den är relativt begränsad.

Det ni ser på den här bilden är en potentialbedömning gjord av EU:s miljöbyrå, där man har diskuterat vad man kan ta ut utan en direkt konflikt med biologisk mångfald. Det motsvarar ju bara en mindre del av den nuvarande efterfrågan på bränslen för uppvärmningsändamål, alltså av lite enklare slag, inte processvärme och sådant.

Det leder mig till tanken att man kanske måste fundera över hur man bäst utnyttjar en miljon ton biomassa. Här kan man se hur mycket man kan reducera utsläppen av fossilt kol till atmosfären om man i det första fallet

använder det till att ersätta kol och eldningsolja inom uppvärmningssektorn och kraftvärmeproduktionen och i det andra fallet omvandlar fasta bränslen till flytande drivmedel. Den högre siffran i det nedre intervallet, alltså 0,9 miljoner ton, förutsätter att förlusterna totalt kan hållas nere till 25 % av den tillförda energin. Det är väl ungefär vad man hoppas kunna åstadkomma om man tillverkar etanol från cellulosa. Men det är fortfarande alltså en relativt betydande skillnad.

Det råder stor enighet bland experterna om att det mest kostnadseffektiva sättet att styra mot klimatmålen är att tillgripa en allmän handel med utsläppsrätter. För närvarande har vi ju i Europa ett begränsat handelssystem, men om man utvidgade det till alla samhällssektorer utsläpp skulle man med stor sannolikhet få ett utfall som innebär att framför allt användningen av kol och olja i uppvärmning och kraftproduktion minskar. Vi kommer att se en ökad användning av naturgas, också i Sverige. Vi kommer att få en ökad användning av flis och pellets för uppvärmning. Sverige har förutsättningar att bli en stor nettoexportör.

Vi kommer också med mycket stor sannolikhet att fortsätta använda diesel och bensin inom transportsektorn, framför allt för att det redan är i flytande form, så att man inte får de energiförluster som uppkommer när man ska gå från fast till flytande fas. Sedan kommer man naturligtvis att skapa ett incitament för ökad el- och energieffektivisering inom i princip alla faktorer. Det här är baserat på min egen forskning, men också på det som Christian Azar och hans kolleger har gjort vid Chalmers.

Då uppkommer förstås frågan om man ska korrigera om utfallet inte riktigt stämmer med de förväntningar som man har haft och vilka följer det i så fall skulle kunna få för den framtida kostnaden för att uppnå kommande klimatmål och för den politiska viljan och möjligheten att förankra sådana beslut bland medborgarna. Det kan bli fråga om ganska stora skillnader.

Detta illustreras av ett material som EU-kommissionen tog fram inför etablerandet av handelssystemet, där man i tre olika alternativ visar kostnaden per ton och den totala kostnaden för att nå Kyotomålet. Det första alternativet påminner egentligen rätt mycket om traditionell svensk politik. Vi har ju fortfarande kvar ett mål för transportsektorn som innebär att man ska tillbaka till 1990 års nivå år 2010. Det tredje alternativet är det mest radikala och kostnadseffektiva.

Ni kan se på bilden att det här kan bli fråga om tre gånger så höga kostnader för medborgarna i det sämsta alternativet jämfört med det bästa, och det bör rimligen påverka deras vilja att gå vidare mot mer radikala mål. Det kan vara en merkostnad på 3 000–4 000 kronor per hushåll och år mellan ett halvdant utfall och ett riktigt bra.

Man kan också se när det gäller målen för biodrivmedel i EU att länderna har ganska skiftande uppfattningar om vad man bör göra. Några av våra grannländer har vad som ser ut som en väldigt låg ambitionsnivå. Det är Danmark och Finland. Men det behöver inte nödvändigtvis vara uttryck för en mindre ambitiös miljöpolitik. Det kanske bara är så att man har funderat mer än vi på hur man bäst använder sina samlade resurser.

Vi kommer att behöva en hel del selektiva styrmedel vid sidan av handel med utsläppsätter för att framför allt förbereda kommande etapper. Det vore ju enkelt om det var så att Kyoto var den slutliga etappen. Då kanske vi inte skulle behöva göra så mycket mer än att införa det här systemet med utsläppshandel. Men vi kan räkna med att det kommer att bli tuffare i framtiden. Därför behöver man nog förbereda sig, och man behöver också stimulera åtgärder genom olika typer av selektiva styrmedel.

Vid valet av dessa är det viktigt att komma ihåg att man inte medvetet ska försätta sig i en situation där man väljer styrmedel som snedvrider det troliga utfallet av utsläppshandeln. Då har man ju inte minskat totalutsläppen. Man har bara gjort det dyrare att uppnå målet. Av detta följer bland annat att man inte bör styra utnyttjandet av biomassa mot någon speciell sektor utan låta marknaden ta hand om det. Man bör också undvika det som ekonomerna kallar för inlåsnings effekter, där man kanske på kort sikt främjar något alternativ som i dag har starka företrädare men som leder till att man låser in sig i en teknik som sedan kan komma att utgöra ett hinder när man vill använda eller utnyttja andra, konkurrerande drivmedel eller tekniker.

Tillämpar man de här principerna på etanol kan man å ena sidan konstatera att vi har ett betydande överskott på biomassa just nu, både i Europa och globalt. Vi har höga förluster vid framställning av etanol. Det är troligen för dyrt och ineffektivt för att långsiktigt vara ett bra alternativ, men det kan fungera väldigt väl i form av låginblandning. Den svenska regeringen har ju tillsammans med den spanska agerat för att man ska kunna höja taket för låginblandning i drivmedel till 10 %.

Jag tror också att man ska stödja FoU för att se om man kan få fram mer effektiva framställningsmetoder med mindre omvandlingsförluster. Där emot är det knappast förenligt med de här principerna att kräva E85 på bensinstationer eller att subventionera speciella fordon.

Man kan se att vi i Sverige har gått väldigt långt i den subventioneringen. Jag kan som innerstadsbo i Stockholm få minst en tredjedel av min årliga bilkostnad betalad av stat och kommun utan att någon kollar vad jag egentligen har i tanken. Det innebär att man överpremierar mig i förhållande till den merkostnad som en etanolbil skulle förorsaka mig med ungefär 25 gånger min egen extrainsats. Detta kan inte vara rimligt.

Det kan också vara kontraproduktivt, för att det leder tankarna bort från det som kanske är det största svenska problemet när det gäller personbilar, nämligen att vi har så väldigt mycket högre bränsleförbrukning hos nya personbilar i Sverige jämfört med alla andra länder i Europa. Vi ligger alltså väsentligt över grannländer som Norge, Finland och Tyskland. Det här beror bara till omkring en tredjedel på att vi har en lägre diesellandel. Till två tredjedelar beror det på att vi köper stora och väldigt motorstarka bilar i Sverige.

De styrmedel som jag skulle vilja se inom transportsektorn, min egen forskning gäller ju främst transportsektorn, är att Sverige aktivt medverkar till beskattning av flyg- och fartygsbränslen, alternativt ser till att de blir en del av det europeiska handelssystemet. Jag skulle vilja ha kilometerskatt införd på alla transportslag. Det kommer att dämpa efterfrågan på transporter något och att effektivisera dem. Jag skulle vilja se att vi klimatprövar översiktsplaner och lokalisering av ny bebyggelse.

Jag vill skärpa hastighetsövervakningen, vilket skulle ha en positiv effekt på både trafikolyckorna och utsläppen av klimatgaser. Jag tycker att vi ska utnyttja möjligheterna till låginblandningen, men med den flexibilitet som det skapar, att man kanske i framtiden får gå ned från 10 % till en lägre siffra om den internationella tillgången inte är tillräckligt stor. Sverige är trots allt bara 2 % av Europas befolkning, och ännu mycket mindre av världsbefolkningen, och skulle alla göra som vi skulle nog efterfrågan även på brasiliansk etanol komma att bli väldigt omfattande.

Jag tror att vi ska försöka hantera problemet med de här energikrävande bilarna. Där finns det också en mycket stor outnyttjad teknisk potential för att minska bränsleåtgången genom att sätta ett europeiskt tak för hur mycket en ny personbil i genomsnitt får släppa ut per kilometer och sedan låta industrin handla med de här rättigheterna. Det är ju det som Kalifornien har bestämt sig för att göra men som den amerikanska bilindustrin blockerar genom att den har fört frågan till domstol. Det här föreslogs redan 1992 av den brittiska regeringen, men då var det inget annat land i Europa som ville hänga med på det.

Man skulle kunna underlätta ett svenskt deltagande genom att medge olika länder lite olika höga ingångsvärden. Under en övergångsperiod skulle man alltså acceptera att Sverige och andra länder som har mycket hög andel stora bilar får ha lite högre utsläpp under ett gemensamt tak och därmed får en successiv infasning mot ett gemensamt, långsiktigt mål.

Jag tror också att vi skulle kunna främja övergången till mer energisnåla bilar genom att differentiera förmånsskatten för koldioxidutsläppen. I det sammanhanget skulle vi naturligtvis också ställa krav på att diesebilarna i så fall ska vara försedda med partikelfilter. Det här har ju Storbritannien redan gjort sedan ett antal år tillbaka med mycket goda resultat. Sedan vill

jag också, för att det här inte ska leda till längre körsträckor när det billigare, räknat som rörlig kostnad, att köra bil, höja dieselskatten till samma nivå som bensinskatten.

Jag tror att de här åtgärderna påtagligt, och på ett kostnadseffektivt sätt, skulle kunna reducera de framtida utsläppen från transportsektorn.

Ordföranden: Tack så mycket för det, Per Kågesten! Då kör vi vidare på näste talare. Det är Håkan Sköldberg. Nu har vi fått några minuter över. Om det nu är så att du precis klarar det till klockan tio, eller någon minut över, kan vi ta en konstgjord paus så att ni därhemma vid tv-apparaterna kan få titta på nyheter i lugn och ro. Vi får se vad klockan är. Varsågod, Håkan Sköldberg!

Civilingenjör Håkan Sköldberg, Profu: (Bilder bilaga 3) Jag heter Håkan Sköldberg, och jag ska tala om användningen av energisystemmodeller, och särskilt användningen för att utvärdera effekter av styrmedel. Det är något som jag och mina kolleger på Profu har arbetat med i drygt 15 år, och jag tänkte ge några exempel på sådana arbeten som vi har genomfört både för att visa att resultaten är intressanta i sig och för att visa vilken typ av resultat sådana här studier kan ge.

Modellberäkningar för styrmedelsutvärdering kan vara både bakåt- och framåtblickande. Bakåtblickande är typiskt sådana där man vill studera effekter av de skatter som har införts från en viss tidpunkt fram till i dag. Är de framåtblickande är det i stället användningen av nya styrmedel som man är intresserad av att utvärdera. Där jämför man nya styrmedelspaket med dem som finns för närvarande.

Oftast är det ju de svenska resultaten vi är intresserade av, men för att få fram de svenska resultaten behövs det ibland att man även inkluderar grannländerna i analyserna. I det nordiska elproduktionssystemet hänger ju till exempel Sverige samman med grannländerna, och för att få korrekta resultat för Sverige behöver vi inkludera beräkningar rörande grannländerna.

Vi använder oss av olika modellverktyg beroende på vilka frågeställningar som är aktuella. Vill vi titta på det nationella energisystemet eller är det delsystem som vi intresserar oss för? Vi har gjort den här typen av utvärderingar för många uppdragsgivare i Sverige, och vi har också använt de här modellberäkningarna i vår forskning.

Det första exempel som jag vill visa är en jämförelse mellan dagens styrmedel och de styrmedel som utnyttjades år 1990. Dagens styrmedel karakteriseras ju av användning av energiskatter, koldioxidskatter, elcertifikatssystem, utsläppsrättshandel. År 1990 var energiskatter egentligen det enda styrmedel vi utnyttjade. Här har vi alltså gjort beräkningar från 1990, där vi gradvis har infört de förändrade styrmedel som införts under årens gång fram tills nu.

För det här givna året visar det sig att dagens styrmedelspaket ger utsläpp från den svenska energisektorn, alltså exklusive transportsektorn, motsvarande den gröna stapeln. 1990 års utsläpp visas av den röda stapeln. Det är alltså utsläppen för samma år vi tittar på här, men det är olika styrmedelspaket. Det här visar att utsläppen givet de styrmedel som vi utnyttjade 1990 hade blivit i storleksordningen 5 miljoner ton större.

I de bägge vänstra staplarna har vi utnyttjat en begränsning när det gäller kolanvändningen. Vi har inte tillåtit utbyggnad av kolkraft nu, för uppdragsgivaren tyckte inte att det riktigt ligger i linje med den svenska klimatpolitiken. I fallet 1990 har vi däremot gjort en sådan parallell beräkning där vi inte lagt in någon sådan begränsning. Då blir utsläppen av koldioxid ytterligare något större. Utifrån de här beräkningarna kan man alltså säga att dagens styrmedel ger utsläpp som är i storleksordningen 5–10 miljoner ton mindre än dem vi skulle ha haft med 1990 års styrmedel.

Det här visas också i nästa figur, där den understa, gröna, linjen visar användningen av dagens styrmedel medan de bägge svarta linjerna visar 1990 års styrmedel. Det visar då både de historiska effekterna av förändrade styrmedel och dem man kan förvänta sig på sikt.

Det här visar att de styrmedel vi utnyttjar har haft effekt, åtminstone om man lutar på de beräkningar vi har gjort. Då inställer sig frågan: Är det så att effekten blir bättre ju högre skatterna är? Upp till en viss gräns är det mycket som talar för att det är så. I nästa exempel, det som syns på bilden här, visar jag en beräkning med gradvis högre koldioxidskatt och de resulterande totala koldioxidutsläppen.

Den röda linjen, den översta, visar utsläppen givet att vi inte hade haft någon koldioxidskatt alls. Sedan ger gradvis högre skatter lägre och lägre utsläpp ned till en viss gräns, kan man säga. När vi nått ned till den ljusblå linjen motsvarar det de koldioxidskatter vi har i dag, alltså 91 öre per kilo koldioxid. Höjer vi koldioxidskatten ännu mer är det en väldigt avtagande nytta av de skattehöjningarna. Förklaringen till det är att de anpassningsåtgärder som står till förfogande till allra största delen har blivit lönsamma redan vid den nivå som motsvarar dagens koldioxidskatt. Fortsatta ökningar ger en väldigt avtagande nytta.

De här beräkningarna var gjorda för en situation för ett par år sedan, innan vi införde utsläppsrättshandel. Då kan man fråga sig: Vilken nytta gör koldioxidskatten inom den handlande sektorn när vi nu har infört utsläppsrättshandel för koldioxid? Man kan säga att EU:s utsläppsrättshandelssystem ger ett tak för de totala utsläppen av koldioxid i Europa inom den handlande sektorn, alltså de anläggningar som omfattas av handelssystemet.

Om man samtidigt utnyttjar koldioxidskatt inom den handlande sektorn minskar inte de totala utsläppen. Det enda som händer är att det blir en omfördelning av utsläppsminskningarna mellan olika länder. Om vi i Sverige inom den handlande sektorn tillämpar koldioxidskatter, gör vi anpassningsåtgärder billigare i Sverige genom att koldioxidskatten höjer kostnaden för de fossila alternativen. Därmed sker en större del av anpassningen i Sverige. Det här kan sägas leda till en suboptimering, alltså till att vi inte får mindre utsläpp av koldioxid totalt i Europa, men att det blir en annan fördelning mellan länderna, och att den totala kostnaden blir högre.

I nästa exempel som jag tänkte visa är det en delsektor av energisystemet som vi har koncentrerat oss på. Det handlar om samtidig el- och värmeproduktion i kraftvärmeverk. I den här beräkningen har vi tittat på kraftvärme år 2015. Vi ser att staplarna för olja, kol och naturgas är jämförelsevis låga men att biobränsle och avfall visar stor användning för den här tillämpningen.

Vad är då orsaken till att biobränsle blir så attraktivt här? Jo, det är till allra största delen det elcertifikatssystem som vi har infört. Det är en mycket stor drivkraft för att bygga ut biobränslebaserad kraftvärme. Dessutom bidrar ju de höga elpriser som vi har fått till följd av utsläppsrättshandel, och även de höga skatterna på fossila bränslen för värmeproduktion. När det gäller avfall är det inte samma drivkraft. Där är det snarare de svenska deponiförbuden som driver fram att avfallsförbränning blir ett attraktivt alternativ.

Vi förutser enligt de här beräkningarna en utbyggnad av kraftvärme i Sverige från dagens 7 terawattimmar per år till ungefär 15 terawattimmar per år till år 2015 och att det här till väldigt stor del baseras på biobränsle.

Elcertifikaten är alltså ett styrmedel för att gynna förnybar elproduktion. Samtidigt är det många andra styrmedel som också gynnar biobränsle. Det här leder till en snabb utbyggnad av biobränslekraftvärme. Det ger en mycket god konkurrenskraft i förhållande till de fossila alternativen. Men det ger också en stark konkurrenskraft till biobränslekraftvärme i förhållande till annan förnybar elproduktion inom elcertifikatssystemet. Det är alltså viktigt att komma ihåg att styrmedel samverkar och att det ibland kan vara svårt att förutse alla effekter av hur de samverkar.

Nästa figur visar en studie där vi har använt två olika styrmedel för att uppnå samma mål. I den här beräkningen har vi infört ett nordiskt elcertifikatssystem till stöd för förnybar elproduktion. Sedan har vi avläst vilka totala koldioxidutsläpp som det ger i Norden. Därefter har vi i en parallell beräkning infört ett generellt utsläppsrättshandelssystem i Norden med målet att uppnå samma totala koldioxidutsläpp. Då ser vi att kostnaden totalt sett, över en lång period, är ungefär en tredjedel så hög om man utnyttjar utsläppsrättshandel som om man utnyttjar elcertifikatsstyrmedlet.

Detta visar alltså att beroende på vilket styrmedel man väljer kan man få olika kostnad för att nå samma mål. Vad är då orsaken till denna skillnad? Jo, det är att elcertifikatssystemet fokuserar på en väldigt liten del av energisystemet och inkluderar ganska få åtgärder för koldioxidreduktion medan utsläppsrättshandel är ett betydligt mer generellt system.

Det här betyder inte alls att elcertifikatssystemet inte är ett bra system. Det är ju helt enkelt ett system för att stödja förnybar elproduktion, och det har också andra mål. Det här är mer ett principexempel på att man med hjälp av två olika styrmedel kan få samma resultat till olika kostnad.

Vi har pratat om utsläppsrättshandeln. Alla har vi blivit medvetna om vilken effekt den har haft på de nordiska elpriserna. Jag vill peka på att det redan innan man införde utsläppsrättshandelssystemet gjordes modellberäkningar för att se på effekterna. Man konstaterade också att man kan förvänta sig rejäla elprisökningar vid höga utsläppsrättspriser. Det var alltså egentligen ingen överraskning på det viset. Däremot låg de utsläppsrättspriser som man förväntade sig på en avsevärt lägre nivå än dem som vi i dag ser. Därför fästes det inte så stort avseende vid elprisökningarna vid höga utsläppsrättspriser.

Om jag ska försöka sammanfatta så kan vi konstatera att sådana här energisystemmodeller används mer och mer för utvärdering av styrmedel. Det vill vi gärna se som en indikation på att man bedömer att det här är användbara modeller och att de ger intressanta resultat. I takt med att man får mer komplexa styrmedel och energisystem och även mer internationella sådana så ökar behovet av den här typen av beräkningshjälpmedel för att kunna beskriva konsekvenser.

Man kan också konstatera att sådana här modellanalyser ofta ger aha-upplevelser. Man får ny kunskap som man inte hade från början och man får överraskande resultat som ett resultat av att olika styrmedel samverkar på ett sätt som man inte har kunnat förutse.

En sista punkt som är riktad både till uppdragsgivare och till oss själva när det gäller att jobba med modeller på det här sättet i fortsättningen är kanske att man bör välja indata lite bredare än vad man ibland gör nu, just för att få med de möjliga förändringar av omvärlden som kan uppträda. Det skulle också tydliggöra effekterna av styrmedel.

Ordföranden: Tack så mycket för det, Håkan Sköldberg! Efter Eva Alfredssons anförande om de klimatpolitiska styrmedlen är det meningen att Per Kågeson och Håkan Sköldberg som vi har hört tidigare tillsammans med Eva ska ta plats här uppe på podiet. Ledamöterna kan då ställa frågor. Ledamöterna har då också möjlighet att ställa frågor till er andra som är inbjudna om det dyker upp sådana frågor eller om någon vill kommentera någonting.

Eva Alfredsson, Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS : (Bilder bilaga 3) ITPS har sedan 2004 i flera omgångar fått i uppdrag av regeringen att utvärdera effekterna av klimatmålen uppfyllande och framför allt handels-systemet. Det gäller främst effekterna på vår basindustri – den energiintensiva industrin.

Det som är avgörande för internationellt konkurrensutsatta företags konkurrenskraft är deras produktionskostnader, det vill säga om de kan producera lika billigt som sina utländska konkurrenter justerat för kvalitet etcetera. Alla typer av åtgärder som innebär att kostnaderna ökar minskar förstärkt företagets konkurrenskraft. För den energiintensiva basindustrin är kostnaden för och tillgången till energi viktig, vilket innebär att energipolitiken och energibeskattningen har extra stor betydelse.

Den 1 januari 2005 förändrades energipolitiken och näringslivspolitikerna visavi basindustrin radikalt. Dessförinnan, före den 1 januari, hade den svenska energibeskattningen en till synes hög koldioxidskattenivå. Men i praktiken var det stora skillnader. Framför allt för den energiintensiva industrin fanns det många nedsättningsregler som fortfarande finns. Det är bland annat de så kallade 0,8- och 1,2-procentsreglerna. Delar av industrin är skattebefriade etcetera.

Detta innebär att den energiintensiva industrin inte längre värnades. Där- emot fick vi ett i klimatmålsperspektiv effektivt system. Vad som hände var att vi fick ett handelssystem med utsläppsrätter på elbasis som innebär att företagen får kostnader för utsläppsrätter som indirekt också ger höjda elpriser. Samtidigt har man bibehållit koldioxidskatten.

Detta innebär att man inte längre värnar den energiintensiva industrin. Där- emot har man fått ett effektivt system för att uppfylla klimatmålen. Dess- förinnan var det alltså tvärtom; vi hade ett ineffektivt system för att nå klimatmålen. Däremot hade vi ett gynnsamt system för industrin.

Vi har räknat på vad det här får för kostnader. Om man tittar på det sam- mantaget så ser vi att totalkostnaden för de handlande företagen per år ligger på nästan 5 miljarder kronor. Om vi plockar bort koldioxidskatten så får vi en lägre kostnad – 4,3 miljarder kronor. Nu pratar vi bara om handlande företag. Men det är många andra industriföretag som också påverkas genom elpriset, som går upp. Om vi inkluderar den kostnaden så får vi en kostnad på 6,6 miljarder kronor. Exklusive koldioxidskatten blir det 5,6 miljarder.

I vårt senaste uppdrag ingick att titta på vad som händer om vi inkluderar alla industriföretag i handelssystemet. Det är de kostnader som ni ser längst ned på den bild som jag visar här, alltså 7,3 miljarder eller 6,3 mil- jarder exklusive koldioxidskatten.

Det här är stora summor pengar. Det blir det ju lätt i de här sammanhangen. Hur fördelar sig då dessa kostnader och vilka branscher är det som påverkas mest? Jo, det är naturligtvis den energiintensiva delen av industrin och framför allt gruvor, pappersmassaindustrin, jord- och stenindustrin och järn-, stål- och metallindustrin.

Om handeln utökas så är det också dessa branscher men inom de delar av de branscherna som i dag inte handlar som påverkas mest. I viss mån påverkas även sektorer som livsmedelsindustrin, tekoindustrin och återvinningsindustrin.

De som får de i absoluta tal största kostnaderna mätt i miljoner kronor är massa- och pappersindustrin, järn- och stål- och metallindustrin. Vi ser här på bilden att det är 1,8 miljarder kronor. De branscher som dock har den största påverkan i form av andel av förädlingsvärde och som också förväntas få den största effekten när det gäller minskning av produktionsvolymen är i stället jord- och stenindustrin. Men dessa siffror är förstas skattningar, och inte några prognoser. De visar sannolika effekter som vi har räknat på årligen under flera år.

Skyddar då inte gratis utsläppsrätter denna industri? Gratis utsläppsrätter skyddar inte företagets konkurrenskraft. Gratis tilldelning av utsläppsrätter innebär ur företagsekonomisk synvinkel att företagets finansiella ställning stärks. Man kan se det som en kompensation för de kapitalförluster som handelssystemet orsakar.

Det som är avgörande för effekterna på svensk industri är priset på utsläppsrätter, precis som vi har varit inne på. I de modellberäkningar som jag har redovisat har jag utgått från ett utsläppsrättspris på 20 euro. Dagspriset är 26 euro, tror jag. Effekterna på elpriset har vi pratat om. När det gäller vad som händer med koldioxidskatten så berättade Håkan alldeles nyss att det inte ger någon ytterligare positiv effekt ur ett koldioxidperspektiv att ha en extra koldioxidskatt utöver handelssystemet för de handlande sektorerna.

Det finns andra tänkbara sätt att mildra effekterna och andra tänkbara faktorer som påverkar. Normalt sett har man ibland möjlighet att ta ut ett högre pris om man får högre produktionskostnader. Detta är något som de internationellt konkurrensutsatta företagen inte har. De kan alltså inte övervärta sina ökade kostnader på kunden eftersom de möter ett världsmarknadspris och har liten möjlighet att påverka det.

Eftersom handelssystemet är ett europeiskt system så finns det däremot vissa möjligheter att vi är en tillräckligt stor producent för att påverka marknadspriset i vissa avseenden. Så kan det vara.

När det gäller den tekniska utvecklingen så är mycket av de möjligheter som är enkla att göra redan gjorda. Håkan var också inne på detta. Det som är karakteristiskt för anläggningarna inom handelssystemet är att teknologin i mycket stor utsträckning är kapitalbunden, det vill säga att tekniken är svår att förändra när en investering väl är genomförd. Större förändringar i produktionsteknologin kräver stora investeringar.

När det gäller substitutionen vet vi från oljeshocken på 1970-talet att det går att substituera mellan olika energikällor. Det vi inte vet så mycket om är möjligheten att substituera mot kapital och arbete till exempel. Det som styr vad man i dagsläget substituerar mot är relativt prisutvecklingen. Den gynnar nu oljan – paradoxalt nog, kan det tyckas. Men biobränslenas konkurrenskraft förstärks förstås också av klimatpolitiken.

En annan viktig faktor är naturligtvis konkurrentländernas klimatpolitik. Där har vi i den senaste studien tittat på våra viktigaste konkurrentländer. De länder som vi exporterar mest till finns inom EU, men där möter vi också utomeuropeisk konkurrens. De viktigaste konkurrenterna är de som finns listade här på bilden, det vill säga USA, Kina, Japan, Kanada, Brasilien och Ryssland. Nu pratar jag alltså om svensk basindustri framför allt.

I de här länderna saknas för närvarande restriktioner för utsläpp av koldioxid och andra obligatoriska pålagor som innebär en kostnadsökning för industrin. I vissa av dessa länder pågår dock en politisk utveckling som kan leda till att nya klimatpolitiska styrmedel kommer att införas, vilket kan innebära att konkurrenssituationen kommer att se ganska annorlunda ut under nästa handelsperiod, det vill säga 2008–2012.

Vilken betydelse har då detta för Sverige? Basindustrin har en stor ekonomisk betydelse för oss. Det är lätt att säga att vi inte ska subventionera företag och branscher som inte är konkurrenskraftiga i teorin och att detta bara leder till en strukturomvandling som vi inte har något emot. Men i praktiken är det smärtsamma omställningar.

Vi ser här på bilden som jag visar att basindustrin står för ungefär 30 % av vår varuexport och 11 % av vår bnp. Den har inte så stor betydelse när det gäller sysselsättningen, men den är naturligtvis av stor betydelse på många orter.

Vad kan vi då dra för slutsatser av det här? Man kan konstatera att det är svårt att kombinera en ökad miljöstyrning och att värna den energiintensiva industrin. Själva syftet med ekonomiska styrmedel är ju att öka kostnaden för den verksamhet som man vill minska. Om vi ökar kostnaden för den energiintensiva industrin så minskar inte bara dess energianvändning utan även dess konkurrenskraft.

Vi kan också konstatera att uppfyllandet av klimatmålen leder till att svenska internationellt konkurrensutsatta företags konkurrenskraft minskar. Det leder också till en strukturomvandling där vi får en industristruktur som successivt förskjuts mot ett mindre fossilintensivt näringsliv.

För att maximera de positiva effekterna på miljön och minimera de negativa effekterna på företagens konkurrenskraft bör klimatpolitiken som vi ser det fokusera på internationella avtal med så många och viktiga aktörer som möjligt. Ensidiga nationella miljökrav får motsatt effekt, det vill säga negativa effekter på internationellt konkurrensutsatta företags konkurrenskraft utan större positiva effekter på miljön. Det motsatta kan till och med vara fallet.

Ordföranden: Tack, Eva Alfredsson! Då välkomnar vi Håkan Sköldberg, Per Kågeson och Eva Alfredsson upp hit till podiet. Vi har nu fått höra om de klimatpolitiska styrmedlen. Nu är det tänkt att ledamöterna ska få ställa frågor.

Lars Lindblad (m): Tack så mycket för tre intressanta genomgångar! De visar allihop att för många styrmedel för samma problem leder till någon form av suboptimering. Det bryter mycket mot den politiska världens bevis för handlingskraft. Det handlar ju mycket om att införa nya system och skatter och därmed visa handlingskraft.

Min slutsats i detta, som jag skulle vilja ha en kommentar till, är att vi bör rensa i floran av styrmedel och satsa hårdare på utsläppshandeln. Vi kan till exempel göra tilldelning i Bryssel och inte land för land. Då kan alla länder bära bördan lika, och det blir inte som i dag då svenska företag tvingas köpa från dem som är mindre koldioxideffektiva. Vi bör föra in fler branscher i handelssystemet. Det gäller till exempel transportsektorn. Sedan kan vi komplettera det med att möjliggöra för marknaden att själv göra val. Per Kågeson nämnde till exempel att man kan tillåta högre etanolblandning och kanske ge forskningsstöd och så vidare.

Det skulle vara intressant att höra framför allt Per Kågeson och, om ordföranden tillåter, Håkan Sköldberg ge korta kommentarer till om jag är på rätt väg eller om jag behöver komplettera detta med någonting. Eller ska vi göra något helt annorlunda?

Per Kågeson: Eftersom uppgiften är så oerhört stor är det klart att det krävs ett bra generellt styrmedel i botten. Det är där som utsläppshandeln kommer in. Samtidigt ska man vara på det klara med att det nuvarande systemet har en hel del barnsjukdomar. Det är inte bara det att det på sikt skulle behöva utvidgas till ytterligare sektorer, utan att allokeringen eller tilldelningen av gratisrättigheter eller den kompensation i någon form som

energiintensiv industri kan behöva skulle behöva utformas annorlunda. Jag tror att du har rätt i att man behöver ha ett mer europeiskt system i stället för det som man har utnyttjat under försöksperioden.

Vi har också problemen med den elintensiva industrin. Jag försökte för fem år sedan förgäves övertyga kommissionen om att det egentligen var de elintensiva företagen som borde kompenseras, och inte kraftindustrin. Men det blev ändå kraftindustrin som fick gratisrättigheterna. Kraftindustrin är egentligen inte konkurrensutsatt på en internationell marknad. Det är däremot de elintensiva kunderna. Jag tror att man måste ta tag även i den frågan för att få ett väl fungerande system.

Håkan Sköldberg: Jag kan instämma i det som redan är sagt. Det finns en generell tumregel om ett mål – ett styrmedel. Om man ska införa fler styrmedel så ska man ha goda motiv för det. Man ska vara säker på vad det är som man vill uppnå med det styrmedlet så fall.

Christin Hagberg (s): Jag vill också tacka alla tre för tre bra inlägg.

Jag riktar mig till Per Kågeson. Du visade någonstans där det stod att utrikes flyg- och sjöfart skulle inkluderas i handeln med utsläppsrätter. Jag skulle vilja ha din kommentar till om du tycker att transportsektorn i ett inledningsskede ska ha en egen bubbla eller om du tycker att den ska försöka införlivas i nuvarande handelssystem.

Per Kågeson: Man kan naturligtvis tänka sig både–och. Men ett handelssystemets effektivitet ökar ju om systemet innehåller företag och verksamheter som är heterogena. Om alla liknar varandra så blir inte effekten av handeln särskilt stor. Det är en fördel om det är sektorer som har ganska olika marginalkostnader, framför allt, för att minska sina utsläpp. Det talar i riktningen att man borde ha ett gemensamt system.

Det som kan tala emot är farhågor inom konkurrensutsatt industri för att deltagande från andra sektorer ska driva upp priset på utsläppsmarknaden. Det är mycket sannolikt att det skulle kunna komma att ske på sikt, men jag tror att man måste försöka tackla det genom att hitta bättre långsiktigt fungerande former för att kompensera den elintensiva och den energiintensiva industrin som verkligen är konkurrensutsatt. Det är ändå mycket i mina ögon som talar för att man ska ta steget att utvidga handeln till ett enda stort handelssystem.

Sven Gunnar Persson (kd): Ekonomiska styrmedel handlar om att försöka styra beteenden på ett eller annat sätt. Då underlättas genomförandet om man kan ha en förståelse och acceptans hos dem som i någon mening är utsatta för detta. Det ska finnas en känsla hos medborgare och företag av att man vill vara med därför att det här är något viktigt.

Jag skulle vilja höra er fundera lite och ge synpunkter på vad man bör tänka på för att just få en legitimitet, en förståelse, en känsla och en vilja att vara med och delta i systemen. De får inte bara upplevas som tekniska, svårförståeliga och dyra.

Eva Alfredsson: Tänker du på individnivå?

Sven Gunnar Persson (kd): Jag tänker på individ- och företagsnivå.

Eva Alfredsson: Jag tror inte att man ska krångla till det för mycket. Ekonomiska styrmedel fungerar. När det gäller relativpriser så är det även konsumenten som avgör. Jag tror alltså att man ska rikta sig mot källan och använda generella metoder. Det är det bästa.

Håkan Sköldbberg: Jag tror att man ska vara försiktig med att utnyttja alltför många styrmedel. Det finns en tendens till att man vill manifesteras sin politik med nya styrmedel. Jag tror att man ska vara försiktig med att införa nya styrmedel och lita till de väl fungerande som man har. Man ska också göra det troligt att det här är kostnadseffektiva styrmedel, så att de inte blir suboptimerande på något sätt.

Per Kågeson: Den riktigt svåra frågan att förklara för allmänheten tror jag är effekterna på elpriset av utsläppshandeln. Det är marginalkostnaden som slår igenom även i länder som använder väldigt lite fossil kraft i sitt produktionssystem.

Ovanpå det kommer att vi har kostnader för elcertifikaten. De borde ju egentligen ha sjunkit när utsläppshandeln etablerades. Vi har inte sett några sådana tendenser ännu. I princip skulle det behövas något annat mål än klimatmålet för att motivera de här dubbla systemen. Det kan nog i längden vara lite svårt att förklara för medborgarna. Varför ska vi betala så många kostnadsposter på elräkningen?

Om man ser det från skattebetalarnas synpunkt är det till all lycka så att Vattenfall är statligt ägt, och gör sådana här stora *windfall profits* därför att utsläppshandeln ökar elpriset. Det skulle staten faktiskt kunna använda genom att plocka hem och se till att sänka andra typer av skatter för att kompensera de svenska medborgarna.

Marie Wahlgren (fp): Jag vill också tacka för mycket intressanta inlägg och även väldigt intressanta svar på de frågor som har ställts. En del saker jag tänkte fråga om har redan behandlats. Därför tänkte jag föra en diskussion om biobränsle till energiproduktion kontra transporter.

Min fråga är alltså: Hur ser ni på det ur synpunkten att det ena är väldigt många små, diffusa utsläpp och det andra är ganska stora, välkontrollerade utsläpp, där du skulle kunna göra insatser, typ koldioxidfångst etcetera? I

effektivitetskalkylen på att använda bibränslen i den ena eller andra sektorn finns det flera alternativ till elproduktion men ganska få alternativ mer än bensin och olja i den andra delen.

Jag lyssnar gärna på vad alla tre har att säga, men det var Per som i huvudsak tog upp detta, så han kan kanske börja.

Per Kågeson: Problemet på Europeanivå är att vi fortfarande använder väldigt mycket fossila bränslen, inte bara till kraftproduktion utan till rena uppvärmningsändamål, alltså en ganska småskalig hantering. Den hanteringen bör ju så långt möjligt upphöra. Efterfrågan kan minska genom att bostäder och lokaler blir mer energisnåla genom att man använder mer passiv eller direkt solvärme. Men det kommer ändå att vara ett ganska stort kvarvarande behov. Där blir det mer effektivt att använda briketter, pellets och flis i den typen av applikationer jämfört med att använda dem som drivmedel, där man ju måste omvandla biomassan från fast till flytande form, vilket ger upphov till ganska stora förluster.

Sedan tyckte jag att du kort var inne på möjligheten att fånga in koldioxid från stora eller små anläggningar. Det är klart att den möjligheten primärt finns i stora anläggningar. Men då ska man faktiskt understryka att det är lika värdefullt att fånga in och slutförvara koldioxidutsläpp från en biobränsleledad större anläggning som från en fossilbränsleledad, därför att det är samma mängd kol som förs bort från atmosfären. Atmosfären känner ingen skillnad på om den har ett fossilt eller ett mer kortsiktigt biologiskt ursprung. Jag kan inte se att den frågan påverkar valet av i vilken sektor man bäst använder biomassan.

Håkan Sköldberg: Jag kan göra ett tillägg. Om man ser biobränslena som en begränsad resurs i Europa håller jag med Per om att man måste beakta kostnadseffektiviteten. Den begränsade resursen bör ju användas där den har störst kostnadseffektivitet.

Svante Axelsson, Svenska Naturskyddsföreningen: Jag har en fråga till Per som problematiserar lite grann om utsläppshandeln. Det sannolika är förstås att vi har en vision om en global utsläppshandel med ett gemensamt grundpris för utsläpp världen över så småningom. Nu försöker man blanda ihop olika sektorer, och Per försökte problematisera om detta går eller inte. Jag menar att man ska ta sig en funderare på varför vi har haft olika skattenivåer för hushåll och för energiintensiva företag. Det fanns ju ett motiv bakom detta, ett slags samhällsoptimering. De har olika bärkraft när det gäller att orka betala utsläppspriset. När man då för ihop trafiksektorn med den energiintensiva sektorn är jag rädd för att vi kommer att premiera exportindustrin snarare än trafikpolitiken. Då får vi för lite omvandlingstryck i trafiksektorn.

Sedan nämnde Per att man kan kompensera energiintensiv industri. Men jag tror att det snarare blir så att vi kommer att ha ett ganska lågt globalt pris på handel, när vi nu får en öppen handel. Vi har CDM-projekt. Vi har JI-projekt. Vi kommer sannolikt att få ett lägre pris, för det finns många billiga åtgärder att vidta globalt.

Frågan är: Klarar vi av att förändra trafiksektorn med ett globalt utsläppspris?

Per Kågeson: Svaret är att jag egentligen inte vet detta. Men jag tror att man måste se utsläppshandeln i ett ganska långsiktigt perspektiv. Kyoto är i mina ögon bara en försöksverksamhet. Frågan är sedan hur många länder man kan få med sig på att ta stegen vidare. Hur ambitiösa blir de kommande etappmålen. Det är ganska klart i mina ögon att man tidigt måste fastställa långsiktiga etappmål. Det får inte vara årsmål på två-tre år, därför att det kan inte investerare och planerare anpassa sig till. Vi skulle ganska snart behöva ha ett etappmål för 2020 och kanske till och med en indikation om ett etappmål för 2030. Därför är det många olika faktorer som politiskt spelar in i en bedömning av hur framkomlig den här vägen är och också naturligtvis om andra länder utanför Europa är beredda att på ett eller annat sätt ta del i ett sådant utsläppshandelssystem.

Claes Västerteg (c): Jag har en fråga till Håkan Sköldberg. Du var inne på och förde resonemang om elcertifikaten och att de har lett till och kommer att leda till en ökad andel biobränsle i vår kraftproduktion. Ibland har det förts upp tankar på att ha ett liknande system på biodrivmedelsområdet. Jag skulle vilja höra din syn på ett eventuellt system med biodrivmedelscertifikat.

Håkan Sköldberg: Jag måste erkänna att jag inte känner mig manad att svara på det. Jag har inte satt mig in i den frågan. Det får jag nog be att få avstå från.

Men i princip skulle väl ett sådant system fungera även på det området om man har väldigt tydliga mål för vad det ska uppnå. Det måste ju vara så att man väljer sådana här certifikat i stället för något annat styrmedel, för att man tror att det fungerar bättre. Vi har ju hört här att man skulle kunna tänka sig att inkludera transportsektorn i utsläppshandelssystemet i stället. Om det är minskade utsläpp av koldioxid som man är ute efter kanske det är ett väl så bra instrument.

Per Kågeson: Det innebär egentligen att man medvetet styr bioenergipotentialen mot transportsektorn i högre grad än som skulle ha blivit fallet om man inte hade haft systemet. Jag delar Håkans uppfattning att det egentligen blir så att man inte förbättrar måluppfyllelsen totalt. Man fördyrar den.

Jag tror att det i det här sammanhanget är viktigt att påminna sig att det är en global klimatgas det handlar om. Sverige utgör 2 % av Europas befolkning. Arealen per capita i Sverige är 5,1 hektar, vilket är ungefär tio gånger över genomsnittet för de stora europeiska länderna. I den mån vi tror att vi kan vara ett föregångsexempel genom den typen av åtgärder stämmer inte det, för de har inte samma förutsättningar.

Det är därför jag tror att det är mer rimligt att se den finska och den svenska biobränslepotentialen som en europeisk resurs snarare än som en svensk, som i och för sig skulle kunna leda till väldigt radikala mål i Sverige men som inte skulle hjälpa särskilt mycket totalt sett.

Sven Hogfors, Lantbrukarnas Riksförbund: Jag vill gå tillbaka till det som Profu sade tidigare, nämligen att en svensk CO₂-skatt inte leder till någonting jämfört med vad handelssystemet gör. Jag tänker framför allt på fjärrvärmesektorn och kraftvärmesektorn, inte på den svenska konkurrensutsatta industrin.

Den svenska CO₂-skatten styr ju med en storleksordning på kanske 20 öre per kilowattimme, medan det internationella handelssystemet styr med en kraft på i storleksordningen 1 eller 2 öre per kilowattimme. Europa håller inte alls på att uppfylla sitt åtagande i Kyoto, en minskning med 8 %, utan är kanske på väg mot en minskning med 2–3 % och måste köpa sina utsläppsrätter från Ryssland, som har lagt ned det mesta av sin tunga industri. Det här gäller ju den här perioden, fram till 2010 eller 2012, därför att vi har riktvärdena från 1990. Men så länge vi har det systemet förstår jag inte alls Profus slutsats, att det nu fungerande handelssystemet skulle åstadkomma betydligt mycket mer än den svenska CO₂-skatten.

Håkan Sköldberg: Jag tror inte att det var det jag försökte säga. Det jag försökte säga var att när EU:s utsläppsrättshandelssystem infördes satte vi ett tak för de europeiska utsläppen av koldioxid från de anläggningar som omfattas av det handelssystemet. Då är min tro att om vi inför styrmedel här i Sverige som kompletterar dem leder det till att vi vidtar fler åtgärder i Sverige, men det betyder också att man slipper vidta motsvarande åtgärder i andra länder. Vi bidrar då till att så att säga avlasta andra länders ansträngningar.

Eva Alfredsson: Men detta gäller ju den handlande sektorn.

Bo Källstrand, Svensk Energi: Jag vill återkomma lite grann till det europeiska perspektivet, som har varit uppe några gånger, behovet av att vidta åtgärder som är så effektiva som möjligt på det europeiska planet. Genom både handelssystemet med utsläppsrätter och även de elcertifikat vi har så har naturligtvis elpriset gått upp rätt kraftigt, och vi har fått ett ganska kraftigt styrmedel som motiverar investeringar i elkraftsproduktion i vårt land.

Vi kan också säga att Sverige genom geografiska förutsättningar ur ett europeiskt perspektiv har ovanligt goda möjligheter att bidra med elproduktion som har goda klimategenskaper, och det är väldigt viktigt att vi får och har möjligheter att utveckla de här förutsättningarna. Jag tänker både på vindkraft och kraftvärme men naturligtvis också på vattenkraft och de möjligheter vi har att effektivisera kärnkraft och så vidare.

Slutsatsen av det jag har hört om vikten av att använda energin så effektivt som möjligt blir att tillståndsgivningen för det här får en rätt avgörande betydelse. Den måste underlättas. Det här är ett styrmedel som jag också skulle vilja nämna. För att de här styrmedlen ska kunna verka ordentligt och vi ska få de investeringar som det finns möjlighet att göra i Sverige är det väldigt viktigt att det blir möjligt att få tillstånd att bygga vattenkraftverk, vindkraftverk, kraftvärme och även att effektivisera kärnkraftverken i vårt land. Där ser vi en del svårigheter som gör att styrmedlen inte blir så effektiva som de kunde bli annars.

Thomas Levander, Statens energimyndighet: Jag tycker att det som har sagts här har varit väldigt bra. Utsläppshandelssystemet är det system som vi bör bygga vidare på i framtiden. Men det är två andra aspekter som jag tycker inte har kommit fram, och det handlar om att klimatfrågan är väldigt långsiktig till sin karaktär. Det innebär också att vi behöver ha styrmedel som kan anpassa sig till att vara teknikdrivande för framtiden. Där har vi inte några riktigt bra styrmedel i dag.

Vi har naturligtvis forskning och utveckling. Men det räcker inte till. Vi bör ha ett annat system, där vi kan få in de nyaste produkterna på marknaden. Jag tror inte att utsläppshandelssystemet i nuvarande utformning kan tillgodose det. Det skulle naturligtvis underlätta om man hade en planeringshorisont på 20 år, som Per Kågeson var inne på. Det skulle kunna trigga ny teknik. Men vi behöver ha andra former av styrmedel som vi i dag egentligen inte vet hur de ska se ut.

Den sista frågan handlar om samhällsutvecklingen. Den har också en långsiktig verkan, hur vi bygger våra bostäder, hur infrastrukturen ser ut och vilka ställen vi väljer att bosätta oss på och arbeta på. Där tycker jag också att vi skulle ha en helt annan syn än vi har i dag. Det gäller inte minst för att kunna anpassa sig till en framtida klimatförändring i Sverige. Den kommer säkert att ske, och vi behöver ha en förmåga att ta till oss det när vi planerar våra bostäder och vår infrastruktur i framtiden.

Martina Krüger, Greenpeace: Jag har en fråga till Håkan. Alla var ju lite förvånade över hur höga kostnaderna för utsläppsätterna har blivit. I de diskussioner som vi hade förut, om vilka de bästa styrmedlen är för att nå klimatmålen, och det är ju dem vi vill nå, skulle utsläppsätterna vara det billigaste sättet. Finns det nu en lite ny värdering i synen på de olika styrmedlen? Koldioxidskatten kanske inte var så dålig ändå, som vi tyckte förut.

Håkan Sköldberg: Jag vet inte i vilken utsträckning det finns någon sådan tanke bland våra beslutsfattare. Samtidigt får man väl se det som att utsläppsriktigheten har funnits under en väldigt kort tid. Det kanske är för tidigt att ge något slutligt omdöme om hur väl den fungerar. Om den fungerar väl spänner den över ett väldigt stort område och behandlar många åtgärder på ett likformigt sätt och borde då i princip fungera väl och vara kostnadseffektiv. Men, som sagt, den har bara varit i drift ett år, så det kanske är svårt att säga hur väl den har fungerat.

Per Kågeson: Jag skulle vilja kommentera en av Thomas Levanders frågor, nämligen behovet av teknikutveckling. Man kan väl säga att det är en nackdel som är förknippad med ett effektivt handelssystem, att man dammsuger marknaden på billiga åtgärder som kortsiktigt kan utnyttjas. I synnerhet om man har väldigt kortsiktiga mål skapar man inga långsiktiga incitament för den nödvändiga teknikutvecklingen.

Jag tog upp detta lite grann i mitt anförande och tror att det är någonting som man måste komplettera de grundläggande generella styrmedlen med. Men då måste man hela tiden ha i bakhuvudet att man inte ska låta sig påverkas av kortsiktiga ekonomiska intressen, alltså lobbyister som säger att den eller den lösningen har framtiden för sig. Man måste kunna tänka tillräckligt mycket för att se vilka lösningar som har rimliga förutsättningar på den långsiktiga utsläppsmarknaden, under förutsättning att teknikutvecklingen kommer till stånd. Men sådana program behövs definitivt som komplement till utsläppshandeln.

Lennart Fremling (fp): Vi talar i dag om klimatpolitiska styrmedel, men trafiksektorn är ju mycket mer komplicerad än så eftersom vi vill få de samhällsekonomiska externa kostnaderna täckta av skatter och vi har att tänka på olyckskostnader, vägslitage med mera. Även inom miljöområdet är det inte bara klimatet utan det är fråga om partiklar, försurning, övergödning och sådant. Mot den bakgrunden skulle jag vilja fråga Per Kågeson, som var inne på kilometerskatt, vad det finns för för- och nackdelar med kilometerskatten? Vi hör ju att en del redan har börjat protestera mot tankarna på kilometerskatt, till exempel skogsindustrin i Norrlands inland, mjölkproducenter med flera. Kommer de att få särskilt stora nackdelar eller beror det på hur kilometerskattesystemet konstrueras?

Per Kågeson: Den stora fördelen med kilometerskatten är ju att man skickar ett incitament till dem som trafikerar ett vägsystem eller ett bansystem, även flyget och sjöfarten kan mycket väl utveckla kilometerskatt för att internalisera externa kostnader. Det leder normalt sett till att man får effektivare transporter. Man får färre olyckor, mindre utsläpp och mindre vägslitage därför att man anpassar fordonen på rätt sätt. Det förutsätter då att skatten är differentierad på ett sådant sätt att fordonsägaren får ett korrekt incitament.

Sedan tar du upp de regionalpolitiska frågeställningarna som ofta anförs i Sverige mot införande av kilometerskatt, att vi är ett långsträckt land och har långa avstånd ned till den europeiska marknaden. Det här gäller kanske för Norrland, men större delen av det svenska näringslivet är ju lokaliserat till södra Sverige och har egentligen inte någon avståndsmässig konkurrensnackdel som är särskilt mycket större än industrin i Italien, Spanien eller Storbritannien.

Jag kan nog tycka att om vi har 10 % av medborgarna och näringslivet i Norrland och man bedömer att det här är ett så stort problem får man väl försöka införa någon typ av regionalisering. Det kanske innebär ett avsteg från strikt tillämpning av principen att man ska betala sina marginella samhällsekonomiska kostnader. Men om det är nödvändigt för att införa det systemet i Sverige tycker jag att man mycket väl kan överväga sådana lösningar. Det är relativt sett enkelt, tekniskt, att utforma systemet på det viset.

Ordföranden: Då tycker jag att vi tackar Eva Alfredsson, Håkan Sköldbberg och Per Kågeson för er insats under den här delen.

Efter pausen är det dags för representanten för EU-kommissionen och miljöministern. Välkomna in igen kl. 11.10.

Ordföranden: Vi hälsar er välkomna tillbaka efter kafferasten. För er därhemma som har haft både kaffe och nyheter är det dags att fortsätta. För er som inte har följt detta hemifrån på morgonen har miljö- och jordbruksutskottet en hearing om klimat som pågår hela dagen. Vi har fått lägesbeskrivningar, och vi har tittat på klimatpolitiska styrmedel.

Nu är det tänkt att vi ska gå vidare till att få höra lite grann från EU-nivå. Därefter kommer miljöministern att medverka. Nu är det dags för Lars Müller från kommissionen att prata om policy.

Mr Lars Müller from the European Commission will hold a speech in English. We will not translate it, but I think we can understand anyhow. Afterwards there will be an opportunity to ask questions. The floor is yours, Lars Müller.

Lars Müller, Europeiska kommissionen, GD Miljö: (Bilder bilaga 3) Thank you.

We in Brussels and DG Environment have in recent years been working on climate change policies. I don't speak Swedish, but I hope you can follow me.

The areas we are focusing on are basically three. We are monitoring the greenhouse gas emissions and the policies of the member states. We are trying to develop and devise European policies. We are very much enga-

ged in international negotiations. Today, of course, I will focus on the policy development. But I will firstly show a slide on our monitoring activities.

You see here basically a slide where you can see the whole history on European performance. If we would be doing nothing, that would be as the most upper line shows. Our emissions would grow from now on – since 1990 – into the future. This is luckily not the case. The black line in the middle shows our recent emissions in the last 10–12 years since 1990. The red line to the right shows the projection, what will happen with our emissions if we would just have those measures in place that are there now, that are implemented as far as we have the overview given by the member states. The green dotted line in the right lower corner shows our Kyoto target. Minus 8 per cent in the commitment period, on average.

This distance shows clearly that with the existing measures we are not going to make it. More needs to happen.

Only if we would add additional measures, so far identified but not yet implemented, and if we would add the effect from using the Kyoto mechanism, the so called Clean Development Mechanism, joint implementation and also international emission trading, we would with these joint efforts reach our Kyoto target. The lesson from this, which we have repeated several times in our recent monitoring reports, is that all member states need to do more, and we in Brussels have to take more action on climate change. In this regard you are very timely with this hearing. We need more policies in all member states to bring down our emissions, in particular because Kyoto is only the first very tiny step. Much more needs to be done beyond Kyoto, beyond 2012. For this phase we need to start to think about what measures we can identify.

Look at the different member states. Compare the projections with measures and with additional measures from the 25 member states. Sweden is currently, according to the projections given, doing fairly okay. You seem to be on track. You see Sweden in the middle. But many member states are not yet on track. Without additional efforts Europe will not meet its joint Kyoto target – that is for sure. We need to do more.

If you compare the per capita emissions the situation is very different in the various member states. You see yourself on the very left Sweden. If you compare this with what happens internationally the European per capita emissions are still much higher than the average of the world, which is around four tenths per capita. Also there you see that much more needs to be done, in particular when we talk about emission reductions needed in the context beyond 2012, beyond Kyoto.

But also in Sweden not everything is so fine. I think this has been mentioned already this morning. In this slide you see the emission efficiency of the car fleet in the different member states. Here Sweden is at the top. But you are leading in a field where you shouldn't lead. You have the most inefficient car fleet. Perhaps this is a scenario which this hearing and policy makers could look at.

What have we been doing? We wanted to complement the member states' actions on climate change and devise also on the European level policies to help achieve the common target. We have this minus 8 per cent Kyoto objective. We needed complementary action on the European level. We wanted to do this with involvement of stakeholders to reach a consensus between experts on the most cost-effective measures. Of course, climate is not an isolated policy area. It is an integrated policy area. Those are the basic principles for the European Climate Change Programme.

You see here a scheme on what we have been working. On the left hand side the principles under which we have been working for the European Climate Change Programme, the ECCP. We want to be transparent, integrate our policies and have many experts involved. Of course, we want to be cost-effective across all sectors. We also want to look at co-benefits for the reduction potential we have identified.

A long list of working groups has been set up with member states, experts from the industry, experts from NGO's and experts from the field of science. Of course, the Commission has been involved with all its services. These working groups have, across all these sectors listed in the middle, looked at most cost-effective measures and have made proposals in working group reports. These have then been integrated in a common report. On that basis the Commission has then sent out a communication where the most promising measures have been listed and implemented in the meantime, or they are already in the phase of implementation.

More than 40 measures have been identified. This is only a short list. There is of course the emission trading, the linking with the CDM. We have a directive on the promotion of electricity from renewable energy sources. There is a directive on the promotion of combined heat and power, on the energy performance of buildings, on the promotion of transport and biofuels used in transport. A very efficient measure is the landfill directive. We have also on the European scale the voluntary agreement with the European car manufacturers to bring down the emissions from new cars to 120 grammes per kilometer. There is also the energy labelling directive.

This has just been to highlight some of the more important and prominent measures. They are already in the state of implementation.

State of implementation means the following. When we have agreed on them in Brussels, or when the Commission has agreed on them, and then in addition also the Council and the Parliament have agreed on them, the member states still need to implement them. There is still a lot of work to be done, in particular on a member state level.

I have given some brochures and a complete list of these measures to your chairperson so that the whole committee can have a look at the complete list.

It is important to say that those measures to a large extent already are adopted at the European level. The potential that was identified in these measures was by far enough to reach the Kyoto target. You see the numbers on the slide. The implementation needs some time, it takes a while until those measures really start to deliver what they are supposed to do, that is reducing emissions. To agree on how those measures are implemented is of course important. It can be done strictly or it can be done in a flexible manner. Targets set can be a little bit more loose. Normally we devise the policy by giving a certain framework, a certain margin of manoeuvrability that has to be filled out on a member state level. There the real decision is taken to what extent measures will deliver emission reductions. Of course, this needs some time.

Some recent activities on the European scale. Our colleagues from DG Agriculture and DG TREN have published the so called Biomass Action Plan. The Commission sets out measures to increase the use of biomass from wood, wastes and agricultural crops. They want to reduce the barriers and create market-based incentives for the use of biomass. The objective is to double the use of biomass production.

Recently also a new strategy has been published on the use of biofuels as part of the overall Biomass Action Plan. Of course, biofuels need to be promoted, to make them competitive with other fuels and to ensure their production and use are globally useful for the environment. This is of course dependent on the right sort of biofuels. You need to look at the most emission effective and cost-effective sort of biofuels. I think this has also been mentioned already today.

Only last week a green paper was published by DG TREN which the committee might be interested in. The Commission has pushed for a strategy for sustainable, competitive and secure energy. This is going to be an issue of debate in the coming months. It is a clear message that our current energy use globally in economic terms, in energy terms and also in climate terms is not sustainable. We need to change our energy policy internally and also internationally. The green paper lists a couple of areas where we need to take action, in particular also in relation to energy efficiency and renewable energy.

Some further measures are still in the co-decision process, in the discussion between the Council and the Parliament. There is the proposal for the energy services directive, and a directive to phase out or control fluorinated gases, which are also efficient greenhouse gases.

There is also some further work needed in the framework of the directive for eco-efficiency of energy using products. A number of daughter directives are needed, focused on the different types of installations. In particular the transport sector is, of course, as many of you know, the most problematic. The emissions are still growing in this sector, even with more efficient cars, the increase in demand and increase in activity.

For us, currently, the most dominant question is whether the member states really are doing their part. To what extent are all those policies and measures implemented? What is happening on a member state level?

Therefore we launched in October the second phase of the European Climate Change Programme at a kick-off conference. There is one working group in this new phase of the European Climate Change Programme, which is called Review of Implementation. This is, in fact, a group of several sub-groups, listed here on this slide, on energy supply, demand, transport, agriculture, forestry and non-CO₂ gases. We are looking at the sectors and at the list of measures and comparing the estimates that were produced in the first phase with the current state of implementation; and we are trying to find out whether those estimates still are valid, whether we need to revise them and whether we still are on track. You may remember a number given, that is we would have enough potential identified to reach the Kyoto target. But to which extent this is really happening we need to have a closer look at this. There will be a policy paper very soon, before the summer. All this is, of course, also relevant for the new phase of the emission trading. This year the new allocation plans need to be decided.

There are further working groups in this new phase of the European Climate Change Programme. One is on carbon dioxide capture and geological storage. When you burn fossil fuels you can capture the CO₂ and store it in safe places in geological layers. We want to look at the technical issues related and obstacles there. There are also many legal questions. There are permanence questions and liability questions that need to be sorted out. We are aiming to sum this discussion up in a communication later this year.

There is a working group on aviation. The Commission has already published a communication saying that aviation is a sector that should be included also in the emission trading – but how? Only CO₂ or also other emissions? Other questions concern how to account for and where to set

borders. Should small carriers also be included? Which types of flights? All these questions need to be sorted out and are currently under discussion. This will lead to a legislative proposal later this year.

There is another working group on CO₂ and cars or light duty vehicles. The question about what the most cost-efficient options to reduce CO₂ from cars are is being discussed in this group. Who should do all this? Is it a question of the fuels, is it a question of eco driving, or should we have different cars, and how could this be combined? These are questions discussed in this group. There will be a proposal for a new strategy based on the outcome of this group.

And then there is the issue of adaptation. That is a very new area on the European level. To a certain extent we will not be able to avoid climate change, even if we are very successful in achieving our targets and even if we are very successful in achieving the policy target of limiting the temperature increase on average to two degrees. Even then there will be impacts of climate change, and we need to adapt. Examples are the tourism sector, the agricultural sector and the insurance sector. Are the buildings stable enough when there are more storms? Water supply: Will there be enough in the south when the south of Europe is getting drier? Our flood prevention systems: Are river banks stable enough when there are more water and heavy rain events? All these are questions that we need to look at. In each of these sectors we will have specific meetings where we will be looking into the impact side and what needs to be done.

This is of course very much also a question about who should be doing something. What is the European dimension in this area? The impacts will be on the local level, on the regional level and on the state level, and what is the European dimension in helping this? We are inclined to think that we need a kind of European impact programme like some member states have published already.

Another very important activity, which I would like to mention, is what is currently happening under the ETS – the main development and the European Emissions Trading Scheme. It started only last year with the first phase 2005–2007 and covers nearly 12 000 installations. We are currently preparing for the second trading phase. The allocation should be decided this year for the phase 2008–2012. The Commission has just published a guidance document, showing that we need more stringent total allocation of allowances, and that we need more simplicity and more transparency for the allocation of the second phase.

Another activity that is currently carried out is also the review of this, and these both things should not be mixed. We have already learnt a lot, and we are still learning from this very new measure of emission trading. We

are currently summarizing the feedback that we are getting from those who are dealing with this on a company level and also from the member states. There will be a review on this new measure.

As I said: For the national allocation plans that have to be decided for the second phase, we would like to see simpler allocation plans that boost the understanding of authorities and stakeholders, and we would invite member states to reduce unnecessary administrative rules that have been implemented in the first phase. We have also given some guidance on how to set up the allocation plans of proposed standardized tables to increase the transparency of this.

The review will be about improving the functioning of the scheme. We will be looking at the practical implementation and the experiences that we had from the first phase, and we will try to streamline in the existing legal basis. Thus, we want more predictable allocation and stable baseline years. We are proposing a longer allocation period or that future allocation should be derived from past allocation. We would like to see a more harmonized approach to new entrants and also for accreditation and verification procedures, that are related to the monitoring of the emissions. We would also like to expand to other sectors, even beyond aviation, as I mentioned.

The review is *not* about the second trading period. The second trading period and the allocation plans need to be decided on the existing legal basis. These will be decided this year, and the directive can not be amended before the start of the second period. Of course, companies need some regulatory stability.

The review is also not about whether or not the ETS should be continued post-2012. There is no end date in the directive. We will have emission trading after 2012. The question is which target we will have, but the trading directive will be there. This is one of our key measures, and many agree that this is a major achievement – that carbon has a price in Europe.

Of course we will not have a change for the sake of change, so a certain degree of stability is also needed for the security of those who make investment decisions.

As a last topic I would like to touch on that we should also keep in mind that we are doing this exercise on domestic policies in the framework of a global problem. This is just comparing our current share of global emissions and the share of our visions projected for the year 2050. Even if we would be able to stabilize our emissions together with all other industrialized countries, which are marked with yellow colour in the slide I am showing you, then the rest of the world would still increase the emissions,

and we would not solve the climate problem. Thus, climate policies need to be studied at home. We need to do more in order to be credible, but more also needs to be done internationally.

This is the message I would like to give. We are just coming out of Marrakech. We are now in the phase where we start the international debate on post-2012. There are five priorities that we would like to guide our international debate. We will build on the Kyoto mechanisms, we need to strive for broadening of participation, as I just mentioned, we need to include more sectors and all gases, we need more technologies but in particular we need to deploy those technologies that we have already, and we need to adapt.

Ordföranden: Thank you Mr Müller, who is a policy officer, working for the European Commission.

Now it is time for questions, and so far I have four MPs on my list.

Marie Wahlgren (fp): I would like to ask you to look a little more beyond 2012. What is your opinion: What level of commitment is possible to gain from both Europe and from the other developed countries in reducing greenhouse gases after 2012? We can have wishes about where we want to go, but we can also have some kind of realistic aim for the discussion. How do you feel about this, or do you have an opinion about where the realistic targets will lie for the next ten year period or so?

Mr Lars Müller: Well, nobody knows what will be the outcome of the international debate. We now have the chance to start this debate. It was the major achievement of the last climate conference in Montreal. We did not have the first meeting with those countries, but we have agreed to talk now. Thus, it is a little bit premature to discuss this as an expectation.

But we have some policy guidance, which is good, I think. We have for a long time had this two degrees target, which gives clear guidance about from which level of temperature change you need to really do something, or you will have to expect really serious impacts, a level that you should avoid to go beyond. From this, you can then deduct what level of emission reductions that is needed to get there.

We have currently a window of opportunity for a couple of years. If we do take action now, then this is still in reach. But as you have seen from recent Council conclusions, a target of minus 15 per cent to minus 30 per cent by 2020 would keep this overall temperature target in reach. This gives you some indication of the level of ambition that is needed. But this is of course needed from all industrialized countries. Europe can not solve the problem alone, and this has been the subject of an international debate.

Erland Källén: I would like to ask you a bit more about these adaptation issues that you stressed. As I showed in my presentation, climate change is probably going to hit southern Europe much more severely than northern Europe. What are the adaptation measures that are taken in southern Europe, and how is the public awareness about these problems in other parts of Europe?

Stefan Henningsson, Nutek: I would like to thank you for an interesting presentation. I was really interested in the last slide you showed us, showing the rest of the world's emissions in 2050 not being able to stabilize the emissions as much as we hope to do within the EU. I also wonder: From that, what is the strategy within the Climate Change Programme to sell our solutions, to export the developed technologies and export the knowledge and technologies that we develop in Europe? I know that the DG Enterprise is now developing in the new Entrepreneurship and Innovation Programme. One out of three areas is going to be Intelligent Energy-Europe, and that was mentioned in your presentation. I wonder what the connections are between that and your programme, and also the so called Environmental Technology Action Plan, which also relates to exporting our solutions within Europe.

Ordföranden: And can you give us a short answer to this, Mr Müller?

Mr Lars Müller: I can try, because particularly on the Technology Action Plan, I can not say a lot.

A key is that those technologies that we have already available are being implemented also in countries like China and India. Therefore this initiative that was taken under the previous Presidency, to go for the first carbon capture storage plant in China, is, I think, one of the good examples. Of course it is only a very tiny example, and, if you ask me personally, big money should be invested into this. We should have more of this kind of co-operation where we really see the best technology implemented and devised also in those countries that are just boosting with their economies and increasing their emission so much.

On adaptation, to cut it short: No! The awareness is not enough. That is why we are doing this. But it is also not enough in many northern European countries. There are very few who really have a comprehensive national adaptation programme cutting across all sectors. Talk to people from the agriculture, the tourism or the building sector whether they have considered this. Talk to architects about whether climate change is an issue for them concerning building standards: Is there something already implemented? You will see this reaction. I think that we need to bring this message across. All sectors need to think about how this world will look like with a different climate.

Lars Lindblad (m): At first I would like to thank Mr. Müller for coming to the Swedish Parliament and for taking part in our national discussion. It is very fruitful to get that kind of information directly from the Commission.

I have a question about a subject you have touched. It is about the emission trading system, which I think has been very successful overall the first year. But still there are some quite big problems with the system from what it looks like right now. Firstly, there are the administrative problems in some of the member states when they release their allowances, which have affected the market in a bad way. The prices of the allowances are much higher than we predicted, which also has effects on the price of electricity. In my perspective the biggest problem is that some member states have been very generous when they have released trading allowances in their national allocation plans, and some member states, like Sweden, have been much tougher on their enterprise. From the outside, as I see it, the Commission has not been very active in this. My question is: Will we see the Commission being more active in questioning national allocation plans and how different member states work with the system, and can we in the near future, which I hope, see a fully centralized allocation from Brussels?

Mr Lars Müller: A good proposal! I wonder whether this, to have a centralized allocation, would get a majority, but we will be looking into this.

As regards the activity of the Commission: Well, it was the first touch on a very new measure, and first of all we needed to get it going. Now it is there, and we are learning from it. We are getting a lot of feedback that many are not really happy with the allocation, and that is why we published this guidance document. I would recommend you to have a look at it. There we already give clear hints that we need to be stricter in many places, and in particular the interpretation of for example certain types of combustion plans, whether they are in or out of the scheme, need to be harmonized. It cannot be that only ten kilometers apart, only because there is a border, one installation is included and the competitor is not. This thus has an effect on the market, and we will look at these issues, and we will avoid those market distortions.

Ordföranden: Thank you. We have two more questions before we switch over to the next person in the programme.

Christin Hagberg (s): I would also like to thank you for a very interesting presentation, giving us the view of the Commission.

It was very interesting to listen to you when you spoke about what you would like to do for the energy sector and what you would like to discuss. I would like you to give us some more information about what is happening in the transportation sector. I think that there are big problems in that

sector. There is a big increase in transportation by air, by road, by tracks and so on. If you have some more to give us about that sector, I would be glad.

Mr Lars Müller: I apologize, but I cannot foresee what will be the outcome of the working group on the issue of CO₂ in cars. But this is an area where we need to do more. This is, I think, already acknowledged and everybody is aware of this. I can not say in detail what the working group will be proposing and identifying as measures, but perhaps you can conclude from the fact that we have two working groups, on aviation and CO₂ in cars for this particular sector, that this is an issue where we need to do more.

Lennart Fremling (fp): When we are talking about the emission trading system after the second period, I think one of the basic questions is if the allowances should be distributed for free or not. You want to have a system that is simple, transparent and also can take care of new entrants. I mean that it would be much simpler to do that if you could sell the allowances at an auction.

Therefore I would like to ask you: Is there such a discussion going on for the coming periods that you should sell allowances at an auction instead of distributing them for free? Then you would have a much simpler system. You would not need the discussion about having a central distribution from Brussels. You could have just one figure for each country – each country is allowed to sell a certain amount of allowances, but then they could be sold at an auction in each country.

Mr Lars Müller: A very brief answer: Yes, there is a discussion!

Ordföranden: And that short answer will also end this part of the day! We thank you very much, Mr Müller, for having you here! Now it is time to switch over to Swedish again. I hope that you will enjoy the rest of the day as well!

Detta innebär alltså att vi nu har fått höra lite grann från EU-perspektivet, och nu ska vi få höra om den svenska klimatpolitiken och de styrmedel som finns där. Den som inleder den delen är vår miljöminister Lena Sommestad. Efter det har vi också möjlighet att ställa frågor innan vi bryter för en lunchstund.

Statsrådet Lena Sommestad (s): (Bild bilaga 3)Tack för möjligheten att medverka i det här utomordentliga initiativet att diskutera klimatpolitiken. Det är roligt att vara här, även om jag tyvärr bara är med en begränsad del av dagen.

Klimatet förändras, det vet vi. Vår uppgift som politiker är att ha ett ansvar för både hur vi ska anpassa oss till klimatförändringarna och framför allt hur vi ska hejda klimatförändringarna. Vi ska sätta målen som avgör ambitionsnivån, och vi ska utforma styrmedlen som gör att det vi vill uppnå, det uppnår vi också.

Den svenska regeringen har satt höga mål för klimatpolitiken. Vårt nationella mål för klimatpolitiken är bland de mest ambitiösa i världen i relation till det åtagande som vi har i Kyotoprotokollet. Den svenska regeringen har också satt målet att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen till 2020, och vi är övertygade om – det är vår utgångspunkt – att genom en stark klimatpolitik kan vi också göra en insats som har betydelse för vår gemensamma framtid.

Lejonparten av de svenska utsläppen kommer från vårt energisystem inklusive transporter, från jordbruket och från industriprocesser. Energiförsörjningen och transporterna är ju själva pulsen i det moderna industrisamhället. Energifrågorna och transportfrågorna är också några av våra viktigaste miljöfrågor, och det är därför regeringen nu har ett gemensamt departement för energi-, bostads- och miljöpolitiken, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet. Det här ligger i linje med den övergripande strategi som vi har om det gröna folkhemmet, att vi vill skapa ett hållbart samhälle, ett samhälle som kan förena tillväxt och miljö, tillväxt och social rättvisa och hållbara energi- och transportsystem.

Klimatpolitiken är ett av många exempel på hur Sverige väljer att ligga i frontlinjen i miljöpolitiken. Det är ett exempel på hur vi jobbar med miljöpolitik som ett sätt att också driva ekonomisk utveckling. Vi brukar tala om klimatpolitiken som en politik för miljödriven tillväxt och välfärd. Vi vet att det finns tekniker för att minska vår påverkan på klimatet, och det är vår roll att skapa förutsättningar för de här klimatvänliga teknikerna så att de tas i bruk i näringslivet och i samhället i övrigt.

Klimatfrågan handlar också om solidaritet och om ansvar. Om vi inte tar hotet om klimatförändringar på allvar riskerar vi vår välfärd, vår ekonomi, vår miljö och våra barns framtid, och vi riskerar också stabilitet, säkerhet och trygghet i världen. Klimatpolitiken är också en politik för rättvis och hållbar global utveckling.

Alltfler inser vidden av klimatproblemet. Vi har en stor samsyn, och det gäller inte minst i Sverige. Det finns en växande insikt också världen över om allvaret och att det krävs kraftfulla åtgärder. Här i Sverige känner jag att det finns ett väldigt starkt stöd, inte minst hos allmänheten, för en offensiv klimatpolitik, även om de flesta ännu inte har märkt klimatförändringarna i vardagslivet. Det här vet vi bland annat från Naturvårdsverkets undersökningar, som nyligen visade att 95 % av befolkningen i Sverige

tycker att det är viktigt att Sverige sätter in åtgärder för att göra någonting åt klimatförändringarna. Det här ser jag som ett starkt stöd för det arbete som vi driver.

För den svenska regeringen har klimatfrågan alltså hög politisk prioritet, och vi har drivit den med väldig konsekvens och styrka också internationellt. Det viktigaste vi har gjort hittills, som jag ser det, är att vi har visat att det går att förena en framgångsrik ekonomisk politik, en tillväxtpolitik, med att också kapa utsläppen av växthusgaser och att vi kan kombinera politiken för en ekonomisk utveckling med ansvar och solidaritet för världen. Bakom det här ligger en politisk strategi. Jag vill i dag presentera det som jag ser som de tre viktigaste utgångspunkterna för den här strategin.

Den första är ett starkt engagemang i det europeiska och internationella klimatsamarbetet. Den andra viktiga utgångspunkten är tydliga och ambitiösa mål på hemmaplan. Den tredje utgångspunkten är effektiva styrmedel, styrmedel som är utformade för att skapa långsiktigt stabila spelregler och också för att främja ett fruktbart samarbete mellan stat, kommuner och näringsliv.

Vi vet också att klimatpolitiken har en dubbel uppgift. Fokus måste ligga på att begränsa utsläppen, själva orsaken till problemet. Som en kollega till mig brukar uttrycka det: Vi måste stänga av själva kranen som får badkaret att svämma över. Men vi måste också se på vad som händer när badkaret svämmar över. Vi måste ha en långsiktig politik för anpassning. Här har regeringen nu tagit initiativ till en större utredning som blir en bra utgångspunkt för oss att under kommande mandatperiod lägga fast en bred, nationell strategi för även anpassning.

Jag kommer i dag att fokusera på ambitionen att minska utsläppen.

Den första punkten är Sveriges internationella och europeiska engagemang. Det är viktigt att ha som utgångspunkt att världen som helhet står för enorma utmaningar under 2000-talet. Vi måste sätta klimatpolitiken i det sammanhanget. Vi ska minska fattigdomen i världen. Människors levnadsvillkor måste förbättras. Den snabba industrialiseringen i Kina och Indien nämns ofta. Det är enorma framsteg och enskilda men också stora problem.

Koleldningen och oljeberoendet ökar i samma takt som välfärden ökar. Den här trenden måste vi bryta. Det måste ske på ett sätt som alla länder i världen, fattiga och rika, uppfattar som rättvist och legitimt.

I dag svarar de fossila bränslena för ungefär 80 % av världens energiproduktion. Samtidigt saknar mer än fyra miljarder människor tillgång till modern energi. Det är den globala utmaningen. Det är den utmaning som vi måste hantera.

Vilken roll kan Sverige spela? Ja, vi kan spela en viktig roll genom att gå före i omställningen till en ekonomi oberoende av fossila bränslen och genom att samarbeta om tekniköverföring och bygga upp kunskap för att ta språng bort från miljöförstöring och mot utveckling. Men vi måste också se att det handlar om solidaritet. Klimatförändringarna drabbar de människor i världen värst som redan i dag är fattigast och mest sårbara. Där måste vi sätta in våra insatser i biståndet och poängtera både utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder.

Jag är glad över att det stora klimatmötet i Montreal i december lyckades bryta det dödläge vi hade i de internationella förhandlingarna, framför allt att vi lyckades komma överens om vägen framåt inom klimatkonventionen och Kyotoprotokollet om hur det ska gå till när vi förhandlar i framtiden. En avgörande fråga för Sverige nu är att ta ansvar för att EU behåller ledartröjan på i den här processen. Vi har ett ansvar att driva processen framåt. Det kommer inte att bli helt lätt. Vi måste tillsammans både se till att de gemensamma åtgärder vi vidtar i EU är skarpa nog och hjälper alla EU-länder att gå tillsammans, till exempel handelssystemet, och också vara kraftfulla utåt i de internationella förhandlingarna.

Det finns starka spänningar i EU-gruppen i dag mellan progressiva regeringar med höga ambitioner i klimatpolitiken och konservativa regeringar som vill skära ned radikalt på ambitionerna. En viktig bakgrund till motståndet är, det ska vi ha klart för oss, svårigheter att nå de uppsatta målen. Men det finns också olika syn på klimatpolitiken. Många ser klimatpolitiken som ett hinder för den ekonomiska utvecklingen och inte, som vi driver, en möjlighet till synergier.

Synen på Europas ansvar i världen skiftar också. Kraven ökar på att för att Europa ska göra någonting måste andra göra något. Jag tror att vi alla är eniga om det. Frågan är: Hur mycket? Vad är rättvist? Vi får inte tappa, menar jag, det som ligger i klimatkonventionens grundläggande överenskommelser. Vi har ett ansvar att gå före som industriländer. Det ansvaret har vi fortfarande.

Det finns som sagt spänningar och det finns svårigheter men också, skulle jag vilja säga, ett fantastiskt engagemang, inte minst bland EU:s ministrar, för att driva klimatfrågorna. Vi hade debatt så sent som i torsdags om dessa frågor, och jag måste säga att det var med stor glädje som jag gick från den diskussionen. Trots att vi på grund av motståndet inte kunde få så skarpa skrivningar som Sverige ville ha kändes det ändå att den stora majoriteten av länder verkligen vill driva frågorna. En minister uttryckte det så här: Jag tar ställning för de här skarpare målsättningarna som vi vill ha, för mitt hjärta ligger i klimatpolitiken. Hemifrån hade han kanske fått en annan instruktion.

Så det finns ett stort engagemang på den politiska nivån i EU, och det känns väldigt bra när vi går in i den viktiga förhandlingsrundan under året som kommer.

På den andra punkten om klimatmål menar vi att det är viktigt att sätta tydliga mål i klimatpolitiken, mål på både kort och lång sikt. Inte minst behöver industrin tydliga spelregler. Alla måste veta något om hur vägen framåt faktiskt ser ut.

En ambitiös klimatpolitik på hemmaplan, som vi visar genom att sätta de ambitiösa målen, är också viktig för att skapa förtroende internationellt och därmed kunna driva de internationella förhandlingarna. Vem tror på ett land som inte visar hemma att man faktiskt klarar målen själv och visar allvar?

Vår klimatpolitik går hand i hand med energipolitiken, transportpolitiken, bostadspolitiken, näringslivspolitiken. Det ser vi som en grundbult i en nationell strategi för att skapa ett hållbart, tryggt och konkurrenskraftigt Sverige. Det är det som vi kallar det gröna folkhemmet. Vi ser det här som en utmaning och en möjlighet, inte som ett problem.

Vi har ett ambitiöst nationellt klimatmål i Sverige – minus 4 %. Vi ser att den här politiken med det här tydliga målet har gett resultat. Vi har minskat våra utsläpp, och de har under de senaste fem åren legat i genomsnitt 4 % under utsläppen år 1990. Det går något upp och ned, det vet ni som följer utvecklingen. Men vi har lyckats bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och växthusgasutsläpp.

Samtidigt har vi haft en ekonomisk tillväxt. Vi har minus 2,3 % och närmare 30 % tillväxt. Vi ser att vi skulle ha haft 20 % högre utsläpp utan klimatpolitiska åtgärder. Det är viktigt att vi fortsätter den här utvecklingen, så att vi klarar de mål som vi har satt upp.

Den tredje utgångspunkten, effektiva styrmedel, är också dagens ämne. Det är naturligtvis grundläggande att vi vet hur vi ska nå målen. Lagar och förordningar var länge ryggraden i miljöpolitiken, men i dag använder vi många fler instrument, inte minst ekonomiska styrinstrument. Här har Sverige varit ledande. Vi har utvecklat nya slags marknadsinstrument och lärt oss mer under hand om hur de ska utformas för att vara tydliga, långsiktiga och miljömässigt effektiva. Vi var först i världen med att införa koldioxidskatt för 15 år sedan. Det här har successivt utvecklats, och koldioxidskatten ser vi är ett av de mest effektiva styrmedel vi har.

Vi genomför en grön skatteväxling, av unikt slag nästan, en skatteväxling där vi systematiskt byter skatter på arbete mot skatter på miljö. Vi har utvecklat styrinstrument, till exempel de gröna certifikaten för förnybar elproduktion. Ni har redan hört en hel del om systemet för handel med

utsläppsriktor, som kanske är det mest spännande vi gör. Det här är ett ramverk som har potentiellt väldigt stora möjligheter, samtidigt som det just nu behöver utvecklas och förbättras.

Vi använder också ett annat ekonomiskt styrmedel som vi mer sällan talar om, och det är investeringsstöd. Vi har gett mycket stora stöd till framför allt kommuner för en ekologisk modernisering. Till att börja med var det breda miljöstödet, som vi kallade lokala investeringsprogram. Nu är de direkt inriktade på klimatåtgärder och kallas för Klimp, klimatinvesteringsprogram. Den här typen av investeringsstöd är väldigt viktiga. De främjar ett mycket viktigt samarbete mellan staten, kommunerna och näringslivet.

När vi har utvärderat de här verktygen har det visat sig att det är bland de vassaste verktyg vi har, de ger verkligen en effekt. De är samhällsekonomiskt effektiva. De första drygt hundra avslutade investeringsprogrammen har minskat koldioxidutsläppen med ungefär en fjärdedel av det svenska klimatmålet.

En viktig del i Klimpsatsningen är också informationsåtgärder, som är ett annat viktigt styrmedel. Vi vet att aldrig så bra initiativ kan misslyckas om man inte har medborgarna med sig och inte kompletterar det med informations- och kommunikationsinsatser. Regeringen har också gjort särskilda informationsinsatser, som vi vet har haft betydelse, för medvetenheten om klimatfrågan är stor i Sverige.

En av våra stora utmaningar är trafiken, där vi just nu talar om transportproblematiken. Alltför inser att vi verkligen måste ta tag i transportsektorn och få fler förnybara fordonsbränslen i framtiden och fler miljöbilar. Det här satsar vi mycket starkt på. Som ni vet är vi på väg att få ett riktigt genombrott. Var tionde bil som nu säljs i Sverige är en miljöbil.

Jag är stolt över att Sverige har gått före i arbetet med ekonomiska styrmedel, men vi har väldigt mycket att göra för att bli bättre. Inte minst måste vi bygga på forskning och utvärdering för att se vilka styrmedel som faktiskt fungerar, vilka som är miljömässigt effektiva. Men vi måste också titta på de här styrmedlen ur andra synvinklar. Hur kostnadseffektiva är de? Vad betyder de för investeringsbeteendet? Hur påverkar de konkurrensen i samhället? Vi måste också analysera dem ur fördelningssynpunkt och jämställdhetsperspektiv.

Klimatpolitiken är en del av en radikal samhällsomvandling. Vi ska bygga en ny struktur för samhället. Det slutliga resultatet är ett direkt resultat av alla de små åtgärder som vi genomför. De måste vara genomtänkta, och det är viktigt att vi blir ännu bättre på att använda styrmedel i klimatpolitiken.

Till sist: Den klimatpolitik vi för handlar om styrmedel, att utforma dem på ett smart och effektivt sätt. Men det handlar i grunden också om politiska värderingar. Det handlar om solidaritet, om att värna en långsiktigt hållbar och rättvis global utveckling. Hur viktigt tycker vi att det är? Det handlar om synen på ekonomisk utveckling, att bygga framsteg på omsorg om människor och miljö. Hur viktigt tycker vi att det är? Det är det som är grunden. Det är det som lägger grunden för ambitionsnivån.

Regeringen kommer att fortsatt driva en ambitiös nationell klimatpolitik i global samverkan. I veckan som kommer lämnar jag en proposition i riksdagen om klimatpolitiken. Jag ser fram emot frågor här, och jag ser också fram emot konstruktiva diskussioner framöver i den här viktiga frågan.

Bengt-Anders Johansson (m): Först vill jag beklaga att miljöministern inte lyckades prioritera de två första timmarnas utmärkta föredragningar här, men jag utgår från att hon tänker läsa dem i efterhand.

Miljöministern nämnde bara i förbigående om konkurrenskraften för Sveriges industrier och tillverkning över huvud taget, och jag påstår att det är en väsentlig del av en tillväxt. Jag tror att miljöhänsyn och konkurrenskraft och en tydlighet är förutsättningar för att vi ska bli lyckosamma. Man ska naturligtvis undvika dubbla styrsystem som ligger på varandra.

Mot den bakgrunden skulle jag vilja fråga: På vilket sätt bidrar koldioxidskatten, som ligger på koldioxidutsläppsrätter som ingår i handelssystemet, till att öka tillväxten i Sverige?

Statsrådet Lena Sommestad (s): Koldioxidskatten har kommit till framför allt för att minska utsläppen av växthusgaser och har varit väldigt effektiv för ändamålet. Nu har vi fått ett nytt styrmedel, nämligen utsläppsrätter. Vår ambition och tydliga inriktning är att vi ska ersätta koldioxidskatten med utsläppsrätter så att vi inte får dubbla styrsystem. I den processen måste vi se till att den effektiva styrning vi har haft av koldioxider inte faller bort så att vi plötsligt har betydligt svagare incitament för att minska utsläppen av växthusgaser och sedan återigen måste skruva åt tumskrurna. Det tror jag inte är bra för Sveriges konkurrenskraft.

Det viktiga är att vi har en stabil politik som ligger på en nivå som är den långsiktiga nivå vi behöver ligga på.

Alldeles nyss talade herr Müller från kommissionen om vilka långsiktiga mål som vi har satt upp för industriländerna. Det betyder att vi får ett rejält incitament för att minska utsläppen. Det har vi haft i koldioxidskatten, och i övergången ska vi inte åka bergochdalbana, utan det ska vara stabilt.

Erland Källén: Jag skulle vilja fråga miljöministern om forskningen. Som du sade är det stor samstämmighet om att det här är ett stort problem och att det verkar som om en klimatförändring är oundviklig. Samtidigt har vi betydande osäkerheter kvar. Vi har ofullständigt kända processer, och det kan komma överraskningar, processer där vi inte riktigt känner till hur de fungerar. Vad jag saknar i framställningen är forskningen och hur regeringen ser på satsning på fortsatt forskning i klimatfrågan.

Statsrådet Lena Sommestad (s): Jag håller med om att jag kunde ha sagt mer om forskning. Forskning för hållbar utveckling var ett av regeringens prioriterade områden när vi lade fram den senaste forskningspropositionen. Där gör vi det tydligt att det här är ett område som vi kommer att fortsätta att prioritera.

Min uppfattning är att det är otroligt viktigt att vi fortsätter med bra klimatforskning i Sverige. Under senare tid har den utvecklats tillsammans med samhällsvetenskaplig forskning. Det är bra, därför att vi behöver de styrmedel som vi nu har fokus på, så att vi faktiskt vet vad vi gör när vi ska försöka åtgärda klimatproblemen. Det får naturligtvis inte innebära att Sverige tappar den ledande och den väldigt viktiga position som vi har haft när det gäller klimatforskning på naturvetenskaplig grund.

Jag anser också att det är väldigt viktigt att vi jobbar vidare med att se till att forskningens resultat i Sverige verkligen nyttiggörs så att svenska forskare har möjlighet att fortsatt aktivt delta i IPCC och alla de internationella processerna. Det har vi försökt att tillse. Vi har till exempel förstärkt resurser till Naturvårdsverket för att de ska kunna verka för detta.

Eva Alfredsson: Miljöministern säger att vi har lyckats bryta sambandet mellan koldioxidutsläpp och ekonomisk utveckling. Det handlar i hög grad om att vi exporterar vår produktion och att vi i dag importerar koldioxidutsläpp av energianvändning, om man så vill uttrycka det, via vår handel.

Vad jag skulle vilja veta är man vad gör långsiktigt. Det är viktigt att vår konsumtion får en lägre koldioxid- och energiintensitet. Vad gör man på EU-nivå för att fokusera den frågan?

Statsrådet Lena Sommestad (s): Det är alldeles riktigt att i världen som helhet ligger mer och mer av den materiella varuproduktionen i tredje världen. Det är naturligtvis så att det är lättare att på vårt stadium av den ekonomiska utvecklingen bryta sambandet mellan ekonomisk utveckling och koldioxidutsläpp än vad det är för till exempel Kina och Indien, och göra det nu. Det är en viktig utgångspunkt för oss när vi också ska bedöma vad länder klarar av.

Vad som är intressant är att det här är någonting som gäller alla industriländer, att vår produktion flyttar ut på det här sättet. Likväl är det väldigt många industriländer som inte lyckats göra det Sverige har gjort. Alltså är det ett betydelsefullt brott vi gör. Det handlar om bland annat transporter, sätt att värma upp och så vidare.

När det gäller hållbar produktion och konsumtion är det ett av Sveriges högst prioriterade områden internationellt. Vi jobbar med det både i EU och i FN-sammanhang. Vi driver en av de processer som handlar om hållbar produktion och konsumtion inom FN. I EU jobbar vi mycket med produkter. Det handlar om produktkrav, det som kallas för en integrerad produktspolitik till exempel, livscykelanalyser, att ställa krav på hur produkter ska tillverkas. Men det handlar också om till exempel transportpolitiken, EU-gemensamma krav på att förbättra eller samarbeta för att förbättra utsläppen från bilar.

Kan vi komma överens mellan länder om gemensamma kravnivåer underlättar det för det som är ett stort problem, nämligen frågan om handelshinder så att vi inte ensidigt ska ställa dessa krav. Det är oerhört viktigt att EU-länderna driver den här politiken tillsammans. Det är ingen lätt politik. Det möter ganska mycket problem att ställa den här typen av produktkrav. Men det är ett sätt att arbeta på.

Marie Wahlgren (fp): Tidigare i dag diskuterade Per Kågeson användningen av biomassa och pekade på ett ganska så tydligt sätt, tyckte i alla fall jag, att användningen av biomassa är bättre inom energiproduktionen än kanske inom transportsektorn. Han menar att den är effektivare där och att vi i dag har styrmedel som kanske inte styr mot den mest effektiva användningen av biomassa.

Delar ministern den analysen? Vad innebär det i så fall för förändringar i de styrmedel som vi i dag har på energi- och transportsektorn?

Statsrådet Lena Sommestad (s): Jag har också tagit del av Per Kågesons analys kring detta. Jag tycker att det här är ett exempel på det som är viktigt för oss att följa för att se till att vi utformar styrmedlen på rätt sätt.

Det är en väldigt svår fråga om vi ska satsa på biomassa och hur mycket vi ska satsa på biomassa när det gäller motorbränslen. Per Kågeson har i många sammanhang drivit att det kanske är väsentligare att minska energikonsumtionen på alla bilar, att man inte ensidigt ska satsa på miljöbilar och miljöbränslen. Där är jag helt enig med honom.

Vi satsar och har satsat väldigt mycket på att främja användningen av biobränslen i energiframställningen. Det här är en balansfråga. Jag tycker att det är bra. Man kan behöva starka styrmedel för att få ett genombrott,

till exempel som vi har fått, för miljöbilarna. När det gäller att sedan få fram en mer storskalig produktion får man se över om de ligger väl i förhållande till varandra. Det är viktiga frågor att följa.

I dag är jag inte beredd att göra några ändringar.

Svante Axelsson: Jag håller med Lena om att svensk klimatpolitik har varit ganska lyckosam, och det har gått bättre än vi har trott. Framför allt är det värmesektorn som verkligen har tagit för sig och konverterat från fossila bränslen till icke-fossila bränslen. Frågan är bara transportsektorn, vår nästa utmaning. Ser du att några kraftfulla styrinstrument behövs för att hålla sektorsmålen inom trafiken?

Statsrådet Lena Sommestad (s): Vi är redan i gång med ett antal styrinstrument. Vi har introducerat en fordonsskatt som för första gången ska gå direkt på koldioxidutsläppen. Det tror jag är ett väldigt viktigt styrmedel därför att den kommer att gälla hela bilparken och påverka alla bilar, inte ensidigt att man kanske köper en etanolbil, utan det främjar också små bilar, att man hela tiden väljer ett energismartare alternativ.

Ett stort problem vi har är de tunga transportererna. Här är det väldigt viktigt att vi får EU-gemensamma åtgärder, till exempel kilometerskatt. Det tror jag är helt nödvändigt.

Sedan får vi inte glömma att åtgärder för att få människor att ta annat än bilen är väldigt viktigt. Ibland fokuserar vi för mycket på själva bilarna och deras utsläpp. Det handlar väldigt mycket om att också välja andra transportmedel. Vi ser på trängselskatten i Stockholm och vilka fantastiska effekter den har haft för vad man väljer för transportslag. En bredd behöver vi för att klara det.

Christin Hagberg (s): Det som Eva Alfredsson var inne på tycker jag var intressant. Man kan fundera lite grann på hur till exempel våra livsmedel ibland åker jorden runt innan vi får dem på bordet.

Du pratar om biståndet. Klimatfrågan är ändå en fråga som är både nationell och framför allt global. Kan du utveckla lite grann vad biståndet innehåller som är relaterat till att vi får ett rättvist klimatutrymme för även de utvecklingsländer som försöker förbättra sin situation?

Statsrådet Lena Sommestad (s): Vi jobbar nu med att föra in klimatpolitiken i biståndspolitik. Det finns ett problem här som vi brottas med. Det är att en viktig utgångspunkt i klimatförhandlingarna från u-ländernas sida har varit att man vill ha stöd för klimatåtgärder, men man vill inte att det stödet ska tas från redan utlovade biståndspengar, det vill säga att man har varit väldigt tydlig med att det ska vara extra resurser. Det försvårar en

del särskilt för de länder som inte har uppnått 0,7 % av bnp i bistånd. Det kan uppfattas som att man glider ifrån sitt ansvar om man för in klimatpolitik i biståndspolitiken.

I Sverige har vi inte det problemet, för vi uppfyller med råge de förpliktelser som vi har kommit överens om i u-länderna. Därför har vi väldigt stora möjligheter att jobba inom biståndet. Det gör vi nu. Anpassningsåtgärder är viktiga därför att det är det som u-länderna själva många gånger prioriterar och tycker är det mest besvärliga att hantera. Det måste spela en väldigt viktig roll.

Utöver det jobbar vi mycket med energipolitiska åtgärder, att hjälpa till och se till att man kan införa ny och bra teknik direkt. Vi har till exempel solceller som kan användas många gånger där det inte finns nät. Man kan hoppa över ett led i teknikutvecklingen. Man kan kanske få så mycket elektriskt ljus att man kan läsa en läxbok eller laga lite mat.

Från svensk sida jobbar vi inte minst med att se till att vi får en elektrifiering av landsbygden och tillgång till energi som kommer också kvinnor och barn till godo. Kan man få det frigör man enormt mycket arbetskraft som spelar en väldigt stor roll för utvecklingen. Energifrågorna växer i betydelse – som ett exempel på vad vi gör.

Alf Eriksson (s): En del av de ekonomiska styrmedel som vi använder har historiskt riktats mot producenter. Vi har talat om att den som förorsakar utsläpp ska betala. En del andra styrmedel har riktats mot konsumenten. Det är attraktivt för konsumenten att välja den produkt som förorsakar minst utsläpp.

Vi har, som vi hört här, flera områden kvar nationellt som vi inte har använt några styrmedel på. Vilken inriktning behöver vi ha i framtiden enligt miljöministerns sätt att se det? Ska vi välja producentdelen, eller ska vi gå över till att mera försöka styra konsumenters val av produkter?

Statsrådet Lena Sommestad (s): I grunden tror jag inte att det är antingen-eller. Men skulle jag prioritera tycker jag att det är viktigt att vi styr producenterna. Vi lägger ett stort ansvar på konsumenterna. Det är väldigt viktigt att vi har den möjligheten att ta ansvar, att välja miljömärkt. Men ändå viktigare är det faktiskt att hela produktionen styrs i rätt riktning. Det handlar om styrmedel mot producenterna för att stimulera dem att välja en produktionsteknik och lösningar som sparar på energi och som är resurseffektiva. Där har vi fortfarande väldigt mycket kvar att göra. Men som sagt, både linjerna måste vi följa.

På vissa områden är det så – och då är vi åter inne på importen – att det är väldigt mycket varor och produktion som vi inte kan styra över. Vi hamnar i väldigt knepiga situationer handelspolitiskt. Då är det väldigt viktigt att jobba tillsammans med de många progressiva företag som finns och

som verkligen värnar om miljöfrågorna och värnar om klimatfrågorna. Vi har särskilda nätverk av företag som värnar om klimatfrågorna. Här finns det enorma möjligheter för de företagen att driva frågorna när man jobbar utomlands. Det är lättare för ett företag att ställa krav på hur man vill att produktionen ska gå till i ett land än vad det är för oss i regeringen att göra det med de regelverk vi har.

Sven Gunnar Persson (kd): Miljöministern påstod att den svenska klimatpolitiken och energipolitiken går hand i hand. Sverige har ju unika möjligheter att producera energi med minimal klimatpåverkan genom vatten, biomassa, kraftvärme och effektivisering av kärnkraften. Vi ser att Europas energimarknad håller på att öppnas och bli gemensam.

Vad anser miljöministern behöver göras för att vi i Sverige, med de enorma förutsättningar vi har, ska kunna bli exportörer av ren el och därmed ersätta en del av den el som i dag produceras på ett miljömässigt betydligt sämre sätt ute i Europa?

Statsrådet Lena Sommestad (s): Redan i dag producerar Sverige mycket grön el som exporteras, nämligen vattenkraft. Vi har en export från Sverige i dag.

Vad som behövs är mer investeringar i Sverige i förnybar energi för att vi ska få en större energiproduktion i Sverige baserad på förnybara källor. Det stimulerar vi nu framför allt genom de gröna certifikaten. Fortsatt och ännu mer ambitiös satsning på gröna certifikat som driver på och främjar investeringar i förnybar energi är viktigt.

Jag var i går i Aapua i Övertorneå kommun och invigde ett av Norrbottens största vindkraftverk. Det är ett exempel. Jag hoppas att vi får se fler investeringar av det slaget i Sverige som kan bidra till att vi också kan exportera mer grön el. Jag håller helt med Sven Gunnar Persson om att det är väldigt viktigt.

Christina Axelsson (s): Jag skulle vilja följa upp frågan som Alf Eriksson ställde angående konsumenternas roll i klimatförändringarna. Det handlar om information till konsumenterna, så att man faktiskt vet vad det är för något man köper och vilken påverkan det har totalt. Jag tror att om vi alla hjälps åt kan alla göra något.

Därför undrar jag: Kommer man att börja diskutera något producentansvar vad gäller till exempel apparater i *stand by*-läge som drar en väldig massa energi, att det finns klockor på allting som kylskåp med mera. Numera finns det också televisionsapparater i kylskåpsdörrar och annat. Det medför att vi totalt sett gör av med mer energi än vad vi egentligen skulle behöva.

Statsrådet Lena Sommestad (s): Detta diskuteras mycket, inte minst diskuteras det på EU-nivå. I förra veckan hade vi en diskussion i EU tillsammans med miljöorganisationerna. Där tog vi från svensk sida upp just att detta, som kallas *mandatory performance targets*, är oerhört viktigt. Flera andra länder lyfte upp det och speciellt *stand by*-funktionerna. Det är ett typexempel på sådant som vi bör jobba med tillsammans i EU. Vi kan säkert driva frågorna med ännu större kraft.

Som jag sade har det inte varit helt lätt att komma fram i EU-samarbetet med bra, tydliga och enkla krav på produkterna, utan det har lite grann gått i stå. Vi behöver tänka över igen om det kanske finns några produkter där vi verkligen skulle kunna göra skillnad. Jag ska försöka se vidare på vad vi kan göra i den frågan.

Stefan Henningsson: Jag vill tacka miljöministern för en intressant föredragning, i synnerhet om att det finns en tydlig ambition att göra en koppling mellan klimatpolitiken och tillväxtpolitiken. Men jag skulle vilja se mer av det i verkligheten i klimatpolitiken.

Det finns ju väldigt specifika utmaningar inom näringspolitiken relaterade till klimatfrågan. Till exempel sitter kommunala energibolag i Sverige på en oerhörd kompetens på det här området och tar emot en massa delegationer från Kina och andra länder som vill titta på lösningarna. När de sedan vänder sig till bolagen för att hitta någon form av kommersiell lösning finns det ingen kommersiell drivkraft för att exportera lösningarna. Det är ju synd när Sverige har gjort en så jättestor häftig investering på detta område att man inte sedan kan kamma hem vinsterna. Då undrar jag vad ni har för planer på det här området för att ytterligare göra klimatfrågan till en näringspolitisk fråga.

Åke Pettersson, Fortum Värme: Jag är en av de vd:ar som ingår i BLICC-nätverket. Vi har haft en del kontakter med bland annat miljöministern tidigare.

En sak som jag tycker är väldigt viktig och vill påpeka är att styrmedlens tidshorisont ska vara långsiktig. Bland annat byggnader har visat på stor potential för energieffektiviseringar, men de kommer inte under ett år och inte under fem år, men kanske under tio, femton, tjugo år framåt. På samma sätt är det när vi investerar i energiproduktion. Oavsett om det är fjärrvärme, kraftvärme eller elproduktion är det jättelika investeringar som ska sträcka sig över tiotals tjugotals år framåt i tiden.

Vår och min förhoppning är att man kan hitta en långsiktighet även politiskt över blockgränser, så brett som möjligt, för att vi ska våga vidta de åtgärder som styrmedlen styr mot. Jag tror att styrmedlen styr i stort sett rätt, men jag vill att de ska bli ännu mer långsiktiga och att vi ska våga

lita på dem. Här vet jag inte om miljöministern ska svara eller om det är alla som ska svara, men från BLICC:s sida tycker jag att det är en väldigt angelägen fråga att lyfta fram.

Lars Lindblad (m): Jag ska försöka fatta mig kort. Men det finns ju mängder av saker som man skulle vilja prata om efter ett sådant här anförande, till exempel huruvida det egentligen är regeringens politik eller den internationella oljemarknaden som är den största drivkraften för bilindustrin, om det är den internationella elprisökningen eller regeringens politik som ger den effektivaste omställningen i energisektorn. Men det får vi väl i stället ta upp i kammaren vid tillfälle.

Förmiddagens diskussioner har handlat väldigt mycket om effekterna av styrmedel. Tre inlägg har tydligt pekat på att för många olika verktyg ger en suboptimering av de effekter som man efterfrågar. Lena Sommestad jobbar ju i ett departement som ansvarar för en mängd olika typer av styrmedel, som utsläppshandel, skatt, elcertifikat – långsiktiga avtal har också funnits där – och en mängd andra styrmedel. Detta borde ju rimligen leda till en suboptimering. Hur funderar miljöministern kring den frågan?

Statsrådet Lena Sommestad (s): Låt mig börja bakifrån. Jag tror som sagt att politik och politisk ambition spelar roll, men vi behöver hjälp av annat också. Det finns många internationella drivkrafter. Det behövs allianser, olika intressen som verkar åt olika håll.

När det gäller verktyg som är många och som kan suboptimera är jag övertygad om att det är viktigt att ha ett utvecklingsarbete på gång när det gäller summan av styrmedel. Vi har också aviserat i vår miljömålsproposition att vi till exempel ska se över styrmedlen i miljöpolitiken i stort. Vårt största problem är att vi arbetar på två nivåer. Vi jobbar på EU-nivå där vi har en typ av verktyg, och vi jobbar på nationell nivå där vi har andra verktyg. När nya verktyg förhandlas fram på EU-nivå måste vi se till att vi anpassar de gamla verktygen. Där möter vi problem.

Vad jag tror är viktigt är att vi kan skaffa oss kunskap om det här och kan bygga ännu mer på utvärderingar och forskning, som jag sade i mitt inledningsanförande, och kanske se till att vi på ett bättre sätt sammanställer all den forskning och alla de utredningar som pågår i myndigheter, på universitet och så vidare. Med den kunskapen som bas kan vi säkert också – och då går jag in på Åke Peterssons fråga – nå en större enighet om vissa grundläggande principer, att vi på grund av den kunskap och erfarenhet vi har vet vad som fungerar och hur det fungerar. Därmed kan vi också hjälpa till vid eventuella skiften av vilka som styr, så att man inte kastar om alla styrmedel utan faktiskt har en bas där man har lärt sig en del om hur de fungerar och har ett slags enighet. Sedan kommer det självklart att skifta i synpunkt och ambitionsnivå. Annars vore det inte politik.

Frågan om kommunala energibolag och hur man kan sprida kunskap är en väldigt viktig fråga. Vi har jobbat med miljöteknikexport under en ganska lång tid, och vi har nu fått något som heter Sventec som ska jobba med detta. Jag tycker att det är viktigt att Sventec tar till sig frågan om hur vi ska förmedla kunskap också från kommunala bolag. Vi har haft samma typ av problem i vattensektorn. Det är otroligt hög kompetens och duktiga människor i svensk vattensektor, men det finns också en föreställning om att allt är privata företag. Det finns därför en oförmåga att föra över både kompetensen i sak, teknik, och också kunskap om hur man kan organisera den här typen av verksamheter just offentligt i samarbete. I väldigt många länder skulle man kunna bygga just egen elförsörjning genom kooperativa lösningar, genom att mobilisera kapital lokalt. Jag tycker att det är en viktig uppgift att samarbeta vidare om detta och inte minst för Sventecs del att faktiskt ta på allvar.

Ordföranden: För nyttillkomna tv-tittare som konstaterat att vi befinner oss i riksdagen kan jag berätta att vi alltså har en klimathearing där vi under hela dagen har gått igenom hur läget ser ut, vad det finns för styrmedel och vad som kan göras inför framtiden både på nationell nivå och på EU-nivå. Tanken är att vi nu ska avsluta denna hearing med att få höra lite om hur det fungerar i verkligheten för dem som faktiskt tillämpar dessa styrmedel redan nu.

Precis innan vi bröt fick vi höra vår miljöminister Lena Sommestad, men de övriga som sitter på podiet har hittills inte haft möjlighet att säga så mycket. Vi tänkte att de nu skulle få det. De får var sin femminutare att inleda med – kort, kärnfullt och precist om vad de tycker och vill. Sedan är tanken att vi har diskussionen helt fri, vild och galen, under hårt styrande av mig, med möjlighet till frågor och kommentarer från både ledamöter och andra som befinner sig här. Ni på podiet har också denna möjlighet gentemot varandra, men detta är mer av en diskussion, ett resonemang fram och tillbaka. Vi ska försöka klara av att bli klara till strax före tre.

Jag ska presentera dem som sitter på podiet. Lena Sommestad, ministern, har vi redan hört och sett. Sedan har vi Markku Rummukainen som kommer från SMHI. Vi har Svante Axelsson från SNF. Hitom Svante sitter Christer Forsgren, BLICC. Sedan har vi Birgitta Resvik, Svenskt Näringsliv, och Jan Svärd, ordförande i SKGS, som alltså står för Skogen och Kemin, Gruvorna och Stålet. Avslutningsvis har vi Sven Nyberg från LO. Vi låter väl Markku Rummukainen börja.

Markku Rummukainen, Rosaby Center, SMHI: Det har sagts många tankeväckande saker här i dag. Jag tänkte knyta an till några av dem – det som Erland Källén sade om osäkerheter, det som miljöminister Lena Sommestad sade om information som ett styrmedel, det som Per Kågeson och

Åke Petterson nämnde om behovet av långsiktighet i styrmedel samt det som Lars Müller sade om EU:s tvågradersmål, det *riktigt* långsiktiga målet för klimatarbetet.

Jag får ofta som forskare frågan hur säker klimatförändringen är. Det är en jättebra fråga och samtidigt en jättesvår fråga att svara på. Klimatfrågan är både säker och osäker. Att utsläpp gör jorden varmare är säkert, men hur mycket varmare jorden blir beror på hur stora utsläppen blir och även på klimatsystemets processer. De beräkningar och klimatmodelleringar som görs utgår från fysiken och från tänkbara utsläppsscenarier. Det visar sig att även det minsta tänkbara vi går till mötes är väsentligt stora klimatförändringar som kommer att påverka samhället och naturmiljön på olika sätt. Kanske är alltså den fråga vi snarare borde ställa oss vilka risker vi vill ha framför oss när vi går framtiden till mötes.

Personligen anser jag att osäkerheten borde vara en drivkraft i klimatarbetet. På många sätt är den också det. Ju större utsläppen blir, desto större blir osäkerheten om hur klimatet blir och hur dess konsekvenser blir. Klimatsystemet, som alla andra komplexa system, har den egenskapen att ju mer det stressas, desto mer oberäkneligt blir det, och därmed växer också osäkerheten.

Som forskare känner jag förstås för kunskaper. Det finns också mer kunskaper att hämta när det gäller klimatförändringar och deras konsekvenser och samtidigt även om hur stora utsläppsminskningar det behövs för att vi ska nå det mål för klimatarbetet som vi vill nå.

Hur mycket behövs det då? Ja, det beror helt och hållet på vad vi vill uppnå. Om vi vill, vilket vi gör, begränsa klimatförändringarna till att inte överskrida en viss storlek ökar chanserna att vi lyckas med utsläppsminskningar. Vill vi till exempel undvika att jorden blir mer än två grader varmare, EU:s tvågradersmål, handlar det – även om det finns osäkerhet i alla siffror – om utsläppsminskningar i industriländerna med kanske 25 % de närmaste 20–30 åren. Lyckas vi med det handlar det om utsläppsminskningar med 50 till kanske uppemot 80 % till 2050. Lyckas vi med det handlar det om fortsatta utsläppsminskningar därefter. Det är alltså en lång väg att gå, men inte en omöjlig väg.

Bara med åtgärder kan vi påverka hur det blir. Eftersom klimatförändringen redan pågår och klimatsystemet liksom det övriga samhället har sina trögheter är de behövliga åtgärderna både att minska utsläppen och att arbeta med behövliga anpassningar. Det alternativ som finns till dessa åtgärder är att vänta och se. Då har vi en väg kantad med väldigt stora osäkerheter framför oss.

Detta är komplext. Klimatfrågan knyter an till många andra frågor: andra miljöfrågor, energifrågan, trafikfrågan – sådana frågor som har berörts här under dagen. Det kan kännas väldigt mycket. Samtidigt är det så att vi här och nu varken kan eller behöver lösa hur den globala utvecklingen ska bli de kommande 50 eller 100 åren framåt. Det vi kan göra – i dag, i morgon och varje dag – är att sätta kursen och styra mot den framtid för klimatet och samhället som vi vill nå.

Ordföranden: Tack så mycket, Markku! Då släpper vi ordet vidare direkt till Christer Forsgren.

Christer Forsgren, The Business Leaders Initiative on Climate Change (BLICC): Det finns ett ordspråk som säger att människan bara kan lära av egna misstag, inte av andras. Om det stämmer eller inte vet jag inte. Jag är dock ganska säker på att vi kan lära av goda exempel, och goda exempel är någonting som vi i företagsnätverket BLICC jobbar för att visa på.

Jag heter Christer Forsgren och jobbar till vardags på Stena Metall men representerar här i dag detta företagsnätverk som består av bostadsaktiebolaget Poseidon, Fortum Värme, samägt med Stockholms stad, Luftfartsverket, Länsförsäkringar, MKB Fastigheter, NCC Construction, SMHI, Stena Metall, Stockholms Lokaltrafik, Svenska Statoil och Vasakronan. Varje år ger vi ut en rapport där vi beskriver vilka åtgärder som har vidtagits och vad de har resulterat i.

Man kan sammanfatta verksamheten i punkter: Vi ska mäta utsläppen, vi ska minska utsläppen, vi ska visa på goda exempel, vi ska påverka opinionsbildare och beslutsfattare och vi ska engagera medarbetare och affärspartner. Fokus har förstås legat på transporter och fastighetsuppvärmning.

Fastighetsuppvärmningen står för ungefär 40 % av de totala utsläppen av växthusgaser i Sverige. Det är inte realistiskt att halvera detta. Det skulle vi spara ungefär 40 miljarder kronor varje år på att göra. Det är mycket en fråga om att ändra beteendet hos människor, och det är någonting som vi jobbar med.

Transportområdet är det område som ökar mest. Där kan vi nyttja tågtransporter mycket effektivare än vad vi gör i dag, använda alternativa fordonsbränslen och förbättra logistiken. Vi bedriver också utbildning i sparsam körning, något som är viktigt.

Ett tredje område som är viktigt är materialåtervinning. Bara den metall som vi inom Stena Metall samlar in för återvinning varje år motsvarar ett utsläpp på fem miljoner ton koldioxid om man inte hade återvunnit den utan fått bryta ny metall ur jordskorpan. Det är kanske 5–10 % av de totala utsläppen i Sverige av koldioxid.

Jag skulle vilja lyfta fram tre förslag. Det ena har med fastighetsskatten att göra, som dessvärre ökar om man gör klimatriktiga investeringar. Det borde ju vara tvärtom. Ett annat förslag är att järnvägstransporter borde gynnas mer än vad som är fallet i dag. Det tredje förslaget är att förbjuda eller förhindra deponering respektive förbränning av förädlade material, exempelvis elementära metaller och termoplaster.

Om man ska försöka påverka ett beteende behövs ofta en mix av morötter och piskor. Minskade växthusutsläpp innebär ofta minskade kostnader beroende på minskad energiförbrukning. Genom den typ av erfarenhetsutbyte som BLICC representerar kan vi få goda exempel, formulera mål och lättare hitta de här morötterna.

Ordföranden: Tack så mycket, Christer Forsgren! Vilka bra femminutare ni gör! Det är mindre än fem minuter hela tiden. Nu är det Svante Axelsson, Svenska Naturskyddsföreningen. Nu har du en utmaning, med andra ord.

Svante Axelsson: Jag ska försöka hålla det. Tack för att jag fick komma hit, och tack för att ni arrangerar denna hearing i en så viktig fråga! Klimatfrågan är ju verkligen en het miljöfråga i dubbel mening. Det finns ett stort engagemang. Folk börjar mer och mer inse vilka stora konsekvenser denna fråga kan få på alla möjliga plan.

Jag tror att akilleshälen när det gäller att få ett lyckosamt klimatarbete globalt sett handlar om att få bort den spärr som vi tror de flesta sitter med: att klimatpolitik är en kostnad. Odlar vi hela tiden kostnadsbilden kommer vi aldrig att få en tuff klimatpolitik. Vi måste se möjlighetsbilden. Varför är Bush emot klimatfrågan? Det är nog inte det att han inte tror på klimat-effekterna. Jag tror att det handlar mycket om att han inte tycker det är värt priset att bedriva en tuff klimatpolitik. Han tror att det innebär mindre tillväxt och mindre jobb. Därför är också Indien emot. Därför är också Kina emot. Man tror att detta är en kostnadsryggsäck att ta på sig. Så länge man har den bilden kommer vi aldrig att få en kraftfull klimatpolitik.

Den stora utmaningen är helt enkelt att se om den tes vi hoppas på stämmer: att det går att förena tillväxt och jobb med en tuff klimatpolitik. Går inte det är jag ganska pessimistisk till att världen ska klara av det här. Jag tror personligen att det går, men då måste vi med all kraft visa på denna möjlighetsbild. Det tror jag är den stora utmaningen.

Därför är också exemplet makt viktig. Både i EU och bland företag måste vi mobilisera och få entusiasm för klimatfrågan. Vi måste få bort den här kostnadsbilden och se möjlighetsbilden. Vi måste göra en synvända i klimatpolitiken. Man kan till och med gå så långt som att säga att vi ska gå från klimatpolitik till näringslivspolitik.

Varför ska vi alltid se förändringar som kostnader? Det är faktiskt ett val vi gör. När vi gör en IT-satsning eller en 3 G-investeringsatsning är det 60 miljarder som ger tillväxt, säger vi. Pumpar vi in 60 miljarder i energiomställning är det kostnader. Varför det? Det är ett val vi gör. Det är en tolkning. Vi kan lika gärna säga att klimatpolitiken är en tillväxtmöjlighet.

Kärnkraftssatsningen på 1970- och 1980-talen var också en tillväxtpolitik. Nu var det tyvärr fel häst man satsade på, men vi klarade av att visa på att snabb energiomställning är möjlig. Många inom svenskt näringsliv tyckte att det var väldigt spännande att satsa på kärnkraft då. Nu är det en annan satsning vi ska göra. Vi ska göra en ny energiomställning, och detta kommer att generera jobb och tillväxt.

Detta tror jag är möjlighetsvägen. Vi har Barroso och många andra personer som ser klimatpolitik som kostnadspolitik, och vi måste helt enkelt övertyga dessa tveksamma personer om att det går att skapa välfärd och låga utsläpp av koldioxid.

Den svenska regeringen ska ha beröm för det klimatarbete som har gjorts. Det går faktiskt lättare och bättre än vi har trott, framför allt från SNF:s sida. Vi trodde inte att vi skulle ligga så bra till som vi gör just nu. Därför är vår tydliga uppmaning att vi ska höja tempot i klimatarbetet, åtminstone till 15 % till 2010. Det finns många exempel på goda styrmedel. Jag ska återkomma senare till vilka jag rekommenderar.

Sist i den här första femminutaren vill jag dock problematisera morgonens dragningar, som faktiskt gör mig lite rädd. De odlar nämligen bara kostnadsbilden. Kostnadseffektivitet, vad är det? Fundera på det ordet! Det beskriver ju egentligen bara kostnadsbilden. Om man har ett kortsiktigt perspektiv kan det vara kostnadseffektivt att nu lägga av med miljöbilssatsningen och med utvecklingen för att få in nya pannor och värmepumpar i husen. Ska vi ställa om energisystemen eller inte?

All svensk klimatpolitik är dyr och onödig om man har ett globalt och kostnadseffektivt perspektiv. Håller man fast vid kostnadseffektivitet som en helig ko, vilket är ett nationalekonomiskt paradigm, ska man alltså också säga: Vi ska avveckla svensk klimatpolitik. Det är konsekvensen om man säger att man ska vara kostnadseffektiv.

Här måste vi alltså välja. Det här kommer att bli en valfråga, tror jag. Ni måste bestämma er. Alla älskar klimatfrågan, men vem vill driva svensk klimatpolitik? Och om ni inte vill det vill jag se konsekvensen av det beslutet.

Problematiska alltså ordet kostnadseffektivitet! Tror ni på det, att vi ska ha det, då är svensk klimatpolitik och till och med EU:s klimatpolitik onödigt dyr.

Ordföranden: Var du klar där? Det här går bara fortare och fortare. Då ber vi att mikrofonen skickas över till Birgitta Resvik, Svenskt Näringsliv.

Birgitta Resvik, Svenskt Näringsliv: Stort tack för inbjudan! Målet för Svenskt Näringsliv är att skapa gynnsamma förutsättningar för företagen att utvecklas i Sverige. Det handlar om att vi vill ha bra produktionsvillkor – de bästa produktionsvillkoren – så att investeringarna hamnar här i Sverige. Det handlar om framtidstro och tillit till politiken och möjligheterna att utvecklas i Sverige.

Beroende på hur vi hanterar klimatfrågan kommer det att få effekter på produktionsvillkoren. Här vill jag först och främst poängtera att svenskt näringsliv med litet s, hela näringslivet, tar klimatfrågan på allra största allvar. Vi arbetar med den aktivt. Vi har gjort mycket och gör mycket. Det handlar om att ha effektiva produktionsprocesser och ta fram nya effektiva produkter. Det vill vi fortsätta med.

Vi hörde lite siffror tidigare på morgonen om hur vi ligger till bland OECD-länderna. Vi ligger i dagsläget väldigt bra till om vi jämför växthusgaser per BNP och per capita. Det är tack vare att vi har en effektiv industri och även en energiproduktion som är baserad på kärnkraft, på vatten och mycket på biobränsle. Det tycker jag att vi ska utveckla vidare.

Fortsatt bedömer vi att det är teknisk utveckling som är möjligheten. Det är nyckeln till framtiden. För att kunna lyckas med detta behöver vi ha lönsamma företag som kan satsa på produktionsutveckling och även satsa i nya produktionssystem. Här ser vi också det statliga forskningsanslaget som ett oerhört viktigt smörjmedel. Näringslivet går in och matchar de här pengarna. Detta ser vi som en nödvändighet, och vi vill också utveckla det vidare. Jag tror att vi skulle kunna göra ännu mer när det gäller den tekniska utvecklingen.

En annan fråga som kom upp tidigare i dag är hur vi kan stimulera att ny teknik kommer ut i reella produkter. Här handlar det om hur vi ser på riskkapital och hur vi tar hand om entreprenörskap i vårt samhälle. Detta ser jag som viktigt att arbeta vidare på. Vi tror på vikten av att få in nya produkter och nya tekniska lösningar.

Om vi verkligen ska lyckas få till stånd en riktig minskning av utsläppen måste vi dock jobba globalt. Vi såg tidigare siffror om att Europa kommer att stå för mindre än ca 8 % av de globala utsläppen till 2050. Här ser vi från näringslivet att vi trots allt lever i en realitet, och det handlar om konkurrenskraften. Risken är att vi helt enkelt drar på lite för mycket i Europa.

Med det handelssystem vi har infört, som är ett mycket effektivt och kraftfullt styrmedel, har vi fått ett system som harmoniserar villkoren, och det är positivt. Vi har dock också fått en indirekt effekt, elpriseffekten, som

slår hårt mot den tunga basindustrin. Vi pratar om 10–12 öre. Det är kraftiga höjningar. Detta leder till en omstrukturering till andra regioner, och jag är rädd att den förändringen kan gå väldigt snabbt.

Energimarknadsinspektionen lämnade alldeles nyligen en rapport till regeringen där man sade: ”Det globala klimatet vinner ingenting på att Europas elintensiva industri flyttar ut ur Europa. De nödvändiga klimatåtgärderna, inklusive utsläppshandelssystemet, bör utformas med denna utgångspunkt.”

För Europas energiintensiva industri är jag alltså rädd att vi måste ta detta steg vad gäller ambitionsnivån. Vi kan inte gå för långt före, utan här handlar det om att hamna på ett relativt rimligt åtagande. Samtidigt måste vi länka ihop med övriga flexibla mekanismer som finns att tillgå, med CDM och JI, se till att vi får in dem i systemet och att det inte sker begränsningar där.

Vi arbetar gärna ihop med den politiska sfären för att försöka säkerställa konkurrensförutsättningarna i den europeiska industrin. Vi jobbar ihop med japansk industri, och vi försöker påverka det amerikanska näringslivet. Vi vill verkligen försöka få till stånd ett globalt åtagande. Här tror jag att det vore en styrka om vi kunde arbeta tillsammans, den politiska sfären och näringslivet, för att visa att vi menar allvar från näringslivet.

Beträffande den svenska klimatpolitiken anser vi att vi bör ändra vårt nuvarande nationella klimatmål med hänsyn till att vi även har handel numera. Det är klart mer kostnadseffektivt. Vi bör alltså omformulera detta mål till ett så kallat avräkningsmål, och på längre sikt tycker vi att vi ska arbeta för ett internationellt mål.

Här bör vi också se till att länka in CDM och JI, som jag sade tidigare, så att vi kan utnyttja dem ordentligt. Vi anser att CDM är en möjlighet för utvecklingsländerna. De ser dem som positiva incitament att få investeringar i sina länder. De är en möjlighet till teknikspridning. Stimulerar vi inte användande och utnyttjande av detta anser jag att Sverige vänder utvecklingsländerna ryggen, och det kallar då inte jag för solidaritet.

Sist men inte minst vill jag poängtera att näringslivet *vill* åstadkomma utsläppsminskningar. Det gör vi genom att vi har en lönsam industri. Vi är energieffektiva, och kan vi öka våra marknadsandelar gör vi globalt en miljönytta. Försämra alltså inte dessa utvecklingsmöjligheter genom ensidiga restriktioner, såsom att vi fortsatt har en koldioxidskatt och tröga administrativa styrmedel, utan se till att industrin får möjlighet att göra kostnadseffektiva utsläppsminskningar! Vi vill utveckla handelssystemet. Vi måste sänka inträdeshindren för ny elproduktion så att vi även minimerar den indirekta elpriseffekten. *Ett* styrmedel är helt klart mest effektivt.

Ordföranden: Tack så mycket, Birgitta Resvik! Då lämnar vi ordet vidare till Jan Svärd.

Jan Svärd, Skogen och Kemin, Gruvorna och Stålet (SKGS): Jan Svärd heter jag. Förutom att jag är ordförande i SKGS är jag vd för EKA Chemicals, ett sådant där energiintensivt företag som exporterar över hela världen och också har verksamhet över hela världen.

Jag delar helt uppfattningen att klimatfrågan förmodligen är vårt största miljöhot och den största miljöfråga vi har. Vi jobbar alltså med den. Jag delar också det som någon tidigare talare sade, att vi har ett fantastiskt läge i Sverige, en fantastisk startposition för svensk basindustri. Vi har skog, vi har malm och vi har haft tillgång till billig energi. Det är därför vi har kunnat bygga upp denna del av svensk industri till att vara så stor i dag. Vi står faktiskt för en tredjedel av Sveriges industriinvesteringar. I många av de samhällen där vi verkar och finns är vi kanske nästan den enda arbetsgivaren. Även om det kanske är bara 6 ½ % av arbetskraften som står hos oss i dag är det alltså kanske två eller tre gånger så många som är helt beroende av att vi finns.

Den stora problematiken för oss är att av de 150 terawatt som produceras i Sverige konsumerar vi 40, och dessa 40 terawatt är extremt priskänsliga. Vi konkurrerar på en global marknad. Ibland kommer ju en diskussion om att spara, och man jämför med bostäder och sådant. I vårt fall är inte det relevant, för detta är en råvara. Det enda sätt vi riktigt kan spara på är att vi tillverkar mindre och flyttar härifrån. Det är nästan det enda sättet för oss att minska förbrukningen.

Vi gör en produkt som heter klorat och en som heter väteperoxid. Förutom el är råvarorna luft och salt. Då förstår ni att elen är en rätt stor andel av vår kostnad, och det gäller många av våra kolleger i branscherna. Vi konkurrerar globalt, inte bara i EU. Vi har en position i Europa, att vi exporterar till Europa, men vi har konkurrenter i Brasilien, Kanada och USA. Många av våra företag har även verksamhet, precis som EKA, i Brasilien, Kanada, USA och runt om i världen. Vi måste jämföra konkurrensförhållandena med de länderna. Vi kan inte få samma kostnader som i Tyskland, därför att då är vår konkurrensfördel borta. Vi måste alltså ha bättre konkurrenskraft än vad man har i till exempel Tyskland eller Frankrike, för vi är lite långt ifrån dem som använder papperet och stålet. Men vi har en fantastisk position, som vi kan bygga.

Sedan kom utsläppsrätterna, och då funderar man på vad de har åstadkommit. Vitsen med utsläppsrätterna är att stimulera produktion av energi som inte ger koldioxidutsläpp. Ordet kärnkraft har inte nämnts så många gånger här – det verkar nästan som att man inte får säga det. I Sverige är det 50 % kärnkraft och 50 % vattenkraft. I andra länder i världen byggs det nu kärnkraftverk, av just de här skälen. Det byggs just nu ungefär 30 kärnkraftverk runt om i världen, och 40 till är under projektering, några av dem i Europa.

Utsläppsrätterna har för oss betytt att vi har fått kostnadshöjningar på ungefär 4–5 miljarder, som har överförts som en förmögenhet årligen till svensk kraftindustri. Det är notan för vår del av utsläppsrätterna. Sedan kan man säga att de som levererar till oss fortfarande i dag producerar baserat på kärnkraft och vattenkraft och alltså inte har haft någon kostnadsökning på grund av utsläppsrätterna. Det här är en marknadsmekanism som gör att man nu sätter priset baserat på kolkraft eller kanske gas, vilka ligger högst. Det är det ena.

Det andra som har nämnts är koldioxidskatten, som är ganska störande för oss – att det inte går fortare att ta bort den. Vi betraktar den som en straffskatt för att man finns i Sverige. Den har inte heller, som vi har hört tidigare i dag, någon miljöeffekt. Det är bara i Sverige och ett fåtal länder till som det finns något liknande.

Elcertifikaten har vi i och för sig sett att det finns vissa goda sidor med. Med elcertifikat kan man till och med investera i vindkraft och göra det lönsamt. Men vindkraften är fortfarande så liten och marginell. Jag tror att det är 1,3 terawatt produktion av vindkraft, och det är totalt 150 terawatt som produceras i Sverige. Visst är det positivt att det satsas på vindkraften och att den byggs ut, men den kommer inte att lösa basindustrins problem inom de närmaste tio åren.

Det sista jag vill säga är detta: När man sitter och lyssnar på det här ser man att det för den handlingskraftiga politikern är jättelätt att införa nya skatter. Jag hoppas att det inte är det som är planen, att vi ska få ytterligare nya, unika skatter i Sverige på det här området, för vi klarar inte mer nu.

Ordföranden: Vi låter mikrofonen gå över till siste man i den här omgången, och det är Sven Nyberg från LO.

Sven Nyberg, LO: Inom LO håller vi för närvarande på att arbeta med ett energipolitiskt program, vilket gör att jag inte har färdiga förslag i alla avseenden, utan det är saker som är under diskussion. Men det hindrar väl inte att det är möjligt att antyda eller säga ett och annat ändå.

När det gäller de klimatpolitiska frågorna kan jag säga att vi utarbetade ett miljöpolitiskt program för 15 år sedan där vi lyfte fram klimatfrågan som den kanske främsta framtida miljöfrågan att över huvud taget jobba med. Det var väl lite tidigt – alla gjorde inte det vid det tillfället. Hela tiden har vi haft en ambition att försöka förena miljö- och klimatpolitiken med näringspolitiken och sysselsättningspolitiken, vilket är både angeläget och nödvändigt. Det skapar även en viss trovärdighet i engagemanget när vi pratar med våra medlemmar.

Några grundläggande saker i hela det här synsättet, just när det gäller att binda ihop klimat- och näringspolitik, handlar om att se på den nuvarande situationen, att hävda konkurrenskraften i svenskt näringsliv, det vill säga att vi kan driva klimatpolitik utan att driva fram kraftiga svenska prisökningar, vilket ju är svårt. Det är ett dilemma i hela politiken att kunna driva ett förnyelsearbete utan att det alltid måste grundas på inhemska prisökningar som försämrar konkurrenskraften. Det är för oss givetvis en grundbult i det här arbetet att försöka klara den balansen.

Samtidigt vill jag understryka att vi är mycket angelägna om att hitta möjligheter att stimulera investeringar i förnybar energi, och icke minst i energieffektivisering. De miljonprogramsområden som vi har innebär onekligen en stor potential, och kan vi utveckla ett svenskt kunnande när det gäller avancerad energieffektivisering både i det nya och i det befintliga bostadsbeståndet är det områden där vi kan såväl skapa inhemska jobb som utveckla industriell teknik. Det finns alltså väldigt mycket att göra här.

Samtidigt är klimatpolitiken en global fråga, och den förutsätter naturligtvis i första hand globala lösningar. Men som många har sagt har Sverige trots allt ett bra utgångsläge. Jan Svärd nämnde kärnkraften, och jag kan också göra det. Man kan väl säga att inom ramen för en avancerad klimatpolitik är det svårt att bedriva en aktiv förtida avveckling inom överskådlig tid. Det får väl betraktas som ett understatement.

Men det finns andra frågor. Innan jag kommer in på detta med styrmedlen vill jag bara nämna att det även finns andra aspekter av klimatpolitiken, som lite grann har antytts här, som det är viktigt att beröra.

När vi jobbar med de här frågorna fackligt internationellt stöter vi i många fall på motstånd. Det är grupper som känner stor osäkerhet inför de omställningar som kommer. Eftersom vi i Sverige har en god situation har vi inte sett de här strukturförändringarna, och vi förväntar oss inte att få kraftiga strukturförändringar med anledning av klimatpolitiken. Men i andra länder, icke minst på andra sidan Atlanten, handlar det om hundratusentals jobb. Man bedömer att det är effekten bara av att följa Kyotoprotokollet. Därför har den internationella fackföreningsrörelsen lanserat begreppet *just transition*, som kan översättas med rättvis omställning. Det handlar om alternativ produktion, utbildning, flyttmöjligheter, pensioneringsprogram och sådana saker.

Vad som behövs i den politiska processen kring Kyotoavtalet är också att man arbetar in sociala krav och rekommendationer i det arbete som regeringarna tar till sig. Det har varit svårt att få in det i processen. Efter hand kan vi se att det finns en ökad förståelse. Här i Sverige är det inte svårt att få förståelse för sådant, och inte i Norden över huvud taget, men det är

det i många andra länder. Jag tror att det är nödvändigt, för att få människors acceptans för de omställningar som väntar, att man ser att den här typen av beredskap finns parallellt.

När det gäller styrmedlen kan jag säga allmänt att vad vi vill betona är att de är teknikdrivande, kanske snarare än att man kortsiktigt lyckas reducera CO₂-halten maximalt via kända åtgärder. Teknikdrivande är det absolut viktigaste. Redan när vi diskuterar utsläppsrätterna är det angeläget att icke minst belöna de verksamheter som har en effektiv teknik och har visat att de är energieffektiva, via detta system med *benchmarking*, riktmärken och sådant som diskuteras, att man jobbar in sådant i EU-systemet.

Vi brukar också säga att man inte ska stapla styrmedel på varandra. Vi har möjlighet att utveckla det senare också – det har sagts mycket om detta. Därför tycker vi inte att det finns skäl att ha dubbla styrmedel i form av CO₂-skatt parallellt med utsläppssystemet. Att den miljöprövning som har funnits tas bort är också ganska naturligt i det sammanhanget.

När det gäller utsläppsrätterna och det som Birgitta var inne på har vi noterat samma sak, genomslaget på priserna. Nu är utsläppsrättssystemet väldigt nytt och svängningarna kraftiga i början, men det finns ändå skäl att se över systemet, att utvärdera det efter ett tag och se om det går att åtgärda på ett sådant sätt att vi inte får inhemska, kraftiga nationella prishöjningar, som försvårar en acceptans av det här systemet till följd av att vi har en växande nordisk och europeisk elmarknad där vi får influenser som slår på de svenska elpriserna utan att vi själva har en fossilbaserad elproduktion.

När det gäller att vidga utsläppsrättssystemet har det också diskuterats på förmiddagen. I den bästa av världar borde man bara ha ett enda system för alltihop. Vi bör kanske sikta på det. Men jag känner mig ändå lite tveksam till att inkludera transportsystemet, med tanke på att betalningsviljan är ganska stor när vi kör våra bilar och att risken för att det slår över i kraftiga prishöjningar är rätt stor. Men jag tycker ändå att man ska ha ögonen på det här, att sikta på att införliva så mycket som möjligt i handelssystemen.

Ytterligare en annan aspekt, om man tittar på risken för att driva fram prishöjningar via klimatpolitiken, är att se om det finns möjligheter att stimulera svensk produktion av framför allt förnybar energi utan att det motiveras av prishöjningar. Vi har ett marknadsorienterat system, så prishöjningar gör det lönsamt att investera i produktion. Det är den vägen man normalt går. Men finns det åtgärder därutöver? Jag tycker att det skulle vara intressant att föra in också de frågorna i diskussionen.

Staten är ägare av Vattenfall, och skälet för att ha ett statligt ägande är att man kan ha en aktiv ägarstyrning. Möjligheterna att investera i svensk elproduktion via en sådan mer aktiv ägarstyrning tycker jag att det finns skäl att diskutera vidare.

Jag tycker också, som flera har sagt här, att ett av de viktigaste instrumenten är att arbeta mycket aktivt med forskning och utveckling när det gäller både de nya alternativen och effektiviseringsarbetet, som vi har varit inne på lite grann.

Ytterligare en åtgärd som inte är omedelbart prisdrivande är ett intressant arbete som pågår i flera länder, delvis här i Sverige men kanske mer i bland annat Holland och Storbritannien, nämligen att göra överenskommelser mellan staten och näringslivet. Det har börjat i energiintensiv industri, och detta har sedan lett till att man utvecklar energiledningssystem i företagen där man organiserar verksamheten så att man minimerar energianvändningen och tar bort en del mer energislösande moment. Nu är kostnaden för energi i den energikrävande industrin redan så pass stor att det finns ett naturligt incitament.

Jag tror att det skulle vara värdefullt om man kunde utveckla det här instrumentet till ett mer generellt använt instrument inom svenskt näringsliv. Jag tror också att vi har en arbetskraft som är ovanligt mottaglig för att vara med och diskutera hur arbetsorganisationen kan utvecklas så att man får ta på sig ett större ansvar, en mer miljömedveten och klimatpolitiskt medveten yrkesroll, och ta en aktiv del i energiledningssystemen, utan att man därmed medverkar till att driva upp priserna.

Ordföranden: Nu ska jag ställa en fråga till miljöministern som jag vill att Birgitta Resvik och Sven Nyberg lyssnar extra uppmärksam på, för de ska bägge få kommentera den. Därefter kommer jag att låta podiet komma tillbaka i frågor som de hakar på.

Jag ska ta upp den boll som Svante Axelsson slängde ut om utmaningen. Har vi eller kan vi ha, med tanke på de styrmedel som nu finns, en bra klimatpolitik som också kan vara en bra näringspolitik och en bra jobbpolitik?

Statsrådet Lena Sommestad (s): Ja, jag tycker att vi har det, men det kan bli ännu bättre. Svantes tal var intressant. Vi talar mycket om och jobbar mycket med miljödriven tillväxt och får klimatpolitiken som en del i en näringslivspolitik. Det är satsningarna i kommunerna –

Klimpsatsningarna är exempel på det – och forskningssatsningar. Samtidigt dominerar kostnadsbilden.

Jag håller med Svante Axelsson om det. Jag hade inte förmånen att få lyssna på Eva Alfredsson i morse, men jag har ofta saknat mer av innovationspolitik och koppling mellan näringslivspolitikerna och kanske ett stöd från våra myndigheter och Nutek, som jobbar väldigt bra med många av de här frågorna när det gäller den direkta kopplingen till klimatpolitiken.

Klimatpolitikens och Kyotoprotokollets uppbyggnad stimulerar kostnadstänkandet, därför att de flexibla mekanismerna bygger på en kostnadseffektiv lösning. Men det här är en fråga som uppmärksammas ganska mycket internationellt nu. Vi vet ju att tillväxt skapas inte bara av kostnadseffektivitet. Det handlar om forskning, teknikutveckling inte minst, och en långsiktig innovationspolitik måste också ha andra inslag. Det skulle vi behöva jobba betydligt mer med. Den typen av underlag som jag har sett från ITPS hittills har varit väldigt fokuserat på kostnadseffektivitet, och man kommer just till slutsatsen att ingenting är meningsfullt att göra i Sverige.

Eftersom vi ska bolla vidare till näringslivet tror jag att vi är eniga om att ingen har någon glädje av att energiintensiv industri som är effektiv och miljövänlig och finns i Europa flyttar till andra länder. Det har varit en väldigt tydlig inriktning från regeringen att värna den svenska basindustrin i de här processerna och ha en förståelse för de speciella villkor som råder där. Det har bland annat kommit till uttryck i hur fördelningen av utsläppsrätter såg ut, där industrin har getts ett rejält utrymme och ökat sedan 1990. Jag vill minnas att det var 75 % eller något sådant. Det har att göra med att produktionen har ökat, vilket är absolut rimligt. Även på andra sätt har vi försökt driva de här intressena genom att i EU se till att vi ska kunna ta hänsyn till konkurrenskraft och så vidare. Nu ser vi ändå att det här har slagit, och det har delvis att göra med elprisökningar.

Det här är viktiga lärdomar. Jag håller med alla dem som har sagt att vi måste se på hur systemet fungerar. Sverige drev ursprungligen auktionering, och nu ser vi att många av de fritt tilldelade utsläppsrätterna har det bara blivit vinster av, inte i energiintensiv industri utan på andra håll. Det finns alltså skäl att se över det här. Jag kan säga att det pågår en ganska intensiv diskussion på politisk nivå i EU just nu kring de här frågorna från många länders sida när det gäller att se över systemet. Men det är ingenting som vi kan göra väldigt snabbt.

Låt mig till sist säga att jag tror att det är väldigt viktigt med mer investeringar i energi i Sverige. Som jag sade i svaret på frågan tidigare handlar det mycket om till exempel vårt gröna certifikatssystem. Sven Nyberg har en intressant infallsvinkel, att vi bör fundera på andra sätt och inte alltid gå över prismetoden. Ibland är det inte tillräckligt effektivt. Ett exempel är den typ av satsningar vi har gjort i offentlig sektor med hjälp av kommunerna.

Låt mig också påminna om att det finns länder, som Tyskland, som har mer än 25 terawatt vindkraft. Vi ska inte bara spola bort den som något som inte är intressant.

Ordföranden: Vi bollar då över frågan om styrmedlen, om vi har en klimatpolitik som också kan vara en bra näringspolitik och jobbpolitik, först till Birgitta Resvik och sedan till Sven Nyberg.

Birgitta Resvik: Vi skulle önska att vi hade fått till stånd en sådan näringspolitik att vi verkligen kan se till att nya idéer tas fram och nya företag startas, där man kan bygga på den kunskap som kommer fram bland annat i energiforskning, effektiviseringsåtgärder och liknande och få till stånd lönsamma företag som kan bygga och exportera vidare.

Det här är mer än näringspolitik – det är inte energisatsningar eller energiforskning. Det handlar om att ha en sådan miljö i Sverige att det är intressant att investera och få avkastning på sitt kapital, få tillgång till sådd- och riskkapital och göra det mer tillgängligt. Då kan det handla om vissa andra skattefrågor. Det kan även göra att man vågar anställa folk. Här tror jag att det finns stora möjligheter, och då kräver det vissa förändringar generellt inom näringspolitiken. Det finns mycket idéer på universitet, olika forskningsinstitut och liknande, men tyvärr kommer de inte ut i reella produkter.

Samtidigt för att få lite referens: Vi säger att vi är duktiga på miljöteknikexport bland annat i Sverige. Och det är vi; vi är en växande bransch. Men den är förhållandevis liten hitintills, och den står för ungefär 2 ½ % av vår totala varuexport. Grunden för svensk välfärd är trots allt fortfarande väldigt mycket den traditionella industrin, och en stor del är basindustrin. Det måste vi vara medvetna om. Vi kan inte gå för fort fram och tro att de nya företagen ska ta över och skapa vår välfärd.

Därför är det så oerhört viktigt att vara försiktig med åtgärder och verkligen se vilka effekter vi får. Kan vi lindra effekterna genom att bland annat ta bort koldioxidskatten är det en signal till industrin att vi tror på att det finns riktiga intentioner att fortsatt verka i Sverige. Och sedan, som jag sade tidigare, är det effekterna av elprishöjningarna som vi har fått i handelssystemet. Man kan inte bara skylla på utsläppshandeln, utan vi har även olje- och gaspriser som har stigit väldigt kraftigt som har påverkat det hela. Det är en omvärldsförändring som har skett. Här gäller det verkligen att se att vi behöver ha mer produktion i landet, och man bör från politiskt håll tydligt markera detta för att därigenom i tillståndsärenden och liknande påskynda detta.

Sven Nyberg: Som jag sade ser vi stora möjligheter i att göra näringspolitik av energi- och klimatpolitiken. Det finns flera möjligheter. Boverket och Energimyndigheten har tittat lite grann på potentialerna inom byggsek-

torn, som jag nämnde, där det finns möjligheter att göra väldigt mycket inom det befintliga beståndet, integrerat med övriga upprustnings- och saneringsåtgärder. Det intressanta är inte bara att isolera med känd teknik, utan att parallellt med detta skapa program för teknikutveckling för sådan energieffektivisering att man får ut mycket av pengarna.

Jag tycker också att den fråga som kom från Nutek tidigare, om möjligheterna att bättre marknadsföra den kommunala energitekniken, är en intressant sådan här fråga, där man just kopplar ihop kunnande, marknadsföring, forskning och sådana saker. Inom elproduktionsteknik över huvud taget har det kommit propåer om att vi har ett kunnande som behöver vidareutvecklas och säljas internationellt.

En förutsättning för allt detta, som jag också berörde lite grann, är forskningsarbetet. Det pågår en evig diskussion om huruvida forskningen ska vara fri eller behovsorienterad. Jag lutar mer åt att ytterligare markera den behovsorienterade forskningen. Men den rör då både grundforskning och tillämpad forskning. Jag tycker att energi- och klimatområdena är ett sådant område där Sverige har förutsättningar att tydligare profilera sig. Jag tror att det finns förutsättningar att koppla ihop exempelvis högskolans forskning med industriforskningsinstitut och de sex branschutvecklingsprogrammen, som regeringen och näringslivet har samarbetat kring, och där lyfta in uppdrag kring klimatfrågor och energieffektivisering och göra ett samlat uppdrag, med stöd av den här typen av behovsriktad forskning som är förutsättningen, eftersom vi är bra på att samarbeta i det här landet.

Ordföranden: Då tänkte jag låta bollen ramla tillbaka ned på Svante Axelsson, som kastade ut bollen. Dessutom får ni andra som sitter på podiet räcka upp handen om ni känner att ni vill haka på någon annan boll. Jag har också två anmälda frågeställare från golvet.

Bollen går då tillbaka till dig, Svante Axelsson. Vad var det du menade egentligen? Stämde svaren som vi fick?

Svante Axelsson: Man kan välja mellan ett nationalekonomiskt perspektiv, vilket ju blir de här kostnadseffektivitetsresonemangen, och ett företagsekonomiskt perspektiv, som BLICC mer står för, och sedan affärsmöjligheter. Väljer man det nationalekonomiska är alla miljökostnader kostnader, men väljer man ett annat perspektiv kan man också tjäna pengar på de problem som finns. Det är betalningsvilja, att komma undan problem när problem är kända. Så fort problem uppstår är det marknader som finns. Finns viljan att komma ifrån problem när problem är kända? Om man ser klimatproblemet som en marknadsmöjlighet, med sjukdomsinsikten där, vill folk komma undan problemet, och därför vill man också betala för det. Där tror jag att man ska fundera på styrmedelsarsenalen.

Återigen: Sverige har gått jättebra i klimatarbetet. Det har gått bättre än vi hade trott. Vi bör höja målet. Vi bör höja betinget. Klimatforskarna har skärpt tonen för att nå 2-procentsmålet. Det krävs mycket tuffare tag än tidigare – det är en ny faktor. Vi har bara 4 %, och vi borde ha haft ett 10-procentsmål om vi ska ha 50 % till 2050. På det första varvet är det alltså för långsamt tempo. Vi behöver höja tempot i klimatarbetet. Vi har gått så bra, och vi har goda exempel.

Bland de goda exemplen ska man komma ihåg att klimatskatten 1991 infördes i skatteväxlingsreformer, av Westerberg och Carlsson. Det var en gigantisk klimatpolitik, men det hette inte det, utan det var en utbudspolitik. Ofta sker de stora miljöbesluten under andra rubriker. Thatcher är vår största klimatpolitiker. Det vet hon inte om, men hon tog bort subventionerna på kolkraften, med kolbrytningen i England.

Vi har haft en radikal klimatpolitik utan att ha känt av någon kostnad, 15–20 % mindre än vi skulle ha haft tidigare. Har det varit jobbigt, om det inte ska bli 20 %? Nej, biobränsleutvecklingen har ökat. Vi har fått en ny näringsgren. Miljöbilsboomen, är den jobbig? Är det en kostnad att folk köper Saab etanol? Nej, det är lönsamt för Saab och för konsumenterna. Är det jobbigt att folk byter oljepannor nu? Är det dyr klimatpolitik? Nej, det ger nya rörmokare och nya elektriker – det skapar jobb och tillväxt i Sverige.

Återigen: Kom igen och snacka om fingerfärdig klimatpolitik! Det har vi haft i Sverige, och vi har haft olika skattesatser för just basindustrin kontra hushållen. Det är därför jag är så rädd för utsläppshandeln.

Återigen: Förenkla den här debatten att vi ska ha ett pris på alla utsläpp. Varför har vi inte haft samma skatt på varje utsläpp? Jo, därför att det är samhällsekonomiskt inoptimalt att ha det. Vi som är exportkänsliga ska ha en lägre skatt. Men hushållen ska inte ha det. Transporterna ska ha minst 91 öre per kilo CO₂. Det ska inte ni ha, för det orkar ni inte med. Men får vi in det i samma lekstuga, i samma bubbla, kommer det att vara ni som sätter priset. Vi kommer inte att kasta ut SSAB från Sverige – det tror jag inte. Alltså kommer trafikpolitiken att anpassa sig till den energiintensiva industrins konkurrenskraft, och då har vi fått en *bottom line*.

Vi måste alltså komplettera utsläppshandeln med annan politik. Jag tror inte alls på ett instrument, ett mål, utan vi har många instrument. Det är smart att ha en differentierad fordonsskatt plus hög bensinskatt. Det är smart att ha en differentierad fastighetsskatt i kombination med ett högre elpris. Vi behöver ha synergieffekter i politiken, inte bara ett styrmedel för ett problem.

Jag menar att vi har visat att det går att skapa förnyingsytor utan att slå ut det gamla dramatiskt. Elcertifikaten är en ny form av konstgjord marknad, som tvingar fram tillförsel utan att höja elpriset dramatiskt. Det är ett exempel på hur man skapar förnyelseytor utan att slå ut det gamla. Men utsläppshandeln har ju börjat med det värsta problemet. Vi har börjat med de mest känsliga företagen – dem testar vi med. Det är klart att ni kommer att skrika rätt snart: Vi är inte vana vid det här. Men vi bör då akta oss för att föra in de andra sektorerna i den här bubblan, utan i så fall skapa andra bubbler. Jag vill ändå slå ett slag för skattepolitiken. Jag tror att den är viktig. Där har vi *polluter pays principle*. Där har vi också skatteintäkterna. Ska vi sälja ut CO₂-skatten måste vi höja alla skatter, och vilka skatter ska vi då höja?

Jag tycker att det är en nästan löjlig handelseufori när vi nu har fått ett nytt styrmedel. Men vi har en lyckosam klimatpolitik bakom oss. Sälj inte ut den nu! Det är bra med handelsmekanismen – börja med den – men den kommer att ha en baslinje, kanske 5–6 öre på sikt, där vi får en riktig global handel. Då behöver vi nationella eller europeiska extra klimatpolitiska åtgärder och mer synergi mellan klimatpolitik och andra styrmedel, än att säga att det ska vara ett instrument för alla problem.

Ordföranden: Ja, där ser man.

Då är frågan om det är fler som vill tala. Normalt sett när man är sju partier och har en diskussion vill händerna åka upp, så det kanske är någon av er som känner att ni vill gå in i det här läget och kommentera någonting. Sedan tänkte jag släppa in frågor vartefter.

Birgitta Resvik: Jag tänkte bara göra en komplettering. Jag talar om ett styrmedel som är det mest effektiva. Mitt fokus är industrin i detta perspektiv när jag tittar på detta. Vi har nu infört handelssystemet, och vi har kvar en CO₂-skatt. Vi har även infört ett program för energieffektivisering som vi tycker är alldeles utmärkt. Det stör så att säga inte kostnadsbilden, utan det ger däremot en stimulans och en morot till att göra förändringar och är ett positivt sätt att arbeta vidare.

Jag håller med Sven Nyberg om att vi bör ta vara på dessa erfarenheter och kanske helst utveckla detta inom andra branscher och sektorer.

När vi talar om att utveckla handelssystemet så har vi det för industrin. Och man bör fundera på hur tilldelningsförfarandet ska gå till. Man kan diskutera *benchmarking* i detta fall.

Däremot är vi kritiska till om det skulle införas någon typ av auktionering eftersom vi ser det som en ren skatt för tillverkningsindustrin.

När man talar om att föra in andra sektorer så tror jag att man ska vara väldigt fundersam och försiktig när det gäller vilka andra indirekta effekter detta kan få. Där har vi i dagsläget inte tagit direkt ställning än. Vi anser att detta måste analyseras avsevärt mycket mer noggrant för att man ska se vilka typer av faror det kan innebära.

Jag kan hålla med Svante Axelsson om att det förmodligen krävs lite andra styrmekanismer beroende på vilka olika sektorer som vi talar om.

Jan Svärd: Jag håller med Sven Nyberg om det mesta. Det är livsfarligt att ta hit transporter. Då tar man in en helt ny prisokänslig kategori som ska konkurrera om samma utsläppsrätter som vi ska betala för så att säga. Det kommer att driva upp värdet ännu mer på dem.

Det grundläggande problemet är att våra 40 terawattimmar är extremt pris-känsliga. Vi drabbas extremt hårt av dem. Beträffande de övriga 110 handlar det ju om hushåll och bostäder och en del annan konsumtion som egentligen inte är så priskänsliga och som är beredda att betala dessa höga priser. Men vi kan inte betala dem eftersom vi då konkurreras ut av brasilianare, kanadensare och så vidare. Att blanda in flera sektorer som är mindre priskänsliga i samma system tror jag inte alls skulle vara bra.

Sinikka Bohlin (s): Jag vill ställa en fråga till Christer Forsgren som tillhör en grupp företagare som ser möjligheter i att koppla in miljö- eller klimatpolitiken och positiv näringslivsutveckling.

Stena Metall är ett återvinningsföretag och ett av de nya miljöföretag som Birgitta Resvik är lite rädd för tar över för fort från basindustrierna, men jag är inte alls rädd för det.

Jag skulle vilja fråga dig hur du ser på de styrmedel som har funnits och som finns. Vilka av dem har varit positiva för ert företags utveckling? Är det någonting som ni saknar på styrmedelssidan för att ännu bättre kunna jobba med det som är en stor del av klimatfrågan, nämligen resurshushållning?

Christer Forsgren: Jag tror att det är fråga om en kombination av morötter och piskor. De piskor som har funnits och som har fungerat bra är många av de EU-direktiv som har införlivats – deponeringsdirektivet, förbränningsdirektivet – kanske framför allt inom avfallsbranschen.

Sedan tror jag att alla typer av styrmedel som gör att man premieras om man gör rätt är bra. Jag tror att NO_x-systemet som vi hade och fortfarande har, det vill säga den typen som innebär att man kan få tillbaka pengar till en bransch som kan utvecklas och bli bättre – gör man bättre ifrån sig får man också pengar tillbaka – är bra. De kanske är administrativt tunga. Men det ger rätt signaler, och jag tror att man skulle kunna använda det både i avfallsbranschen och när det gäller sanering av förorenade marker.

Även om man betalar en avgift till en fond eller något liknande så går pengar tillbaka till att sanera och till forskning och utveckling inom samma bransch. Jag tror att betalningsviljan generellt sett är högre om man ser att man betalar detta nu och sedan kan få tillbaka det under de kommande fem åren eller liknande.

Jag skulle vilja sammanfatta detta genom att säga: Premiera rätt agerande.

Svante Axelsson: Jag kommer tillbaka till detta med styrmedelssynergier, och det var ett bra exempel som togs fram här. Men det viktiga är att få bort disharmoni, alltså när det dras åt olika håll. Det är dessa styrmedel som vi måste ta bort.

Jag tror att vi ska ha ett lapptäcke eftersom olika saker kompletterar varandra, som jag sade tidigare. Det är perfekt att ha en differentierad fordonsskatt i kombination med en just CO₂-skatt på bensin. Vi orkar inte ha ett korrekt pris på drivmedel. Vi måste komplettera med andra hjälpstyrmedel.

Däremot är det häpnadsväckande att man fortfarande inte har någon CO₂-skatt på torv som är klassat som ett fossilt bränsle. Varför inför man inte en sådan för att vara konsekvent? Vi har 2 procents utsläpp kopplade till torven. Här skulle man kunna vara lite mer stringent och klassa alla fossila utsläpp och få upp ett normalpris på utsläpp från torv.

Samma sak gäller i fråga om att få en tydligare reseavdragspolitik. Vi har ju subventioner för att flytta oss i landskapet. Och vissa av dem behövs förstås. Men framför allt är det storstäderna som njuter av reseavdragssystemet. Vi tycker att norrmännen och danskarna har ett bättre system. De har ett rakt kilometerkopplat reseavdrag som skapar fantasi och kreativitet.

Om jag till exempel skulle pendla mellan Stockholm och Uppsala skulle jag få ganska mycket betalt. Om jag skulle åka tåg skulle jag inte alls få lika mycket ersättning.

Det är ganska sjuka transportflöden runt storstäderna som i dag subventioneras inte av regionalpolitiska medel utan just av detta reseavdragssystem. Där skulle man alltså kunna ha ett så kallat rakt avdrag kopplat till avstånd. Då kan man samåka, ta cykel, bil eller vad ni vill. Det skulle då skapas kreativitet.

Om det är regionalpolitiken som står i centrum brukar Norge vara ganska framträdande i den frågan. Där har man detta system med den tuffa regionalpolitiska profil som man har där.

Jag ska ta upp några andra exempel. Varför ska gaskraften subventioneras? Vi har fått en gräddfil för gaskraft i Sverige. Varför har vi det, när vi ska ha en tuff klimatpolitik? Det verkar helt horribelt. Vi har också bra

elcertifikat som visar att vi inte behöver gaskraft i Sverige. Vi kan göra en energiomställning utan att få in gasparentesen. Här finns det massor av schizofrena inslag som man borde kunna ta bort så att folk känner att det är en enhetlig politik.

Statsrådet Lena Sommestad (s): Jag ska göra en kort kommentar om styrmedlen. Jag tycker att det var intressant som Christer Forsgren påpekade här att det är flera EU-direktiv som har varit viktiga. Det visar hur viktigt det är att vi jobbar tillsammans i EU. Men det betyder också att det är ganska många styrmedel som är ganska riktade som har varit viktiga, till exempel att man inte får deponera. Detta är intressant.

Många av dessa styrmedel har kanske inte varit så besvärliga, om vi nu ser på systemet för handel med utsläppsrätter, utan de har flutit in ganska bra. Jag tycker att vi ska komma ihåg att det inte behöver vara så storskaligt och märkvärdigt utan ganska enkelt att hitta de saker som vi bör ändra på.

När det gäller systemet för handel med utsläppsrätter tycker jag att Svante Axelsson har en poäng, nämligen att det är mycket politik. Och systemet för handel med utsläppsrätter är ju i grunden ekonomernas idé om kostnadseffektivitet som om priset kunde vara detsamma överallt. Jag tror att det är viktigt att vi har med oss detta när vi nu går vidare med diskussioner i EU om transporterens inkluderande i systemet för handel med utsläppsrätter men också globalt därför att visionen även globalt är ett pris på kol, brukar vi tala om.

Det talas i dag om huruvida vi kanske skulle jobba sektorsvis i stället. Det skulle kunna vara intressant, tycker jag. Det skulle också vara möjligt att kanske inom vissa sektorer som är särskilt angelägna för oss och där vi är konkurrensutsatta få in andra länders stålindustrier eller aluminiumindustrier i stället för så att säga hela länderna. Detta kunde vara intressant att gå vidare med.

Till sist vill jag säga att jag tycker att det har varit viktigt att vi har jobbat med systemet för handel med utsläppsrätter och att EU har gjort en stor insats som har inkluderat det. Det som framför allt är spännande med att man kan välja och vad som är kostnadseffektivt är just det som Birgitta Resvik var inne på, nämligen att vi har dragit in utvecklingsländerna i detta med dessa flexibla mekanismer som på något sätt genererar ett samarbete som är väldigt värdefullt.

Vi ska alltså försöka ta vara på det som är värdefullt i systemet för handel med utsläppsrätter inklusive mer av lika konkurrensvillkor i Europa och så vidare. Jag tror att det finns goda möjligheter att gå vidare på detta tänk så att säga och att vi lär oss under hand.

Eva Alfredsson: Det finns jättemycket att säga. Först och främst: Som man frågar får man svar. Vårt uppdrag har varit att just ta fram och visa vilka kostnader systemet får och vilka som får dem. Det tycker jag är ett väldigt viktigt beslutsunderlag.

När det gäller hur man ser på dessa kostnader finns det många olika sätt. Det ena är att se på detta som investeringar i en hållbar utveckling. Men det som vi inte vill ha är pengar i sjön. Det är den balansen som vi måste hitta. Kostnader behöver inte vara något problem.

Jag vill bara understryka att ur ett tillväxtperspektiv så är vi positiva till hårda miljökrav, men de måste vara så lika för alla som möjligt.

Jag vill säga ytterligare en sak som egentligen kanske inte har med styrmedel att göra i det mindre perspektivet i alla fall, nämligen att jag tror att det är mycket viktigt att vi går vidare och arbetar med de nationalekonomiska begreppen, de traditionella med produktivitet och investeringar. Men hur gör vi dem hållbara, och hur ser vi till att de genererar en genuint ökad förmögenhet och en hållbar utveckling? Hur får vi till denna hållbara tillväxt? Där behöver vi jobba vidare och hitta nya mått på hållbar utveckling, alltså operationalisera detta begrepp så att vi får en övergripande inriktning.

Markku Rummukainen: Jag har suttit här och funderat lite grann på ordet kostnadseffektivitet, vilket lyftes fram alldeles i början. Det är ett viktigt ord, inte minst när vi ska skrida från tanke till handling, att samhället ska ta tag i dessa utsläppsminskningar som har omtalats och diskuterats.

Kostnadseffektivitet kan inte innebära att det ska vara gratis. Kostnadseffektivitet innebär snarare att det också finns vissa vinster att kamma hem.

Den diskussion som handlar om hur vi ska skrida från tanke till handling är bra och sund därför att den visar att samhället har tagit till sig klimatfrågorna och börjat arbeta med dem. Samtidigt finns risken att naturvetenskapliga klimatförändringar hamnar lite i skymundan. Varför gör vi detta? Då får kostnadseffektiviteten en ytterligare aspekt, nämligen: Vad är det vi undviker, vilka kostnader undviker vi, om vi lägger pengar på att minska utsläppen och vidtar de åtgärder som behövs?

Att minska utsläppen ska inte bara innebära en börda och bara ses som en kostnad, utan det ska också innebära en möjlighet att påverka och kanske få mesta och bästa valuta för pengarna i slutändan.

Statsrådet Lena Sommestad (s): Jag vill gärna återkomma med en fråga till Eva Alfredsson. Jag tycker att du säger någonting väldigt viktigt, nämligen att en kostnad även kan vara en investering. Men det som är problemet för oss är om vi har en debatt om kostnadseffektivitet där vi inte har något tidsperspektiv över huvud taget, det vill säga att vi inte tittar på om denna

kostnad är en investering som genererar till exempel ökade exportframgångar inom några år, utan bara tittar på kostnaden i sig. Det är där som jag undrar om vi kan få mer hjälp av tillväxtforskning och analyser. Jag tror att det är det som du är ute efter när du säger att vi ska titta mer på hållbar utveckling och operationalisera det och att det handlar om långsiktighet.

Jag hoppas du förstår vad jag är ute efter, nämligen precis det som Markku Rummukainen slutade med: Vad blir i det långa loppet utdelningen av det vi gör? Det finns inte med i dessa analyser. Och det gör det svårt för oss att använda det om man inte tar med det tydligt.

Eva Alfredsson: Det som vi tydligt har visat är att det blir kostnader. Och när vi har de ensidiga nationella miljökraven ovanpå så får vi inte någon utdelning på miljösidan heller. Då tycker vi inte att det är kostnader som känns positiva att ta, däremot när det får positiva effekter även på miljön. En acceptabel kostnad är någonting som vi bara måste bestämma oss för, eller det är ett beslut som man fattar.

Den andra frågan om hållbar produktivitet och investeringar är någonting som ligger mer i framkanten och som vi måste jobba vidare med. Men jag har inget svar på den i dag.

Statsrådet Lena Sommestad (s): Jag tror inte att vi kommer så mycket längre. Men jag är ute efter dynamiken. Det talas om samma miljökrav. Om vi har högre miljökrav och om det kan leda till att vi får en teknikutveckling och en utveckling på sikt, var hittar ni den, och hur går ni så att säga fram där? Jag hoppas du förstår vad jag talar om, nämligen dynamiken i vad som händer under överskådlig tid och inte bara under ett år. Det är okej med miljöeffekter i dag, men vad händer om tio år?

Eva Alfredsson: Det finns en forskning som inte är så positiv. När det gäller att ligga i framkant och att gå före i miljöpolitiken finns det ingenting som visar att det gynnar teknikutveckling eller att vi tjänar på det. Men visst är det jättesvårt att säga någonting om det.

Svante Axelsson: Jag tror att det är viktigt att vi återupptar diskussionen om ordet kostnadseffektivitet eftersom det är så heligt i klimatdebatten. Om vi kommer att ha den bilden kvar då tror jag att vi aldrig kommer att komma fram eftersom vi då bara kommer att se problem i varje förändring.

Jag tänker ibland på lågprisbutiker och oansvariga konsumenter som bara jagar låga priser. Det finns ju andra värden i konsumtionen än bara lågpris. Jag tror att det är dessa olika värden som bör synliggöras. Det är ju en sårbarhetspolitik.

Att Göran Persson har en oljekommission och inte en klimatkommission är strategiskt valt. Han vill visa att det handlar om sårbarhetsaspekter och inflationspolitik och återtar diskussionen om oljekrisen på 70-talet.

Vi ska alltså avveckla oljan för vår egen skull, för ekonomins skull och för sårbarhetens skull. Och det finns många synergieffekter med klimatpolitiken. Om man inte berättar det kommer vi aldrig att komma ur detta dilemma, att vi aldrig tar besluten. Och omvärlden kommer inte heller att hänga på. Det är viktigt att vi kan visa att det är så att säga en möjlighetsyta.

Några som vinner på klimatpolitiken är Toyota. De tänkte långsiktigt och investerade långsiktigt. Man måste skilja på kortsiktig och långsiktig kostnadseffektivitet. Vi bör nu ha en debatt i Sverige om vad det innebär att vara kostnadseffektiv. Ska vi nu skrota miljöbilssystemet eller inte? Ska vi lägga av att ge bonus för oljekonvertering? Då är man ju logisk. Eller ska vi fortsätta att ha dyr klimatpolitik för att det ändå är långsiktigt smart? Här måste vi bestämma oss. Det går inte att i ena stunden säga att man ska vara kostnadseffektiv och i andra stunden ha subventioner på etanol och annat som inte alls är kostnadseffektivt. Vi måste bestämma oss.

Den debatten vill jag gärna höra mer av. Jag blir lite irriterad av att man talar om kostnadseffektivitet men i praktiken är man inte kostnadseffektiv. Jag tror inte heller själv på det. Men detta dubbla språkbruk från olika departement är lite svårt att förstå. Vi måste bestämma om vi ska satsa på det och om vi ska tro att det är viktigt på lång sikt att faktiskt ta lite kostnader nu för att tjäna pengar sedan.

Martina Krüger: Vi har nu hört ett par gånger att Sverige är världsledande i klimatpolitiken och att vi ligger i framkant. Jag vill bara påpeka för de riksdagsledamöter som måste ta ställning till klimatpropositionen i en ganska nära framtid att Sverige inte är världsledande i klimatpolitiken. Det genomsnittliga målet som finns för industriella länder är en minskning av växthusgaser med 5 %. Och i EU är det 8 %. Sveriges mål är ju 4 %, så det finns ganska mycket utrymme för Sverige.

Att utveckla målet, som Birgitta Resvik talade om, genom att så att säga öppna Sveriges nationella mål i fråga om flexibla mekanismer hoppas jag att ledamöterna inte säger ja till.

Jan Svärd: Jag kan inte låta bli att haka på i fråga om det som sades om Toyota. Om man går tillbaka till svensk basindustri, som står inför hotet att bli utslagen, så har den varit som Toyota. Den har satsat på energieffektiviseringar under de senaste 20–30 åren. Om man jämför och gör *benchmarks* globalt så är detta bland de mest effektiva anläggningar som finns i världen. Och dessa anläggningar ska vi nu slå ut med ett sådant här system och säga att det är kostnadseffektivt eller liknande. Det är klart att det inte är, och det är inte miljöeffektivt.

Ska man då dessutom stapla en koldioxidskatt på toppen av de 4–5 miljarder som vi har fått i extrakostnader och som inte har någon miljöeffekt? Jag tror att det går att motivera folk att göra insatser om man vet att det åstadkommer något bra. Men om man vet att det inte har någon miljöeffekt över huvud taget utan att denna produktion landar på platser där det är sämre miljömässigt så är det fullkomligt obegripligt. Vi kan inte tala om detta och vänta, utan vi måste göra någonting nu. Vi måste tillföra energi in i systemet, så att vi får ett pris och en kostnad som vi kan bära.

Basindustrin har diskuterat detta och uppvakttat ministrar under fyra fem år och sagt att detta hot finns. Man har fått svaret: Sitt lugnt i båten. Vi löser det den dag det kommer och om det kommer.

På samma sätt är det med utsläppsrätterna. Vi sade att det kommer att höja elpriserna med 7 öre. Men det sades att det var orealistiskt och att det inte kommer att hända och så vidare. Men nu har det höjts mycket mer.

Vi väntar på aktivitet. Vi måste se aktivitet från politikerna som har skapat detta system.

Sven Nyberg: Jag delar mycket av det som Svante säger om att det finns en risk för att man stirrar sig blind på kostnadseffektivitet traditionellt nationalekonomiskt. Men det finns ändå ett behov av att se samhällsekonomiskt effektivt använda resurser. Ett exempel på detta kan vara diskussionen om de gröna certifikaten. Det finns ju ett behov.

Från vår sida talar vi alltid om att stimulera teknikutveckling och forskning. Det är det primära styrmedlet på sikt. Vi vet också att om man ska få i gång nya verksamheter kan det även behövas vissa tillfälliga stödåtgärder. Och vi har i princip sagt okej till certifikatens utformning. Det är ett marknadsorienterat instrument som passar så att säga i det system som vi håller på att bygga upp.

Men samtidigt måste man ändå vara vaksam på hur systemet utformas, därför att som det i dag tenderar att bli – jag ska inte säga att det absolut är så – så blir betalningsförmågan hos dem som får denna förmån väldigt stor. Och är det då så att vi får den mest effektiva användningen av svensk biomassa exempelvis? Det vet vi inte riktigt, därför att om betalningsförmågan blir väldigt stor och om vi eldar upp biomassan i stället för att förädla den till mer inkomstbringande verksamheter, kan vi få problem, och då kommer denna typ av instrument i vanrykte.

Därför är det viktigt att vi när vi tittar på dessa instrument ändå ställer vissa krav på dem att de är teknikdrivande och att vi dessutom inte inför permanenta subventioner utan att de klingar av i takt med att de alternativa energiformerna börjar leva på egna meriter. Det måste de till slut kunna göra.

Statsrådet Lena Sommestad (s): Svante Axelsson har flera gånger frågat var någonstans vi står. Då ska jag säga att den svenska regeringen är väldigt tydlig när det gäller hur vi ser på argumentet i fråga om kostnadseffektivitet. Vi tycker självklart att det är viktigt att hitta kostnadseffektiva lösningar, men inte till vilket pris som helst. Det är ju just därför som vi har satt ett nationellt klimatmål. Vi har inte valt att utnyttja de flexibla mekanismerna för att nå minus 4 %, alltså att ta de billigaste lösningarna. Det gör vi därför att vi har sett detta, precis som vi började med, som en möjlighet för teknikutveckling och för näringslivet i Sverige att ställa om och att göra det i tid och långsiktigt.

När det gäller Martina Krügers inlägg tycker jag att det i stort sett är irrelevant att hålla på och jämföra procentnivåer när vi har helt olika krav på oss, därför att de krav som vi har på oss enligt Kyotoprotokollet speglar hur svårt det är att göra saker i olika länder. Det var därför som vi fick plus 4 % vid fördelningen inom EU. Vi fick plus 4 %, och vi har lagt oss på minus 4 %. Dessutom har vi sagt att vi ska klara det nationellt här hemma utan flexibla mekanismer till hjälp. Det finns inget annat land som både har gått längre och inte utnyttjar de flexibla mekanismerna.

Vår bedömning är att det har varit en rimlig ambitionshöjning som vi klarar av. Och vi klarar det mycket genom att fördela det i samhället, inte genom att lägga det på den konkurrensutsatta industrin utan snarast ge den utrymme men göra det på andra håll. Det är en rimlig avvägning.

Jag tycker till slut, när vi ser på svensk industri, att det också är viktigt att komma ihåg att det tryck som vi har på oss i Sverige när det gäller vad vi ska göra och den fördelning som vi får av utsläppsätter ändå bygger på att vi har förhållandevis måttliga krav på oss men utifrån en svår situation. Det är det som vi ska hantera, och det är därför som teknikutvecklingen och så vidare är så viktig just för oss.

Svante Axelsson: När Jan Svärd talade om Toyota kan jag inte låta bli att säga något. Det är så kul med svensk industri eftersom de ofta klagar när förslag kommer. Men sedan skryter de med hur effektiva de har blivit på grund av förslagen. Så det är en frukt av svensk klimatpolitik och energipolitik som gör att de är så effektiva som de är i dag.

Däremot tycker jag att det är pessimistiskt att tro att ni kommer att bli utslängda. Ni har så starka lobbyister och särintressen att ni säkert kommer att klara av att få förutsättningar att överleva även i framtiden. Det var därför som jag var så rädd för att blanda ihop er med trafiksektorn. Det är ni som kommer att sätta ramarna för vilket utsläppspris det blir på lång sikt i bubblan.

Slutligen tror jag att det kommer att bli lägre pris i bubblan när vi, tyvärr, får in så att säga ryska gamla minskningar – JI-projekt och CDM-projekt. Vi kommer inte att ha 20 öre när det gäller en långsiktig prisbild i fråga om en utsläppshandelsbubbla. Det tror jag inte. Därför behövs det andra kompletterande styrmedel.

Birgitta Resvik: Jag tänkte bara kommentera vad Martina Krüger sade om att vi inte ska ha in CDM. Nu svarade Lena Sommestad att vi först och främst inte ska blanda ihop olika procentnivåer.

Men vi hörde Per Kågeson ta upp exempel. Man kan tala om nationalekonomi och pengar, men han talar om att det kostar 3 000–4 000 kronor per hushåll att ha en ineffektiv klimatpolitik. Det är fråga om vilken miljönytta det egentligen har. Jag tycker att det kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt inte är rimligt att ha den typen av formulering som vi har i vårt miljömål eftersom det inte ger någon direkt miljönytta eftersom vi redan har satt ett tak för de utsläpp som vi ska ha för en handlande sektor. Så det påverkar inte de totala utsläppen.

Vad vi däremot kan se och vara rädda för inom industrin handlar om att transportsystemet är en del av vår industristruktur. Och här är frågan: Vad lägger vi då för ytterligare restriktioner eller ökade skatter och liknande på till exempel godstransportsektorn? Det kommer också att påverka hur vår industristruktur kommer att utvecklas med tanke på att Sverige ligger där det ligger och är ett långt land. Självklart ska man utveckla logistiken och få effektiva system. Och jag vill påstå att en stor del av vår basindustri är oerhört effektiv i fråga om sina transportsystem. Men vi är ändå till stor del i behov av godstransporter på väg.

Thomas Levander: Jag tänkte återknyta diskussionen till industrins konkurrenskraft och en ambitiös klimatpolitik. Det är där som mycket av svårigheterna och lösningarna kan finnas.

Kapitalet känner inga gränser, utan kapitalet flyr dit man kan få bäst förräntning på det. Samtidigt tror jag att näringslivet har lösningarna på klimatproblemen. Jag som byråkrat har inte lösningarna. Jag kan möjligen bidra till att vi får ett riggat system som skapar villkoren för ett bra och effektivt klimatsystem.

Kanske skulle man ha motsvarande för det framtida klimatarbetet, det vill säga att avveckla nationsgränserna och i stället låta industrin komma med lösningarna. Jag skulle vilja fråga de tre representanter från näringslivet som finns på podiet: Hur mycket talar ni med era kolleger om klimatfrågan? Alla tre har sagt att det är en väldigt viktig fråga. Men vad har ni för diskussioner med era kolleger runtom i världen?

Jan Svärd: Klimatpolitiken är en samhällsfråga. Vi har verksamheter som är påverkade av den över hela världen och inte bara i Sverige. Den diskussionen finns het i Nordamerika också, och den finns i Sydamerika, och så vidare.

Det är klart att man känner nationsgränser. Om jag inte hade varit svensk så hade jag aldrig suttit här. Då hade man inte brytt sig på samma sätt. Det är därför som det känns extra tråkigt när hanteringen i Sverige är mindre progressiv för oss än i andra delar av världen.

Vi har i basindustrin, den elintensiva industrin i Sverige, bildat ett bolag för att egentligen köpa el för att få lite mer balans på marknaden. Vi tvingas att köpa den i Ryssland. Det kan inte vara rätt när vi har en sådan fantastisk struktur. Som svensk känns det jättekonstigt.

Det kan inte vara rätt när vi har en sådan struktur med så goda förutsättningar för både vattenkraft och kärnkraft att vi ska importera el från Ryssland till Sverige.

Birgitta Resvik: Som jag nämnde i mitt lilla inledningsanförande har vi kontakter i den europeiska industrin. Vi träffar regelbundet japansk industri. Där är de också väldigt bekymrade över *carbon leakage* och att investeringar nu görs i Kina. De lämnar Japan på grund av olika restriktioner och krav som kommer att ställas på dem.

Vi tillsammans inom näringslivet i japansk industri och europeisk industri träffar den amerikanska industrin och försöker diskutera de här frågorna. Det har hänt rätt mycket i USA. Det finns delstater som ligger långt framme. Även på företagsnivå är diskussionsklimatet annorlunda.

Det är därför jag lite räcker ut handen. Jag tror att det skulle vara en styrka om vi kunde arbeta mer tillsammans från den politiska sfären och näringslivet och vara mer aktiva i internationella förhandlingar. Det skulle vara en ganska viktig markering för näringslivet.

Christer Forsgren: Det finns även ett internationellt BLICC. Jag är övertygad om att dessa diskussioner skulle kunna föra mycket längre och göra det mycket bättre. Det finns också branschorganisationer.

Vi kan ta återvinningsbranschen, som jag representerar. Där finns det diskussioner om hur man kan minska energiförbrukningen vid olika återvinningsprocesser. Jag tror att de diskussionerna förs mer på ett branschspecifikt område i Europa.

Sven Hogfors: Jag vill tillbaka till detta med balansering, utsläppshandel och svensk koldioxidskatt. Den frågan har redan varit het här.

Den globala klimatpolitiken är naturligtvis utomordentligt viktig och att vi bygger på den och försöker få den att fungera. Det är det enda harmoniserade styrmedlet vi sannolikt har i pipeline, åtminstone som är globalt. Globala styrmedel är vad näringslivet och alla behöver.

Jag håller med Svante Axelsson att inom överskådlig tid verkar det vara ett mycket svagt styrmedel. Innan USA hoppade av förhandlingarna räknade man med ett balanspris på 5–10 öre per kilo CO₂. Just nu har vi tydligen 36 öre, och under fjolåret hade vi 22 öre.

Blir det en internationell handel är det stor risk att de ursprungliga beräkningarna stämmer och vi sjunker ned mot 5 öre. Då är det ett väldigt svagt styrmedel med det som hittills har överenskommits i Kyoto-protokollet.

Vi måste ta det halmstrået. Det är det enda globala instrument som finns. Det måste utvecklas. Men vi måste ha måttliga förväntningar om styrkraften under de närmaste årtiondena.

Vad som förvånar mig i diskussionen är att industrin är så negativ till CO₂-skatt, om man tar den andra delen i balansen utsläppshandel och koldioxidskatt. Jag har uppfattat att den tunga handlande industrin i stort sett är befriad från koldioxidskatt.

Det gäller åtminstone om de förslag som ligger i budgetpropositionen från i höstas går igenom. Då blir det ingen CO₂-skatt på tung handlande industri, det vill säga energiintensiv industri. Det blir det inte heller på gaskraftverk.

Nu har svenska staten och regeringen inte fått igenom det. Det har stött på patrull i EU när det skulle notifieras. Det finns minimiskatter i EU.

Jag förstår inte att den tunga industrin är så negativ till CO₂-skatten, eftersom den är så låg. Vi betalar ingen CO₂-skatt på kärnkraft, som ni påpekade var 50 %, och ingen CO₂-skatt på vattenkraft, som är de andra 50 % av svensk kraftgenerering.

I vinter har vi genererat en del med olja, men det tror jag att vi har sålt till utlandet. Verken i Karlshamn och Stenungsund har varit i gång.

Däremot har vi en mycket kännbar CO₂-skatt i de övriga sektorerna, som dock inte är utsatta för internationell konkurrens. Det är där den höga svenska ambitionen ligger i klimatpolitiken. Men det är inget som berör industrin.

Vi tjänar på skatten klimatmässigt. Det är där vi har gjort de stora vinsterna i minskade CO₂-utsläpp i Sverige. Det är också där vi har gjort oss fria från en väldigt stor oljeimport.

Jag undrar alltså vilken del av CO₂-skatten det är som industrin är så upprörd över.

Jan Svärd: Vi är upprörda därför att det kostar oss en halv miljard på topen av 4–5 miljarder i höjda elpriser.

Birgitta Resvik: Även om det har varit nedsättningar av koldioxidskatten för industrin och man i betraktelsen kan tycka att den varit relativt låg jämfört med koldioxidskatter för övriga sektorer har det ändå varit en av världens högsta koldioxidskatter.

Däremot är det helt klart att koldioxidskatten har fungerat till exempel på värmesektorn och vid den omställning som har skett på fjärrvärmesidan. Det har varit möjligt eftersom det är en nationell marknad. Man har kunnat övervältra kostnaderna på konsumenten. Därmed har det inte fått någon konkurrensnedvridande effekt.

Där har det varit lyckosamt, och där har det styrt. Det är helt riktigt. Men för den konkurrensutsatta industrin är det enbart en ökad kostnad på en halv miljard.

Sven Hogfors: Det är bara i Sverige vi kallar det koldioxidskatt. Nere i Europa kallar man det energiskatt.

Marie Wahlgren (fp): Ett styrmedel är också kunskap. Jag tänkte ställa min fråga till framför allt Markku. Hur bra tycker du att vår kunskap är om effekterna av klimatförändringarna? Hur väl är den spridd? Vilka verktyg tycker du skulle behövas för att sprida den kunskap som finns vidare?

Markku Rummukainen: Jag skulle vilja hävda att kunskaperna är rätt så kvalitativa när det gäller effekter av klimatförändringar i det svenska samhället och i naturmiljön. Insikterna ökar hela tiden och sprider sig också så att alltfler börjar fundera i termer av klimatförändringar: Vilka kommer konsekvenserna att bli? När det gäller att omsätta de insikterna till siffror har man inte alls kommit långt.

Något som saknas är samlad forskning. Det gäller just om effekterna att gå från de framställda klimatbilder som finns från framtiden genom hur systemen ser ut till hur de kommer att påverkas och därmed vilka effekter en klimatförändring på 2 grader, 3 grader eller 4 grader högre temperatur och ändringar i andra klimatement kommer att få.

Där behövs en samlad satsning som behöver vara långsiktig och engagera alla system och alla de olika forskare som tittar på dessa olika system.

Bo Lind, Statens geotekniska institut (SGI): Jag vill gärna föra in att vi redan i dag har mycket stora klimatrelaterade kostnader inom samhällsbyggnadssektorn. Skadekostnaderna till följd av väder och vind på vägar,

tunnlar, järnvägar och grundläggningar är närmast gigantiska. Det finns en utredning som har pekat på upp till 20 % av investeringskostnaderna för de stora byggprojekten.

Det motiverar i hög grad forskning att möta en sådan situation. Till det kommer det som diskuterades nyss och som Markku tog upp, nämligen att möta ett förändrat klimat. Hur kommer byggförutsättningar och markens byggbarhet att se ut?

Det är viktigt att vi försöker få in forskning i dagens samhällsbyggnadsprojekt. Det är precis samma typ av kunskap som vi behöver för att möta morgondagens kanske förändrade klimatsituation.

Det verkar som att vi får en klimatförändring. Även om vi givetvis ska göra vårt yttersta för att motverka den har vi någon sorts residual klimatförändring, som Lars Müller talar om, som vi också får vara beredda att hantera. Det gäller åtminstone på kort sikt. Det är minst 20 år fram i tiden, verkar det enligt de diagram som vi såg här på morgonen. Men troligen ännu längre får vi bereda oss på att vi har ett förändrat klimat.

Jag vill rikta en konkret fråga till miljöministern. Ett väldigt kostnadseffektivt sätt att bedriva forskning inom det här fältet är att koppla forskningen till de stora byggprojekten. Då är frågan: Hur skapar man incitament för miljöteknikutveckling i de stora samhällsfinansierade infrastrukturprojekten?

Vi har nu gigantiska investeringar. Vi är övertygade om att man kan räkna hem forskningspengarna direkt i pågående projekt samtidigt som vi skapar en beredskap och en kunskap för att möta framtidens klimat.

Markku Rummukainen: Det är kanske lite olyckligt att använda termen residual klimatförändring, som Lars Müller tog upp i sitt anförande. Om vi nu ha 2-gradersmålet som vår målbild, det vill säga att jordens medeltemperatur inte får stiga mer än 2 grader jämfört med den förindustriella tiden, innebär det i våra trakter en årsmedeltemperaturhöjning på över 2 grader. Det känns väldigt robust när man tittar på olika modelleringar och klimatforskningsstudier.

Det i sin tur innebär att det svenska temperaturklimatet inte kommer att vara sig likt. Får vi en höjning med 2 grader i årsmedeltemperaturen kommer det framtida genomsnittliga året att motsvara det varmaste året vi känner till från 1900-talet och därefter.

Det aktualiserar än mer frågan om effekter för olika samhällssektorer och på naturmiljön. Hur stor den frågan är kan man börja skapa sig en uppfattning om. Man går igenom de olika branscherna och de olika sektorerna och ser efter. Vilka av dem är inte vatten- eller väderberoende eller har inte vatten eller väder som en resurs eller ett gränsvillkor av något slag?

Det är väldigt svårt att hitta en bransch eller en sektor där vatten och väder inte är viktiga. Därmed är det väldigt viktigt att hitta en sektor där klimatförändringar inte skulle spela någon roll.

Samlat är fortsatt forskning om effekter väldigt viktigt. Men det gäller också det som Bo Lind här betonade. Det gäller att koppla forskarna till avnämarna. Man kan inte bara titta och ta reda på hur stora temperaturförändringarna och nederbördsförändringarna blir utan också hur de kommer att påverka systemen.

Det gäller hur känsliga och sårbara systemen är för ändringar i vattenmiljön, vädret och klimatet. Det är där man behöver avancera kunskapsläget och också samhällsbygget.

Statsrådet Lena Sommestad (s): Först vill jag säga att det är väldigt viktigt att vi tar upp de samhällsekonomiska kostnaderna. Det förslag som du lägger fram tycker jag låter intressant. Det är kanske någonting som kan föras in i den utredning som Bengt Holgersson just nu har. Den handlar om hur vi brett ska bygga upp en beredskap för klimatförändringar i Sverige. Det handlar också om forskning och kunskapsuppbyggnad.

Jag är övertygad om att det fokus vi har fått på anpassning och samhällsekonomiska kostnader för de förändringar som pågår är oerhört viktigt för att höja medvetenheten. Det gäller att koppla tillbaka till en önskan att hjälpa till inte minst när vi ser på länder i tredje världen och även i Europa.

Vi hörde här tidigare att det inte är så stor medvetenhet i till exempel södra Europa att det är klimatförändringar på gång som kan bli fatala för jordbruket. Däremot är det just nu ett stort intresse för torkkatastroferna som har varit alldeles nyligen.

Det behövs en medvetandehöjning. Birgitta Resvik säger att hon skulle vilja se mer samarbete. Det som jag tror kunde vara vägen framåt är just den globala sektorsansatsen. Men den ligger ganska långt bort. Det är inte alls säkert att vi klarar det.

Det bygger på att det från u-ländernas sida finns ett genuint intresse att vilja ta ett steg och nu vara med och åtminstone låta några branscher komma med. Den anpassning och de kostnader som man drabbas av direkt redan nu är en viktig del i den processen.

I övrigt välkomnar jag att vi samarbetar och har mer diskussioner inför förhandlingarna.

Åke Pettersson: Jag har en kommentar till Svante Axelsson. Jag tycker att en hel del du säger är bra, men en hel del annat ställer jag mig väldigt frågande till. Bland annat förordar du fortsatt ett lapptäcke av energiskatter eller styrande skatter.

Den bransch jag kommer ifrån, kraft och värme, har haft ett sådant lapp-täcke nu under 15–20 år. Det har varit nästan omöjligt att göra någonting. Varje gång man ändrar på en skatt måste man göra konsekvensändringar på andra ställen.

Jag är väldigt glad att vi nu går mot mer handelsbaserade styrsystem. Dem kan vi räkna på och förutse i mycket större utsträckning. De ändras inte heller under budgetförhandlingar och annat. Det ska vara långsiktiga och riktiga styrmedel, handelsbaserade och inte ett lappverk.

Svante Axelsson: Jag är inte helt för ett lapptäcke som idé. När vi exempelvis förordar ökad differentierad fordonsskatt eller nyinköpsrelaterad registreringskatt säger man: Det behövs inga sådana skatter. Det räcker med bensinskatten.

Det gör det inte. Vi vågar inte skruva bensinskatten så högt som vi skulle önska. Där måste vi ha några hjälpskatter. När bilisten årligen betalar fordonsskatten ska man känna: Snål bil är smart. När man köper ny bil ska man känna: Snål bil är smart. Även fastighetsägaren ska känna att det är smart att sätta in treglasfönster för att få sänkt fastighetsskatt.

Är man renlärig nationalekonom tycker man att det bara är *bullshit*. Det ska vara en skatt och inget annat. Men jag menar att man måste ha en harmoni i skattesystemet så att människor känner igen sig i vart vi ska gå på lång sikt i varje beslut man fattar.

Då behövs det kompletterande miljöskatter för att stärka de icke korrekta priserna på el och drivmedel, för det vågar vi inte ha. Därför behöver vi kompletterande miljöskatter. Det är vad jag menar med ett positivt lapptäcke.

Jag ska också passa på att ställa en annan fråga. När vi talar om utsläppshandel känns det som att industrin tror att den betalar 20 öre varje gång. Den har ju fått rättigheterna gratis. Hur många utsläppsätter har ni köpt under den här tiden? Ni fick ju så mycket gratis.

Jan Svärd: Problemet är att användarna inte har fått det gratis. Det är kraftindustrin som har fått det gratis. Vi betalar hela priset för elprishöjningen. Kraftindustrin har överfört hela den kostnaden till oss. Har man kärnkraft och vattenkraft har man inga kostnader.

Svante Axelsson: Jag förstår att elpriset kan sticka i väg. Det blir det när man sätter rätt pris på elen. Men ni kan ju också sälja rätt mycket rättigheter och tjäna pengar på det. Hur mycket har ni köpt själva för att klara av er egen verksamhet?

Birgitta Resvik: Det har inte gjorts någon riktig sammanställning ännu. Den kommer snart när det ska redovisas. Men generellt kan jag säga att tillverkningsindustrin i Sverige i princip har fått det som har behövts. Det har varit vissa företag som har behövt köpa inför vissa investeringar.

Det har varit en nödvändighet. För att producera krävs de här rättigheterna, och då måste man kunna visa upp att man har dem. Där har det inte varit en diskussion. Framför allt är det den indirekta prisseffekten på elpriset som har varit den stora konkurrensnedvidande effekten och som är det allvarliga.

För vissa industrier är det en väldigt hög marginalkostnad att behöva köpa in en rättighet och ha en produktion. Jag vet att det gäller inom stålindustrin, cementindustrin och för raffinaderier. Man kommer inte att göra det här marginaltonnet extra eftersom det blir för kostsamt. Det kostar mer än löner och liknande. Det är inte en lönsam affär att göra den tillverkningen med de priser som finns i dag.

Jan Svärd: Jag vill göra ett förtydligande. Det är marginalkostnaden på elen som är problemet.

Birgitta Resvik: Svante tar här upp att man behöver ha olika differentierade skatter. Jag skulle hellre vilja se att man i stället för att införa skatter sätter in olika typer av stimulans för att börja få in ny teknik i stället för att straffa. Se i stället till att ny teknik stimuleras.

Sven Gunnar Persson (kd): Jag har först en kort fråga till Birgitta. Ser du inom industrin en tendens till förändrad utveckling bort ifrån lager på väg? Börjar marginalkostnaderna för att ha lagren på vägen, som ökar transportarbetet, bli så höga att man funderar på att hitta andra logistiksystem som är mer kostnadseffektiva, om man nu får svära i kyrkan?

Sedan har jag en fråga till Svante. Vi är alla självklart påverkade och engagerade utifrån de fakta och scenarier som finns när det gäller klimatfrågan. Vi skulle inte vilja något hellre än att vi kunde ta bort koldioxidutsläppen helt.

Naturskyddsföreningen säger nu att 15 % sänkning fram till år 2010 inte är någon omöjlig väg. Jag skulle vilja höra dig utveckla lite grann vilka åtgärder som krävs. Har ni kikat på vilka konsekvenser det skulle få för de berörda sektorerna?

Birgitta Resvik: Vi har en industristruktur. Det har skett omstruktureringar på olika sätt. Man har mer koncentration av olika tillverkningar. Samtidigt har det blivit en specialisering på det som man är duktig på. Det fokuserar man på, och sedan köper man in kompletterande varor och liknande.

Det är riktigt att det har skett en förändring. Transporterna är en viktig del i den strukturen. Vad jag vill lyfta fram är att man är medveten om detta. Inför man kraftiga styrmedel på transporter, och jag talar här om godstransporterna, kan det få andra negativa effekter på industristrukturen.

Samtidigt har vi en stor industri som har byggt upp väldigt effektiva järnvägstransporter och effektiva båttransporter och försöker att kombinera ihop det. Här tror jag att det är viktigt att vi tittar på hur vi kan göra noderna, omlastningscentralerna och liknande, mer effektiva och också utnyttja ny teknik, IT och liknande och effektivisera på så sätt.

Det här är positivt. Vi ser fram emot detta. Samtidigt måste man om man inför ytterligare skatter och liknande på godstransporter vara medveten om att det kan få negativa effekter, och då bör man analysera detta ordentligt.

Svante Axelsson: Vi tycker att vi i Sverige har varit lyckosamma. Det går mycket bättre än vi trott. Det är många affärsintressen som vinner på en tuff klimatomställning.

De förslag som vi skulle vilja rekommendera för att nå en 50-procentig minskning är följande. Torvskatt ger 2 %. Att hålla trafikhastighetsbegränsningarna ger ca 1 %. Mer Klimp tills man har investerat ger ungefär 2 % i minskningar.

Om vi skulle följa EU:s krav på snåla bilar, 120 gram per kilometer, skulle utsläppen minska med 7 %. Alltså måste vi kraftfullt stimulera en förändrad fordonsflotta. Där är en differentierad fordonsskatt det kraftfullaste i kombination med en differentierad inköpsskatt. Där måste vi göra en radikal satsning.

Vi bör skatteväxla mot den lätta industrin. De har 19 öre, vi andra har 91 öre i CO₂-skatt. Det är inte logiskt. De tål det. Ericsson och Volvo klarar av en CO₂-skatt, men kanske inte SSAB.

10 % inblandning av etanol kommer sannolikt ganska snart. En sådan inblandning ger ett antal procentenheter. Kilometerskatten, som primärt har andra syften än klimatpolitiken, ger gratis effekter när vi får ett korrekt pris på lastbilstransporterna.

Det finns ett antal förslag som ligger i pipeline eller som kommer att levereras. Det ger grund för optimism.

Sinikka Bohlin (s): Jag saknar fortfarande diskussionen vi startade på förmiddagen. Det är produktionen som är viktig, men jag som konsument finns inte. Ändå konsumerar jag varje dag olika varor som ni producerar.

Jag konsumerar otroligt mycket olika typer av energi. Det skulle vara roligt att veta hur mycket energi vi har använt enbart i det här rummet.

Ni säger att konsumtionen inte är viktig. Samtidigt talar vi om global rättvisa och miljöutrymmet. Hur mycket får jag egentligen använda som konsument av det som ni producerar?

Jag vill ställa en enkel fråga till Naturskyddsföreningen. Har jag gjort min klimatplikt om jag köper några individuella utsläppsrätter från er?

Ordföranden: Svante Axelsson får vänta lite, och vi börjar med miljöministern. Ni får svara på frågan om ni vill eller tillägga något som ni tycker att ni vill ha sagt innan vi avslutar.

Statsrådet Lena Sommestad (s): Jag har några avslutande punkter. Det gäller utsläppsrätterna. Jan Svärd sade att det är marginalkostnaden på el som är problemet. Det är viktigt att vi skiljer frågekomplexen åt, det som handlar om bristande konkurrens och det som handlar om utsläppsrätter. Utsläppsrätterna ska inte klä skott för mycket som egentligen inte är systemets fel i sig.

Det är viktigt, som Svante Axelsson påpekar, att utsläppsrätterna faktiskt delades ut gratis. Den fråga som vi som politiker ändå måste ställa oss när vinsterna inte hamnar där de var tänkta är om det här var en bra idé. Vi drev auktionering från svensk sida. Vi tycker att man ska ha ett pris på koldioxid, samtidigt som vi hela vägen igenom har värnat svensk konkurrensutsatt industri.

Jag får gång på gång höra att det finns kärnkraft och vattenkraft som kan utvecklas. Det är viktigt att se att vi har en demokrati. Beslut har fattats om att fasa ut kärnkraften. Beslut har också fattats om att ha några nationalälvar kvar i ett land där vi har exploaterat nästan all vattenkraft vi har. Det är viktigt att faktiskt försöka se de nya möjligheterna. Jag vill återigen peka på att det finns en potential inte bara i vindkraft utan också i kraftvärme och mycket annat. Vi får inte låsa oss i nostalgi och tycka att vi ska hålla fast vid det gamla. Det finns nya möjligheter.

Många säger nu att det här är oerhört viktigt. Vi tycker alla att den globala klimatpolitiken är viktig. Då måste vi visa det på hemmaplan på olika sätt. Vi vet att vi har problem som rör konkurrensen, men det är också fråga om en rättvis och hållbar global utveckling. Även på den globala nivån kommer vi ibland att ha svårt att hålla isär vad som är problem med vår klimatpolitik och att vi möter ny konkurrens från nya industriländer, som också är djupt bittra över 100 år av orättvisor. Det kommer vi också att brottas med. Frågan är hur vi ska få dem att komma med oss på klimat-tåget.

Jag tror fortfarande att det är otroligt viktigt att vi gör mycket hemma. Det är viktigt att vi samarbetar med industrin och ser på vad vi kan göra hemma. Vi ska stötta åtgärder som vidtas i andra sektorer. Men vad kan industrin själv göra för att driva på?

BLICC är ett exempel på hur man jobbar. Vad finns det för andra saker? Ju mer som industrin driver på och själv är innovativ, desto mindre behöver vi försöka styra med styrmedel, som sällan blir helt perfekta hur mycket vi än försöker.

Markku Rummukainen: Jag vill gärna trycka på att klimatfrågan är långsiktig. Det finns en svårighet i att antalet tänkbara framtider är många. Det gör det svårt för dem som ska begränsa utsläppen. Det gör det svårt för klimatforskarna. Eftersom frågan är långsiktig är också nyckeln till frågan långsiktighet.

När jag pratar med avnämare i samhället får jag ofta höra önskemål – om jag kan påverka – om att få veta, eller i alla fall ana, hur det ser ut med styrmedel om 10–50 år så att det går att arbeta långsiktigt mot de målen. Att veta hur vi har det om 10–50 år skulle göra livet lättare för klimatforskarna. Det skulle kapa bort alla osäkerheter om det framtida klimatet med en gång.

Christer Forsgren: Jag skulle vilja komplettera mitt svar till Sinikka om styrmedel. Det är vi konsumenter som förstås är källan till att det genereras växthusgasutsläpp. För ett långsiktigt hållbart samhälle är förstås dagens produkter råvaror för morgondagens produkter. Det gäller att ändra beteende, att reagera på ett långsiktigt sätt. Kostnadseffektiviteten ska verkligen gälla och kunna förutsägas på lång sikt.

Svante Axelsson: Naturskyddsföreningen jobbar med både politik och konsumentmakt. Vi tror att just synergien mellan individens beteende och politiken är underskattad. Det finns mycket politik som är grunden för individens möjlighet att bete sig just, till exempel miljöbilarna. De var ingen tillfällig boom. Det var först en skatterabatt i förmånsbeskattningen som gjorde att företag kunde gå före. Nu finns mer av alternativbränsle till lågt pris. Då blir det en möjlighet för individen.

Politiken sätter ramarna för konsumentpolitiken. Därför behöver vi ha ett regelverk så att individen kan komma loss. Vi uppmanar till att köpa närproducerat. Vi jobbar mycket med cykelkampanjer. Vi har en kampanj med Bosse Bildoktorn och snålare bilar just nu. Man ska göra bra miljöval med el.

Vi rådgiver människor så att de kan guidas till en just livsstil. Vi lägger till utsläppshandeln, för att kunna sänka utsläppstaket i EU:s bubbla. Det är bland annat för att visa på handelns mekanismer, att vi tror på styrmedlet i sig. Men det är ett alldeles för generöst tak. Individen kan dra ned taket och radikaliserar EU:s klimatpolitik. Därför tycker vi att det är en bra idé.

Birgitta Resvik: Det är viktigt att vi har kunniga konsumenter. Konsumenter ska genom sitt val av produkter göra de rätta valen och ha så pass mycket kunskap om vad som ligger bakom produktutveckling.

Samtidigt kan vi visa på att mycket av basindustrin i Sverige ligger i framkanten. Vi tar fram produkter. Stålindustrin gör tunt och hållfast stål som gör att det blir en slutprodukt som inte använder lika mycket energi i sin drifttid. Det är den typen av produktutveckling som är viktig. Där ligger vi långt framme. Det är ett viktigt led framöver att vi får konsumenter att göra rätt val.

Jag har en kommentar om vår elförsörjning. Vårt elcertifikatssystem är väl det styrmedel som är på förslag att bli ett av de mer långsiktiga. Vi ser vissa problem. Detta styrmedel är mer av arten att frågan är vad målet ska vara och hur kraftigt det styr mot själva biobränslesektorn. Däremot är det principiellt viktigt med den typen av styrmedel och att det är positivt.

Det är viktigt när vi tittar på ny elproduktion att vi har en tro på att det är konkurrenskraftig el som kommer in i systemet. Vi kan inte på sikt bygga hela vårt system på en dyrbar produktion. I dagsläget är effektiviseringen av den kärnkraft vi har bland det mest lönsamma – och effektiviseringen av nuvarande vattenkraft. Det handlar kanske inte om att bygga ut nya älvar utan om att utveckla och effektivisera det vi har.

Jan Svärd: Sverige har en fantastisk position med ungefär hälften kärnkraft, hälften vattenkraft. Vi behöver en energipolitik som stimulerar så att produktionen av det som inte skapar koldioxid ökar. Där är vattenkraft och kärnkraft viktiga komponenter. Det ska också vara tillåtet att prata om kärnkraft. Det hör hemma i en demokrati att prata om det. De flesta av mina kompisar var inte ens med och röstade när det röstades om kärnkraften en gång. De flesta vill prata om detta nu. Det ska vara med som ett alternativ som vi ska kunna diskutera.

Om vi kan bygga vidare på detta har Sverige en bra chans. Alternativet är att skapa en alternativ elmarknad för den energiintensiva och energieffektiva industrin i Sverige.

Sven Nyberg: Jag ska säga något kort utöver det som redan har sagts – som jag håller med om. Som en allmän uppmaning behöver vi bli bättre på att gifta ihop klimatstrategin. Det är en spännande diskussion som pågår i landet om att utveckla innovationssystem, både nationellt, regionalt och sektoriellt – branschmässigt. Man måste göra praktisk politik av innovationsarbetet. Det återknyter lite grann till vad vi började med, nämligen att gifta ihop energi och klimatpolitik med näringspolitik.

Ordföranden: Tack så mycket alla. Tack alla ni som har lagt ned hela dagen på att sitta i dessa stolar. Bara det är en bragd. Ni har gjort det möjligt för oss i utskottet att diskutera frågan. Det här är inte det sista vi gör. Vi lär fortsätta arbetet, och nästa vecka kommer propositionen. Vi får se vad som händer efter det.

Ett stort tack ska ni ha alla. På återseende.

BILAGA 3

Bilder från den offentliga utfrågningen

Erland Källén, Stockholms universitet

Klimatförändringar - en lägesbeskrivning

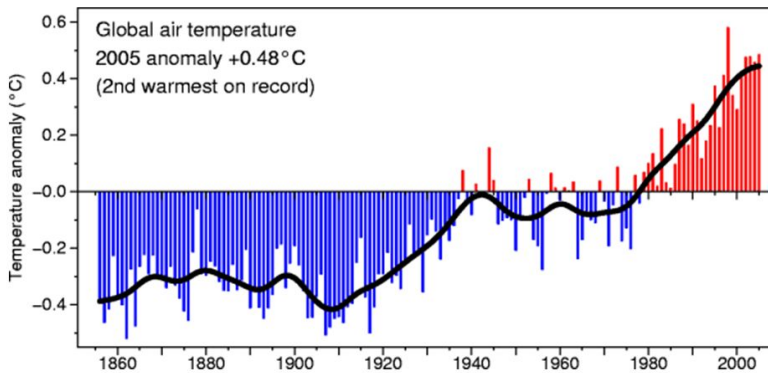
Erland Källén
Meteorologiska Institutionen
Stockholms Universitet

Ändring av global medeltemperatur år

1856-2005

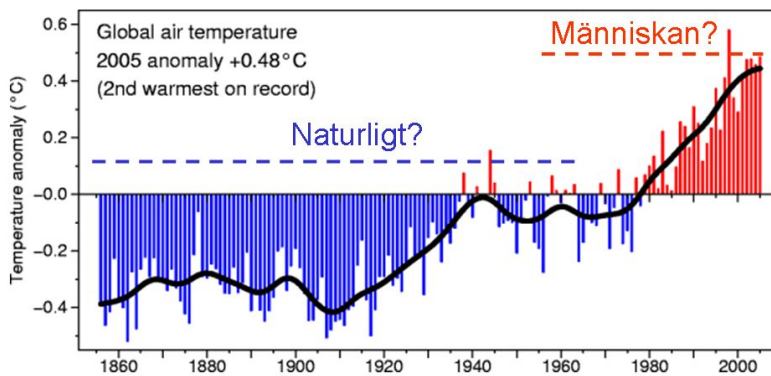

Varför temperaturökning?

- Naturliga variationer?
- **Ökad växthuseffekt orsakad av människans utsläpp av koldioxid.**

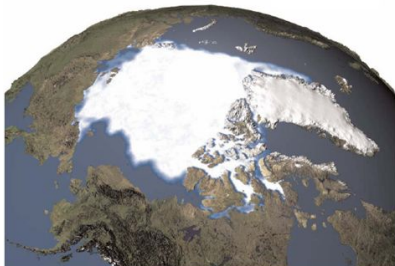
Klimatändring

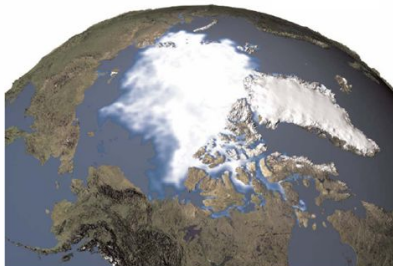

Minskning av Arktisk havsis

Observed Sea Ice September **1979**

Observed Sea Ice September **2003**

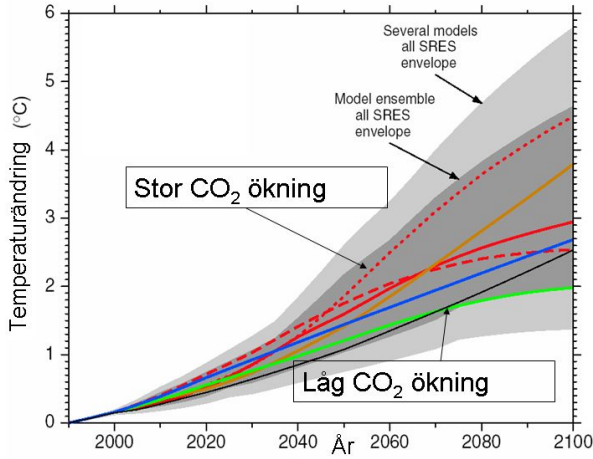

Framtida klimatändringar

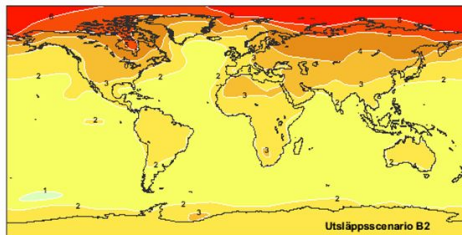
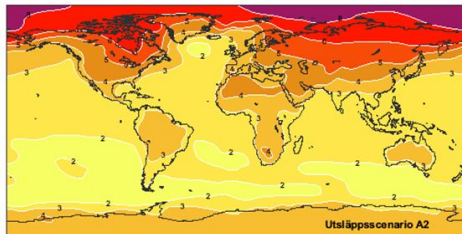
- Utsläpp av växthusgaser
- Klimatmodell projektioner
  - Temperatur
  - Nederbörd
- Effekt studier
  - Vegetation
  - Samhället

Ändring av global medeltemperatur

Global temperaturändring år 2000-2100

Från IPCC (2001) och En varmare värld (Monckor 18).

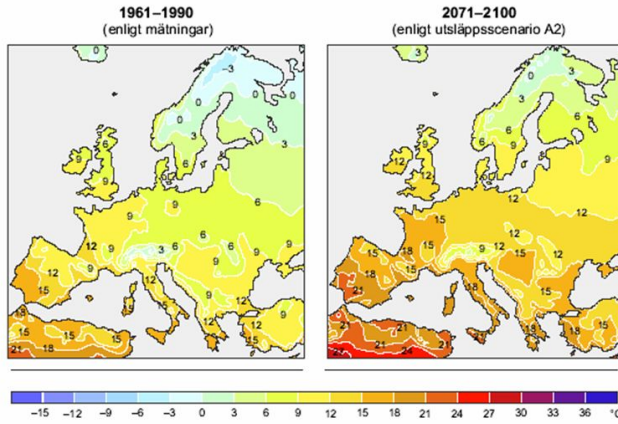

Medeltemperatur i Europa

Årsmedelvärde

SWECLIM
FORSKNING I TORNHOLM, OLOFSTEN, SVENSKA MILJÖBYGGNADEN

Från SWECLIM och *En varmare värld* (Monitor 18).

Sammanfattning

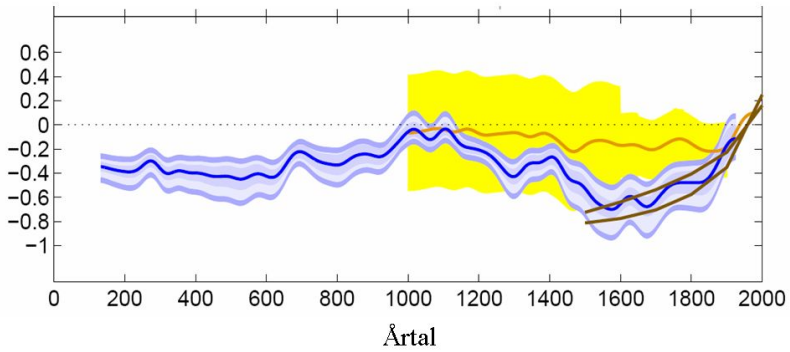

- Jorden har blivit 0.7 °C varmare under 1900-talet.
- Fortsatta utsläpp av CO₂ leder till 2-5 °C uppvärmning under 2000-talet.
- För Sverige: Norrlandskusten får sydsvenskt klimat. Kortare vintrar, större risk för översvämningar.

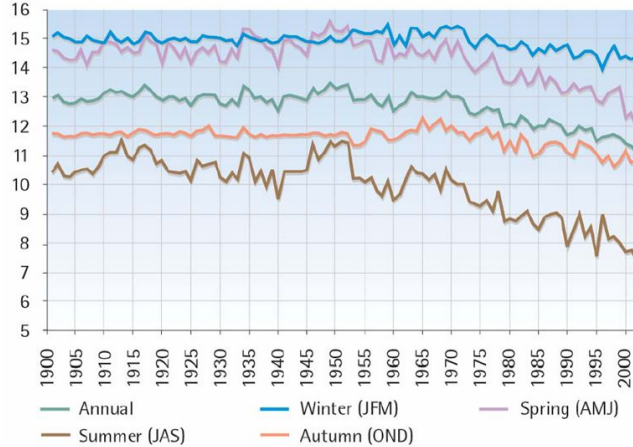
Temperatur ändringar år 100-2000

(paleoklimatologiska rekonstruktioner, norra halvklotet)

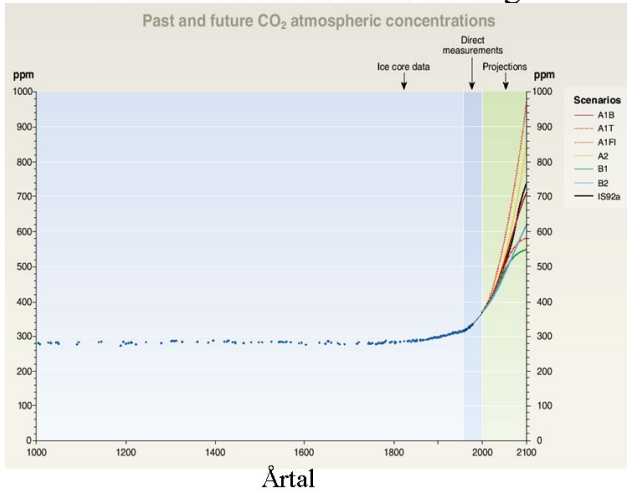
Observed Seasonal Arctic Sea Ice Extent (1900-2003)

Sea Ice Extent (million km²)

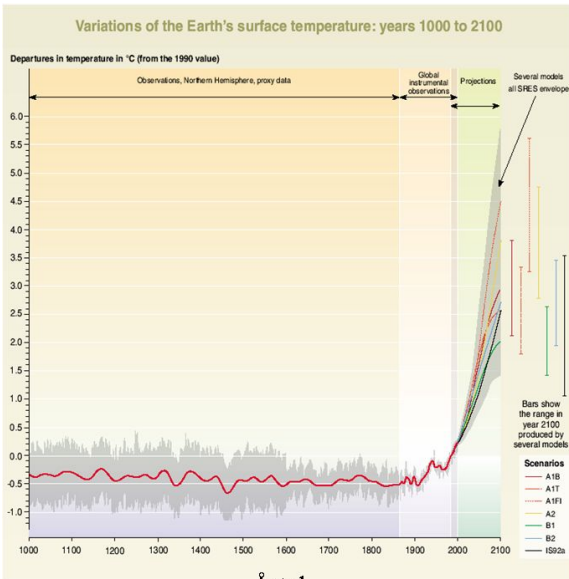

Atmosfärens koldioxidhalt - historisk och framtida ökning

Årtal

Årtal

Jordens
medel-
temperatur
år
1000-2100

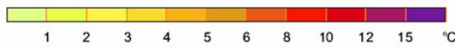
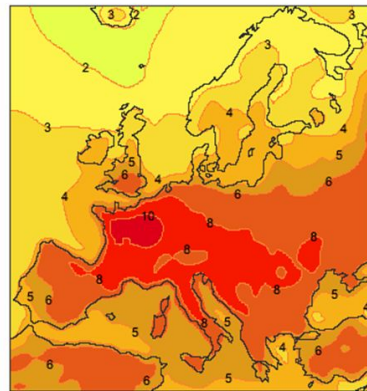
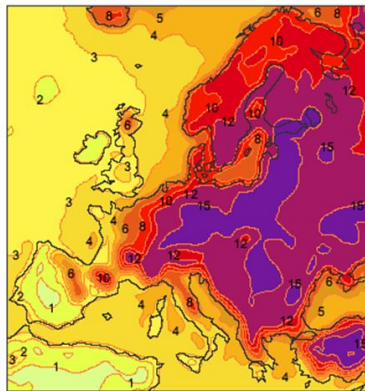

Förändringar av extremtemperaturer under tjugohundratalet

Förhöjning av årlägst temperatur

Förhöjning av årshögsta temperatur

Utsläppsscenario A2 (i båda fallen)

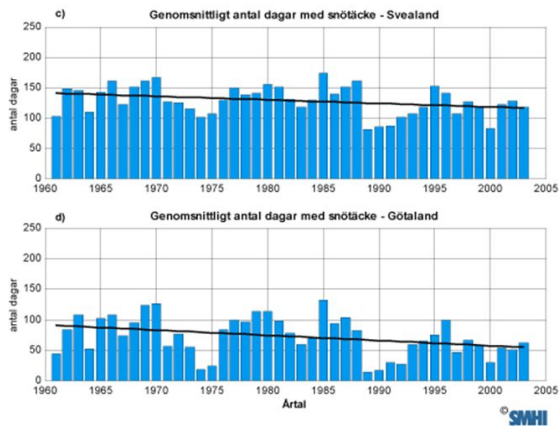
Fån SWECLIM och En varmare värld (Monitor 18)

Snösäsongens längd i Sverige 1960-2003

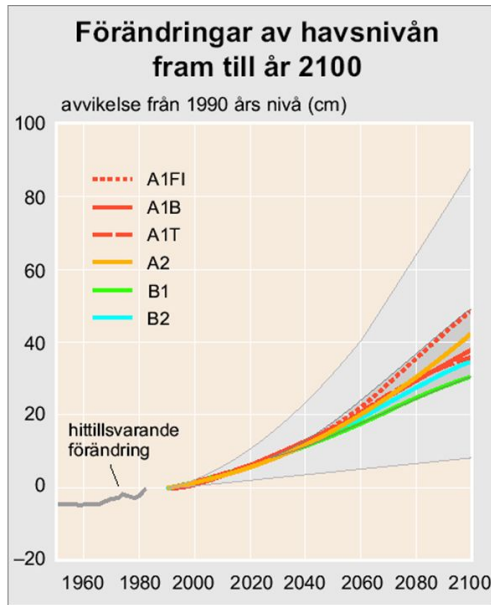
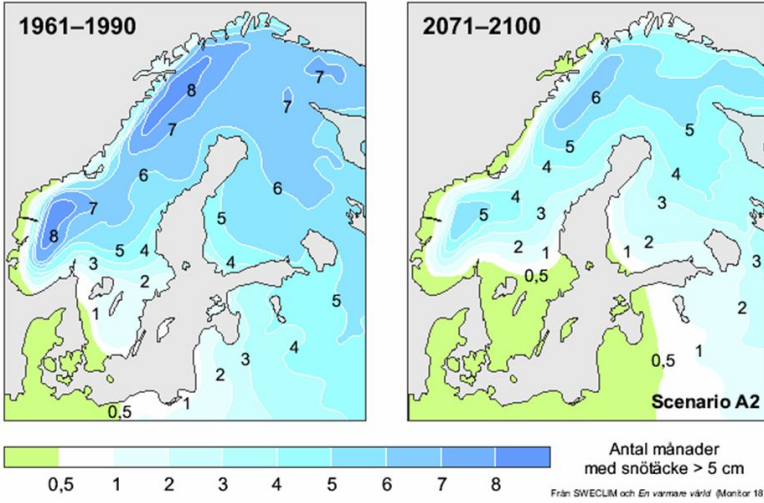

(Mattias Larsson, Uppsala Universitet)

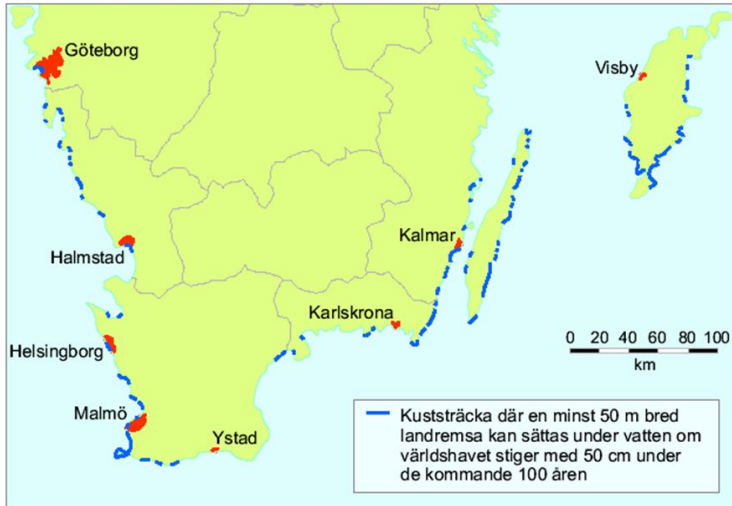

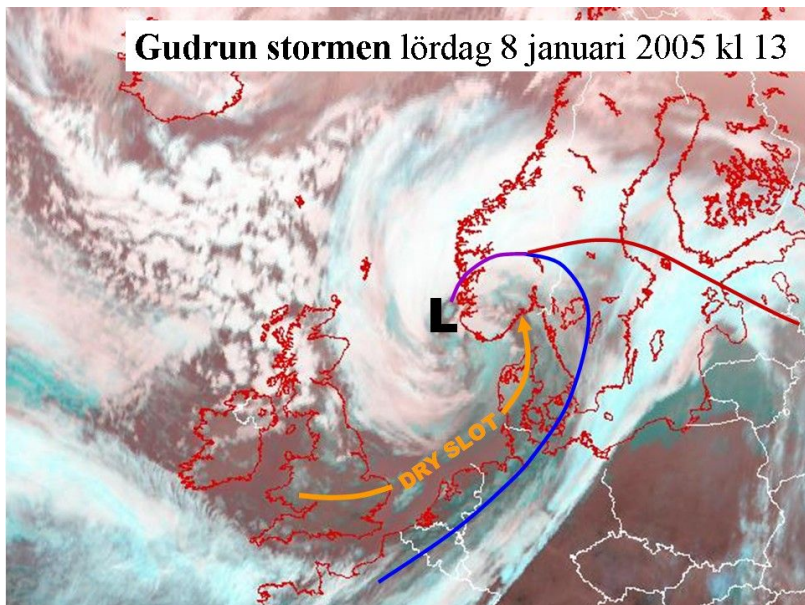
Snöperiodens längd i Norden

Översvämningshotade kuststräckor i Sydsverige

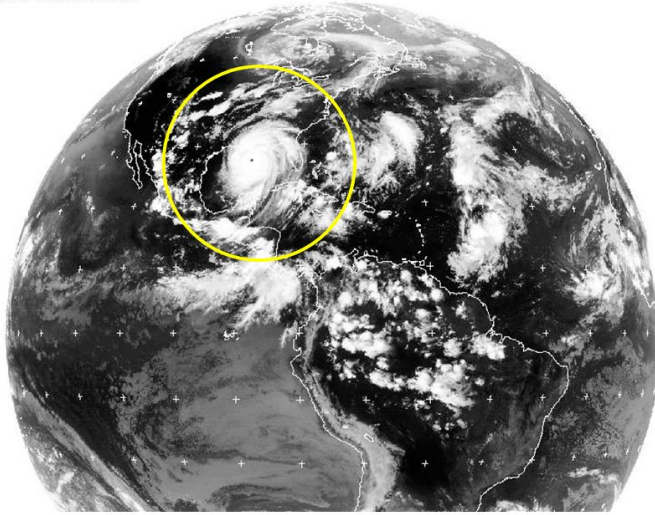

Från En varmare värld (Mantor 18).

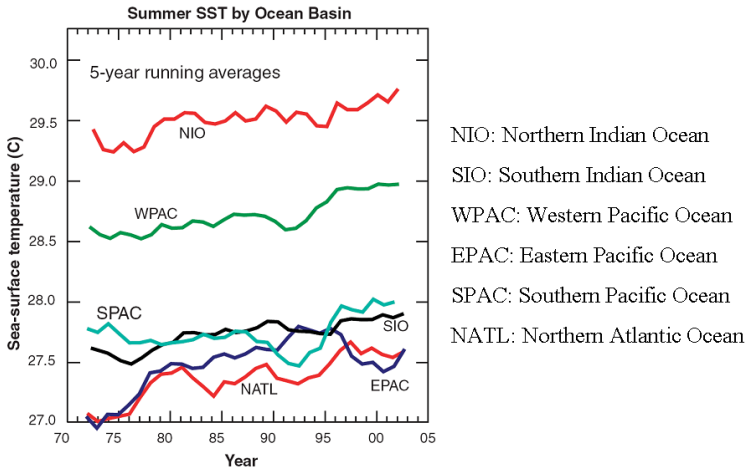

Tropisk cyklon 29/8 -05 Katrina

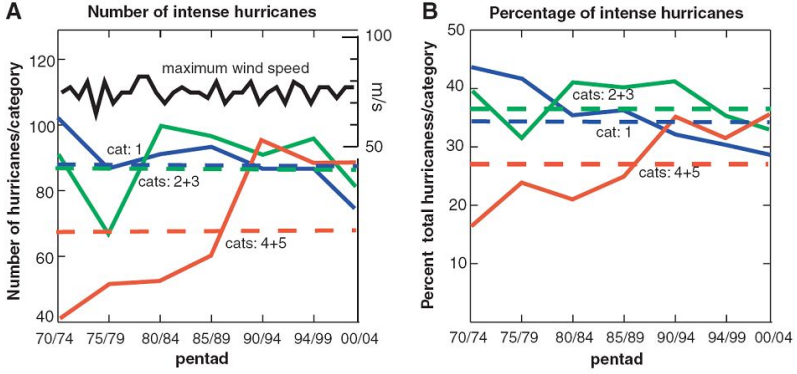

Ytvattentemperaturer i tropiska havsbassänger 1970-2003

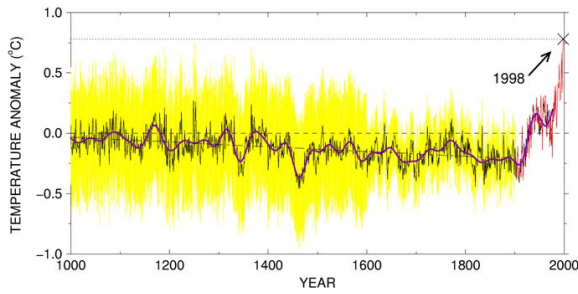

Antal intensiva tropiska cykloner 1970-2004

Temperatur ändringar år 1000 - 1998 (paleoklimatologisk rekonstruktion, norra halvklotet)

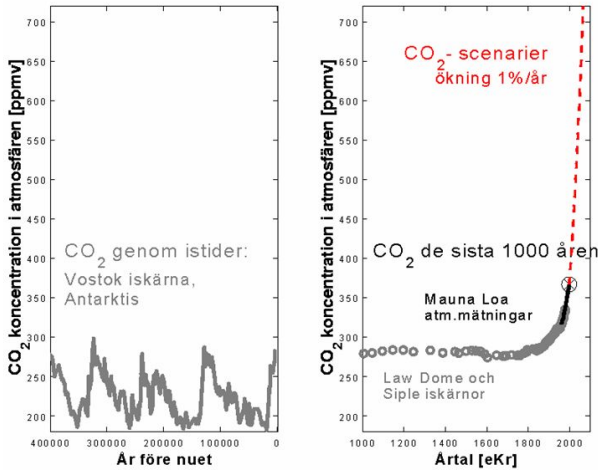
Källa:
Mann, Bradley and Hughes, Geophys. Res. Lett., 1999

- reconstruction (AD 1000–1980)
- instrumental data (AD 1902–1998)
- - - calibration period (AD 1902–1980) mean
- reconstruction (40 year smoothed)
- - - linear trend (AD 1000–1850)

CO₂-ändringar i ett långtids perspektiv

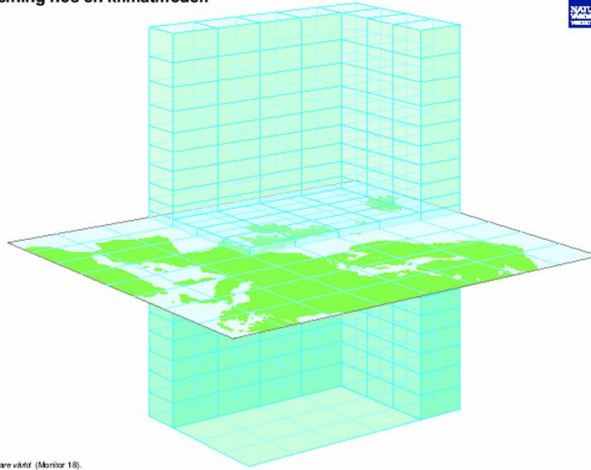

Klimatmodeller

- Komplex matematisk/fysikalisk beskrivning av atmosfär-land-hav klimatsystemet.
- Har sitt ursprung i datormodeller för numeriska väderprognoser.
- Kraftfulla beräkningsresurser (superdatorer) nödvändiga för klimat simuleringar över 100-tals år.

Cellindelning hos en klimatmodell

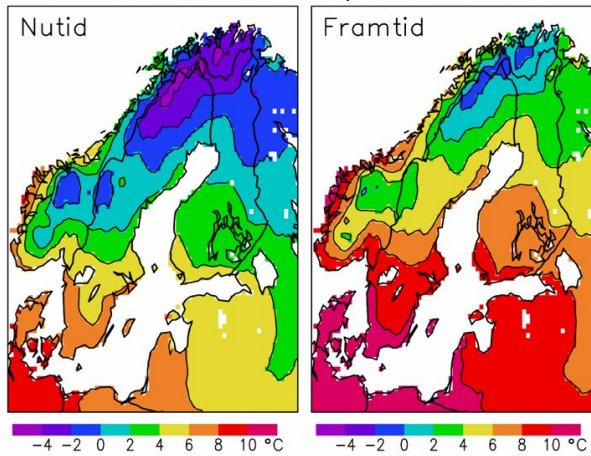

För En varmare värld (Monitor 18).

Regional temperaturändring

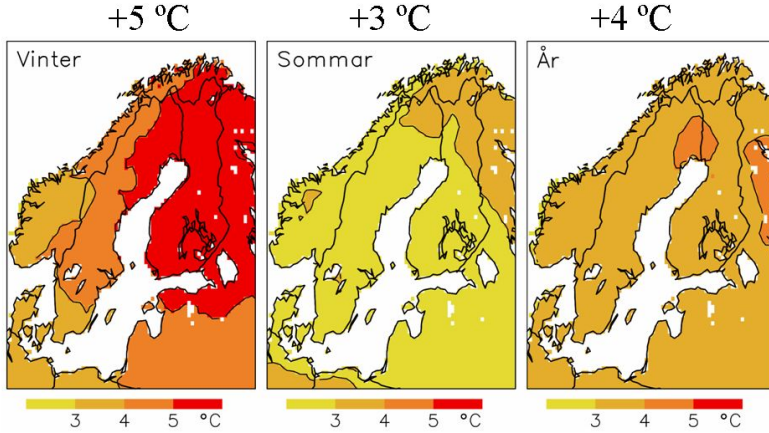
2000 Årsmedeltemperatur 2100

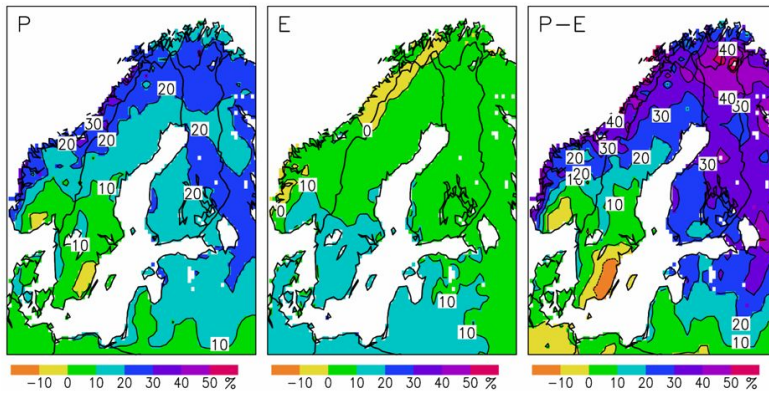
Temperaturändring om 100 år

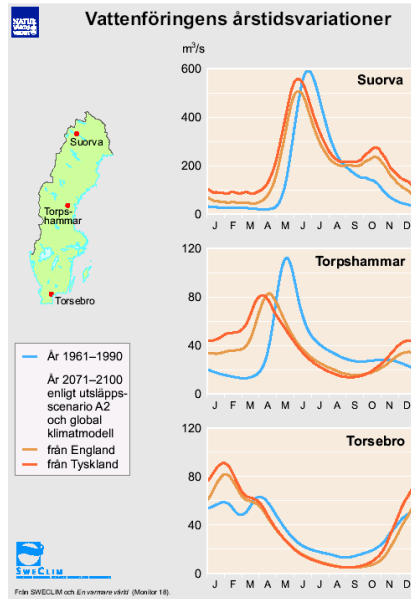
Säsongsfördelning

Nederbörd (P) och avdunstning (E)

procentuell ändring över 100 år

Per Kågeson, Nature Associates

Måluppfyllelse och kostnadseffektivitet

Fil. Dr. Per Kågeson
Nature Associates

Miljö- och jordbruksutskottets utfrågning 14.3 2006

Klimatmålet

- Kyotoprotokollet bara en blygsam början
- OECD-ländernas utsläpp behöver minska med 50-85%
- Troligen högre marginalkostnad i kommande etapper
- Stor uppoffring jämfört med vad som krävs för att nå andra miljömål
- Dämpar den ekonomiska tillväxten

Två viktiga utgångspunkter

Uppgiften så svår att det är nödvändigt att:

- 1) Utnyttja de förnybara resurserna optimalt
- 2) Prioritera kostnadseffektiva åtgärder

Biomassapotentialet i EU 25

- **300 Mtoe** potential för 2030 **utan konflikt** med biologisk mångfald (EEA)
- Motsvarar **22 %** av 2002 års efterfrågan av **bränslen för uppvärmning** av bostäder och lokaler i Europa

Viktigt att hushålla med primärenergi

1 miljon ton biomassa kan ersätta:

- 1) Kol och eldningsolja. Då reduceras utsläppen av fossil CO₂ med **1.1-1.2 Mton**
- 2) Bensin och diesel. Då reduceras utsläppen med **0.6-0.9 Mton**

Troliga effekter av allmän utsläppshandel i Europa (EU25)

- Minskad användning av kol och olja i uppvärmning och kraftproduktion
- Ökad användning av naturgas
- Ökad användning av flis och pellets för uppvärmning – Sverige stor exportör
- Fortsatt användning av diesel och bensen
- Ökad vikt vid el- och energieffektivisering i alla sektorer

Korrigera om utfallet blir ”fel”?

- **Bör vi söka korrigera utfallet av handeln om det inte överensstämmer med vad vi tycker är ”rätt”?**
- **Vilka följder får det i så fall för kostnaden och för viljan att sätta radikala framtida etappmål?**

Marginell och total kostnad för att klara Kyotomålet (EU 15)

- 1) Lika stora nedskärningar i alla sektorer
- 2) Utsläppshandel inom varje enskilt land
- 3) Utsläppshandel inom EU15 (alla sektorer)

Euro/ton	mdr Euro/år
126	20.5
54	9.0
33	6.0

Mål för biodrivmedel 2005

- Danmark 0.0%
- Finland 0.1%
- Storbritannien 0.3%
- Polen 0.5%
- Tyskland 2.0%
- **Sverige 3.0%**

Selektiva styrmedel

- Bör utnyttjas som komplement när de kan bidra till att en **lönsam** framtida potential utnyttjas = **inte snedvrider utfallet av handeln**
- **Inte styra** utnyttjandet av biomassa mot någon speciell sektor
- **Undvika "inlåsnings effekter"** genom att avstå från krav eller subventioner som gynnar teknik som senare kan bli ett hinder för mera effektiva lösningar

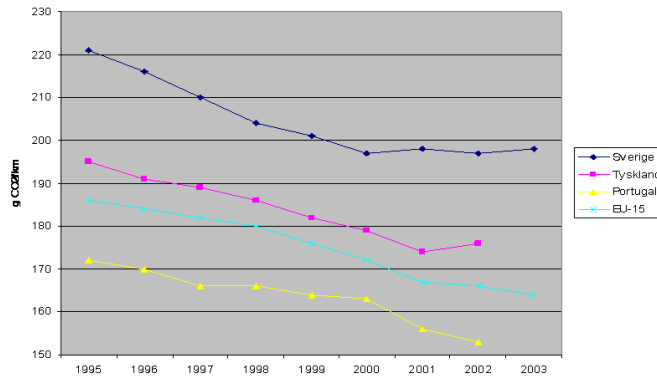
Tillämpa principerna på etanol

- Finns ett **överskott på biomassa nu**
- **Höga förluster** vid framställning av etanol
- Troligen för **dyrt och ineffektivt** för att vara ett hållbart alternativ
- Använd **som låginblandning** (5-10%)
- **Stöd FOU** om nya framställningsmetoder
- Kräv **inte E85** på bensinstationerna
- **Subventionera inte** E85-bilar

Subventionera prestanda?

- Mycket stora subventioner av "miljöbilar"
  - nedsatt förmånsskatt
  - fri parkering
  - befrielse från trängselskatt
  - ingen energiskatt på bränslet
 = upp till 20 000 kr/år (**10-30 kr/kg CO₂**)
- Motverkar val av snåla bilar = **indirekt subvention av stora bilar och prestanda**

Sverige värst i klassen

Styrmedel i transportsektorn 1

- **Beskatta flyg- och fartygsbränslen** eller inkludera utrikes flyg och sjöfart i det europeiska handelsystemet för utsläppsrätter
- Inför **km-skatt inom alla transportslag**
- **Klimatpröva översiktsplaner** och lokalisering av ny bebyggelse
- **Skärp hastighetsövervakningen**
- **Underlätta låginblandning** med upp till 10% för att utnyttja tillfälligt överskott av biomassa

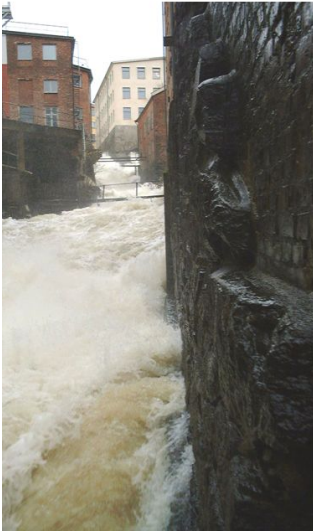
Styrmedel i transportsektorn 2

- Sätt ett europeisk **tak för hur mycket nya personbilar i genomsnitt får släppa ut** per km och låt industrin handla med dessa rättigheter
- **Differentiera förmånsskatten för CO2** för att gynna dieslbilar med partikelfilter
- **Höj dieselskatten** till samma nivå som bensinskatten för att motverka ökade körsträckor

Håkan Sköldberg, Projektinriktad forskning och utveckling i Göteborg AB

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Håkan Sköldberg,
Profu

Modellanalyser av effekter
av styrmedel

www.profu.se

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

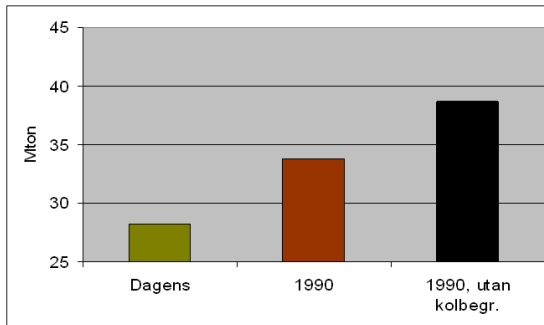
Modellberäkningar för styrmedelsutvärderingar

- Både bakåt- och framåtblickande
- Både nationellt och internationellt (främst Norden)
- Olika modellverktyg
- Utvärderingar för: Energimyndigheten, NUTEK, Naturvårdsverket, departement, statliga utredningar, Nordiska Ministerrådet, m.fl.
- Forskning

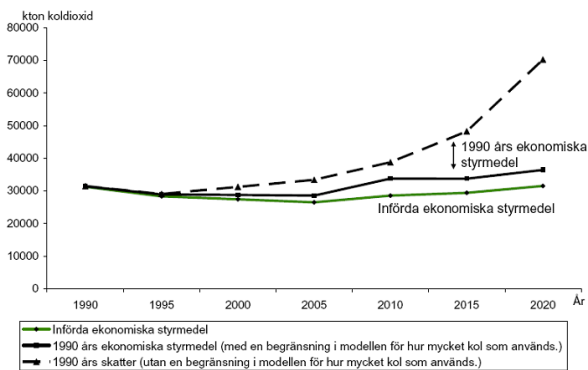
Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Dagens styrmedel jämfört med 1990 års styrmedel - svenska koldioxidutsläpp (energisektorn)

 Profu

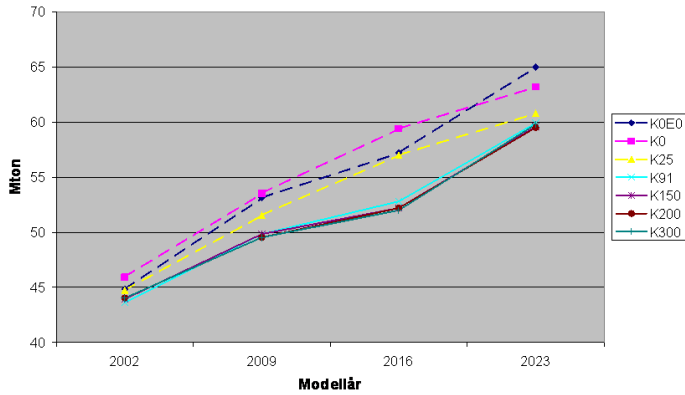
Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Dagens styrmedel jämfört med 1990 års styrmedel

 Profu

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Koldioxidutsläpp vid olika koldioxidskattenivåer

 Profu

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

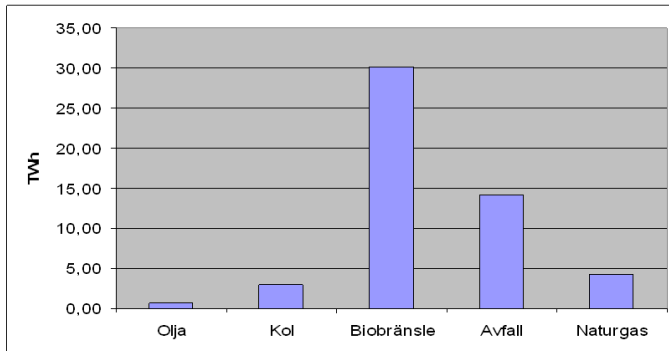
Koldioxidskatt inom "den handlande sektorn"

- EUs utsläppsrättshandelssystem för koldioxid ger ett tak för de totala europeiska utsläppen från "den handlande sektorn"
- Samtidigt utnyttjande av koldioxidskatt inom den handlande sektorn minskar inte dessa totala utsläpp
- De fossila alternativen blir dyrare genom skatten och anpassningsåtgärderna blir därmed billigare
- En större del av anpassning sker i Sverige, utan att de totala utsläppen i Europa minskar
- Suboptimeringen ger samma utsläpp till högre kostnad
- Dyrare i Sverige, billigare i grannländerna

 Profu

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Användning av olika bränslen för el- och fjärrvärmeproduktion i kraftvärmeverk år 2015

 Profu

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Elcertifikat i kombination med andra styrmedel

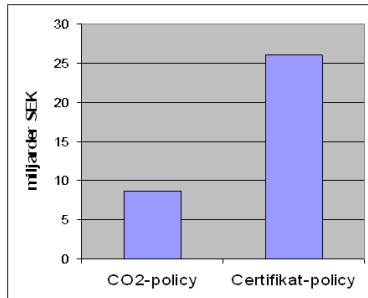
- Styrmedel för att gynna förnybar elproduktion
- Flera styrmedel gynnar biobränsle
- Ger stor utbyggnad av biobränslekraftvärme
- Detta ger god konkurrenskraft mot fossila alternativ, men också mot annan förnybar elproduktion inom elcertifikatsystemet

➔ Styrmedel samverkar och det är svårt att förutse alla effekter

 Profu

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Kostnad för samma nordiska koldioxid-reduktion vid två olika styrmedel

- Kostnaden för anpassningen är klart lägre om "CO₂-policy" utnyttjas

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Elpris vid olika utsläppsrättspriser

Modellberäkningar gjordes innan systemet infördes.

Elprisökning vid olika CO₂-priser, jämfört med läget innan utsläppsrättshandeln infördes:

- 10 €/ton CO₂ → 20 % ökning
- 25 €/ton CO₂ → 40 % ökning

Information om stora elprisökningar vid höga utsläppsrättspriser fanns, men lägre CO₂-priser förväntades av de flesta.

Modellanalyser av effekter av styrmedel – utskottsutfrågning 14 mars 2006

Användning av modeller för styrmedels- utvärdering

- Modeller används mer och mer
- Mer komplexa styrmedelssystem och energisystem
- Mer internationella styrmedelssystem och energisystem
- Modellanalyser kan ge "aha-upplevelser"
- Välj indata "bredare" när modellanalyser görs

Eva Alfredsson, Institutet för tillväxtpolitiska studier

Konkurrenskraft

- Ett företag är konkurrenskraftigt om det kan producera minst lika billigt som sina utländska konkurrenter räknat i samma valuta

1 januari 2005

Den Svenska energi- och näringslivspolitikern förändras radikalt visavi den energiintensiva industrin

före 1 januari 2005

Den mest energipriskänsliga delen av näringslivet hade olika typer av undantag/nedsättningsregler:

- Nedsättning av koldioxidskatten för industrin
- Nedsättning av koldioxidskatten över 0,8 % av saluvärdet
- Jord och stenindustrin betalar max 1.2 % av saluvärdet
- Raffinaderier är helt befriade från koldioxidskatt
- Ingen koldioxidskatt för processrelaterade emissioner

→ Den energiintensiva industrin konkurrera kraftigt värnades

→ Ett ineffektivt system för att uppnå klimatmålen

1 januari 2005

Handel med utsläppsrätter startar vilket innebär att företagens kostnader ökar genom:

- Kostnad för utsläppsrätter (dagspriset: 26 Euro/ton)
- Ett högre elpris (ca 10 öre/kWh)
- Koldioxidskatten är kvar

→ Den energiintensiva industrin värnas inte längre genom subventionerade kostnader för koldioxidutsläpp

→ Ett effektivt system för att uppnå klimatmålen

Kostnader för svensk industri?

Totalkostnad för handlande företag:

Utsläppsrätter	2.1
Ökar elpris	2.3
CO2-skatt	0.5
Totalt	4.9 miljarder kronor
	4.3 miljarder kronor exkl. CO2-skatten

Totalkostnad för alla industriföretag:

6.6 miljarder kronor (el-priseffekt)
5.6 miljarder kronor exkl. CO2-skatten

Totalkostnad om alla industriföretag handlar:

7.3 miljarder kronor
6.3 miljarder kronor exkl. CO2-skatten

Vilka branscher får de största kostnadsökningarna?

Den energiintensiva industrin:

- Gruvor
- Pappers- och massaindustri
- Jord- och stenindustri
- Järn-, stål- och metallindustrin

Om handeln utökas till samtliga industriföretag:

- Basindustrins företag som inte handlar idag

Kostnader för den energiintensiva industrin

	Kostnad exkl skatt, milj. kr.	Andel av förädlingsvärde, %	Förändring i produktions-volym
Gruvor	135	4	-2
Pappers- och massaindustrin	1 852	5	-6
Jord- och stenindustrin	496	7	-11
Jäm-, stål- och metallindustrin	1 316	3	-4
Kemisk industri	1 001	2	-1

Skyddar gratis utsläppsrätter?

- Nej!, gratis och "generös" tilldelning skyddar inte företagets konkurrenskraft
- Gratis tilldelning innebär dock en förstärkning av företagets soliditet och att företagen erhåller förmögenhetsvärdet av utsläppsrätter

Effekterna på svensk industri beror på:

- Pris på utsläppsrätter
- Effekten på elpriset
- Övriga inhemska energi och koldioxidskatter
- Övervältring
- Hur det EU-gemensamma handelssystemet påverkar världsmarknadspriserna
- Tekniska utvecklingen
- Substitution
- Konkurrentländernas klimatpolitik

Klimatpolitiken i våra utomeuropeiska konkurrentländer

- Några viktiga utomeuropeiska konkurrentländer är:
  - USA
  - Kina
  - Japan
  - Kanada
  - Brasilien
  - Ryssland

Dessa länder saknar för närvarande restriktioner för utsläpp av koldioxid eller andra obligatoriska pålagor som innebär en kostnadsökning för industrin.

Basindustrins betydelse

Andel av varuexport	30 %
Andel av BNP	11 %
Sysselsättning	6,5 %
Koldioxidutsläpp	> 80% av industrins CO2 utsläpp 25 % av Sveriges totala utsläpp

Slutsatser

Ökad ensidig nationell miljöstyrning och värn av den svenska energiintensiva industrins internationella konkurrenskraft går inte att kombinera.

Slutsatser

Uppfyllandet av klimatmålen leder till:

- att svenska internationellt konkurrensutsatta företags konkurrenskraft minskar
- en strukturomvandling där industristrukturen successivt förskjuts mot ett mindre fossilintensivt näringsliv

Slutsatser

Internationella avtal maximerar de positiva effekterna på miljön och minimerar de negativa effekterna på företagens konkurrenskraft

Ensidiga nationella miljökrav maximerar de negativa effekterna och minimerar de positiva

Lars Müller, European Commission: DG Environment

**Combating climate change:
Making Kyoto work,
looking beyond 2012**

**Lars Müller
DG Environment
European Commission**

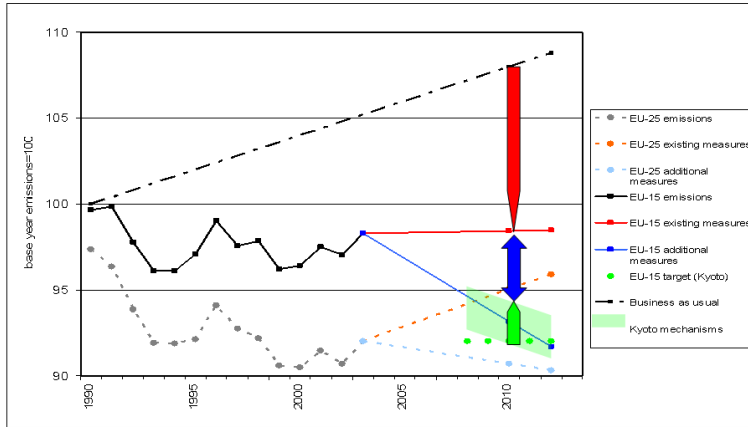
get to grips with
**climate
change**

European Commission: DG Environment

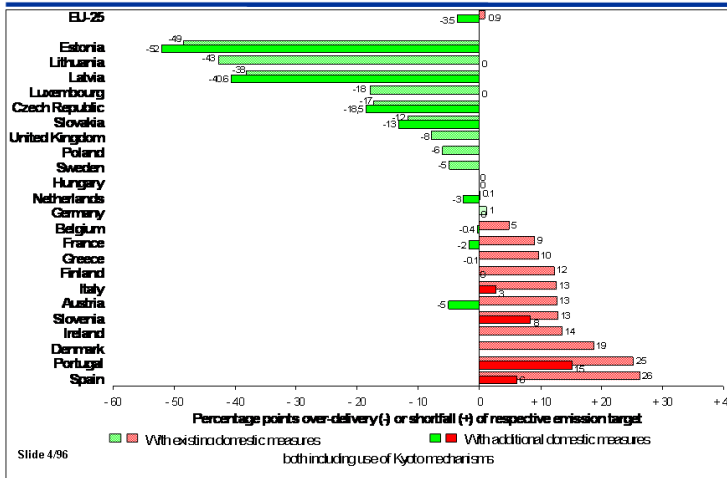
EU's actual and projected progress towards Kyoto Commitments

European Commission: DG Environment

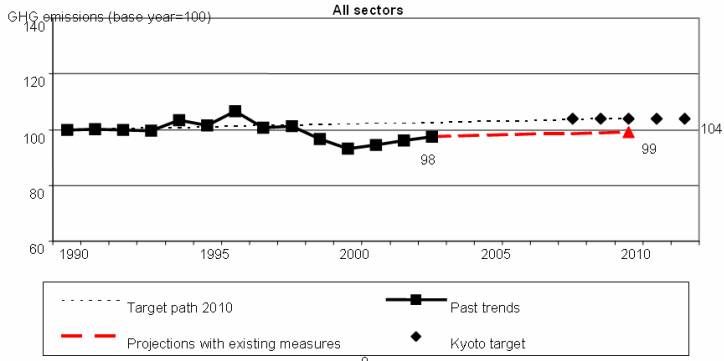
Implementation challenge ahead: How will Member States perform in 2010?

Slide 4/96

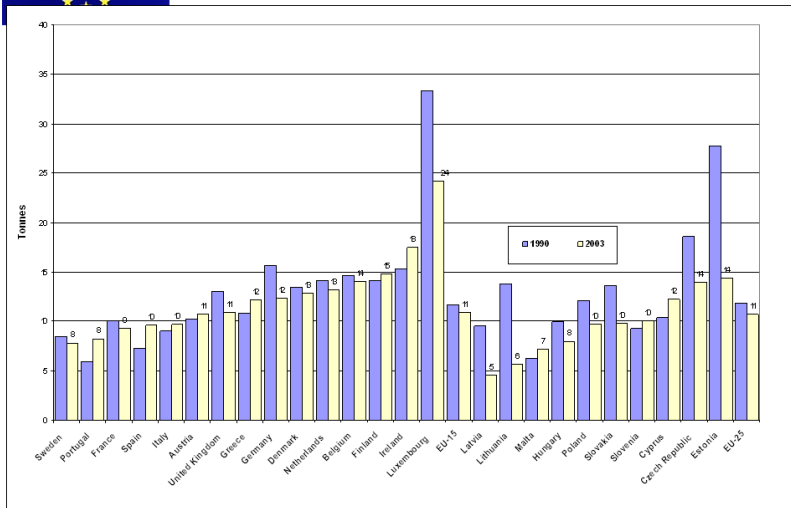
Sweden: Actual and projected emission

European Commission: DG Environment

Emissions per capita EU 25

EU 15 / EU 25: Projected Progress

	With Kyoto mechanisms		
	1990/base year Mt CO ₂ eq.	2010 Mt CO ₂ eq.	%Change 1990-2010
Aggregate of EU-15 MS with measures projections	4145	3974	4.1%
Aggregate of EU-25 MS with measures projections	5150	4788	7.0%
Aggregate of EU-15 MS with additional measures projections	4145	3756	9.3%
Aggregate of EU-25 MS with additional measures projections	5150	4564	11.3%

European Commission: DG Environment

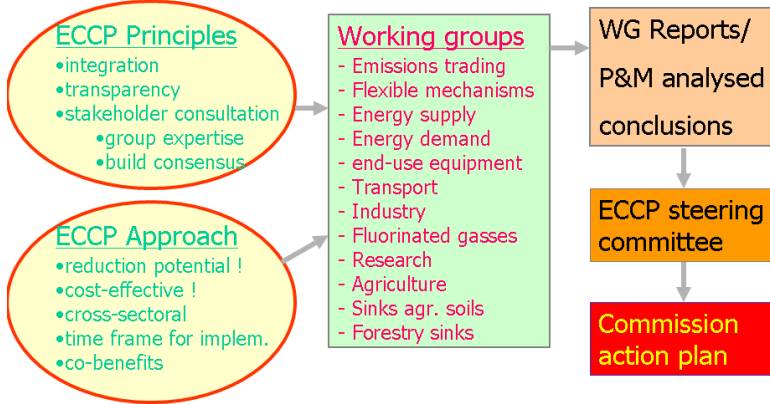
European Climate Change Programme (ECCP) : objectives

- **Identify** and develop main elements of **EC strategy** to meet its **-8% Kyoto objective**
- **complementary to Member States' efforts** and their **Climate Change Action Plans**
- **involve stakeholders** in policy preparation to build **consensus**
- **make recommendations** for **cost-effective measures**
- **integration in other policy areas**, cooperation with **other services**

European Commission: DG Environment

Identifying Opportunities - the European Climate Change Programme (ECCP)

European Commission: DG Environment

Most important measures : stage of implementation

Measure	Reduction potential (Mt CO ₂ -eq.) EU-15, 2010	Entry into force	Starting to deliver
EU emission trading scheme	-	2003	2005
Link JI/CDM to emission trading	-	2004	2005/2008
Dir. on the promotion of electricity from renewable energy sources	100-125	2001	2003
Dir. on the promotion of CHP	65	2004	2006
Dir. on energy performance of buildings	35-45	2003	2006
Dir. on the promotion of transport bio-fuels	35-40	2003	2005
Landfill directive	41	1999	2000
ACEA voluntary agreement	75-80	1998	1999
Energy labelling directives	20	1992	1993

European Commission: DG Environment

European Climate Change Programme (ECCP)

- **most of the measures of the Action Plan are already adopted by the Commission**
- **Reduction **potential** of EU measures currently “in implementation” approximately 350-430 Mt CO₂eq./year ... (equals Kyoto target)**
- **policies that are a number of years in implementation are delivering real emission reductions!...**
- **results dependent on co-decision and implementation in Member States**
- **policy delivery takes time**

European Commission: DG Environment

Recent policy: DG AGRI / DG TREN

- **Biomass Action Plan**
  - Adopted on 7 December 2005: COM(2005) 628 final;
  - Set out measures to increase the use of biomass energy from wood, wastes and agricultural crops
  - creating market-based incentives and removing barriers
  - Objective: double biomass share in energy production
- **EU Strategy for Biofuels**
  - Adopted on 8 February 2006: COM(2006) 34 final
  - Further promote biofuels, ensure that their production and use is globally positive for the environment
  - Prepare for the large-scale use of biofuels by improving their cost-competitiveness, research into “second generation” biofuels, and scaling up demonstration projects
- **GREEN PAPER: A European Strategy for Sustainable, Competitive and Secure Energy (adopted 8 March 2006)**
  - current energy trends are not sustainable (economic, energy, climate)

European Commission: DG Environment

Biomass Action Plan

Adopted on 7 December 2005: COM(2005) 628 final;

- **Set out measures to increase the use of biomass energy from wood, wastes and agricultural crops**
  - **creating market-based incentives and removing barriers**
  - **Objective: double biomass share in energy production**
    - Heating and Electricity:
    - Legislation on renewable energy in heating
    - Renewal of district heating
    - Standardisation of biomass fuels
    - Explore how to develop spot market in pellets and chips
    - Encourage Member States to establish national action plans
    - Research and development
-

European Commission: DG Environment¹²

EU Strategy for Biofuels

Adopted on 8 February 2006: COM(2006) 34 final

Main objectives:

- **Further promote biofuels, ensure that their production and use is globally positive for the environment**
  - **Prepare for the large-scale use of biofuels by improving their cost-competitiveness, research into “second generation” biofuels, and scaling up demonstration projects**
  - **Explore the opportunities for developing countries**
-

European Commission: DG Environment¹³

New Sustainable Energy Green Paper

- **GREEN PAPER: A European Strategy for Sustainable, Competitive and Secure Energy (adopted 8 March 2006)**
- **Strong key messages :**
  - current energy trends are not sustainable (economic, energy, climate)
  - EU has potential , technology and resources to tackle these multiple challenges
  - EU can lead the world towards more sustainable energy (first mover, more co-operation)
  - Focus on climate friendly energy solutions: efficiency, renewables

European Commission: DG Environment

implementation issues

- **still in co-decision**
  - energy services directive
  - fluorinated gases
- **Directive on eco-efficiency of energy using products → daughter directives needed**
- **transport sector most problematic (no Directive on infrastructure use and charging)**
- **AND key question:
are the MS doing their part?**

European Commission: DG Environment

The Second European Climate Change Programme

Second phase ECCP II since 2005

Launched through new stakeholder conference on 24 October

Working groups:

ECCP review of implementation

- energy supply
- energy demand
- transport
- agriculture & forestry
- non CO2 gasses in industrial, energy and waste
- policy paper for June Environment Council

European Commission: DG Environment

The Second European Climate Change Programme

Working groups (ctd):

Carbon dioxide Capture and geological Storage (CCS)

→ Communication

Aviation

→ legislative proposal

integrated approach on CO2 emissions of light duty vehicles

→ revised Community strategy to reduce CO2 emissions from light-duty vehicles.

adaptation

→ Green Paper on adaptation

European Commission: DG Environment

Adaptation: do we need a EU climate impact programme? Subsidiarity?

Sectors to explore:

- Impacts on water cycle and water resources management and prediction of extreme events
- Marine resources and coastal zones
- Human health
- Agriculture and forestry
- Biodiversity
- Regional planning, built environment, public and energy infrastructure, Structural funds
- Urban planning and construction
- Development cooperation
- Role of insurance industry
- national strategies for adaptation

European Commission: DG Environment

Emission trading scheme (EU ETS): Major developments in the

- **Started on time in 2005: world's largest emissions trading scheme covering 11,500 installations**
- **Now preparing for 2nd trading phase 2008-12: Commission just adopted further guidance:**
  - more stringent total quantity of allowances, simplicity, transparency in 2nd phase NAPs
- **Commission reviews EU ETS in 2006 – mainly relevant for post-2012, regulatory stability**
  - needs feedback from stakeholders about practical experience

European Commission: DG Environment

ETS 2nd NAPs: Simplicity & Transparency

- **Simpler allocation plans boost understanding among authorities and stakeholders and improve predictability**
- **MS invited to question unnecessary administrative rules from in the 1st period**
- **Standardised tables improve transparency: key data and assumptions relevant for the NAP assessment in a common format for all Member States**

European Commission: DG Environment

What the review is about ?

Improve the functioning of the scheme based on practical implementation experience 2005-07

- **Streamline current scheme ...**
  - **More predictable allocation rules through**
    - stable baseline years and/or
    - longer allocation period and/or
    - derive future allocation from past allocation
  - **More harmonised approach to new entrants and closures, of accreditation and verification**
- **... and expand to other sectors and gases, beyond aviation**

European Commission: DG Environment

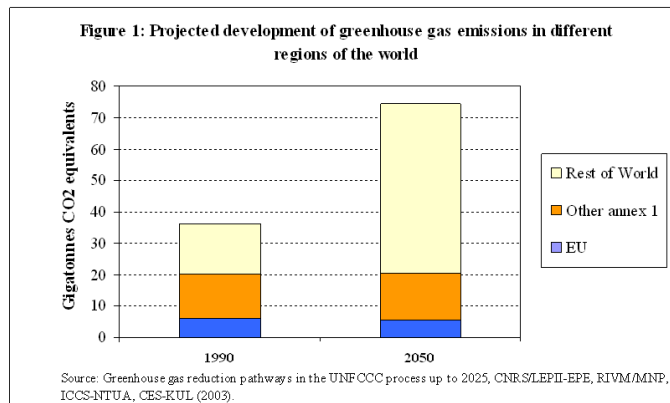
What the review is not about !

- **Not about the 2nd trading period**
  - Allocation plans are decided this year
  - Directive can not be amended before the start of the second period
  - Regulatory stability calls for appropriate lead-time for changes in the design of the scheme
- **Not about whether or not the EU ETS should be continued post-2012**
- **No change for the sake of change**
  - but based on examination of the costs and benefits of scheme design changes

European Commission: DG Environment

Global GHG footprint on the EU will more than double by 2050

European Commission: DG Environment

EU international climate policy: Results of Montreal (December 2005)

- **Implement**
    - Adopt the “Marrakech Accords”
    - Adopt the compliance regime
  - **Improve**
    - Strengthen the Clean Development Mechanism
  - **Innovate**
    - Start a **dialogue on future action** to tackle climate change: 2 tracks under the Climate Convention and the Kyoto Protocol
-

European Commission: DG Environment

- negotiation space

Five essential elements:

1. **Build on Kyoto**
  2. **Broaden participation**
  3. **Include more sectors and all gases**
  4. **Deploy and develop technologies**
  5. **Adapt to the effects of residual climate change**
-

European Commission: DG Environment

1st element: Build on Kyoto

- **Build a truly global carbon market**
  - Emissions trading
  - Joint Implementation
  - Clean Development Mechanism
- **Clear rules for monitoring and reporting**
- **Multi-lateral compliance regime**

European Commission: DG Environment

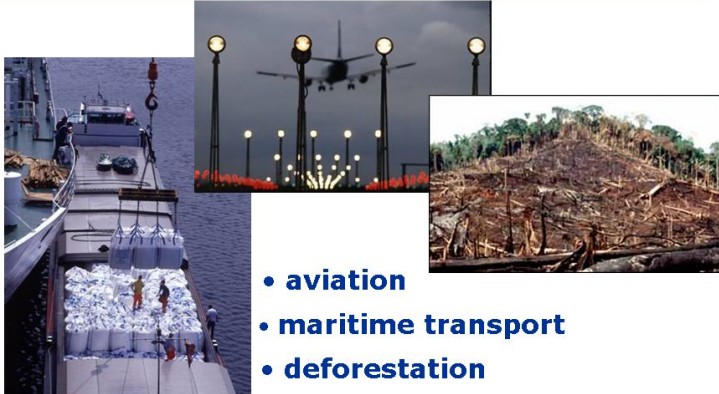
2nd element: Common but differentiated responsibilities and respective capabilities

European Commission: DG Environment

3rd element: Include more sectors

- aviation
- maritime transport
- deforestation

European Commission: DG Environment

4th element: Deploy and develop technologies!

PUSH FACTORS

- Subsidise new technologies (e.g. guarantee demand, set standards, large scale demos, public-private partnerships for technology development, tax reductions)

PULL FACTORS

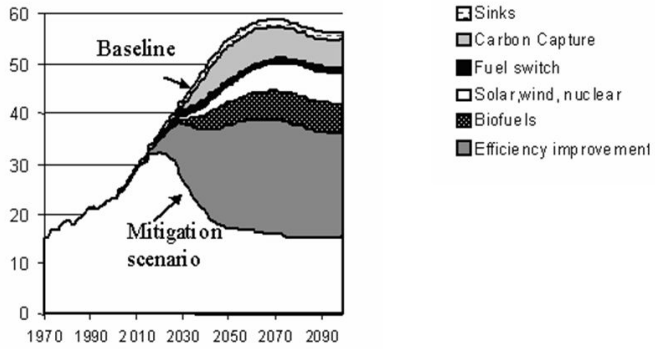
- Emissions trading
- Level playing field (abolition of fuel subsidies, carbon taxes, feed in tariffs)
- Co-benefits (security of supply, rising oil prices)

European Commission: DG Environment

4th element: There is no silver bullet

European Commission: DG Environment

5th element: Everybody needs to adapt to the effects of climate change as well

- identify vulnerabilities
- implement measures to increase resilience

European Commission: DG Environment

more info

<http://www.europa.eu.int/comm/environment/climat/ecop.htm>

**Thank you
for your attention**

European Commission: DG Environment

Miljöminister Lena Sommestad

Nationell klimatpolitik i global samverkan

- Ambitiösa mål på hemmaplan
- Sammanhållen politik med kraftfulla stymedel
- Beredskap för klimatförändringar
- Strategi för globala förhandlingar

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

REGERINGSKANSLIET